W.D. HOWELLS

O cunoştinţă întîmplătoare

Editura Univers

CW

Clasicii

Literaturii Universale

Coperta colecţiei : *Vasile Socoliuc*

W. D. Howells
A CHANCE ACQUAINTANCE

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate
Editurii UNIVERS

W. D. Howells

O CUNOȘTINȚĂ ÎNTÎMPLĂTOARE

În românește de GABRIELA GHEORGHIU

București — 1979

Editura Univers

I

ÎN SUS PE SAGUENAY

Pe puntea vaporului ce făcea cursa pe fluviul Saguenay — şi a cărui plecare din Quebec fusese anunţată pentru marţi dimineaţa, la ora şapte — domnişoara Kitty Ellison stătea liniştită, în aşteptarea bucuriilor făgăduite de călătorie, suportînd cu răbdare întîrzierea ; căci chiar dacă n-ar fi existat promisiunea călătoriei de-a lungul fluviului Saguenay, tot ar fi socotit drept o mare fericire posibilitatea de a admira St. Lawrence şi Quebec.

Peste partea de sus a oraşului, soarele strălucea trimiţînd raze calde care aureau centura de ziduri cenuşii, steagul roşu ce fîlfîia leneş deasupra fortăreţei, precum şi acoperişurile de tablă ale caselor din partea de jos a oraşului ce-i întorceau prieteneşte luciul ; şi în tot acest timp, spre miazăzi, răsărit şi apus se întindeau ondulîndu-se, dealurile purpurii şi cîmpiile presărate cu ferme ce-şi aruncau umbrele înrourate încîntînd cu splendoarea lor chiar şi inimile cele mai reci.

Aici, aproape, viaţa fremătă pe rîu, cu toată agitaţia ambarcaţiunilor, iar în depărtare se înălţau aburi argintii, misterioşi ; o boare străvezie ca o ceaţă, ca o flacără eterică fără consistenţă se năştea la suprafaţa apei, şi toată această masă de vapori strălucea minunat — o radiaţie pornită parcă din lăuntrul ei. Nu prea departe, un vapor negru ridica ancora şi se punea în mişcare, iar vocile marinarilor ajungeau pînă la ea, calde şi triste, şi totuşi pline de speranţă frenetică pentru urechea visătoare a tinerei fete, al cărei suflet pornise de îndată, făcînd în-

conjurul lumii chiar înaintea vasului, pentru ca apoi să se întoarcă în grabă înapoi, pe puntea vaporului de pe fluviul Saguenay. Stătea puţin aplecată, cu mîinile în poală, lăsîndu-şi gîndurile nestăpînite să se joace în voie cu amintirile şi speranţele, învîrtindu-se în jurul conştiinţei că era cea mai fericită fată din lume şi că norocul o alesese, fără ca ea să fi dorit sau să fi meritat.

Ca să pleci de acasă aşa cum făcuse ea, cu gîndul de a face doar o excursie de o zi la Niagara, şi ca apoi să continui în mod aventuros călătoria, prin bunăvoinţa verişoarei tale care-ţi pune la dispoziţie garderoba şi să te afli în drum spre Montreal şi Quebec ; să fii pe punctul de a pleca într-o călătorie pe fluviul Saguenay urmînd să te întorci acasă prin Boston şi New York — ei da, era mai mult decît avea dreptul să spere orice fiinţă omenească ; şi, după cum le scrisese fetelor acasă, simţea că privilegiile de care se bucura trebuiau împărtăşite cu toţi oamenii din Eriecreek. Era foarte recunoscătoare colonelului Ellison şi lui Fanny pentru avantajele ce-i oferiseră , dar cum ei nu se aflau acum în raza ei vizuală, întrucît căutau camere, nu la ei se gîndea acum cînd se bucura de dimineaţa aceasta minunată, ci regreta mai degrabă absenţa unei doamne cu care călătorise pe drumul de la Niagara şi căreia ar fi vrut chiar în clipa asta să-i transmită încîntarea ei în faţa panoramei. Era vorba de doamna Basil March din Boston, care deşi se afla în călătorie de nuntă şi ar fi trebuit să fie absorbită de prezenţa soţului, ea şi cu domnişoara Kitty îşi juraseră prietenie veşnică şi îşi făgăduiseră solemn să se vadă cît de curînd în Boston, acasă la doamna March. În absenţa ei, Kitty se gîndea ce fiinţă încîntătoare era şi se întreba dacă toţi oamenii din Boston erau la fel de prietenoşi, de sinceri şi de inimoşi. În scrisoarea pe care o trimisese fetelor le ruga să-i spună unchiului Jack că într-adevăr el nu exagerase deloc lăudîndu-i pe cei din Boston, dacă judeca după domnul şi doamna March, fiind încredinţată că ei o vor ajuta cît le va sta în putinţă pentru a putea duce la îndeplinire îndemnurile lui cînd va ajunge la Boston.

Aceste îndemnuri ar părea ridicole dacă nu am da cîteva lămuriri speciale despre unchiul Jack, dar vor fi destul de uşor de înţeles, sper, după ce îl vom descrie puţin. Ellisonii erau de fel din Virginia de Vest şi peregrinaseră pînă ajunseseră în colţul de nord-vest al statului New York, pentru că doctorul Ellison (denumit neceremonios de Kitty — unchiul Jack) era un abolţionist mult prea convins pentru a trăi într-un stat sclavagist care să-i poată oferi lui, siguranţă, iar vecinilor săi, linişte.

Aici crescuseră copiii lui — trei băieţi şi două fete — şi tot aici venise după un timp şi Kitty, singurul copil al fratelui său mai mic care se stabilise mai întîi în Illinois de unde, din cauza permanentei duşmănii a unui editor local, plecase în Kansas, unde intrase în partidul antisclavagist şi căzuse într-una din încăierările de la graniţă. Mama ei murise curînd după aceea, şi inima doctorului Ellison se înduioşase pentru micuţa orfană. Era în ochii lui nu numai o fiinţă scumpă, ci şi sacră — fiica unui martir căzut pentru cea mai nobilă cauză pe pămînt ; şi întreaga familie o înconjură cu dragostea ei.

Unul dintre băieţi o adusese din Kansas cînd era încă foarte mică, şi crescuse în mijlocul lor ca şi cum ar fi fost o surioară mai mică ; dar doctorul, din nobilul scrupul, de a nu părea că uzurpă locul fratelui său în inima copilei, nu-i îngăduise să-i spună tată şi, potrivit regulii căreia fetiţa i se supusese cu plăcere, începură cu toţii să-i spună ca şi ea, unchiul Jack. Dar cu toate că o iubeau, Ellisonii nu o răsfăţară — nici doctorul, nici fiii săi mai mari pe care ea îi numea „băieţii“, şi nici fiicele lui cărora le spunea „fetele“, deşi erau aproape femei cînd venise în casa lor. Kitty deveni favorita unchiului ei şi prietenă apropiată, întovărăşindu-l în vizitele pe la bolnavi făcute cu trăsura, aşa că în curînd, ajunse un element al echipajului la fel de familiar ca însuşi calul doctorului ; şi el o crescu în spiritul ideilor riguroase, temperate însă de umor, specifice felului de a fi al familiei sale.

O iubeau pe Kitty, se jucau cu ea, făceau haz pe seama ei cînd trebuia să fie luată în rîs, şi găseau subiect de glumă în probleme în legătură cu care tatăl lor nu glumea niciodată — pînă şi cauza antisclavagistă le oferea aspecte amuzante.

Fiind în serviciul acestei cauze, cunoscuseră destul de des pericolul şi necazul în diferite momente, dar nici un duşman nu se veselise vreodată mai mult pe seama ei. Casa lor era principalul punct de legătură al celor ce călătoreau ilegal şi îi ajutaseră întotdeauna pe cei ce se grăbeau să treacă graniţa. Rareori se întîmpla ca băieţii să se întoarcă dintr-o excursie din Canada fără să aibă aventuri de care rîdeau cu toţii cîte o săptămînă după aceea, iar studierea părţilor hazlii ale oamenilor devenise pentru ei o preocupare serioasă şi păstrau în cronica familiei tot felul de trăsături psihice sau fizice groteşti. Foloseau între ei nume ireverenţioase pentru militanţii abolişionişti lipsiţi de umor, care poposeau de fiecare dată la ei în deplasările prin ţară ; astfel încît aceşti fraţi şi surori, cum li se spunea, plăteau cu ceea ce era hilar în ei pentru avantajele de care se bucurau.

Domnişoara Kitty, avînd aceeaşi înclinaţie naturală, începu încă din copilărie să ia parte la aceste represalii nevinovate şi să privească viaţa din acelaşi unghi fantastic, plin de bun simţ. Dar ea îşi amintea de un vizitator abolişionist pe care nici unul din ei nu l-a luat în rîs, ci l-a tratat cu deosebită seriozitate şi respect — un bătrîn, cu frunte înaltă şi îngustă, deasupra căreia se revărsa o coamă de păr des şi sur ; o privea de sub sprîncenele-i stufoase, cu ochii ca două flăcări albastre, şi într-o seară a luat-o pe genunchi şi i-a cîntat : „Sună trompeta, sună !“ El şi cu unchiul ei discutau despre un loc foarte îndepărtat, numit Boston, în termeni care-i aprindeau imaginaţia de copil făcînd-o să-l socotească aproape la fel de sfînt ca Ierusalimul, ca pe căminul tuturor oamenilor buni şi mari ce trăiau în afara Palestinei.

De fapt, Bostonul fusese întotdeauna slăbiciunea doctorului Ellison. La începutul marii frămîntări antisclavagiste, făcuse un schimb de scrisori (corespondase, cum obişnuia el să spună) cu John Quincy Adams în legătură cu uciderea lui Lovejoy ; şi se întîlnise cu o mulţime de oameni din Boston la Convenţia Pămîntului Liber, din Buffalo, în 1848. „Poate puţin cam formalişti, puţin rezervaţi“, spunea el, „dar oameni excelenţi ; cizelaţi şi neîndoielnic cu principii sănătoase.“ Cînd băieţii şi fetele

crescură mari, această afirmaţie îi făcea să rîdă şi cîteodată ajungeau la dramatizări extrem de vii ale formalismului acelor bostonieni în întîlnirea cu tatăl lor. Anii trecură şi băieţii plecară în Vest, şi cînd începu războiul, se înrolară în regimentele din Iowa şi Wisconsin. Cînd proclamaţia preşedintelui prin care se eliberau sclavii ajunse la Eriecreek, Dick şi Bob tocmai se întîmplase să fie amîndoi acasă în permisie. După ce-l lăsară pe tatăl lor să-şi revină, Bob spuse : „Ei bine, dar asta-i o mare bombă pentru tata ; ce ai de gînd să faci acum, tată ? S-a terminat cu sclavii fugiţi şi cu toate implicaţiile care-ţi plăceau atît, şi asta dintr-o singură lovitură. E destul de greu pentru tine, nu-i aşa ? S-a dus cu toţi oamenii aceia şi cu fraţii, s-a dus cu oligarhia nemiloasă. O perspectivă destul de tristă, tată !“ „Oh, nicidecum“, insinuă una din fete, „a mai rămas Bostonul.“ „Chiar aşa“, exclamă Dick. „Preşedintele n-a abolit Bostonul. Trăiască Bostonul !“

Şi doctorul trăi într-adevăr pentru un Boston ideal, cel puţin în ceea ce privea ţelul, niciodată abandonat şi niciodată împlinit, de a face într-o zi o călătorie la Boston. Dar între timp interveniră şi alte probleme ; şi cum proclamaţia îi oferise o ţară în care merita să trăieşti, era gata s-o onoreze, studiindu-i antichităţile. În tinereţe, înainte ca gîndurile să-i fie preocupate atît de intens de problema sclaviei, se pasionase pentru misterul movilelor indiene, şi fiecare din băieţii săi avea îndatorirea să-şi noteze orice fenomene care ar fi putut arunca o lumină asupra acestui subiect interesant. Căci acum avea timp din belşug pentru cercetări, întrucît proclamaţia, stăruia doctorul Ellison, practic pusese capăt războiului.

Indienii care înălţaseră movilele constituiau pentru doctor numai un punct de plecare. Astfel se adîncise mult în istorie şi, cînd colonelul Ellison şi soţia sa se opriră la Eriecreek, în drumul spre est, era afundat în istoria vechiului război cu francezii. Cum colonelul încă nu se hotărîse pentru ruta canadiană spre est, scăpă de sarcinile pe care altfel le-ar fi primit, de a căuta puncte de interes la Montreal şi Quebec, puncte legate bineînţeles de lupta din vechime. El şi soţia sa o luară pe Kitty să vadă Niagara (pe care n-o văzuse niciodată tocmai fiindcă era atît de aproape) ; dar de abia primi doctorul Ellison te-

legrama că aveau de gînd s-o ia pe Kitty cu ei spre St. Lawrence şi Quebec, urmînd să o aducă apoi acasă via Boston, că se şi apucă să-i scrie fetei o scrisoare dintre cele mai cuprinzătoare. În ceea ce privea Canada nu cunoştea decît date pur istorice ; dar cînd era vorba de Boston devenea iarăşi în mod ciudat abolţionist, şi în mijlocul pasiunii pentru antichităţile locului, vechea dragoste pentru umanitarismul doctrinei izbucnea ca o flacără. Ar fi vrut ca ea să viziteze Faneuil Hall pentru tot ceea ce avea dintr-un trecut revoluţionar, dar şi pentru că acolo Wendell Phillips ţinuse primul său discurs antisclavagist. Trebuia să viziteze şi colecţiile Societăţii de Istorie din Massachusetts, şi dacă era posibil şi anumite puncte de vechi interes colonial, pe care i le indică ; dar trebuia cu orice preţ să-i vadă pe : autorul poemelor satirice „Biglow Papers", senatorul Sumner, pe domnul Whittier, pe doctorul Howe, pe colonelul Higginson şi pe domnul Garrison.[1] Toţi aceştia erau bostonieni potrivit vechii idealizări a doctorului Ellison, şi el nu şi-i putea imagina despărţiţi. Îşi închipuia poate că, după toate probabilităţile, Kitty avea să-i întîlnească pe toţi laolaltă, şi nu separaţi şi probabil că, în admiraţia lui, îi vedea mai puţin ca persoane distincte cît ca figuri ale unei grandioase compoziţii istorice. În final, îi scrise : „Vreau să-ţi aminteşti, draga mea copilă, că în Boston te afli nu numai în oraşul de baştină al libertăţii americane, dar şi pe cea mai sfîntă scenă a reînvierii sale. Acolo îşi află originea tot ce este mai nobil, măreţ, liberal şi iluminat în viaţa naţiunii şi nu mă îndoiesc că vei găsi caracterul oamenilor de acolo marcat de fiecare atribut al unei nobile democraţii. Dacă te-aş invidia pentru ceva, draga mea copilă, ar fi pentru acest privilegiu de a vedea oraşul unde omul este apreciat pur şi simplu pentru valoarea sa intrinsecă şi unde culoarea pielii, averea, familia, ocupaţia şi alte distincţii vulgare şi de prost gust sînt pe de-a întregul înlăturate, în favoarea virtuţilor personale."

Kitty primi scrisoarea unchiului său o seară înainte de a porni în călătoria pe fluviul Saguenay, cam prea

[1] Reprezentanţi marcanţi ai mişcării abolţioniste americane.

tîrziu pentru a se conforma indicaţiilor referitoare la Quebec ; dar hotărî ca dorinţele lui cu privire la Boston să fie îndeplinite în cel mai înalt grad.

Ştia că amabilul domn March nu se putea să nu cunoască pe cîţiva dintre oamenii aceia foarte importanţi. Păstră deci scrisoarea unchiului ei în buzunar şi tocmai voia s-o scoată pentru a o reciti, cînd atenţia îi fu atrasă de altceva.

Se anunţase că vaporul urma să plece la ora şapte, şi acum trecuse o jumătate de oră peste ora fixată. Un grup de englezi păşeau cam nerăbdători prin faţa lui Kitty, căci se răspîndise vestea (prin acel subtil proces datorită căruia chestiunile de interes public transpiră în astfel de locuri) că micul dejun nu va fi servit pînă la plecarea vasului, iar englezii aflaţi pe punte aveau o poftă de mîncare care precede admirabila digestie a naţiei lor. Dar aveau şi calmul care nu întovărăşeşte întotdeauna pofta de mîncare insulară. Bărbatul cu caschetă şi costum cenuşiu cam ponosit, luă la braţ pe femeia veselă dar destul de ştearsă, care părea să fie soţia lui, apucînd cu cealaltă mînă braţul frumoasei şi comunicativei tinere care-i semăna destul de bine pentru a-i fi soră şi începu să se plimbe în sus şi în jos, spunînd că trebuiau să-şi stîrnească pofta de mîncare pentru micul dejun. Remarca le făcu pe femei să rîdă, aşa că o repetă, ceea ce le făcu să rîdă atît de mult încît femeia mai în vîrstă îşi pierdu echilibrul, şi regăsindu-l îşi rupse tocul înalt al pantofului pe care cu un gest brusc îl aruncă apoi în rîu. După asta se aşeză jos şi toţi trei îşi îndreptară atenţia asupra vaporului de Liverpool care tocmai sosise şi care aluneca spre doc, în timp ce mulţimea de pasageri se îmbulzea pe dunetă.

— E din Anglia, spuse soţul cu o anume expresie în glas.

— Imaginează-ţi, îi răspunse soţia. Dă-mi ochelarii, Jenny. Apoi, după ce examină îndelung vaporul, adăugă : Imaginează-ţi că este din Anglia ! Îl urmăriră tustrei cu privirea şi timp de două, trei minute nu spuseră nimic, dar apoi gîndurile ei reveniră la întîrzierea plecării propriului lor vapor şi servirii micului dejun. Ambarcaţiunea asta, spuse cu aerul de a anunţa o noutate — aşa cum

obișnuiesc englezii cînd vorbesc de cele mai obișnuite lucruri din viața lor — ambarcațiunea asta nu va porni la șapte, află de la mine.

— Nu, completă tînăra femeie, căci așteaptă vaporul de Montreal.

— Imaginează-ți că este din Anglia, repetă cealaltă, ai cărei ochi și gînduri se întorceau din nou la vaporul de Liverpool.

— Iată acum și vaporul de Montreal, tocmai face cotul, strigă soțul ei. Nu vezi fumul ? I-l arătă cu ochelarii din mînă, examinînd norul acela alb din zare. Nu, pentru Dumnezeu ! E doar un joagăr de pe țărm.

— Oh, Harry, oftară amîndouă femeile cu reproș.

— Să-l ia naiba, replică el, nu l-am transformat eu în joagăr. Cred că joagărul a existat acolo, pe țărm, tot timpul.

Jumătate de oră mai tîrziu, cînd se ivi vaporul de Montreal, femeile îl luară drept joagăr pînă cînd apăru privirii lor complet, acolo, în mijlocul șenalului. Iar vasul lor o porni în larg, în timp ce celălalt se apropia, și cele două se izbiră ușor și se frecară unul de altul pînă cînd fu aruncată o pasarelă între ele.

Un bărbat tînăr și foarte bine îmbrăcat aștepta să treacă pe vasul ce făcea cursa pe Saguenay, avînd alături un hamal încărcat cu un cufăr impunător. Se părea că nimeni altcineva nu va mai urca pe bord.

Englezii îl priviră o clipă furioși așa cum stăteau aplecați peste balustradă.

— Pentru Dumnezeu, exclamă femeia mai în vîrstă, doar n-am așteptat tot acest timp pentru un singur om !

— Sst, Edith, îi ceru cea mai tînără, e englez.

Și toți trei recunoscură tacit dreptul unui englez nu numai de a ține în loc un vapor, ci chiar întregul sistem solar — dacă biletul îi dădea dreptul la o călătorie pe oricare din planete — în timp ce domnul Miles Arbuton din Boston, Massachusetts, trecea degajat de pe un vas pe celălalt. Fusese deseori confundat cu un englez așa că croarea acestor spectatori nu l-ar fi surprins dacă ar fi știut de ea.

Poate că și-ar fi îndulcit felul cum îi judeca, stînd față-n față cu ei la micul dejun ; dar îi considera doar

trei englezi foarte comuni, avînd chiar un aer profesional, ceva care amintea de cîntăreţi sau actori. Fata cea tînără purta o rochie vaporoasă, de un albastru intens, în loc de un costum de călătorie ; iar deasupra ochilor albaştri ca cerul şi a obrajilor proaspeţi trona o cunună de păr de culoarea porumbului, legată cu panglici. De la distanţă arăta minunat ; dar de aproape părea chiar vulgară. Privirea domnului Arbuton se mută de la chipul fetei la rochia de un albastru intens, care nu era nici foarte îngrijită şi nici foarte nouă, şi o scînteie de indiferentă dezaprobare îi apăru în ochi, iar atenţia i se concentră în exclusivitate asupra meritelor reduse ale micului dejun de pe vapor.

Între timp, deveni el însuşi obiectul interesului unei tinere fete care se afla chiar lîngă grupul englezilor şi care, din cînd în cînd, îi arunca cîte o privire din ochii de un cenuşiu cald, şi focul tainic i se oglindea pe faţa sensibilă. Pentru ea bărbatul acesta era posibilitatea divină pe care orice om tînăr o constituie în ochii fiecărei fete ; şi, în plus, era investit cu o aură romantică — era gentlemanul cu mustaţa blondă, pe care-l zărise cu o săptămînă în urmă la Niagara, pe podul de la Goat Island. Pentru frumuşica doamnă de lîngă ea, era un om fermecător, atît cît poate fi de frumos un bărbat tînăr în ochii unei doamne, dar în nici un caz putînd fi comparat cu soţul ei, domnul cu evidentă personalitate şi bună dispoziţie întipărită pe figura sa, care tocmai îşi punea în farfurie cîrnaţi alături de şuncă şi ouă. Era într-adevăr un bărbat impunător, dar barba deasă era roşcată, în timp ce mustaţa domnului Arbuton era de un blond deschis şi nici nu era îmbrăcat cu meticulozitatea cu care îşi purta bostonianul costumul ; se vedea o anume notă de neglijenţă în ţinuta sa de fost militar care se armoniza cu greu cu aerul alert al unora din gesturile sale. „Un tînăr John Bull destul de prezentabil", gîndi el referitor la domnul Arbuton, pentru ca apoi să nu se mai gîndească la el deloc ; nu avea de gînd să facă aprecieri asupra persoanei sale, comparativ cu presupusul englez, mai mult decît ar fi fost dispus s-o facă prin comparaţie cu un francez sau spaniol. Domnul Arbuton, pe de altă

parte, dacă ar fi întîlnit un englez la fel de bine îmbrăcat ca şi el, s-ar fi îndoit imediat de sine şi s-ar fi străduit în mod tacit să-şi scoată în evidenţă personalitatea şi apartenenţa naţională.

Îi privea pe aceşti oameni şi-şi spunea că nu trebuia să aibă nimic de-a face cu ei, în ciuda ochilor cenuşii cu gene lungi.

Firește, nu s-ar fi putut spune că ei ar fi făcut cea mai mică încercare de a-l cunoaşte şi nici că hotărîrea de a face sau nu cunoştinţă cu ei ar fi aparţinut domnului Arbuton ; dar el avea obiceiul de a se apăra de diferitele surprize ale vieţii, şi era conştient că nu trebuia să încurajeze oamenii pe care s-ar fi întîmplat să-i întîlnească numai ca să pară sociabil. Cîteodată asta însemna un sacrificiu, căci nu trecuse încă de vîrsta cînd oamenii simt un viu interes pentru celelalte fiinţe omeneşti.

După ce micul dejun se termină şi el făcu înconjurul vasului şi îi trecu în revistă pe toţi pasagerii, îşi dădu seama că avea foarte puţin în comun cu oricare din ei şi că probabil va trebui să dea dovadă de toată toleranţa pe care i-o solicitase o parte din călătoria făcută în cursul verii în ţara sa natală.

Cum vîntul sufla destul de rece, puntea de la proră a vaporului fusese lăsată doar pe seama grupului de englezi, care se plimbau cu pas sprinten în sus şi-n jos, făcînd glume între ei, în timp ce adierea vîntului răvăşea părul auriu, despletit al fetei împrăştiindu-i şuviţele peste chip şi răsucindu-i rochia albastră, drapată strîns în jurul trupului ademenitor. Cînd rămaseră aproape fără suflare, se aşezară lîngă o americancă voinică, cu dinţii din faţă îmbrăcaţi în aur, ca imediat să se ridice pentru a-şi reîncepe plimbarea fără astîmpăr. Domnul Arbuton le întoarse spatele, plictisit. La pupă găsi o societate şi mai numeroasă, şi mulţi din ei avînd romane şi reviste din biblioteca vasului, dar moţăind cu ele în mînă. Un domn citea tare pentru trei doamne, dintr-un ziar, reportajul unui naufragiu cumplit ; celelalte doamne şi domni tot intrau şi ieşeau din camerele lor foindu-se pe punte, aşa cum e obiceiul unora ; alţii stăteau totuşi cu ochii închişi, de parcă, veniţi să vadă rîul Saguenay, erau hotărîţi să nu vadă nimic din St. Lawrence şi din drumul

pînă acolo, păstrîndu-şi viziunea sacră pentru minunile rîului mai sus amintit.

Cu toate acestea, St. Lawrence merita să fie văzut, aşa cum gîndea chiar şi domnul Arbuton, care avea obiceiul să minimalizeze calităţile peisajului american, spre deosebire de concetăţenii săi ce se lăudau că ar fi cel mai mununat loc din lume. Imediat ce pleci din Quebec, cu stîncile ca nişte fortăreţe, şi cobori pe rîul propriu-zis, zăreşti cascada albă ca neaua din Montmorenci, ivindu-se în depărtare pe un fundal purpuriu, care trimite o perpetuă avalanşă în abis, şi apoi te trezeşti în faţă cu minunata insulă Orleans, ale cărei ţărmuri joase, cu ogoarele lucrate, cu pădurile de pin şi stejar, sînt încă la fel de frumoase ca pe vremea cînd viaţa sălbatică mărginea pădurile virgine şi cînd a primit de la bătrînul Cartier [1], vrăjit de priveliştе, numele de insula Bacchus. Timp de două ore cît cobori pe firul rîului, amîndouă ţărmurile sînt pline de viaţă, mărginite de lanţuri neîntrerupte de sate populate de colonişti proveniţi din regiunile rurale ale Franţei ; aşezările sînt strînse în jurul unei biserici, zveltă ca o săgeată, sau răspîndite în vîlceaua de la marginea apei, fie cocoţate într-un loc pitoresc, pe un deal cu coamă lină. Ţărmurile, nicăieri prea înalte sau abrupte, sînt asemănătoare cu cele ale unui rîu larg şi maiestuos, dintr-o ţară sudică, care, somnoros, le scaldă sub cerul înalt cît e ziua de lungă, pînă la apusul soarelui. Dar nici un palmier semeţ nu-şi oglindeşte coama în verdele rece şi limpede, mărginit de malurile joase ; aici frumosul mesteacăn argintiu, suplu şi delicat îşi oglindeşte albul hibernal al crengilor sale. Acesta este măreţul fluviu dezolant al nordului înfiorător.

Treptat, pe măsură ce ziua se stingea, dealurile de pe un ţărm se scufundau în beznă, iar cele de pe malul celălalt luau culoarea purpurei întunecate ; acum ele erau foarte aproape de ţărm şi într-un punct de pe flancul nordic păreau să se înalţe chiar din apă.

---

[1] Jacques Cartier (1491—1557) — vestit explorator francez, ale cărui expediţii pe fluviul St. Lawrence au contribuit la cucerirea Canadei de către francezi.

Rîul se lărgea acum într-un lac, şi la poalele lor se vedeau cîteva căsuţe, iar în sus pe deal, cam la jumătatea drumului spre vîrf, printre pinii piperniciţi, un hotel cu multe pridvoare sugera existenţa unei staţiuni moderne în inima a ceea ce părea altfel sălbăticie. Colibe indiene acoperite cu scoarţă de mesteacăn se cuibăriseră la poalele stîncilor ce-şi trimiteau nuanţele portocalii şi roşii ; din vîrfurile colibelor, se ridica fumul albăstriu, iar la uşa uneia din ele stătea o indiancă într-o rochie roşie ca focul ; altele, înfăşurate în şaluri în culori vii, stăteau ghemuite pe stînci, înconjurate de cîini şi de copii.

Dar această căldură a culorilor, la fel ca şi amurgul, nu făcea decît să sublinieze sentimentul de dezolare şi însingurare al peisajului. Rochiile vaporoase ale doamnelor de pe verandă te făceau să te înfiori de frig ; pe feţele turiştilor care-şi pierdeau vremea la debarcader, pasagerii puteau ghici hotărîrea tristă de a-şi stăpîni lacrimile în momentul cînd vaporul va pleca, părăsindu-i acolo. Pe ţărm coborîră două sau trei ţărănci bătrîne, întîmpinate pe chei de alte cîteva ţărănci, cu efuziuni de parcă s-ar fi întors dintr-o lungă călătorie ; şi apoi echipajul descărcă de pe vas o impresionantă încărcătură de ceapă, singurul calabalîc adus de aceste bătrîne de la Quebec. Legătură după legătură de ceapă cu mirosul ei caracteristic erau depuse la ţărm cu grijă de oamenii din echipaj şi numărate de ţărănci ; şi cînd, în cele din urmă, se dădu ordinul de ridicare a pasarelei, o bătrînică izbucni în plîns, întinzînd amîndouă mîinile spre vas, într-un gest de implorare. O legătură de ceapă fusese lăsată pe punte ; un membru al echipajului îl înşfăcă şi se repezi cu el la ţărm, întorcîndu-se apoi repede pe vas, urmărit de binecuvîntările bătrînicii căreia-i veni inima la loc. Voioşii vilegiaturişti din Murray Bay îşi stăpîniră dezolarea şi în timp ce domnul Arbuton le întorcea spatele, vasul îşi croia drum, mai departe, părăsindu-i izolării lor mondene. Luînd-o de-a curmezişul, către ţărmul de sud, vaporul lăsă pasageri la Cacouna, o staţiune balneară mai mare decît Murray Bay.

Fluxul, care ridică apele pînă la cinci metri la Quebec, aminteşte doar de existenţa mării, fără a-i păstra savoarea ; dar la Cacouna apa este sărată şi celor ce se scaldă nu le lipsesc decît brizanţii ; aici se îmbulzesc în mare număr canadienii, ce fug de zăpuşeala oraşelor în timpul scurtei dar aprigei arşiţe a verii nordice. De la ţărm nu se vede satul unde se află staţiunea balneară şi hotelul, dar la fel ca la Murray Bay, vilegiaturiştii se îngrămădeau la chei, de parcă sosirea vaporului ar fi constituit marele eveniment al zilei. În după-amiaza aceea erau într-o formă deosebită, venind pe jos, cu autobuzul sau cu trăsura ; şi imediat, printre ei îşi croi drum o procesiune ciudată, în frunte cu o fanfară ce înaintă pînă la vapor.

„E o nuntă indiană", îl auzi domnul Arbuton pe unul din ofiţerii vasului spunîndu-i domnului cu aer de fost militar care stătea lîngă el, rezemat de balustradă ; şi cînd fanfara se retrase, văzu mirele şi mireasa — un sălbatic comun, cu faţă apatică, şi o tînără drăguţă, aproape albă, cu un aer de modestie şi drăgălăşenie, în ţinută. În faţa lor păşea un tînăr american cu o caschetă scoţiană nostimă şi cu o expresie de gravitate neobişnuită — ca maestru al ceremoniilor pe care probabil le plănuise ; alături, înainta ţinîndu-l de braţ, un şef de trib impozant, cu haină de postav negru, ornamentată din belşug pe piept cu două rînduri de bani de argint.

În spatele mirilor venea întregul sat, perechi-perechi, bărbaţi şi femei şi copii de toate vîrstele, chiar şi pruncii arămii, îmbrăcaţi cu haine în culori vesele şi neînchipuit de gravi în ţinută. Se aleseseră oarecum după vîrstă şi mărime ; şi ultima pereche erau nişte tineri, chercheliţi de băutură amîndoi ; păşeau pe chei împleticindu-se şi clătinîndu-se, iar cînd ceilalţi nuntaşi încoronară sărbătoarea urcîndu-se pe bordul vasului, îi urmară şi ei pe pasarelă, ameţiţi. Pe la jumătatea drumului se clătinară gata să cadă ; spectatorii scoaseră un ţipăt, dar din fericire se clătinaseră în direcţii diferite şi se ţineau prea strîns unul de altul ; o nouă clătinare de astă dată în faţă îi aruncă pe punte, depunîndu-i grămadă. De abia dispăruseră din vedere, că ceilalţi nuntaşi, satisfăcîndu-şi

pe semne repede curiozitatea în legătură cu vasul, începură să coboare pe țărm în ordine. Domnul Arbuton aștepta puțin îngrijorat să vadă dacă cei doi bețivi își vor putea repeta manevra cu același succes pe pasarela înclinată în jos ; și tocmai apăruseră la capătul ei, cînd simți o mînă strecurîndu-i-se ușor și parcă inconștient pe sub braț, și în aceeași clipă o voce spuse : „Bănuiesc că sînt doi îndrăgostiți decepționați".

Se întoarse și o văzu pe domnișoara din grupul cu care hotărîse să n-aibă nimic de-a face ; se rezemase cu o mînă de bară, iar pe cealaltă o strecurase pe sub brațul lui, preocupată complet de scena ce se desfășura dedesubt. Domnul cu aerul de fost militar, care într-un fel dirija grupul și îi era aparent rudă, se îndepărtase cu cîțiva pași fără ca tînăra fată să-și dea seama, iar ea îl luase de braț pe domnul Arbuton. Era un lucru limpede pentru el ; numai ceea ce avea de făcut nu-i mai era la fel de clar. Se părea că n-ar fi fost cel mai potrivit gest din partea lui să-i aducă la cunoștință greșeala făcută, iar pe de altă parte părea nedrept să nu-i spună. Să lase lucrurile așa, părea oricum, să fie cel mai simplu, mai sigur și mai plăcut ; căci ușoara apăsare a acelei domnișoare drăguțe, aninată de brațul lui, avea ceva plăcut de încrezător și plin de farmec. Așa că așteptă pînă cînd domnișoara, întorcîndu-se spre el pentru a primi răspunsul, își descoperi greșeala și-și retrase brațul, fața ei exprimînd un sentiment amestecat de oroare și amuzament. Chiar și atunci nu avu nici o inspirație. Să-i vorbească de greșeala ei, cu aerul de a-i face un compliment, ar fi fost vulgar și nelalocul lui ; o explicație era inutilă ; și în fața scuzelor ei murmurate, nu-i rămase decît să se încline în tăcere.

Ea zbură spre cabină, iar el se îndepărtă, lăsîndu-i pe indieni să se clatine spre țărm. Avea senzația că brațul încă mai susținea greutatea aceea elastică și o voce îi murmura într-una la ureche cuvintele : „Bănuiesc că sînt doi îndrăgostiți decepționați" ; și pe măsură ce timpul trecea, rolul său părea cel mai prostesc în toată întîmplarea ; deși păstra un resentiment obscur domnișoarei pentru greșeala ei din cauza căreia se simțise stingherit. Cînd vasul ajunse la Tadoussac era tîrziu și ziua se în-

gîna cu noaptea ; străbătu un golfuleţ umbrit de malul înalt, pe care sta cocoţat un sat ciudat cu căsuţe risipite fără nici o rînduială pe un drum de ţară ; deasupra lor se înălţau dune de nisip ori stînci mai semeţe, iar ici-colo cîte un şir de pini uscaţi din cauza solului sterp.

Toată ziua vremea fusese aspră şi rece, căci vasul navigase spre nord-est, înfruntînd vîntul ; fluviul se lărgise pînă ajunsese întins ca marea. devenind din ce în ce mai deprimant, doar cu cîteva insuliţe întrerupînd întinderea de apă, şi cu ţărmurile tot mai joase ; aici însă, lîngă Tadoussac, malul se înălţa puţin, formînd faleze plate. pe care creşteau din abundenţă arbuşti pitici, verzi tot anul. La St. Lawrence unde fluviul se lăţise atîta şi malurile sînt joase, un torent întunecat, mărginit de maluri stîncoase, se prăvale dinspre nord, din ţinuturi sumbre, de veşnică singurătate.

Acesta este fluviul Saguenay ; şi în lumina rece a serii în care călătorul se apropie de gurile sale, nici un alt peisaj n-ar fi arătat mai părăsit decît acela din Tadoussac, unde, de mult, în secolul al şaisprezecelea, neguţătorii francezi întemeiaseră primul lor post, unde şi astăzi încă se mai află cea mai veche biserică, de la nord de Florida.

Vaporul stă aici cinci ore, şi pasagerii nici nu terminară bine cina că o şi porniră spre ţărm, în lumina stinsă a amurgului. Domnul Arbuton, avînd grijă, ca de obicei, să păstreze distanţa, plecă şi el, surprins de concesia făcută impulsului general. N-ar fi putut spune că nu dorea să vadă vechea biserică şi se întreba, cu un aer pe jumătate compătimitor, cum ar putea arăta o astfel de mostră de antichitate americană. Pe de altă parte, înţelesese că, după mica încurcătură de la Cacouna, domnişoarei în cauză nu-i făcea plăcere să-l vadă. N-o mai zărise pînă la ora cinei şi atunci ea mîncase repede, cu o intenţie atît de vădită de a-l ignora, încît era clar că se gîndea tot timpul la greşeala ei. „Ei bine, îi voi oferi posibilitatea să se plimbe în voie pe tot vasul, cît stăm aici", hotărî domnul Arbuton, plecînd pe ţărm.

Nu avea nici cea mai mică idee încotro ducea drumul, dar ca şi ceilalţi îl urmă prin sat, apoi într-o viroagă în-

tunecoasă, pe fundul căreia, sub podul rustic și fragil, auzi bubuitul misterios și căderea unui torent nevăzut. Stelele încă nu apăruseră și în fața lui se înălțau ca niște turnuri dealurile umbrite ; îl trecu un fior din cauza singurătății și depărtării și simți dorința neexprimată de a se afla cu cineva, înzestrat cu ideile și tradițiile cuvenite, căruia să-i împărtășească plăcerea acestui moment.

În aceeași clipă realiză din nou cît de plăcută fusese apăsarea gingașă, atît de ușoară și de dulce de pe brațul său. Surprins de acest gînd, își urmă drumul care, cotind brusc, îi aduse în fața ochilor un hotel și auzi bilele popicelor izbindu-se ca și chicotitul și rîsetele domnișoarelor ; se întrebă mirat și puțin disprețuitor cine-și putea petrece vara acolo. Un cot al rîului se închidea aici, mărginit de dealurile abrupte, iar pe țărm, chiar în locul cel mai înalt, se afla ceea ce o umbră mișcătoare părea să anunțe a fi străvechea biserică din Tadoussac. Ferestrele erau vag tivite cu roșu, de parcă o singură lumînare ar fi ars înăuntru ; și deși clădirea apărea prea golașă și simplă pentru cineva obișnuit cu minunățiile ornamentale din lumea veche, domnul Arbuton se simți totuși impresionat de biata capelă care, de trei sute de ani, veghea în inima acestui ținut mohorît.

În timp ce stătea, mișcat oarecum de spectacolul din fața ochilor, auzi cîteva voci în obscuritatea de lîngă ușa bisericii ; și putu înțelege că erau cîteva persoane care încercaseră fără succes să intre acolo.

— Ce păcat că n-o putem vedea pe dinăuntru, nu-i așa ?

— Da. Dar oricum, sînt bucuroasă că am văzut-o și așa. Gîndește-te numai că a fost construită în secolul al șaptesprezecelea !

— Și unchiului Jack i-ar fi plăcut, nu crezi ?

— Oh, da ! Bietul unchiul Jack ! Mă simt de parcă l-aș fi jefuit — el ar fi trebuit să se afle aici, în locul meu. Dar îmi place și mie foarte mult ; și, Dick, nu știu cum v-aș putea mulțumi vreodată, prin vorbă sau prin faptă, ție și lui Fanny, că m-ați adus aici.

— Foarte bine, Kitty, atunci amînă subiectul pînă vei găsi soluția optimă. Noi nu ne grăbim.

Domnul Arbuton îi auzi zgîlțîind ușa încă o dată, ca o ultimă încercare înainte de a se retrage, și apoi vocile se stinseră într-un murmur greu de distins. Dar le recunoscuse destul de ușor — era vocea domnișoarei care-l luase de braț și pare-se a rudei sale. Se învinui nu numai de a le fi surprins discuția, ci și de a dori să-i mai audă ; pînă la urmă o porni pe urmele lor spre vas, la o distanță discretă. Dar ei se opreau atît de des, ori el fără să-și dea seama se grăbea prea tare, încît îi întrecu atunci cînd intrară pe drumul dintre vilișoare, și nu putu să nu le audă din nou discuția.

— Poate fi locul ăsta foarte vechi, Kitty, dar n-aș zice că are prea multă viață.

— Trebuie să recunosc că nu este chiar un punct atractiv.

— E cel mai amorțit loc pe care l-am văzut vreodată. Ce-i acolo, în fața casei, un leagăn ? Nu, e o spînzurătoare. Dar bine, văd cîte una în fața fiecărei porți ! Presupun că sînt pentru vilegiaturiști la închiderea sezonului. Ce s-ar mai repezi cu toții la ele dacă vasul ar pleca fără pasageri !

Domnul Arbuton găsi acest gen de glume cam grosolan și-și reînnoi hotărîrea de a-i evita pe acei oameni. Acum începură să zărească vasul, care, aflat în mijlocul golfului, era scăldat în lumina roșie a tuturor lămpilor, strecurîndu-se prin fiecare fereastră, ușă sau crăpătură. Strălucirea vasului contrasta cu obscuritatea și dezolarea țărmului, unde cîteva lumini abia pîlpîiau în casele din sat ; la intrarea în prăvălie cîțiva pierde-vară — coloniști și metiși — se adunaseră și-și treceau timpul trîndăvind. Dincolo de vapor se zărea, larg, marele fluviu și mai departe apărea, întunecată, albia rîului Saguenay.

— Oh, mă îngrozește gîndul de a mă întoarce pe bordul vasului. Crezi că el s-a întors ? Mă simt înfiorător la gîndul că-l voi întîlni.

— Nu te mai gîndi, Kitty. Nu cred că-și închipuie că ai făcut-o intenționat. În ceea ce mă privește, am convingerea că nu l-ai fi luat de braț dacă n-ai fi crezut că eram eu cu tine.

Tînăra nu răspunse nimic, părînd prea copleşită de situaţie pentru a se mai gîndi la denaturarea ei. Urcînd pe punte în urma lor, domnul Arbuton se simţi în postura neplăcută de persecutor, de persoană ce trebuia evitată cu orice preţ recurgînd la orice manevră onorabilă. După cît se părea, el strica plăcerea călătoriei unei fiinţe care, îşi dădea seama, nu prea avea deseori ocazia să-şi ofere o astfel de plăcere. Ar fi vrut tare mult ca tînăra fată să nutrească pentru el gînduri bune, nu să-l ţină de rău; de fapt, la baza tuturor acestor frămîntări ale sale se află un sentiment de superioritate pe care, dacă şi l-ar fi formulat, l-ar fi numit *noblesse oblige* — trebuia să procedeze neapărat ca un gentleman.

Domnişoara plecă în căutarea celei ce patrona grupul şi-şi părăsi tovarăşul în uşa salonului, jucîndu-se absent cu o ţigară de foi, în timp ce cu cealaltă mînă căuta un chibrit în buzunare. Tocmai le cercetase şi pe cele ale vestei, şi, găsindu-le goale, se întorcea să plece, cînd domnul Arbuton se oferi, întinzîndu-i propria ţigară aprinsă.

— Îmi permiteţi ?

Celălalt luă ţigara exclamînd cu căldură: „Oh, da, mulţumesc !" şi, continuînd să scoată nişte sunete nearticulate pentru a-şi exprima satisfacţia, îşi aprinse ţigara şi apoi o înapoie domnului Arbuton pe a sa, cu o bruscă, oarecum militărească înclinare.

O clipă, domnul Arbuton îl privi insistent.

— Mă tem, spuse deodată, că am pricinuit din nefericire supărări uneia din doamnele din grupul dumneavoastră. Nu e ceva pentru care să mă pot scuza şi nici nu ştiu cum să-mi exprim speranţa că, dacă încă nu a uitat incidentul, îl va uita curînd.

Spunînd acestea, domnul Arbuton îşi oferi cartea de vizită dintr-un impuls pe care s-ar fi aflat în încurcătură să-l explice. Gestul său atît de franc a fost luat de celălalt drept cordialitate. El se apropie de o lampă şi, după ce citi numele şi adresa de pe cartea de vizită, exclamă:

— A, din Boston ! Numele meu este Ellison; sînt din Milwaukee, Wisconsin. Şi izbucni într-un rîs sincer şi prietenesc. Da, e adevărat că verişoara mea şi-a făcut

reproşuri toată după amiaza pentru greşeala ei ; dar bineînţeles că nu-i nici o problemă, Slavă Domnului ! A fost un lucru foarte firesc. Aţi fost pe ţărm ? La Tadoussac e multă tihnă acum ; dar iarna trebuie să fie un loc foarte animat ! Vilişoarele arată atît de drăguţe, şi la fel şi hotelul acela ! Ne-am dus să vedem dacă putem intra în vechea bisericuţă : administratorul mi-a spus că există nişte plăci cu inscripţii de pe vremea lui Jacques Cartier, ştiţi, descoperite prin împrejurimi. Nu prea cred că e posibil, dar încerc să fac faţă onorabil dezamăgirii de a nu fi putut intra în biserică. Mi-am făcut datoria faţă de antichităţile din regiune ; acum nu mă gîndesc decît să plecăm cît mai curînd.

Colonelul Ellison, care avea inimă bună, schimbase subiectul, în credinţa, care i-ar fi făcut prea puţină plăcere celuilalt, că domnul Arbuton era foarte stînjenit.

Bunele lui intenţii merseră chiar mai departe ; în clipa cînd verişoara lui se întoarse cu doamna Ellison, îl prezentă pe domnul Arbuton doamnelor şi apoi o porni cu doamna Ellison la plimbare pe punte, supunînd-o unui efort fizic pe care pe ţărm nu l-ar fi acceptat, pentru ca cei doi să-şi poată clarifica singuri problema.

— Îmi pare foarte rău, domnişoară Ellison, începu domnul Arbuton, de a fi fost cauza unei erori care v-a pricinuit supărare.

— Iar mie îmi este îngrozitor de ruşine de a fi făcut din dumneavoastră victima gafei mele, răspunse domnişoara Ellison cu glas vinovat.

Urmară cîteva clipe de tăcere. Apoi, de parcă ar fi descoperit deodată mijlocul de a uita întreaga întîmplare socotind-o absurdă, izbucni într-un hohot de rîs, plin de francheţe, foarte asemănător cu al vărului ei, şi declară :

— Ei, bine, e una din situaţiile cele mai fără speranţă de care am auzit vreodată. Şi nu văd ce se poate face pentru a ieşi cu obrazul curat.

— Este într-adevăr o problemă delicată şi nici eu nu găsesc răspunsul. Înainte de a mă hotărî care ar putea fi, ştiu doar că mi-ar place să se mai întîmple o dată.

De abia rosti aceste cuvinte, pe care le socotise spirituale, că se şi înfurie de a le fi spus, întrucît nu se gîndea cîtuşi de puţin să flirteze cu acea domnişoară. Dar întunericul şi vecinătatea drăgălaşei domnişoare, precum şi evidenta ei încredere că se putea bizui pe simpatia lui, de unde izvora şi încrederea ei, erau prea mult : încercă să dea înapoi şi sfîrşi doar prin a face cîteva observaţii neconvingătoare în legătură cu peisajul care era într-adevăr foarte pustiu şi sălbatic, după ce vaporul o pornise pe Saguenay în sus, lăsînd cele cîteva luminiţe din Tadoussac să pîlpîie pînă se vor stinge în urma sa. Avea simţămîntul straniu de a fi singur pe lume numai cu tînăra fată şi îl enerva că se bucura de situaţie, care de fapt nu avea nimic primejdios. El şi cu domnişoara Ellison fuseseră amîndoi la Niagara, după cum se părea, şi acum discutau despre acel loc, ea nemărturisindu-i cu bună ştiinţă faptul că-l remarcase pe domnul Arbuton acolo ; şi amîndoi coborîseră pe pragurile fluviului St. Lawrence, şi amîndoi se opriseră o zi la Montreal. Aceste experienţe comune provocară un surprinzător interes al unuia faţă de celălalt, sporit de descoperirea că, totuşi, experienţele se deosebeau mai tîrziu, căci pe cînd ea petrecuse trei zile la Quebec, el, după cum ştim, venise direct la Montreal.

— V-a plăcut mult la Quebec, domnişoară Ellison ?

— Da, mult. E un oraş vechi şi frumos, cu tot felul de lucruri despre care am citit dar pe care nu speram să le văd vreodată. Ştiţi că oraşul este împrejmuit de ziduri ?

— Da. Dar trebuie să mărturisesc că uitasem pînă azi dimineaţă. Aţi descoperit că era exact aşa cum v-aţi închipuit că este un oraş împrejmuit de ziduri ?

— Ba chiar mai mult. Era acolo şi o pereche din Boston, şi spuneau că era exact ca în Europa. Oftau întruna şi se părea că oraşul le reamintea de aproape tot ce văzuseră acolo. Se căsătoriseră de curînd.

— Din cauza asta semăna Quebec-ul cu Europa ?

— Nu, dar cred că din acest motiv voiau să-l vadă în lumina lui cea mai favorabilă. Doamna March — aşa se numea — nu-mi îngăduia să spun că-mi place Quebec-ul, pentru că nu văzusem Europa, nu *putea* să-mi

placă cu adevărat. „*S-ar putea* să crezi că-ţi place", îmi repeta ea într-una, „dar nu e decît o iluzie." Şi totuşi ţin la iluzia mea. Dar nu ştiu dacă îmi place atît de mult Quebec-ul sau mai mult sătucurile din jur. Întregul peisaj arată ca un vis.

— Dacă-i aşa, atunci trebuie să mă opresc la Quebec. Aş vrea să văd şi eu un peisaj american care să înflăcăreze în aşa măsură imaginaţia cuiva. Mă întreb ce ar putea broda imaginaţia dumneavoastră văzînd acest peisaj ?

— Nu cred că are nevoie de vreun ajutor din partea imaginaţiei mele, răspunse tînăra fată pe un ton de reproş, de parcă din tonul tovarăşului ei ar fi înţeles că voia să o trateze de sus şi să-i rănească mîndria.

În timp ce vorbea se întoarse şi privi în sus pe firul trist şi pustiu al apei. Luna îşi arăta faţa învăluită prin norii cenuşii, trimiţînd şuvoiului întunecat melancolia razelor ei. Pe de altă parte, ţărmul nelocuit se înalţa pustiu, în toată grandoarea sa — înălţimi de stîncă neprietenoasă, acoperită ici-colo cu pini zăriţi doar ca un contur vag pe vîrfuri, pierzîndu-se apoi în întunericul compact al văilor şi viroagelor. Ţipătul unei păsări sălbatice străpunse liniştea cu care duduitul navei ajunsese să se contopească, iar ecoul lui se pierdu în depărtări. Apoi, din salon se auziră notele unui cîntec, şi domnişoara Ellison o porni într-acolo, unde cei mai mulţi pasageri se şi aflau adunaţi în jurul pianului. Tînăra englezoaică, cu părul ca mătasea porumbului, stătea la pian ca într-un tablou încîntător, iar bărbatul acela mai mult decît comun şi soţia sa cu înfăţişare simplă cîntau împreună, cu o sensibilitate impresionantă.

— Nu-i aşa că-i frumos ? exclamă domnişoara Ellison. Ce minunat trebuie să fie să poţi face aşa ceva !

— Chiar credeţi ? Mi se pare cam prea public, îi răspunse interlocutorul ei.

După ce englezii îşi terminară cîntecul, la pian se aşeză un canadian mai în vîrstă, grav, care le oferi ceea ce credea el a fi un cîntec comic şi trimise pe toată lumea, decepţionată, la culcare.

— Ei, Kitty, o abordă doamna Ellison pe tînăra fată intrînd o clipă în camera ei şi închizînd uşa după sine.

— Da, Fanny !

— Nu-i aşa că e frumos ?

— Da, e într-adevăr !

— Este o persoană plăcută ?

— Nu ştiu.

— Sau poate e dulce ?

— Ca *îngheţata,* replică Kitty, şi cu o mînă placidă se lăsă sărutată de entuziasta doamnă Ellison, care-i ură noapte bună.

Înainte de a adormi, doamna Ellison ţinu să-i pună o întrebare soţului său.

— Ce anume ?

— Ai vrea s-o vezi pe Kitty măritată cu un bostonian ? Se spune că cei din Boston sînt oameni foarte reci.

— Ce bostonian a cerut-o pe Kitty de nevastă ?

— Oh, ce răutăcios eşti ! N-am spus că a cerut-o vreunul. Dar dacă s-ar întîmpla ?

— Vom avea vreme să ne gîndim atunci. De cînd am plecat de la Niagara, n-ai făcut decît s-o măriţi pe Kitty în stînga şi-n dreapta, iar eu mi-am irosit timpul cercetînd caracterul soţilor ei. Dar acum s-a terminat — pînă cînd îi va cere cineva mîna cu adevărat.

— Foarte bine. N-ai decît să-ţi subestimezi propria verişoară, dacă-ţi place. Dar în ceea ce mă priveşte pe mine, ştiu ce voi face. Îi voi da să poarte cele mai bune toalete ale mele. Ce noroc, Richard, că avem exact aceeaşi măsură ! Oh, îmi pare aşa de bine că am luat-o pe Kitty cu noi ! Dacă se va mărita şi va sta la Boston — nu, sper să-l convingă să se stabilească la New York...

— Dă-i înainte, dă-i înainte, draga mea ! exclamă colonelul Ellison disperat. Kitty a stat de vorbă douăzeci şi cinci de minute cu acest tînăr despre hoteluri şi vapoare, şi bineînţeles că mă va aştepta mîine dimineaţă ca să-mi ceară s-o las să se căsătorească cu el imediat ce vom găsi un judecător de pace. Încet, încet părul îmi încărunţeşte şi voi face chelie înainte de vreme ; dar nu-mi pasă dacă găseşti atîta plăcere în toate aceste mici halucinaţii. Dă-i înainte !

II

MICA MANEVRĂ A DOAMNEI ELLISON

În dimineaţa următoare, turiştii noştri se odihneau în golful Ha-Ha Bay, la punctul terminus al navigaţiei vapoarelor mari. Şirul lung de dealuri mohorîte fusese lăsat în urmă, şi soarele de dimineaţă strălucea cald deasupra a ceea ce, într-un climat mai prietenos, s-ar fi numit un peisaj încîntător.

Golful avea forma unui oval neregulat, cu maluri ce se avîntau îndrăzneţ, dar nu prea sus, pe o latură, în timp ce pe alta se întindea o cîmpie îngustă cu două sătuleţe strînse în jurul drumului ce mărginea plaja, cu clopotniţele bisericilor strălucind în soare.

La capătul golfului se zărea o faleză înaltă şi ţărmul era plin de grămezi de stînci, înveselite de pete de licheni şi tot felul de dîre portocalii şi roşii.

Singura pădure ce se oferea privirii era constituită, ca şi pînă acum, din aceiaşi pini piperniciţi, deşi Ha-Ha Bay era un port faimos pentru transportul de cherestea, şi chiar şi acum se aflau acolo cîteva vase ce primeau încărcătura înmiresmată a buştenilor de pini.

Pe cheiul de unde plecau vasele cu abur era o forfotă continuă, şi oamenii munceau cu îndîrjire. Pe vas se încărcau buştenii care erau aduşi cu roabele, în pantă abruptă, pînă la bordajul de lemn, de unde erau aruncaţi pe vas, mai mult sau mai puţin *en masse*, prin viteza mare a roabei grele de încărcătură, mînuită de către localnicul care se planta bine pe picioarele-i solide. În mijlocul zăpăcelii şi agitaţiei legate de îndeplinirea acestei acţiuni, alţi localnici urcau într-o adevărată procesiune pe bord, fiecare avînd sub braţ o cutie de lemn în formă de sicriu. Teama crescîndă a colonelului că în cutii se afla întreaga populaţie infantilă din Ha-Ha Bay fu risipită de gîndul că în regiune nu puteau fi aşa de mulţi copii, iar timonierul îl lămuri că în cutii erau afine şi că el, colonelul Ellison, putea dobîndi cîte voia, cu cincisprezece cenţi baniţa. Această explicaţie îi oferi colonelului imaginea exactă a sărăciei ţinutului şi se apucă să cumpere de la

băieţii veniţi la bord o cantitate atît de mare de afine roşii, în tot felul de coşuri şi coşuleţe din scoarţă de mesteacăn, încît se văzu silit să le dăruiască apoi celor de la care le cumpărase. Se lansă apoi într-o discuţie cu prostul satului — o persoană aleasă, cu cocoaşă şi un imens buboi pe unul din obraji — încercînd să-l convingă să primească de pomană roadele sălbatice din regiunea natală, cînd cercul mulţimii ce-l înconjura fu rupt, în mod delicat, de o persoană care înaintă, făcu o plecăciune complicată şi salută cu vioiciune :

— Bună dimineaţa, domnule, bună dimineaţa !

— Bună dimineaţa, răspunse colonelul Ellison, ce mai faceţi ?

Dar celălalt, preocupat de o anume afacere, răspunse :

— Sînt singura persoană din golful Ha-Ha Bay care vorbeşte bine englezeşte şi am venit să vă întreb dacă n-aţi vrea să faceţi o plimbare cu trăsurica mea pînă sus, pe munte, înainte de a lua micul dejun. Pentru suma de un şiling şi şase pence, vă puteţi plimba cît doriţi. O să vă arăt tot ce poate oferi acest loc, incluzînd şi minunatul spectacol al golfului văzut de pe munte. Şi, în plus, vă asigur că este o trăsurică elegantă.

Proprietarul trăsuricii vorbea atît de bine englezeşte, avea o mustaţă atît de îndrăzneaţă şi de impunătoare, iar ochiul stîng avea un anume licăr — clipind parcă într-o doară — încît propunerea lui înmuie inima colonelului. Aşa că acceptă imediat să facă o plimbare, atît el cît şi cele două doamne, pe care se duse să le caute plin de voie bună.

Le află la pupa vasului, admirînd peisajul sălbatic şi arătînd, vorba poetului, „proaspete ca o dimineaţă de primăvară". Nu prea era un om cu spirit de observaţie dezvoltat, şi nici nu cunoştea bine — ca orice soţ bun — toate rochiile soţiei sale, uitînd imediat după şocul declanşat de nota de plată chiar şi ce a plătit ; dar observă totuşi că unele dintre accesoriile pe care el le asocia vag toaletelor soţiei sale le purta acum verişoara lui, pentru a-şi pune în valoare feţişoara drăguţă şi silueta încîntătoare. Un fular într-o culoare vie, legat la gît pentru a o apăra de răcoarea dimineţii, o fundă mai frumoasă, o jachetă croită cu mai mult gust decît purta de obicei dom-

nişoara Ellison — în fine, ce ştiu eu ? — şi un aer gata de atac — toate acestea colonelul le remarcă la fel ca şi bujorii din obrajii lui Kitty.

— Kitty, i se adresă el, nu accepta să fii prostită !

— Sper că nu va accepta — mai ales de *tine !* îi ripostă soţia lui. Şi-ţi voi fi recunoscătoare, colonele Ellison, dacă nu te vei purta ca un mojic, indiferent ce ai fi. Nu cred că este cavaleresc să faci întotdeauna observaţii în legătură cu toaletele doamnelor.

— Dar cine a pomenit de toalete ? întrebă colonelul, mărginindu-se la a doua parte a replicii soţiei sale.

— Ei bine, nici să *n-o faci !* Da, aş vrea să fac o plimbare cu trăsurica ; mi-aş dori chiar foarte mult ; avem timp suficient, căci micul dejun nu va fi gata pînă la opt şi jumătate. Unde e trăsurica ?

Singurul vorbitor de limbă engleză din golful Ha-Ha Bay luase şalurile doamnelor şi acum le arăta drumul.

— Pe aici, pe aici, spunea întruna gesticulînd spre un grup de vehicule, de pe ţărm, prea multe pentru a putea crede că aparţin aşezării aceleia din Ha-Ha Bay. Sper că n-o să vă deranjeze să călătoriţi cu încă un pasager în trăsurică. Are loc toată lumea. Pare o persoană plăcută, un adevărat domn, încheie cu o graţie ciudată, protectoare, pe care o învăţase, fără îndoială, de la patronii săi englezi.

— Cu cît vom fi mai mulţi, cu atît va fi mai vesel, replică binevoitor colonelul Ellison.

— Nicidecum, spuse şi soţia sa.

Privirea ei cercetase tot şirul de trăsuri şi văzuse că erau toate goale, în afară de una singură în care descoperise spatele ireproşabil îmbrăcat al domnului Arbuton. Dar ar trebui poate să vă explic motivele doamnei Ellison mai bine decît aţi putea ghici după felul cum se purta ea. Nu-i păsa deloc de domnul Arbuton ; şi nu avea nici un motiv raţional ca să vrea să o vadă pe Kitty îndrăgostită de el. Dar era vorba de doi tineri, aflaţi împreună datorită unor împrejurări romantice ; iar doamna Ellison era o peţitoare înnăscută şi a se da în lături de la o încercare de a-i apropia în vederea unei posibile căsătorii era ceva ce nu ar fi înţeles şi dorit niciodată.

În momentul de față, întreaga ei ființă era preocupată de acest scop ; avînd în inimă o slăbiciune permanentă pentru Kitty — pe care o admira cu un fel de frenezie generoasă — nutrea pentru ea tot felul de planuri minunate ; într-un cuvînt era gata să-i dăruiască imediat orice rochie acestei ființe încîntătoare ce putea adăuga încă o căsătorie celor existente în lume. Sper ca cititorul să nu găsească nimic vulgar sau necuviincios în această afirmație, căci nu aceasta mi-a fost intenția ; este vorba pur și simplu de entuziasm, de un abandon minunat, lipsit de egoism ; și sînt sigur că bărbaților ar trebui să le pară rău că nu merită să li se acorde asemenea atenție. În marea lor gingășie, doamnele trebuie să se fi lamentat deseori că nici un bărbat nu merită de fapt destinul cărora ele li se dedică, sau cu alte cuvinte că femeile nu se pot mărita cu femei.

Nu voi face imprudența să descriu manevrele doamnei Ellison, căci atunci v-aș prezenta-o într-adevăr ca o conspiratoare fără tact ceea ce nu era și n-aș face decît să mă conving cît de neștiutor sînt în astfel de probleme. Nu sînt sigur că domnul Arbuton era conștient de ele, ca orice bărbat, bineînțeles că era obtuz și orb ; dar, pe de altă parte, văzuse mai mult lumea decît doamna Ellison, așa încît manevrele doamnei Ellison îi erau probabil cît se poate de clare. Totuși s-ar putea ca să nu fi descoperit nici un scop în ele ; n-ar fi putut bănui de asemenea intenție o asemenea persoană care-l cunoștea atît de puțin și față de care se simțea superior într-un mod atît de categoric. Peste noapte manierele sale se acoperiseră cu o pojghiță de gheață, asemănătoare celei pe care o găsești toamna, dimineața devreme, pe suprafața iazurilor. Dar gheața se topi la căldura saluturilor lor și el sări voios din trăsură, oferind doamnelor posibilitatea de a-și alege locurile. Cînd toți se instalară, descoperi că se afla lîngă doamna Ellison, căci Kitty se grăbise să se așeze pe locul din față, lîngă colonel. În această situație, numai zelul o susținu pe doamna Ellison în schimbul permanent de amabilități pe care-l întreținu cu domnul Arbuton și o împiedică să se supere pe Kitty că dezertase.

Cînd trăsura începu să urce panta, drumul deveni atît de accidentat încît arcurile gemeau jalnic şi tresăltau într-una, iar doamnele ţipau din cînd în cînd fără voie.

— N-are importanţă, draga mea, vorbi colonelul către soţia sa. Oricum, îl avem cu noi pe singurul cunoscător de limba engleză din Ha-Ha Bay.

La auzul acestor cuvinte, vizitiul îi făcu cu ochiul, în semn de simpatie şi solidaritate. În aceeaşi clipă i se dezlegă limba şi începu să vorbească despre sine :

— Vedeţi cîinele meu, de colo, cum sare întruna la botul calului ? E un cîine care prinde elani, şi se antrenează în prinsul de bot. Ar trebui să veniţi aici cînd e sezon de vînătoare. V-aş putea face rost de indieni şi de tot ce aveţi nevoie ca să vînaţi. Fac negoţ cu animalele sălbatice şi trebuie să fiu mereu antrenat ca să le pot prinde.

— Animale sălbatice ?

— Da, pentru circul Barnum şi pentru tot felul de circari. Fac rost de căprioare, lupi, urşi, castori, elani, caribu, lincşi...

— Ce anume ?

— Lincşi.

— Ei, şi sînt mulţi lincşi pe aici ?

— Nu prea mulţi şi, oricum, sînt animale foarte scumpe. Am avut mari necazuri cu un circar din Boston, căruia i-am vîndut un lincs. Îl prinsesem foarte greu, l-a muşcat îngrozitor de rău pe indianul cu care vînam ; şi domnul acela nu mi-a dat preţul pe care-l promisese.

— Ce nelegiuire !

— Da, dar n-a fost chiar atît de rău pe cît putea să fie. Mi-a cerut pe urmă banii înapoi, fiindcă lincsul a murit după vreo două săptămîni, recunoscu negustorul de animale sălbatice, cu un rînjet pînă la urechi şi cu o privire furişă către colonelul Ellison. Poate că l-au bătut. Sau poate că tînjea după locurile de baştină. S-ar putea să nu fi fost un lincs foarte rezistent. Lincsul e un animal curios, domnişoară, îi spuse lui Kitty, în concluzie.

Urcase încet pe drumul de munte, de-a lungul căruia, de o parte şi de alta, se întindeau păşuni, dealuri neregulate şi văi. În vîrf, dealurile erau golaşe, dar în văile înguste, în ciuda pietrelor, creştea o iarbă scurtă şi foarte

deasă, de un verde intens ; grupuri de vite păşteau iarba, iar clinchetul melodios al talăngilor răsuna plăcut în aerul dimineţii. Dedesubt, golful întregea veriga dealurilor, cu suprafaţa-i însorită, iar vaporul alb, aşa cum sta lîngă cheiul mişunînd de oameni, alături de vasele negre încărcate cu cherestea, oferea varietate acelei scene încîntătoare, ce se prelungea în depărtări cu sate pitoreşti : un tablou simplu, dar într-un fel foarte impresionant, ca şi cum calmul degajat ar fi fost un răgaz înainte de a intra în imperiul dezolării şi singurătăţii ; şi într-adevăr aşa era.

Domnul Arbuton vorbea despre o călătorie în altă parte a lumii, şi acum îi spuse doamnei Ellison :

— Peisajul seamănă puţin cu Norvegia ; golful acela ar putea fi, la fel de bine, un fiord din Marea Nordului.

Doamna Ellison murmură de complezenţă o remarcă în legătură cu golful şi cu fiordul, şi Kitty îşi aminti cum el o tratase cu superioritate cu o seară înainte, pentru că atribuise o graţie sugestivă peisajului local.

— Va să zică, tot aţi găsit ceva care să vă placă la peisajul american. Presupun că ar merita felicitări, remarcă ea cu un zîmbet încîntat de triumf.

Colonelul o privi cu ochi amuzaţi şi întrebători ; doamna Ellison rămase cu ochii în gol ; iar domnul Arbuton, care uitase ce anume spusese ca să provoace comentariul de acum, păru nedumerit şi nu răspunse nimic : căci, la fel cu genul de englez cu care fusese confundat, avea obiceiul să nu contribuie la o conversaţie, şi dacă nu reuşea să găsească un răspuns, te lăsa cu remarca ta în aer. Cît dură tăcerea, Kitty căzu pradă celor mai rele gînduri la adresa lui, căci făcuse ca ieşirea ei nevinovată să apară ca o gafă.

Dar în clipa aceea, vizitiul îi veni în ajutor, spunînd :

— Doamnelor şi domnilor, aici se sfîrşeşte plimbarea noastră.

Şi întorcînd calul, o porni repede înapoi spre sat. La poalele dealului, ajunseră din nou în faţa bisericii, şi pasagerii doriră să coboare şi să o viziteze pe dinăuntru.

— Bineînţeles, zise el. Ştiţi, încă nu e terminată, dar puteţi să intraţi şi să vă rugaţi cît vreţi.

Era o biserică plăcută şi curată, ca majoritatea bisericilor canadiene, şi la ora aceea matinală se aflau destui săteni veniţi să se roage. Pe pereţi se vedeau, bineînţeles, picturi litografiate reprezentînd scene din Calvar, şi exista de asemeni şi obişnuita supraîncărcare a altarului cu picturi şi încrustaţii.

— Nu-mi place aşa ceva, declară doamna Ellison. Pare să aducă într-adevăr a idolatrie. Nu sînteţi de aceeaşi părere, domnule Arbuton ?

— Ei bine, nu prea ştiu. Şi mă îndoiesc că oamenii de aici pot fi bănuiţi de aşa ceva.

— În clima asta rece au nevoie de o credinţă nestrămutată, de asta sînt sigur, exclamă colonelul. Le ţine de cald. Altfel, biserica ar fi străbătută de curenţi reci, aici sus. Le trebuie ceva confortabil şi solid. Imaginaţi-vă numai unul din aceşti sărmani oameni ascultînd o predică generoasă despre păsări, fructe, flori şi sentimente frumoase, pentru ca apoi să se ducă acasă, peste dealuri, la o temperatură de treizeci de grade sub zero. N-ar putea suporta !

— Bineînţeles că nu, recunoscu domnul Arbuton şi privi în jur cu un ochi rece, neînţelegător, de parcă ar fi judecat de la un anumit nivel şi ar fi găsit sărmana biserică în linii mari, vulgară.

Cînd se urcară iarăşi în trăsură, singurul care continuă să vorbească fu colonelul, care îşi împlini voia, dobîndind toate informaţiile dorite de la vizitiu. În ciuda teoriei sale, află că la Ha-Ha Bay nu erau cu toţii buni catolici.

— Individul acesta, de exemplu, spuse francezul, bătîndu-se cu pumnul în piept şi folosind un limbaj pe care trebuie să-l fi învăţat de la turiştii americani, nu este catolic — cîtuşi de puţin ! A studiat prea mult ca să-i mai pese de religie. În Canada există o comunitate franceză numeroasă care nu vede cu ochi buni clerul şi este pentru anexare.

Şi satisfăcu pe dată curiozitatea colonelului, povestind — în timp ce conducea trăsura prin faţa căsuţelor din buşteni, acoperite ici-colo cu scoarţă de mesteacăn — despre întîmplările din localitate şi despre caracterul şi trecutul unui sătean întîlnit în cale. Cunoştea fetele dră-

guțe de pe stradă și le saluta pe nume, întrerupînd cu gesturi de curtoazie relatarea oferită colonelului asupra vieții din Ha-Ha Bay. Exista o singură casă de cărămidă (pe care și-o construise singur, dar fusese nevoit s-o vîndă într-un an nefavorabil în negoțul cu animale sălbatice), iar celelalte case coborau pe scara socială pînă la hambare pitorești, acoperite cu stuf.

Pe acestea din urmă căută să le justifice oarecum în fața americanilor, adăugînd că acoperișul de stuf devenea cîteodată folositor, căci salva vitele către sfîrșitul cîte unei ierni neobișnuit de lungi și de aspre.

— Și oamenii, întrebă colonelul, ce fac oamenii iarna pentru a-și trece timpul ?

— Cioplesc lemnul, fumează pipă și umblă după fete. Dar n-ați vrea să vedeți interiorul uneia din bietele noastre căsuțe ? Aș fi foarte mîndru să v-o arăt pe a mea și să vă ofer un pahar de lapte de la vacile mele. Îmi pare rău că nu vă pot oferi rachiu, dar pe aici nu se găsește de cumpărat.

— Nici să n-aud de el. Dacă e vorba să trag o dușcă, nimic nu e mai bun decît un pahar cu lapte, răspunse vesel colonelul.

Intrară în camera cea mai frumoasă, largă, cu tavanul jos, slab luminată de două geamuri mici, și înarmată pentru iarnă cu o uriașă sobă canadiană de fontă. Era destul de rudimentar dar curat, și totul degaja un aer de confort modest. Prin fereastră se putea vedea o mică grădină de zarzavat, cu un strat de flori din acelea rezistente la vreme rece.

— Păstăile cele mari, de acolo, explică gazda, sînt pentru supă și cafea. Iar porumbul meu, urmă arătînd cu mîna cîteva rînduri de porumb pitic, a scăpat de înghețurile timpurii din august așa că o să mă aleg totuși cu ceva în vara asta.

— Mda, nu vă bucurați de ceea ce s-ar numi o climă prietenoasă, nu-i așa ? întrebă colonelul.

Canadianul părea un omuleț aspru, dar acum răspunse cu un fel de patos :

— E foarte aspră. Am venit în locurile astea cînd peste tot nu erau decît desișuri. Stau de douăzeci de ani

aici, dar nu merită. De-ar fi s-o iau de la început, n-aş mai veni aici. Ştiţi, m-am născut la Quebec, spuse el ca pentru a arăta că era obişnuit cu clima mai dulce, şi începu să povestească cîteva întîmplări din viaţa lui la Ha-Ha Bay. Mi-ar place dacă aţi rămîne aici o vreme. Nu vi s-ar părea chiar atît de rău vara, vă asigur. Prin desişuri sînt urşi, domnule, se adresă el colonelului, şi aţi putea omorî foarte uşor unul.

— Dar atunci ţi-aş tulbura comerţul cu animale sălbatice, replică rîzînd colonelul.

Domnul Arbuton părea foarte plictisit de toate aceste lucruri. Nu dădu semne că l-ar interesa nici necazurile şi privaţiunile enumerate la început, şi nici urşii ce puteau fi vînaţi vara în Ha-Ha Bay. Stătea în camera de oaspeţi, cu pălăria pe genunchi, în atitudinea decorativă şi plină de răbdare a cuiva aflat în vizită.

E un om lipsit de sentimente, îşi spuse Kitty ; dar acesta este un domeniu în care putem greşi cu uşurinţă. Despre domnul Arbuton se putea spune mai degrabă că refuza să cunoască tot ceea ce era în afara unei lumi foarte limitate şi, de asemeni, că nu avea o imaginaţie vie. În plus, nu-i plăcea, dacă se poate numi astfel, sărăcia ; n-o înţelegea ca ea, pentru că i se părea stranie şi impudică ; totuşi, ar fi făcut fără îndoială tot atît de mult ca şi ea, ca să aline suferinţa.

— Cam prea multă autobiografie, remarcă el faţă de Kitty, pe cînd aşteptau amîndoi afară la uşă ca omul să-şi poată linişti cîinele, care se antrena iarăşi pentru prins elanii, sărind tot timpul la botul calului. Vanitatea acestui fel de oameni este întotdeauna prea agresivă. Dar îmi închipui că s-a învăţat să forţeze astfel simpatia turiştilor din timpul verii. Nu-i poţi oferi doar cîţiva bănuţi unui om care ţi se destăinuie astfel. Aţi descoperit suficiente lucruri ciudate în casa lui ca să justifice venirea noastră aici, domnişoară Ellison ? întrebă cu aerul lui obişnuit că eşti de aceeaşi părere cu el, care jignea indiferent dacă aveai sau nu altă părere.

Pentru Kitty, fiecare figură întîlnită pe drum îşi spusese povestea ei patetică ; fiecare căsuţă pe lîngă care trecuseră şi în care intrase cu gîndul o făcea să-şi închipuie drama ei umilă. Spusele gazdei lor dăduseră suflu şi cu-

loare luptei cu viaţa pe care o duceau aceşti oameni, aşa cum şi-o imaginase ea ; şi rămase surprinsă şi contrariată cînd îndoiala lui rece fu azvîrlită asupra umbrelor de înţelegere din imaginea ei. La început nici nu ştiu ce să spună ; dintr-o dată îl privi pe domnul Arbuton stînjenită şi foarte încurcată ; apoi îi răspunse :

— Mi s-a părut foarte interesant. Şi bănuiesc că nu sînt de acord cu dumneavoastră.

Cînd auzi singură ce spusese, i se păru că sunase cam jignitor şi-şi propuse să îndulcească efectul cu prima ocazie. Dar nici un alt subiect în afară de acela că aerul dimineţii era încîntător nu i se mai ivi pe drumul de întoarcere pe vas.

— Da, dar destul de rece, remarcă domnul Arbuton, ale cărui simţăminte nu păreau să aibă nevoie de vreo alinare ; şi din nou conversaţia rămase în sarcina celorlalţi.

Cînd ajunseră pe chei, el o ajută să coboare din trăsură, colonelul fiind atent la spusele vizitiului, şi apoi îi oferi mîna doamnei Ellison. Ea coborî sprintenă, dar se împiedică şi, cînd puse piciorul pe pămînt, remarcă :

— Cred că mi-am scrîntit puţin piciorul, şi izbucni în rîs. Nu e nimic serios, bineînţeles, şi-i leşină în braţe.

Kitty scoase un ţipăt speriată, şi în clipa următoare colonelul i-o luă din braţe domnului Arbuton. Era o adevărată scenă, şi nimic nu l-ar fi putut enerva mai mult pe acesta decît toată agitaţia declanşată de ghinionul bietei doamne Ellison printre băştinaşi şi muncitorii din port, ca şi printre călătorii care îşi întindeau curioşi gîturile peste parapet sau se repezeau pe ţărm să vadă ce se întîmplase. Puţini bărbaţi se pricep să dea o mînă de ajutor în asemenea cazuri de urgenţă, şi domnul Arbuton nu mai avea ce să facă după ce doamna Ellison îi fu luată din braţe ; se agita doar fără rost, îngrijorat şi neputincios, în timp ce doamna Ellison era dusă la aer la prora vasului, unde după cîteva minute se bucură să o vadă deschizînd ochii. Nu era clipa cea mai potrivită să-i vorbească, aşa că se îndepărtă oarecum vinovat, împreună cu mulţimea care se împrăştia.

Doamna Ellison adresă primele cuvinte lui Kitty, care stătea palidă, lîngă ea.

— Acum o să poţi purta toate toaletele mele, îi spuse, de parcă ar fi fost o clauză din propriul testament, şi probabil că acesta şi fusese ultimul ei gînd înainte de a-şi pierde cunoştinţa.

— Lasă, Fanny, exclamă Kitty, cu un rîs nestăpînit, că doar nu eşti pe patul de moarte. O gleznă scrîntită nu e ceva fatal.

— Nu ; dar am auzit că dacă-ţi scrînteşti glezna, nu mai pui piciorul pe pămînt săptămîni în şir ; şi n-o să-mi trebuiască decît un capot ca să stau lungită pe sofa.

Spunînd acestea, doamna Ellison o mîngîie cu tandreţe pe Kitty pe cap, ca o mamă care se întreabă ce se va întîmpla cu neajutoratul ei copil în timpul invalidităţii sale ; de fapt, calcula în gînd avantajele garderobei ei, pe care Kitty o putea folosi acum din plin, faţă de pierderea ajutorului ei strategic de care va fi lipsită. Şi neputînd hotărî cum era mai bine, oftă adînc.

— Bine, Fanny, doar n-ai de gînd să călătoreşti îmbrăcată în capot.

— De fapt, ceea ce aş vrea este să ştiu dacă *pot* să călătoresc sau nu, indiferent în ce o să mă îmbrac. Dar o să vedem în următoarele douăzeci şi patru de ore. Dacă glezna se umflă, va trebui să rămîn o vreme la Quebec ; iar dacă nu, s-ar putea să fie ceva intern. Am auzit de accidente cînd oamenii credeau că totul e bine şi perfect, ca apoi să afle că, de fapt, se aflau în mare pericol. Aceasta este marea primejdie la leziunile interne : nu poţi să ştii niciodată ce ai. Firește, nu-mi închipui că asta mi s-a întîmplat mie. Dar cîteva zile de odihnă nu-mi vor strica, indiferent despre ce-i vorba ; iar prăvăliile din Quebec sînt la fel de bune ca şi cele din Montreal, şi puţin mai ieftine ; şi m-aş putea deplasa cu trăsura, irosindu-mi timpul la fel de bine aici ca oriunde altundeva. Sînt încredinţată că ne vom simţi destul de bine acolo ; şi colonelul mai are încă o lună de permisie. Cred că voi putea să şontîcăi prin prăvălii, sprijinindu-mă pe o cîrjă.

În timp ce doamna Ellison monologa întruna, întreruptă doar rareori de Kitty, soţul ei se dusese după o ceaşcă de ceai sau altceva înviorător, trebuincios unei doamne după leşin. Cînd se întoarse, ea-şi reaminti de

domnul Arbuton care, după ce venise să vadă dacă totul se desfăşura bine, dispăruse din nou.

— Păi, prietenul nostru din Boston se reface după îndeletnicirea din dimineaţa asta ca un erou — sau ca o doamnă cu glezna scrîntită, spuse colonelul aranjînd proviziile aduse. Dacă l-aţi vedea devorînd şunca cu ouă şi bînd cafea, v-aţi convinge că nimic nu deschide pofta de mîncare mai bine decît regretul pentru suferinţa altora.

— Oh, şi biata Kitty care a stat aici şi n-a luat măcar o înghiţitură, exclamă doamna Ellison. Hai, Kitty, du-te imediat şi mănîncă ! Îmbracă-te cu...

— Oh, te rog, Fanny, încetează, căci altfel nu mă duc deloc ; şi să ştii că într-adevăr mi-e foame.

— Bine, atunci lasă şi du-te aşa cum eşti, acceptă doamna Ellison, remarcînd privirea întunecată a lui Kitty. Să nu-ţi faci griji pentru mine.

Aşa că tînăra fată plecă făcîndu-şi curaj cu fiecare pas, şi se aşeză în faţa domnului Arbuton, cu obrajii roşii, dar altfel curajoasă ca un leu. El blestemase stelele care-l împinseseră tot mai mult, cu fiecare pas, în intimitatea acestor indivizi, cum îi numea în gînd. Nu trecuseră decît douăzeci şi patru de ore, îşi zicea el, de cînd îi cunoscuse şi se hotărîse să n-aibă nimic de a face cu ei — şi totuşi în răstimp tînăra domnişoară îl adusese în situaţia de a-şi cere scuze pentru propria ei gafă ; trăsese cu urechea la conversaţia ei ; făcuse pe sentimentalul la o oră tîrzie împreună cu ea ; făcuseră cu toţii o plimbare în cursul dimineţii ; şi sfîrşise prin a o prinde în braţe pe doamna Ellison, cu glezna scrîntită şi leşinată.

Era îngrozitor ; iar ceea ce înrăutăţea şi mai mult situaţia era că se simţea obligat să adopte, în continuare, o atitudine plină de regret şi compătimire faţă de doamna Ellison, care-i plăcea cel mai puţin din tot grupul.

Aşa că stătea cu un aer provocator înghiţind o gustare imensă, într-un fel de furie abstractă, din care sosirea lui Kitty îl scoase, silindu-l să-şi exprime speranţa că doamna Ellison se simţea mai bine.

— Da, mult mai bine ! O simplă scrîntire a gleznei.

— O scrîntire a gleznei poate fi foarte neplăcută, remarcă domnul Arbuton cu un aer mohorît. Domnişoară

Ellison, exclamă el, de cînd am venit pe vas n-am făcut decît să pricinuiesc necazuri grupului dumneavoastră !

— Credeţi că geniul răului ar fi un termen prea dur ? sugeră Kitty.

— Deloc ; ar fi un simplu eufemism — de fapt o flatare. Folosiţi un termen mai tare.

— Nu găsesc nimic acum. O las pe seama conştiinţei dumneavoastră. Păcat că plimbarea noastră s-a terminat astfel ; ar fi putut să fie atît de reuşită !

Şi închipuindu-şi că era într-o altă dispoziţie, Kitty se apucă să vorbească de unele lucruri care-i mişcaseră imaginaţia.

— Ce ciudat cuib s-a cocoţat aici, sus, între dealurile pe jumătate tocite ! Închipuiţi-vă iarna, cele cincisprezece sau douăzeci de luni de iarnă cît au în fiecare an. Aproape că mi-au dat lacrimile auzind de petecul acela de pămînt cultivat cu porumb, care a scăpat de îngheţurile timpurii din august. Presupun că acum avem parte de un fel de vară indiană şi că într-o săptămînă sau două va începe vremea friguroasă. Verişoara mea şi cu mine ne închipuiam pînă ieri seară că Tadoussac-ul era un locşor retras, dar sînt încredinţată că la întoarcerea acasă îl voi socoti în adevărata lui lumină, ca o metropolă. Mă tem că atunci cînd voi ajunge acasă, agitaţia şi zgomotul din Eriecreek...

— Eriecreek ?... Cînd veţi ajunge acasă ?... Credeam că locuiţi în Milwaukee.

— O, nu ! Verii mei locuiesc în Milwaukee. Eu stau la Eriecreek, în statul New York.

— Oh !

Domnul Arbuton rămase îngîndurat, cîtuşi de puţin încîntat. Era destul de rău să stai la Milwaukee, deşi auzise că era populat în cea mai mare parte cu locuitori din Noua Anglie, şi că exista un important element german, ceea ce explica de ce oamenii aceştia nu erau chiar barbari. Dar Eriecreek, statul New York !

— Nu cred că am auzit de el, recunoscu el.

— E o localitate mică, spuse Kitty, şi nu cred că se remarcă prin ceva deosebit, nici măcar nu se află lîngă calea ferată. E aşezat în partea de nord-vest a statului.

— Nu cumva în regiunea petrolieră ? încercă domnul Arbuton să ghicească.

— Dar bine, ştiţi cît de nestabile sînt regiunile petroliere. E adevărat că s-a aflat cîndva în regiunile petroliere, dar petrolul a fost extras, apoi regiunile petroliere s-au volatilizat, lăsînd locul lăptăriilor şi viilor care au revenit pe vechile locuri luînd în stăpînire sondele şi rezervoarele ruginite. Judecînd după aspectul pajiştilor, s-ar putea crede că toate sondele din ţară s-au îngrămădit lîngă Eriecreek. Şi fiecare cîmp îşi are sonda lui, aşa cum ultimul dolar şi ultima picătură de petrol a lăsat-o.

Domnul Arbuton căută să-şi închipuie cu mintea localitatea Eriecreek, dar eşecul fu complet. Nu-i plăcea gîndul ca această noţiune să fie impusă bagajului său de cunoştinţe ; şi îl irita, de asemeni, ideea că acolo se afla casa domnişoarei Ellison, pe care începuse s-o accepte ca pe o realitate dacă nu pe de-a-ntregul de înţeles, oricum ca pe una agreabilă, deşi mai tindea încă să o trateze ca pe o prezenţă incredibilă.

Nu mai întrebă nimic despre Eriecreek, iar ea se ridică imediat şi plecă să-şi vadă rudele. Domnul Arbuton se apucă să-şi fumeze ţigara de foi cugetînd asupra problemei pe care o reprezenta pentru el această tînără fată al cărei loc de proveniență şi ale cărei posibile experienţe de viaţă îl puneau în încurcătură, neştiind cum s-o judece, avînd în vedere şi felul cum se prezenta.

Ea avea o anume încredere în sine, ca şi o inocentă încredere în alţii, trăsătură pe care doamna Isabel March o descrisese soţului ei ca pe un farmec în stare să trezească la oricine simpatia şi înţelegerea, dar care nu putea fi uşor explicată domnului Arbuton. În parte, era un dar al naturii, iar în parte se datora necunoaşterii lumii ; era, de asemeni, curajul fără seamăn al unei inimi care nu bănuia existenţa diferenţelor sociale între oameni şi nu-şi închipuia că putea fi desconsiderată decît dacă ar fi făcut o greşeală. Pentru o astfel de concepţie falsă asupra raporturilor ei cu societatea rafinată, numai unchiul Jack era de vină. În înverşunata democraţie bazată pe răzvrătirea sa faţă de tradiţiile virginiene, îi obişnuise

pe membrii familiei sale că a crede în orice fel de deosebiri în afară de cele intelectuale şi morale era o superstiţie josnică şi crudă ; izbutise să fixeze această idee atît de adînc în educaţia copiilor săi, încît ea dăduse culoare vieţii lor, iar Kitty, la rîndul ei, îi putu vedea efectul în caracterul celor din jur.

De fapt, ea acceptase teoriile lui extremiste despre egalitate, într-un grad ce-l încînta pe unchiul său care, tot susţinîndu-le de atîţia ani, simţea cum concepţiile îi cam slăbeau şi era bucuros să le vadă reîntărindu-se prin credinţa ei.

Atît din punct de vedere social cît şi politic, Eriecreek era o democraţie aproape perfectă, şi în situaţia ei Kitty nu prea avea motive să contrazică învăţăturile doctorului. Scurtele vizite pe care le făcuse la Buffalo şi Erie, şi de la căsătoria colonelului, la Milwaukee, nu ajunseseră s-o dezamăgească ; nu avusese de suferit decît foarte rar din pricina celor ignoranţi sau necivilizaţi ; în inocenţa ei, se aştepta întotdeauna ca oamenii cultivaţi să-i împărtăşească sentimentele, ideile, iar pe domnul Arbuton îl întîmpinase cu toată încrederea, pentru că, fiind din Boston, trebuia să fie un om cultivat.

Viaţa izolată pe care, prin forţa împrejurărilor, o trăise la Eriecreek, îi lăsa mult timp liber, aşa că ea citea cărţi la o vîrstă cînd majoritatea fetelor abia sînt trimise la şcoală. Doctorul avea preferinţă pentru literatura de modă veche şi poseda o bibliotecă destul de bine înzestrată cu vechi autori englezi, poeţi, eseişti şi romancieri, şi, pe ici-colo, cîte un istoric. Kitty îi citea în felul ei copilăresc, plăcîndu-i la vremea aceea într-un anume fel şi adunînd în minte lucruri pe care nu le înţelegea, dar a căror frumuseţe şi valoare i se clarificau uneori pe măsură ce creştea.

Dar mai mult folos şi plăcere decît aceşti clasici oarecum mucegăiţi îi aduceau cărţile mai moderne ale vărului Charles — mîndria şi speranţa tatălui său — care murise cu un an înaintea sosirii ei la Eriecreek. Primise numele tatălui ei, şi era ca şi cum unchiul Jack ar fi regăsit în ea, atît pe fiul cît şi pe fratele său. Cînd gustul ei pentru citit începu să se manifeste cu tărie, bătrînul des-

cuiase un dulap cu cărţi din cămăruţa de la etaj şi-i dădu cheia, declarînd cu mîndrie frîntă şi acel aer virginian solemn la care nu renunţa :

— A aparţinut fiului meu, care ar fi devenit într-o zi un mare scriitor ; acum este al tău.

Dar pe urmă doctorul se obişnui să ia din această colecţie cărţile — pe care Kitty le citea lăsîndu-le apoi prin odăi — şi să le frunzărească din cînd în cînd. Cîteodată moţăia cu ele în braţe ; alteori, cînd dădea pe o pagină de adnotări făcute cu creionul, punea încet volumul pe podea şi ieşea repede din cameră.

— Kitty, mai bine n-ai mai lăsa cărţile sărmanului Charles peste tot în calea unchiului Jack, remarcă una din fete — Virginia sau Rachel. Nu cred că-i pasă prea mult de scriitorii aceia, dar vederea cărţilor îl impresionează.

Aşa încît Kitty păstră cărţile mai ales în cămăruţa de la etaj, care fusese a lui Charles Ellison, şi-şi petrecea majoritatea timpului cu ele. Acolo printre martorii visurilor bietului băiat ce murise, începu ea însăşi să viseze, moştenind parcă odată cu bunurile lui materiale şi spiritul lui superior şi rafinat.

Doctorul, aşa cum afirmase fiica sa, nu-i prea înţelegea pe autorii moderni cu care fiul său se desfătase. Ca mulţi alţi oameni simpli şi buni la inimă, credea că de la Pope nu mai existase nici un alt poet mare în afară de Byron, şi nu pricepea mai nimic din Tennyson şi Browning sau alţi poeţi englezi contemporani. Dintre cei americani, avea mare consideraţie pentru Whittier, dar îl prefera pe Lowell celorlalţi, fiindcă scrisese „Biglow Papers", şi n-ar fi acceptat niciodată ideea că ultimele poeme nu erau nici pe jumătate atît de bune ca cele dintîi. Pe aceştia şi pe alţi poeţi importanţi ai naţiunii şi limbii noastre, Kitty îi moşteni de la vărul ei, împreună cu un întreg şir de romancieri contemporani, care-i plăceau mai mult decît toţi poeţii luaţi la un loc.

Mai avea şi avantajul de a putea citi revistele şi ziarele care-i sosiseră vărului ei, iar prin casă se găseau tot felul de ziare, de la „Eriecreek Courier" pînă la „New York Tribune". Toate lecturile acestea, ca şi vizitele unor

oaspeți neobișnuiți, și excursiile făcute prin împrejurimi cu unchiul Jack, făceau ca educația lui Kitty, așa cum se desfășura, să fie foarte dinamică, izbutind cel puțin să-i dea o mare vioiciune a minții și multe convingeri categorice. Acolo unde ar fi putut-o abate de la simplitatea ei naturală și ar fi făcut-o vanitoasă, spiritul critic și sănătos pe care-l respira permanent în casa Ellison o readucea la realitate. Exista atîta blîndețe în această disciplină, încît ea nu-și amintea s-o fi rănit vreodată ; făcea parte din bucuria acelor vremi, cînd sta cu fetele și lucra, sporovăind fără încetare, ridiculizînd pe oricine se întîmpla să fie la îndemînă, amuzîndu-se de orice, doar cu o nuanță de melancolie care-i era proprie. Ultimul musafir ciudat, vreo bîrfă din vecini, vreo greșeală copilărească sau vanitoasă a lui Kitty, vreo trăsătură a uneia dintre ele, vreunul din gesturile absurde ale băieților dacă se întîmpla să fie acasă și să intre în odaia lor — toate provocau accese de veselie, în afară de momentele cînd se afla de față unchiul Jack, și atunci se apucau să ironizeze cine știe ce activitate sau teorie a lui.

Acești oameni și această viață — domnul Arbuton însă nu i-ar fi înțeles, chiar dacă i-ar fi cunoscut. Era un om minunat în multe privințe și merita tot respectul pentru anume calități. Era foarte sincer ; mintea lui era de o corectitudine și puritate unice ; și, în măsura în care se cunoștea, era un om foarte scrupulos. Avea calități care i-ar fi folosit foarte bine în cariera pe care vrusese s-o îmbrățișeze și făcuse chiar niște studii preliminare pentru a intra în rîndurile clerului. Dar marea generozitate a crezului său îl dezorientase, spuneau gurile rele, pretinzînd că nu s-ar fi înțeles niciodată cu gloata celor izbăviți.

— Arbuton, spunea un coleg, presupusul deștept al clasei, consideră că și în rai există persoane de condiție îndoielnică ; și nu-i place această idee.

Iar domnului Arbuton nu-i plăcea foarte mult nici cel care vorbise și nici vreunul din colegii săi mai nevoiași, a căror sărăcie demodată și golașă, hrană insuficientă și locuințe mizere, o generală și înfometată depen-

denţă de testamente cucernice şi de bunătatea vecinilor îi jigneau instinctele.

— Aşa că a renunţat, nu-i aşa ? conchidea vorbitorul cel deştept, în legătură cu retragerea lui. Dacă Arbuton ar fi putut fi uns apostol al societăţii înalte, silit să mîntuiască numai suflete din familiile bune, conservatoare şi cultivate, ar fi rămas în rîndurile clerului.

Aceasta era o prezentare grosolană a adevărului, dar nu-l deforma prea tare. Renunţase de mult timp la ideea de a deveni cleric şi de atunci călătorise, studiase dreptul şi devenise un om de societate care-şi petrecea timpul la cluburi ; dar păstra încă trăsăturile a ceea ce păruse să indice clar vocaţia sa.

Pe de altă parte, mai avea încă prejudecăţile care se părea că-l descalificaseră. Prin formaţie şi instinct, era un exclusivist. Acorda oamenilor de rînd creditul de a avea oarecare sensibilitate şi probabil că dacă ar fi cunoscut mai multe tipuri de oameni, ar fi ajuns să admită existenţa unor merite şi calităţi excepţionale pe care acum nu le recunoştea ; dar nu cred că i-ar fi plăcut. Îndoielile sale în legătură cu aceşti oameni din vestul ţării erau fireşti, chiar dacă nu erau justificate, iar în ceea ce o privea pe Kitty, dacă ar fi putut şti totul despre ea, nu văd cum ar fi crezut în ea cît de cît.

Aşa stînd lucrurile, plecă în căutarea grupului ei după ce-şi termină de fumat ţigara, şi-i găsi pe puntea din faţă. Cînd Kitty plecase de lîngă el, îl lăsase într-o stare sufletească oarecum îngăduitoare, deşi, după cum observă ea amuzată, nu făcuse nimic ca s-o merite, cu excepţia gleznei scrîntite pe care i-o dăruise verişoarei ei.

În clipa cînd se apropie de ei, doamna Ellison tocmai îi spunea lui Kitty că parcă începuse să se umfle puţin, aşa că nu putea fi nimic intern ; Kitty înţelese imediat că era vorba de gleznă, şi se grăbi s-o căineze dar să se şi bucure, iar colonelul fu învinuit pentru întreaga întîmplare. Aşa că scuzele domnului Arbuton nu-şi mai aveau rostul, deşi au fost primite cu cea mai desăvîrşită amabilitate.

III

PE DRUMUL DE ÎNTOARCERE SPRE QUEBEC

Acum vasul cobora pe rîu în jos, şi toţi erau captivaţi de peisaj. La scurt timp după ce golful Ha-Ha Bay dispăru în spatele unei curbe, începură să defileze malurile înalte, tivite cu pini, întrerupte doar într-un singur loc, înainte ca vasul să intre iar în St. Lawrence. Malurile rîului Saguenay sînt aproape nelocuite. Dealurile se înalţă chiar de pe marginea apei şi chiar dacă uneori sînt tăiate de către o vale strîmtă, ea oferă ochiului peisaje însingurate. Într-o astfel de vale apărea cîte un gater şi, în jurul lui, o mînă de cabane sărăcăcioase, în timp ce un drum neprietenos ce abia se putea ghici de pe vas şerpuia de pe malul rîului pe firul văii, ducînd spre sălbăticiile solitare şi pădurile pustiite. Uneori cîte o insulă, cu malurile la fel de abrupte, întrerupea promotoriile prelungi ale mohorîtului rîu, cu stîncile-i masive şi vegetaţia verde ; văzută de la distanţă părea să nu îngăduie nici o scăpare din imperiul apelor tînguitoare, deasupra cărora nu zbura nici o pasăre şi în care nu puteai crede că ar înota vreun peşte.

Doamna Ellison, cu piciorul sprijinit pe un scăunel, într-o poziţie confortabilă şi deloc dizgraţioasă, nu mai avea aproape deloc dureri, aşa încît din cînd în cînd răsfoia ghidurile pe care colonelul le răspîndise din belşug în jurul ei, luînd drept bune toate exagerările descrierilor.

— Se spune aici că apa rîului Saguenay este neagră ca cerneala. Richard, *tu* crezi că aşa e ?

— Aşa arată.

— Şi dacă iei puţină apă în mînă ?

— Probabil că nu va fi la fel de neagră ca cerneala de calitatea întîi, dar va fi destul de neagră pentru toate scopurile practice!

— Poate, sugeră Kitty, că ghidul vorbeşte de acea nuanţă care la început este albastră deschis, dar „devine

neagră intens în contact cu aerul" — după cum scrie pe etichetă.

— Dumneata ce crezi, domnule Arbuton ? întrebă doamna Ellison cu îngrijorarea neatenuată.

— Ei bine, nu prea ştiu ce să spun, declară domnul Arbuton, care socotea discuţia banală. Într-adevăr, nu ştiu ce să spun. N-am luat nici un strop în palmă.

— E adevărat, recunoscu doamna Ellison pe un ton grav, cu un accent de dezaprobare faţă de ceilalţi care nu se gîndiseră la o soluţie atît de simplă a problemei. Foarte adevărat.

Colonelul o privi cu un aer alarmat bine simulat.

— Fanny, nu crezi cumva că scrîntitura ta s-a mutat la cap ? o întrebă el şi plecă, lăsîndu-l pe domnul Arbuton pe mîna doamnelor.

Doamna Ellison nu dădu atenţie acestei înţepături cum nu lua în seamă nici una care nu servea scopului ei ; şi acum, după ce făcuse pe toată lumea să rîdă şi adusese conversaţia pe un făgaş mai vesel, era atît de mulţumită de parcă nu ea ar fi fost cauza veseliei celorlalţi. Era cu adevărat gata să facă orice sacrificiu ca să pună în aplicare planul ce-l urzise şi nu numai că i-ar fi dat lui Kitty toate toaletele ei mondene, dar ar fi ajuns pînă acolo încît s-ar fi dat în lături pentru a promova proiectele ce-l vizau pe domnul Arbuton.

Se întoarse din nou la ghid şi-i lăsă pe tineri să-şi continue conversaţia plină de veselie.

Dar acum ei deveniră deodată serioşi, ca cei mai mulţi oameni după ce rîd mai mult, căci, dacă stai să te gîndeşti, rîsul pare întotdeauna să aibă ceva ciudat şi trist în el. În plus, Kitty era apăsată de rezerva ce-şi punea necontenit pecetea pe atmosfera din jurul domnului Arbuton, dar şi interesată de frumoasa şi pretenţioasa lui înfăţişare, de manierele lui ireproşabile, precum şi de aerul lui de a face parte din altă lume decît cea pe care o cunoscuse ea. Era unul din oamenii a căror perfecţiune te face să te simţi vinovat de cine ştie ce vină ori de cîte ori îi întîlneşti şi ale căror cuvinte de salut transformă un „bună-ziua" al tău lipsit de pretenţii în ceva

vulgar şi chiar grosolan ; încît pînă şi curajoasa ignoranţă a lui Kitty şi nesocotirea, proprie celor din regiunile vestice, a convenienţelor rămîneau neputincioase în faţa lui. Nu i se păruse greu să discute cu doamna March la fel de direct cum o făcea cu verişoara ei acasă ; îi plăcea stilul franc şi vesel în conversaţie ; îşi sublinia spusele cu gesturi, rîdea şi se amuza fără răutate, părînd sentimentală într-un fel numai pe jumătate serios ; îi plăcea să stea cu domnul Arbuton, dar acum nu vedea cum va putea folosi cu el un ton natural. Se mai mira încă de ieşirea ei îndrăzneaţă, la micul dejun ; acum aştepta ca el să spună ceva, şi el chiar spuse, privind lung la cerul cenuşiu ce părea că atîrnă ca întotdeauna deasupra rîului Saguenay, că începea să plouă ; îşi desfăcu umbrela de mătase elegantă, care se asorta perfect cu costumul atît de londonez şi o ţinu deasupra capului ei.

Doamna Ellison se aşeză sub acoperişul protector şi începu să citească sîrguincios din cartea pe care o ţinea în faţă, ascultîndu-le totodată conversaţia.

— Marele inconvenient al Americii în acest domeniu, continuă domnul Arbuton, este că peisajul, oricît ar fi de minunat, nu trezeşte interesul pentru oamenii locului.

— Nu prea ştiu dacă-i aşa, spuse Kitty. Mă gîndesc la aşezarea aceea micuţă de lîngă gater. Nu-ţi poţi imagina că viaţa oamenilor de acolo poate prezenta vreun interes ? Poţi să-ţi închipui aproape orice despre ei. Închipuiţi-vă, de exemplu, că proprietarul joagărului este un dezamăgit care a venit să-şi înmormînteze speranţele spulberate acolo în... rumeguş.

— Sigur, dacă vă gîndiţi în felul acesta, bineînţeles că se poate. Dar nu asta am vrut să spun ; mă gîndeam la o semnificaţie istorică. Ştiţi nu au nici trecut, nici atmosferă şi nici tradiţie.

— Oh, dar rîul Saguenay *are* tradiţie, exclamă Kitty. Ştiţi că un grup din primii exploratori şi-au lăsat tovarăşii la Tadoussac şi au urcat în sus, pe Saguenay, acum trei sute de ani, şi de atunci n-au mai fost văzuţi şi nici nu s-a mai auzit de ei. E şi firesc, dacă te gîndeşti cum arată rîul. El nu-şi va dezvălui niciodată secretul.

— Hm ! mormăi Arbuton, de parcă n-ar fi fost sigur că rîul Saguenay putea avea o astfel de legendă, gata să

desconsidere legenda pentru că era a rîului acestuia. După o scurtă tăcere, se apucă să vorbească despre faimoasele fluvii din ţările Europei.

— Îmi închipui, spuse Kitty că Rinul are destule tradiţii, nu-i aşa ?

— Da, răspunse el, dar cred că în ceea ce priveşte Rinul, se cam exagerează. Nu te poţi stăpîni să nu simţi că este puţin cam melodramatic şi comun. Aţi văzut vreodată Rinul ?

— Oh, nu ! Aceasta este într-un fel prima mea călătorie. Poate că, adăugă ea sfioasă, deşi speriată puţin de încercarea ei de a-l lămuri pe domnul Arbuton, dacă aş fi ştiut mai multe despre tradiţia Rinului, pretenţiile mele în ceea ce priveşte rîul Saguenay ar fi fost mai mari.

— Dar bine, trebuie să acceptăm ideea că orice poate să aibă o aureolă, domnişoară Ellison, spuse el cu un rîs indulgent, nedisplăcîndu-i ideea de a fi lămurit de ea.

— Da ; şi mă tem că atunci cînd vom ajunge la Cape Trinity şi Cape Eternity, vom descoperi că sînt prea mari. Nu credeţi că cincizeci de metri este o înălţime cam mare pentru dealurile acestea de pe mal ?

Domnul Arbuton avea într-adevăr o obiecţie faţă de exagerările naturii de pe acest continent şi în secret le socotea de prost gust, dar nu-şi formulase niciodată sentimentul. Nu fusese sigur, dar era ridicol, acum că cineva o formulase şi totuşi posibilitatea era prea inedită pentru a fi comentată fără rezervă.

Oricum, cînd după o vreme, zvonul că se apropiau de marile obiective ale excursiei pe Saguenay se răspîndi printre pasageri, şi începură cu toţii să se adune în locurile cele mai favorabile pentru a putea admira vederea, domnul Arbuton se felicită că-şi rezervase locul pe care stătea cu domnişoara Ellison, şi un fior de încîntare străbătu prin carapacea lui de superioritate dezagreabilă. Cînd vasul se apropie, ploaia încetă, iar norii cenuşii ce atîrnau jos deasupra dealurilor se ridicară parcă în silă şi le descoperiră vîrfurile.

Căpitanul îşi invită pasagerii să privească uriaşul profil roman al stîncii ca apoi să atragă atenţia asupra unui minunat arc gotic, faimoasa intrare într-o peşteră neex-

plorată, sub care se înălţa de secole, pînă nu cu mulţi ani în urmă, o coloană de piatră ca o statuie ; dar, într-o iarnă, gerul o tăiase şi o cufundase în apa îngheţată a hăurilor fără fund.

Monotonia mohorîtă a şirului de pini era luminată acum de albul sclipitor al mestecenilor şi cenuşiul tabloului imprima un patos de nedescris acestui peisaj uitat parcă de vreme.

Deodată vasul ocoli colţul celor trei promontorii, fiecare înalt de cincisprezece metri, în locul unde Cape Eternity apare din apă şi se furişează pe sub latura golaşă a unei faleze teribile. Este o stîncă abruptă, irumpînd din apa neagră şi întinzîndu-se în sus, ca printr-un efort făcut în impulsuri lungi, marcate pe piatră prin încreţituri adînci, ce apar din loc în loc pînă la vreo cincizeci de metri, cînd panta întinsă atîrnă parcă în apă, mărginită cu o lizieră de pini. Faţa falezei este pătată de vreme şi de aluviunile izvoarelor, dar numai înălţimea pare să reţină privirile, şi aceste amănunte ţi le aminteşti doar mai tîrziu, fiind prea neînsemnate ca să contribuie la efectul total. Stîncile îşi justifică pe deplin faima înălţimii, şi ochiul urmăreşte linia pantei impresionante, prăpastie după prăpastie, pînă ajunge la vîrful acoperit cu nori, unde această masă incomensurabilă pare să vibreze şi să se legene deasupra capetelor, iar nervii tremură de aceeaşi teamă ce-l chinuie pe cel ce priveşte în jos, de pe buza unei prăpăstii adînci. E totul atît de rigid şi înfricoşător ; nici urmă de frumuseţe nu îndulceşte majestuoasa austeritate a acestui spectacol. La poalele falezei apa are o adîncime necunoscută şi se întinde, ca o imensă suprafaţă neagră, în arcul rotund format de maluri — peisaj de o sălbăticie şi pustietate inimaginabilă — şi redevine iarăşi rîu, cam la poalele promontoriului Cape Trinity. Acesta este şi mai abrupt decît fratele său geamăn, dar se lasă lin în partea cealaltă şi de la poale pînă sus, pe creastă, este abundent drapat într-o pădure de pini.

Pădurile care îmbrăcau pînă acum dealurile ca o blană ţepoasă, formată din arbuşti piperniciţi şi jumuliţi, prezentînd privirilor cicatrice lungi lăsate de foc, devin impunătoare, formînd corp compact pe faţa muntelui. Trun-

chiurile copacilor sînt înşirate unul după altul, pînă sus în vîrful încoronat cu frunzişul verde, des, moale şi fără seamăn de frumos ; aşa încît spiritul privitorului, tulburat de spectacolul primului promontoriu e calmat şi alinat de grandoarea senină a acestuia.

Trebuie să fi lucrat acolo, desigur nişte agenţii omeneşti chiar sub umbra Capului Eternity pentru a restaura spiritul de stăpînire de sine şi, poate că, nimeni nu s-a întors de acolo cu totul înspăimîntat.

Oricum, lui Kitty îi rămaseră la inimă cîteva lucrări de artă expuse pe faleză, foarte aproape de apă. Una din acestea era o frescă plină de viaţă, reprezentîndu-l pe generalul Sherman, cu decoraţiile rangului său, iar cealaltă era o efigie şi mai impresionantă, a generalului O'Neal, din armata Republicii Irlandei, care înspăimînta prin aspectul ei, generalul avînd atitudinea semeaţă şi îngîmfată de cuceritor al Canadei în anul 1875.

Domnul Arbuton nu părea să se bucure de aceste prezenţe umane în mijlocul naturii sublime şi nu-şi putea imagina, fără a-i plasa într-o lumină nefavorabilă, cum domnişoara Ellison şi colonelul le puteau accepta cu atîta plăcere ca o parte din încîntarea generală. În timp ce asculta fără chef schimbul lor de glume, descoperi că era grozav de dornic să dea curs invitaţiei făcute pasagerilor de unul din membrii echipajului. Omul adusese o găleată, plină cu pietricele de mărimi diferite şi spunea : „Acum să vedem cine ţinteşte stînca ! E mai departe decît poate arunca oricare dintre noi, deşi pare atît de aproape."

Pasagerii se îngrămădiseră lîngă găleata cu proiectile, cel mai activ dintre ei fiind colonelul Ellison. Nici unul nu reuşea să atingă stînca, şi deodată domnul Arbuton simţi o dorinţă oarbă, prostească, irezistibilă, de a-şi încerca şansa. Retrăia sentimentele unui şcolar de pe vremea cînd trăgea la rame sau juca mingea. Aşa că alese o pietricică ; iar Kitty văzîndu-l făcu ochii mari, de surpriză mută. Apoi domnul Arbuton se roti şi o aruncă ; pietricica se izbi de stîncă producînd un zgomot de parcă toate ferestrele de la Back Bay se spărseseră şi atunci el răsuflă uşurat, cu un sentiment de eliberare. Totul se întîmplase

ca şi cum, timp de o clipă, ar fi renunţat la tradiţie, s-ar fi scuturat de lanţurile supunerii sociale, ar fi înfrînt şi călcat convenţiile pe care le iubise şi le respectase o viaţă întreagă. În acel moment de exaltare se temu că ar fi fost în stare să dea mîna cu englezul zdrenţăros cu şapcă sau să invite întregul grup al admiratorilor la bar.

Ropotul de aplauze al pasagerilor îi încununase isprava şi pentru prima oară gustă din dulceaţa sentimentului de a fi în graţiile poporului. Bineînţeles că trebuia să urmeze o schimbare totală, şi trebuia să fie de o violenţă corespunzătoare ; chiar în momentul următor, domnul Arbuton îi ura pe toţi şi cel mai mult pe colonelul Ellison, care fusese cel mai darnic în elogii.

În acel moment, lui îi atribuia tot ceea ce era mai agresiv, mai vulgar şi mai lipsit de tact. Dar nu putu da glas acestor impresii şi nici nu-i era uşor să revină asupra concesiilor făcute. Îşi dădea seama că-i va fi imposibil să refacă zidul de apărare care se ruinase. Destinul fusese împotriva lui de la început ; de ce oare să nu se împace cu situaţia încă o scurtă jumătate de zi, pe care urma s-o mai petreacă în societatea acestor oameni ? În dimineaţa următoare se va despărţi de ei pentru totdeauna, iar între timp, de ce să nu încerce să se simtă bine şi să se facă plăcut ?

Existau, firește, multe motive pentru a nu o face ; dar, oricare ar fi fost situaţia, acum se supunea pasiv soartei. Se purta politicos cu doamna Ellison, era atent cu Kitty şi, atît cît reuşea, participa la discuţia ei cu colonelul, purtată în spiritul acela extravagant.

Domnul Arbuton nu era un om posomorît ; avea un anumit discernămînt şi un fel elegant de a spune lucrurile, dar umorul i se păruse întotdeauna a nu fi o dovadă de bună creştere ; bineînţeles că avea despre el cuvinte de laudă cînd era invitat la cină, în oraş, sau la vreo doamnă la modă, ale cărei *mots* [1] erau repetate, şi îi tolera chiar şi în cărţi. Lîngă aceşti oameni însă nu ştia ce să facă ; ei judecau viaţa dintr-un punct de vedere bizar, dar fără ifose sau pretenţii, ci totdeauna gata să vadă ceva bun în orice lucru ciudat sau ridicol.

[1] Cuvinte spirituale (fr.).

La întoarcere, vasul opri la Tadoussac, şi printre cei care se îngrămădiseră pe chei se afla şi o tînără foarte drăguţă, conştientă de farmecele ei, o prostuţă cu un aer festiv de mireasă — probabil frumoasa sezonului din acea staţiune părăsită de lume. Înainte de a urca la bord, stătu o vreme înconjurată de britanicii aceia vîrstnici, funcţionari coloniali ai imperiului, care dau tîrcoale pe lîngă frumoasele din astfel de staţiuni. Încîntată, foarte mulţumită de sine, cînd îşi dădu seama că reţinuse privirile surprinse ale pasagerilor ce scrutau ţărmul păru să înceapă a trepida, emanînd o fericire prea evidentă ca să poată fi ignorată ; îşi umezi cu limba buzele roşii, minunate, îşi aranjă mantia, apoi funda de la gîtul frumos, mişcîndu-şi încoace şi încolo capul graţios.

— Tu ce ai face mai departe, Kitty ? întrebă colonelul, care urmărise cu îngăduinţă toată scena.

— Oh, cred că aş bate tactul cu piciorul, răspunse Kitty.

Şi într-adevăr, încîntătoarea prostuţă de pe ţărm, după ce termină cu aranjatul, începu să bată nervos în pămînt cu vîrful adorabilului pantofior.

În fine vasul porni, şi atunci o canadiană mai înaintată în vîrstă, dispunînd de o vivacitate ce nu se împăca prea mult cu starea de femeie măritată, se năpusti printre prietenii săi apatici şi indiferenţi, anunţînd :

— Se va trage o salvă, imediat ce dăm colţul.

Şi imediat se auzi un bubuit înfundat, ca şi cum ar fi venit de la un mic pluton de artilerie staţionînd în vecinătatea hotelului, străbătînd ceaţa deasă. Silfida noastră bătăioasă bătu din palme şi strigă entuziasmată :

— Salva a fost trasă, salva a fost trasă ! Şi acum căpitanul va răspunde printr-un fluierat.

Dar căpitanul nu făcu nici un gest de acest fel, iar doamna, după alte cîteva manifestări efervescente de fată tînără, îl etichetă drept o bufniţă bătrînă, un găgăuţă, după care se cufundă într-o apatie atît de plată şi lipsită de viaţă, încît ţi-era şi milă să te uiţi la ea.

— Păcat, domnule Arbuton, nu crezi ? îl întrebă colonelul. Domnul Arbuton păstră o vagă îndoială, în timp ce Kitty începu să-şi imagineze împreună cu vara ei o tristă poveste de dragoste a bietei doamne, presupunînd

că şi-a petrecut această strălucitoare, minunată vară a vieţii la Tadoussac, iar admiratorii au hotărît să-şi exprime disperarea la despărţirea de ea printr-o explozie de praf de puşcă. Îl întrebară dacă nu i-ar fi plăcut ca, totuşi, căpitanul să fi fluierat.

— Oh ! se cutremură Kitty, povestea asta nu vă face să vă simţiţi că aţi fi putut fi dumneavoastră acela ? — întrebare la care cu greu ar fi putut răspunde, căci, după cîte ştia el, niciodată în viaţă nu făcuse nimic ridicol, cu atît mai puţin să se fi făcut vinovat de o astfel de purtare ca cea a doamnei dezamăgite.

La Cacouna, unde vasul se opri să încarce caii şi trăsurile unor vilegiaturişi, cheiul arăta ca un labirint plin de echipaje de toate felurile şi mărimile ; o herghelie de cai, acoperiţi cu pături în culori vii şi cu harnaşament strălucitor, imprima mai multă varietate mulţimii de oameni care stăteau, uzi pînă la piele, în ploaia ce ţîrîia. Un cal de tracţiune, adus în mijlocul lor la fiecare trei minute cu regularitate sîcîitoare, trăgea după sine, încet, coşuri cu cărbuni descărcaţi de pe barcă la chei ; şi de fiecare dată, după ce se retrăgea, refăceau rîndurile ca şi cum nu s-ar fi aşteptat să mai revadă vreodată calul. Erau femei şi bărbaţi care-şi pierdeau vremea pe chei, adăpostindu-se sub umbrele, indieni şi colonişti, rămînînd drepţi sub ploaia neîntreruptă sau înfiorîndu-se de frig. Mai erau şi doi sau trei clerici, de bună seamă diaconi, care ar fi putut coborî chiar atunci din paginile oricărui plictisitor roman englezesc. Discutau cu voce joasă şi punînd mîna pîlnie la ureche, ca să prindă replicile pasagerelor rezemate de balustradă, şi flecăreau cu atîta convingere de parcă ploaia nici n-ar fi existat. Şi în tot acest timp, supapele de siguranţă şuierau dînd drumul aburului, iar oamenii de pe vas îi ajutau pe vizitiii care trudeau să urce echipajele la bord.

Pentru trăsuri se punea numai problema forţei musculare, dar caii trebuiau conduşi cu pricepere. Abia călca unul din ei cu picioarele din faţă pe scîndura ce servea de pasarelă între bord şi chei, că imediat se şi retrăgea prîn mulţimea de canadieni răbdători, trăgînd după el şi jumătate de duzină de vizitii, plus ajutoarele. Apoi i

se puneau ochelarii pe ochi şi era manevrat pe chei fără să vadă, după care era condus înapoi pe pasarelă, pe care o recunoştea imediat ce o atingea. Trăgea de hăţuri, se cabra, încerca să se elibereze, făcea tot ceea ce un cal rău şi încăpăţînat poate face pînă cînd, în final, un vizitiu îl încăleca, un grup de oameni îl ţinea de hăţuri, iar alţi vizitii, flancîndu-l cu blîndeţe din toate părţile, îl împingeau — fiind astfel transportat la bord, cu un amestec de afecţiune şi aversiune. Nici unul dintre canadieni nu părea amuzat de spectacol — îl priveau cu seriozitate ca pe un amănunt făcînd parte din decor — şi domnul Arbuton nu avu nimic de spus. Dar, la prima îmbrăţişare dăruită calului de către vizitiii care-l flancau, colonelul remarcă absent :

— Ah ! întoarcerea fiului rătăcitor ! — şi Kitty izbucni în rîs.

Pe măsură ce scrupulele fiecărui animal erau înfrînte, ea găsea explicaţii groteşti pentru diferitele scene de melodramă, în timp ce domnul Arbuton stătea lîngă ea ţinîndu-i umbrela ca s-o ferească de ploaie. Şi o umbră de maliţiozitate o avertiză pe Kitty că dezaprobă această distracţie şi, mai ales, participarea ei. Atitudinea lui îi potoli puţin zelul şi în acelaşi timp o nedumeri, căci nu avea un spirit dominant şi se lăsa uşor influenţată de starea de spirit a celorlalţi. N-ar fi trebuit să rîdă la remarcile făcute de Dick, îşi spuse în curînd, cu atît mai puţin să-i dea apă la moară. Se temea îngrozitor să nu fi făcut ceva nepotrivit, rămase tăcută, gîndindu-se numai la asta, în timp ce se plimba de colo-colo, după cină. Şi rămase pînă la urmă gînditoare, într-o stare ciudată de perplexitate, amintindu-şi tot ce se întîmplase în timpul acestei zile, care părea să fi fost lungă.

Englezul jerpelit se plimba în sus şi-n jos împreună cu soţia şi sora sa. Din cînd în cînd se opreau şi se aşezau la masă, cu faţa spre Kitty ; femeia mai în vîrstă, cu o politeţe degajată, îi adresă o întrebare banală şi dintr-o dată toţi patru se porniră discutînd aprins ; căci Kitty îi răspunse cu amabilitate, dornică să afle cîte ceva despre ei.

Lumea i se părea atît de nouă, încît era o adevărată încîntare să cunoască acele persoane care cîntau şi jucau,

deşi în curînd trebui să recunoască în sinea ei că discuţia cu ei nu era nici foarte interesantă, nici foarte elevată, şi că trăsătura lor cea mai de seamă era firea bună. Colonelul stătea la celălalt capăt al mesei cu un ziar în mînă ; doamna Ellison se dusese la culcare, iar Kitty începuse să se plictisească de noile cunoştinţe şi să se întrebe cum putea scăpa de ele, cînd zări salvarea în privirea domnului Arbuton care se apropia de ei. Ştia că o caută pe ea ; îl văzu că-şi reţine o tresărire cînd o zări ; apoi trecu repede pe lîngă grup, fără să arunce o privire.

— Brrr ! făcu fata cea blondă, trăgîndu-şi pe umeri şalul albastru, croşetat. Nu-i aşa că e frig ? şi izbucni în rîs împreună cu prietenii ei.

„Oh, nu mi-am imaginat că sînt atît de grosolani !" se gîndi Kitty şi adăugă cu glas tare :

— Vă doresc noapte bună.

Apoi se îndepărtă cu paşi furişaţi, simţîndu-se fiinţa cea mai vinovată de pe vas. Auzi noile ei cunoştinţe rîzînd din nou, după plecarea ei.

IV

INSPIRAŢIA DOMNULUI ARBUTON

În dimineaţa următoare cînd se trezi, domnul Arbuton descoperi lumea pe care la miezul nopţii o părăsise învăluită în ceaţă, inundată acum de o lumină clară. Bătea un vînt puternic, iar fluviul larg, curgea în şuvoaie mari, ce făceau vasul să se clatine, izbindu-l din cînd în cînd în flanc, cu o forţă ce trimitea stropii drept în feţele oamenilor de pe punte. Soarele, cînd se ivea dintre nori, învăluia în splendoare satele şi fermele de pe cîmpie, ca şi crestele şi adînciturile valurilor ; şi bucuria din aer răzbătea pînă în conştiinţa bine păzită a domnului Arbuton. Fără voie, îi căută cu privirea pe acei oameni cu care n-ar mai fi vrut să aibă de-a face, cerînd parcă înţelegerea măcar a unuia din ei, în faţa minunăţiilor

unei astfel de dimineţi frumoase. Dar o mulţime de pasageri veniseră în timpul nopţii la bord — se urcaseră la Murray Bay, unde sezonul scurt era pe sfîrşite — iar numărul lor îi ascundea pe Ellisoni privirilor sale. Cînd se duse să ia micul dejun, văzu că cineva îi ocupase locul de lîngă ei, iar Ellisonii nici nu-l remarcară cînd trecu pe lîngă ei în căutarea unui alt scaun. Kitty şi colonelul erau singuri la masă, şi amîndoi păreau preocupaţi. După micul dejun se duse să-i caute şi întrebă de doamna Ellison, care participase la cele mai multe dintre distracţiile din ziua precedentă, şchiopătînd cu drăgălăşenie, şi care, bineînţeles, nu lăsase nici una din mese să o aştepte, după cum formulase soţul ei situaţia.

— Oh, exclamă colonelul, mă tem că glezna arată mai rău în dimineaţa asta, şi oricum va trebui să rămînem în Quebec cîteva zile.

Domnul Arbuton ascultă aceste veşti triste cu o figură încîntată, de parcă n-ar fi fost preocupat de necazurile doamnei Ellison. Zîmbi, deşi ar fi trebuit să pară îngrijorat, şi rîse cînd colonelul adăugă :

— Bineînţeles, va fi greu de îndurat pentru verişoara mea, căreia nu-i place Quebec-ul, şi care vrea să ajungă cît mai curînd acasă, la Eriecreek.

Kitty promise să înfrunte încercările cu hotărîre, iar domnul Arbuton declară, după părerea ei, nu prea consecvent :

— Plănuisem şi eu să petrec cîteva zile în Quebec, aşa că voi avea ocazia să aflu cum se simte doamna Ellison. De fapt, adăugă, întorcîndu-se către colonel, sper că-mi veţi permite să vă dau o mînă de ajutor şi să vă găsesc un hotel.

Cînd vasul acostă, domnul Arbuton se grăbi să găsească o trăsură şi începu să îngrămădească în ea toate păturile şi valizele Ellisonilor. Apoi o ajută pe doamna Ellison să coboare la ţărm şi să se aşeze în trăsură pe locul cel mai bun. Îşi ridică pălăria şi tocmai voia să-şi ia rămas bun, cînd colonelul exclamă :

— Dar bine, trebuie să vii cu noi !

Domnul Arbuton ar fi preferat să meargă cu altă trăsură, scuzîndu-se că o va incomoda pe doamna Ellison ;

dar doamna Ellison protestă susţinînd că n-o va deranja deloc şi pînă la urmă trebui să se urce lîngă colonel. Era o altă lovitură a soartei !

La hotel găsiră un şir de oameni care începea din faţa biroului de recepţie şi ajungea pînă la jumătatea treptelor de afară.

— Ei, dar ce-i asta ? întrebă colonelul pe ultimul din rînd.

— Oh, o mică procesiune la registrul hotelului ! Stăm aici de trei sferturi de oră şi aşteptăm, declară insul, care era evident un om simplu.

— Şi încă n-a ajuns la dumneata ? întrebă colonelul pe cel care vorbea. Deci e plin înăuntru.

— Oh, nu ; încă n-au început să-i arunce pe fereastră.

— Văd că umorul lui degenerează, Dick, remarcă Kitty.

Iar doamna Ellison îi sugeră :

— N-ai face mai bine să intri şi să întrebi ?

Era rolul ei de a-i reaminti colonelului de îndatoririle lui în păstrarea bunei dispoziţii permanente care le caracteriza călătoria.

— Îmi pare bine că mi-ai reamintit, Fanny. Tocmai mă pregăteam s-o şterg, cuprins de disperare.

Colonelul dispăru îndărătul uşilor şi, după o şedere prelungită, reveni roşu la faţă, dar fără să fi făcut ceva.

— Ţinînd seama de condiţiile speciale în care mă aflu, fiind însoţit de două doamne, dintre care una nu se simte bine, mi s-a promis o cameră la etajul cinci, cîndva în cursul acestei zile. Mi-au spus că celălalt hotel este arhiplin, aşa că n-are rost să mă mai duc acolo.

Doamna Ellison era gata să izbucnească în plîns şi, pentru prima oară de cînd suferise accidentul, simţi un fel de ciudă împotriva domnului Arbuton. Rămaseră cu toţii tăcuţi, iar colonelul îşi tamponă fruntea în tăcere.

Domnul Arbuton, neştiind ce soluţie să găsească, propuse să caute vreo pensiune care să le ofere adăpost.

— Bineînţeles, exclamă doamna Ellison, privind cu încîntare eroul şi atrăgîndu-i atenţia lui Kitty asupra ingeniozităţii lui, printr-o apăsare cu piciorul sănătos. Richard, trebuie să căutăm o pensiune.

— Cunoşti vreo pensiune mai bună ? întrebă colonelul în mod mecanic pe vizitiu.

— Destule, răspunse omul.

— Ei bine, du-ne la douăzeci sau treizeci de categoria întîi, ceru colonelul ; şi astfel începură colindul.

La început colonelul întreba de preţ şi cerea să vadă camerele, iar dacă găsea că nu era convenabil, doamna Ellison o trimitea pe Kitty să vadă şi ea, ca să fie de altă părere. De cîte ori ea era de acord cu Dick, doamna Ellison socotea că amîndoi erau prea mofturoşi, şi după opinia bietei doamne, niciodată nu au plecat dintr-un loc, ci au închis porţile paradisului. Începu să creadă că nu vor mai găsi nicăieri un loc, cînd, în cele din urmă, se opriră în faţa unei case semănînd atît de puţin cu o pensiune, încît ea nici nu socoti că ar avea rost să sune, transmiţîndu-i soţului atît de mult din neîncrederea ei, încît după ce sunară el se scuză mai întîi de a-i fi deranjat întrebînd de camere de închiriat. Apoi, după ce le văzu, se întoarse la trăsură şi declară că totul era perfect şi că nu trebuiau să caute mai departe. Doamna Ellison nu păru dispusă să se încreadă în judecata lui, căci era prea puţin pretenţios. Kitty se duse deci să cerceteze camerele şi se întoarse într-o asemenea stare, încît adeveri cele mai rele presupuneri ale doamnei Ellison. Aşa că îi îndemnă să caute mai departe, căci trebuiau să existe o mulţime de locuri mai bune. Şi chiar dacă era vorba de camere bune şi de o atmosferă plăcută, era sigură că trebuiau să existe nişte metehne despre care încă nu aflaseră. La care soţul ei o luă pe sus şi o dădu jos din trăsură, purtînd-o fără multe vorbe sau comentariu de vreun fel, direct în casă.

În timpul acestor peregrinări, domnul Arbuton îşi tot făcuse socoteala că se va despărţi de prietenii săi îndată ce îşi vor găsi o pensiune, va renunţa la Quebec şi va lua trenul de seară spre Gorham, scăpînd astfel de un hotel aglomerat şi punînd capăt unei cunoştinţe căreia n-ar fi trebuit să-i îngăduie nici o urmare. Dar atîta timp cît Ellisonii nu găsiseră un adăpost, simţea că era de datoria lui să nu-i abandoneze. Dar chiar şi acum, cînd se aflau în perfectă siguranţă, oare făcuse el tot ce

se aştepta de la un suflet nobil ? Stătea nehotărît lîngă trăsură.

— Nu vreţi să veniţi să vedeţi cum ne-am instalat ? îl pofti Kitty, ospitalieră.

— Mi-ar face plăcere, acceptă domnul Arbuton.

— Dragul meu prieten, îi spuse colonelul, în salon, n-am închiriat o cameră şi pentru dumneata. Am presupus că-ţi vei încerca şansa la un hotel.

— Oh, dar eu plec în seara asta.

— Ce păcat !

— Da, nu-mi surîde un pat de campanie în salonul hotelului. Dar nici nu-mi place situaţia de a vă lăsa aici, după ce am contribuit la crearea unei asemenea situaţii.

— Oh, să nu mai vorbim de asta ! Eu sînt singurul vinovat. Ne vom simţi minunat aici.

Domnul Arbuton se simţi vag dezamăgit. Într-un colţişor al inimii sale exista o speranţă neconturată că ar fi putut, într-un fel, să le fie necesar Ellisonilor în această perioadă grea ; sau dacă nu, poate ceva l-ar fi putut împiedica să plece, obligîndu-l să rămînă. Dar păreau să se fi împăcat cu situaţia ; găsiseră o locuinţă cum nici nu speraseră şi era clar că nu-şi mai doreau nimic. Norocul îşi arăta faţa zîmbitoare şi-l îndemna să scape de prezenţa lor. Îi adresă însă un zîmbet ironic şi rămase o clipă liniştit, chibzuind ce să facă.

Colonelul aştepta calm să-l vadă plecînd ; doamna Ellison îl privea de pe canapea ; iar Kitty se plimba prin cameră, evitînd să-l privească — o prezenţă plăcută, o zeiţă a căminului, stăpînă peste penaţii temporari ai casei. Domnul Arbuton deschise gura să-şi ia rămas bun, dar în locul lui vorbi un spirit — inconsecvent ca cele mai multe spirite — şi spuse :

— Şi-apoi, bănuiesc că aţi închiriat toate camerele de aici.

— Oh, asta nu mai ştiu, răspunse colonelul, nedîndu-şi seama de limbajul inspiraţiei. Hai să întrebăm.

Kitty răsturnă un album cu fotografii ce se afla pe masă, la care doamna Ellison exclamă :

— Oh, Kitty !

Dar nimeni nu mai spuse nimic pînă cînd sosi proprietăreasa. Da, mai avea o cameră, dar se îndoia că va con-

veni domnului. Se afla în pod, şi era orientată spre spatele casei, dar oferea totuşi o privelişte plăcută. Domnul Arbuton nu se îndoi că va fi cît se poate de convenabilă pentru o zi sau două cît urma să stea, şi o acceptă în graba mare fără să se mai ducă s-o vadă. Valiza îi fu urcată imediat şi apoi el plecă la poştă, să vadă dacă nu-i sosise vreo scrisoare, oferindu-se să se intereseze şi pentru colonelul Ellison.

Kitty ieşi pe furiş ca să exploreze camera ei, aflată la celălalt capăt al casei ; ajunsă acolo deschise fereastra să vadă grădina mănăstirii Ursulinelor, pe care i-o lăudase gazda, şi rămase acolo într-o mută admiraţie. O cruce neagră se înălţa în mijloc şi în jurul ei se încrucişau potecile şi aleile grădinii, printre arbuşti de liliac şi spirale de nalbe. Terenurile erau împrejmuite parte de ziduri înalte, parte de grupul de clădiri al mînăstirii, construite din piatră cenuşie, cu frontoane înalte, lucarne şi acoperişuri mult înclinate. Acoperişurile erau de tablă şi, sub lumina strălucitoare a soarelui de dimineaţă, ofereau un spectacol splendid, în timp ce umbrele binevenite împestriţau cu pete grădina luminată, cu vegetaţie atît de bogată.

Doi plopi subţiri şi înalţi străjuiau frontonul capelei şi-şi uneau vîrfurile deasupra acoperişului ; sub portal, două călugăriţe stăteau aşezate la soare, îmbrăcate în negru, cu voaluri negre căzîndu-le pe umeri, iar feţele albe se estompau în pînza albă în care erau drapate de la piept pînă la creştet. Mîinile le stăteau calme în poală, şi ele nu păreau să-şi dea seama de prezenţa celorlalte călugăriţe, care se plimbau pe potecile mînăstirii, de mînă cu copii mici, elevii lor, răspunzînd din cînd în cînd rîsului lor cu glasuri la fel de simple şi inocente ca şi ale acelora. Kitty îi privea de acolo de sus, impresionată. Nu erau decît siluete incluse într-un tablou minunat, aparţinînd unor timpuri poetice, de demult ; dar îi plăceau şi îi compătimea şi mai ales era fericită datorită lor, de parcă ar fi fost reali. Nu putea fi adevărat că aceste siluete făceau parte din aceeaşi lume cu ea ; probabil că visa, aplecată deasupra unei cărţi, în camera lui Charley la Eriecreek. Puse palma streaşină la ochi pentru a vedea

mai bine, cînd tunul din fortăreață dădu semnalul de amiază ; clopotul de pe capelă bătu răguşit, şi feţele albe se bulucirăînăuntru. În acelaşi timp, un căţel de sub fereastra ei scheună jalnic la dangătul clopotului ; iar Kitty cu aceeaşi încîntare îşi întoarse faţa de la aspectul romantic al grădinii mănăstirii la aspectul comic, inofensiv, al scenei care-i atrăsese atenţia prin nota tînguitoare. Dar după ce-şi exprimase jalea, bietul animal redevenise cel mai liniştit căţeluş franţuzesc care existase vreodată şi se întinsese lîngă o pisică mare şi calmă, căreia nici clopotul şi nici căţeluşul nu-i putuseră tulbura siesta la soare.

Un bătrîn ţăran continua să taie lemne cu ferăstrăul şi un copilaş stătea nemişcat în mijlocul pintenaşilor şi crăiţelor din mica grădină, în timp ce deasupra glastrelor cu flori de pe pervazul scund al casei din vecini, chipul unei tinere femei cu înfăţişare maternă, privea împăcată afară.

Marea extindere a ogoarelor mănăstirii lăsase grădinii doar foarte puţin spaţiu pentru umilele flori ; separată printr-un gard scund de curţile vecine, arăta ca o grădină jucărie, sau ca fundalul unui spectacol de marionete, părîndu-i tinerei fete la fel de puţin reală ca şi mînăstirea însăşi.

La prima vedere, zidurile oraşului şi alte proeminenţe cu aspect războinic îi hrăniseră imaginaţia cu grandoarea istorică a Quebec-ului ; dar fascinaţia devenea mai profundă acum cînd fusese primită în inima însăşi a vieţii şi în intimitatea domestică a vechiului şi faimosului oraş. Kitty era romantică, aşa cum sînt cele mai multe fete cuminţi, şi simţea aceeaşi plăcere pentru lucrurile ciudate din jur ca şi pentru o poveste încîntătoare. Cînd Fanny îi spuse, la reîntoarcerea ei în salonaşul unde aceasta se afla suferindă :

— Ei, bine, Kitty, sper că toate acestea-ţi plac ! îi răspunse cu un oftat de mulţumire evidentă :

— Oh, sigur că da ! Ar putea exista ceva mai frumos ?

Şi ochiul ei vrăjit se opri asupra tavanelor joase, a căminelor mari, încăpătoare, dovadă elocventă a focurilor

ce trebuie să fi duduit acolo iarna, asupra ferestrelor înalte cu încuietorile lor ciudate şi butucănoase, în fine asupra fiecărui detaliu cît de mic care conferea locului valoare şi originalitate.

Fanny izbucni în rîs văzînd-o atît de fermecată.

— Crezi că locul acesta e potrivit pentru eroul şi eroina ta ? o întrebă cu şiretenie.

Căci Kitty avea, la fel ca întreaga familie, reputaţia, atît de greu de înfrînat, de a evada copilăreşte în lumea ficţiunii, unde-şi petrecea o mare parte a vieţii. Iar doamna Ellison, care era un suflet prea puţin iubitor de literatură, o admira cu fervoarea ce o dăruiesc cei lipsiţi de imaginaţie, prietenilor pe care-i idealizează, şi şi-o închipuia pe Kitty cufundată mereu în tainele vreunei intrigi.

— Oh, nu ştiu nimic, răspunse Kitty, înroşindu-se puţin, despre eroi şi eroine, dar mi-ar plăcea să trăiesc eu însămi aici. Da, urmă ea mai mult pentru sine decît pentru ascultătoarea ei, cred că pentru aşa ceva am fost făcută. Mi-am dorit întotdeauna să trăiesc printre lucruri vechi, într-o casă de piatră cu lucarne. Of, şi în Eriecreek nu există nici măcar o singură lucarnă, sau vreo casă de cărămidă, ca să nu mai pomenim de piatră. Da, aşa e ! Am fost făcută să trăiesc într-o ţară veche.

— Atunci, Kitty, nu văd de ce nu te-ai mărita pe coasta de răsărit şi ai trăi acolo ; sau găseşte un bărbat bogat şi convinge-l să te ducă să trăieşti în Europa.

— Da ; sau să-l conving să vină să stea la Quebec. Asta-i tot ce-aş cere şi nu e nevoie să fie foarte bogat pentru asta.

— Dar bine, sărmana mea copilă, ce fel de bărbat ai putea convinge să vină să se stabilească în *acest* loc vechi şi încremenit ?

— Oh, sper că vreun artist sau om de litere.

Nu aceasta era imaginea doamnei Ellison despre genul de soţ care să-i ofere lui Kitty ceea ce-şi închipuia ea că era viaţa într-o ţară veche ; dar, pentru moment, se mulţumi să lase deoparte problema. Şi, cu un sentiment de senină recunoştinţă pentru forţa care adusese sub acelaşi acoperiş şi sub supravegherea ei un tînăr şi o tînără, amîndoi necăsătoriţi, doamna Ellison se cuibări

cît mai bine între pernele de pe sofa, pregătindu-se să conducă campania împotriva domnului Arbuton cu o vigoare de neînfrînt.

— Ei bine, spuse ea, nu văd de ce n-ai fi fericită în lumea asta, Kitty, din moment ce ceri așa de puțin de la ea.

Kitty se întoarse către fereastra ce dădea spre stradă și se cufundă în întîmplările dramatice pe care le atribuia siluetelor ce se mișcau dedesubt. Erau noi și totuși ciudat de familiare, căci ea le cunoștea demult, din împărăția romantică a cărților. Țărăncile care treceau pe acolo, cu pălării de fetru sau pai, unele mergînd pe jos, cu coșuri, altele în căruțele ușoare, de piață, erau toate — atît cele zbîrcite și cocîrjate de vîrstă, cît și cele cu obrazul proaspăt și trupul voinic — prietenele ei încă din copilărie, cînd citea povești franceze sau germane. Iar preoții în sutane negre, amestecați printre trecătorii de pe trotuarul îngust, de lemn, care din cînd în cînd se dădeau în lături curtenitori, sau își ridicau pălăriile cu boruri largi, salutînd cu un zîmbet grav, erau cunoștințe mai noi, dar nu mai puțin familiare. Ieșeau din romanele despre Italia și Spania, din care citise destul de mult ; iar acest ucenic de măcelărie, strecurîndu-se în fugă prin mulțime, era o cunoștință din orice povestire a lui Dickens și își închipui că, de pildă, covata de pe umăr era tava măcelarului, care apare în orice descriere a unei străzi londoneze mișunînd de oameni. Mai existau și multe alte tipuri : mame franțuzoaice, purtînd pe braț coșul cu cumpărături ; școlărițe franțuzoaice, foarte drăguțe, cărînd cărțile sub braț ; flăcăi de la țară cam sălbatici, cu fructe de munte în coșuri din scoarță de mesteacăn ; și călugărițe mișcîndu-se tăcute, parcă alunecînd, cu glugi albe și fețele plecate ; și pe fiecare din ei Kitty îi așeza, fără greș în cel mai potrivit colț al lumii ei imaginare. Unui tînăr paroh anglican, cu o față blîndă și cu ochelari, nu-i acordă nici un moment de răgaz și-l trimise în grabă în seria completă a romanelor lui Anthony Trollope, ale cărui cărți plicticoase, îmi pare rău că trebuie s-o spun, le citise și îi și plăcuseră, toate ; și apoi începu să descopere diverși oameni rătăciți de prin romanele lui Thac-

keray. Caporalul voinic, cu cascheta fără cozoroc purtată cu un aer nepăsător, cu bastonul uşor într-o mînă şi cu un document oficial sigilat în cealaltă, avea şi el în buzunarul de la piept una din scrisorile ocazionale, pe care locotenentul Osborne obişnuia să le trimită sărmanei Amelia. Un ofiţer înalt şi stîngaci îl reprezenta pe maiorul Dobbin ; şi cînd o doamnă foarte frumoasă, conducînd o trăsurică trasă de ponei, cu un servitor în livrea în spatele trăsurii, trase de hăţuri şi opri lîngă trotuar, iar un chipeş căpitan, într-o uniformă minunată, o salută şi începu să-i vorbească afectat şi languros, nu putea fi decît mişelul de Osborne, trădîndu-şi logodnica, a cărei scrisorică tandră o răsucea între degete în timp ce vorbeau.

Majoritatea oamenilor pe care-i văzu trecînd aveau scrisori sau hîrtii şi, de fapt, veneau de la poştă, unde tocmai sosise poşta de prînz. Dar ea continua să-i transforme în umbre — dacă nu cumva, trupul şi sîngele sînt iluzie — şi, după cîte-mi permit să afirm, recurgînd în multe cazuri la cel mai neînsemnat pretext, pentru a-şi exercita vrăjitoria — cînd deodată privirea i se opri asupra unui domn care se afla la o mică distanţă.

În aceeaşi clipă el îşi ridică privirea de pe scrisoarea la care se uita, trecînd repede peste şirul de clădiri aflate pe partea opusă a străzii, pînă cînd şi-o odihni la fereastra la care se afla ea. Apoi zîmbi, ridică pălăria şi, tresărind, ea îl recunoscu pe domnul Arbuton, în timp ce un fior îi trecu prin inima frămîntată. Pînă ce o zări, existase în felul lui de a fi, o rezervă atît de mare şi o anume semeţie, încît tulburarea ce o simţise uneori la vederea lui în ziua precedentă şi care aproape dispăruse sub impresia evenimentelor dimineţii, reapăru ; şi înfăţişarea lui, atît de neobişnuită încît ea nu-şi putuse da seama ce ascundea, păru a fi singura ce i se potrivea. Impresia dură pînă cînd domnul Arbuton reuşi să-şi croiască drum pînă la ea şi îi înmînă o scrisoare de la verişoarele ei şi de la doctorul Ellison. În clipa aceea uită totul şi dispăru să-şi citească scrisoarea.

V

DOMNUL ARBUTON SE POARTĂ AMABIL

Prima grijă a colonelului Ellison a fost să cheme un doctor ca să afle cît de rău era scrîntită glezna din cauza căreia planurile sale începuseră să șchioapete ; şi a aflat că nu era un caz foarte grav, dar că doamna Ellison, nefiind prea atentă şi grijulie în ziua trecută, agravase vătămătura şi acum trebuia supusă la un repaos complet, pe care medicii îl prescriu fără a se gîndi la interesele şi îndatoririle altora — pentru cel puţin o săptămînă şi poate chiar două sau trei.

Colonelul era încă prea mult un ostaş ca să nu asculte de ordinele doctorului, dar avea un temperament mult prea activ ca să le accepte calm. Îşi propuse, prin urmare, nici mai mult nici mai puţin decît să exploreze aspectul istoric al Quebec-ului, aşa încît începu chiar înainte de cină să se pregătească de campanie. Plecă în grabă şi se opri pe la librării, oriunde se ascundeau, în oricare din cotloanele cartierelor de sus sau de jos ale oraşului, şi se întoarse acasă încărcat cu ghiduri ale Quebec-ului şi monografii ale diferitelor episoade din istoria locală, aşa cum le produce în cantităţi mari gustul pentru literatură semi-religioasă prin capitalele catolice mai puţin vizitate. Colonelul (care se apucase serios de afaceri după ce ieşise din armată, la sfîrşitul războiului) avea întotdeauna un ziar la îndemînă, dar nu citise prea multe cărţi. Dintre volumele aflate în biblioteca doctorului nu deschisese niciodată vreo carte de bună voie, în afară de piesele lui Shakespeare şi Don Quijote, din care ştia pe dinafară pasaje întregi. Din cînd în cînd, încercase să citească şi alte cărţi, dar pentru majoritatea autorilor preferaţi ai lui Kitty nutrea un dispreţ la fel de nedisimulat ca pentru movilele durate de indieni.

Citise o singură carte de călătorie, şi anume *Inocenţii în vilegiatură*, pe care o socotea atît de bună, încît nu mai avea nevoie să citească niciodată nimic despre ţările descrise.

Cînd aduse această extraordinară colecţie de broşuri, atît Kitty cît şi Fanny îşi dădură seama la ce trebuiau să se aştepte, căci colonelul pe cît era gata să evite sursele originale, pe atît se grăbea să accepte fel de fel de compilaţii.

Culesese o mulţime de noţiuni folositoare, şi era cunoscut pentru felul cum tăia din ziare tot felul de fapte instructive, pe care şi le amintea apoi, fără efort, oricînd.

Îşi făcuse în minte o imagine corectă a istoriei locale, pe care şi-o aprofundase şi reîmprospătase în discuţiile purtate cu doctorul Ellison care făcuse studiile de istorie. Mai mult chiar, în timpul călătoriei reţinuse — din lectura diverselor ghiduri făcută de soţia sau verişoara sa — o mulţime de nume şi date, pe care dorea cu ajutorul lor să le asocieze localităţilor respective.

— O lectură uşoară pentru orele de răgaz, Fanny, remarcă Kitty, privind pieziş la broşurile aduse de colonel, în timp ce se aşeză lîngă verişoara ei, după cină.

— Da, şi să începeţi cum se cuvine, dragele mele. Începeţi cu Jacques Cartier, bătrînul marinar din Dieppe, în anul 1535. Nici un favoritism în această investigare ; nici o preferinţă prematură pentru Champlain sau Moncalm ; nici o trecere la cuceriri ulterioare sau la alte subiecte lăturalnice. Păstraţi permanent în atenţie descoperirea şi numele lui Jacques Cartier şi Donnacona. Haideţi, faceţi ceva pentru o viaţă trăită cinstit.

— Cine a fost Donnacona ? întrebă doamna Ellison cu indiferenţă.

— Tocmai asta vom afla din volumaşele fascinante de aici. Kitty, citeşte ceva verilor tăi în suferinţă despre Donnacona — sună neaşteptat de mult a irlandez, spuse colonelul, aşezîndu-se într-un fotoliu comod.

Iar Kitty luă un rezumat al istoriei Quebec-ului şi, deschizîndu-l, se lăsă cuprinsă de extazul ce punea stăpînire pe ea ori de cîte ori avea în mînă o carte, citind pentru sine cîteva pagini.

— Pe cuvîntul meu, exclamă colonelul, aş putea tot aşa de bine să citesc singur despre Donnacona !

— Oh, Dick, am şi uitat. Vroiam numai să văd despre ce este vorba. Acum o să citesc tare.

— Nu, nu încă, ceru doamna Ellison, ridicîndu-se într-un cot. Unde-i domnul Arbuton ?

— Dar ce legătură are el cu Donnacona, draga mea ?

— Are. Ştii doar că a rămas aici pentru noi şi n-am mai pomenit atitudine mai nepoliticoasă, mai neatentă, decît să începem să citim fără el. Du-te şi cheamă-l, Richard, hai, du-te !

— Ba nu, se rugă Kitty, nu cred că-l interesează. Nu-l chema, Dick.

— Dar bine, Kitty, mă uimeşti. Doar ştii ce frumos citeşti ! Sînt sigură că n-are de ce să-ţi fie ruşine.

— Dar nici nu-mi e ruşine ; numai că nu vreau să citesc în faţa lui.

— Oricum, eu zic să te duci să-l chemi. E în camera lui.

— Dacă-l chemi, declară Kitty cu demnitate exagerată, va trebui să plec eu.

— Foarte bine, Kitty, cum doreşti. Dar aş vrea să depună şi Richard mărturie că nu sînt eu vinovată dacă domnul Arbuton îşi va spune că sîntem neatenţi şi nepoliticoşi.

— Oh, din moment ce nu spune ce gîndeşte, nu are nici o importanţă.

— Mi se pare că prea se face mare caz pentru o persoană care nu e decît o cunoştinţă întîmplătoare, un prieten de circumstanţă — că doar nu-i altceva, remarcă şi colonelul. Începe şi citeşte despre Donnacona, vrei ?

Se auzi un ciocănit la uşă. Kitty sări în picioare, nervoasă, şi ieşi în fugă din cameră. Dar era numai mica servitoare franţuzoaică, cu un comision pe care-l dezvălui repede.

— Eu, acum ce mai spui ? întrebă doamna Ellison.

— Spun că ştii franţuzeşte surprinzător de bine pentru cineva care a învăţat-o la şcoală. Crezi că te-a înţeles ?

— Oh, nu vorbi prostii ! Ştii bine că întrebam de Kitty şi de comportarea ei atît de ciudată. Richard, dacă ai de gînd să te zgîieşti la mine în felul ăsta stupid, continuă ea, voi sfîrşi precis într-o casă de nebuni. Nu poţi înţelege nici măcar ce se petrece sub proprii tăi ochi ?

— Ba da, Fanny, pot, răspunse colonelul, dacă e într-adevăr ceva de înţeles. Dar îţi dau cuvîntul meu că nici să mă pici cu ceară nu înţeleg unde vrei să ajungi.

Colonelul luă cartea pe care o azvîrlise Kitty şi se duse în camera lui, ca să citească singur despre Donnacona, în timp ce soţia lui se întoarse cuminte la o broşură în limba franceză pe care o cumpărase împreună cu celelalte cărţi. La urma urmelor, îşi spuse ea, bărbaţii tot bărbaţi rămîn ; dar această descoperire nu păru s-o consoleze suficient.

Cîteva minute mai tîrziu se auzi murmur de voci dincolo de antreu, lîngă o fereastră ce dădea spre grădina mănăstirii, unde domnul Arbuton coborînd din camera sa din pod, o întîlnise întîmplător pe Kitty, care stătea acolo — o siluetă frumoasă în lumina reflectată de acoperişul mănăstirii, în mijlocul frunzişului verde al plantelor de casă : muşcate înalte, o iederă boltită, cîţiva trandafiri delicaţi. Se oprise acolo, în drumul de la camera lui Fanny spre propria ei cameră şi privea în grădină, unde două călugăriţe tăcute se plimbau în sus şi în jos pe potecă, arătînd vederii ei cînd spatele cu coafurile grele mîngîind sutanele negre, cînd obrazul împietrit, ca o mască, în cadrul ţeapăn de pînză albă. Cîteodată veneau atît de aproape încît le puteai distinge trăsăturile şi-şi imagina o expresie pe care ar fi recunoscut-o dacă le-ar fi revăzut ; şi în timp ce stătea acolo, uitînd complet de sine şi închipuind o personalitate pentru fiecare din ele, domnul Arbuton începu să-i vorbească venind lîngă ea :

— Sîntem deosebit de favorizaţi să avem această adevărată operă chiar sub ferestrele noastre, domnişoară Ellison, spuse el, şi-i zîmbi cînd Kitty răspunse :

— Oh, e într-adevăr ca o operă ? N-am văzut niciodată vreuna, dar îmi pot imagina ce minune trebuie să fie, şi amîndoi continuară să privească în tăcere, în timp ce călugăriţele, ca nişte umbre, plecară din grădină, lăsînd-o pustie.

Apoi domnul Arbuton spuse ceva, la care Kitty răspunse simplu :

— Să văd dacă verişoara mea nu are nevoie de mine, şi imediat se afla lîngă sofaua doamnei Ellison, conştientă fiind că roşise. Fanny, domnul Arbuton m-a invitat să vizitez catedrala cu el ? Crezi că se cuvine să mă duc ?

Sentimentul de triumf i se citi doamnei Ellison pe faţă.

— Dar bine, gîsculiță inocentă cum nu mai e alta pe lume, exclamă ea, aruncîndu-se de gîtul lui Kitty, și sărutînd-o pînă cînd aceasta roși din nou. Sigur că da ! Du-te ! Doar n-ai să stai închisă aici ! N-o să pot merge cu tine ; și judecînd după răsuflarea colonelului, cum zice el, și care se aude din camera cealaltă, nu va veni nici el. Dar ce idee să te îndoiești că n-ai ști ce se cuvine și ce nu !

Și într-adevăr, era prima oară cînd Kitty își pusese o asemenea întrebare și, amintindu-și de ea, se simți stînjenită în timp ce pășea sfioasă, alături de domnul Arbuton, către catedrală.

— Va trebui să-mi serviți de ghid, îi spuse el, căci, știți, este prima mea zi la Quebec și, în comparație, dumneavoastră sînteți o veche locuitoare.

— Vă voi arăta drumul, răspunse ea, dar va trebui să interpretați ceea ce vedeți. Bănuiesc că sînt mai străină de toate operele de artă decît dumneavoastră, în ciuda îndelungatei mele șederi aici. Cîteodată mi-e teamă că doar mi se pare că le savurez, cum spune doamna March, căci n-am nici un fel de noțiune despre Europa, cu care să compar ceea ce văd aici. Ceea ce știu e că mi se pare încîntător și foarte asemănător cu ceea ce mă aștept să văd în Europa.

— Atunci înseamnă că vă așteptați la foarte puțin de la Europa, în multe lucruri ; deși nu se poate nega că aceasta este o imagine destul de reușită a Lumii Vechi.

După cîțiva pași ajunseră în piața din fața catedralei, unde se mai vedeau cîteva țărănci bătrîne cu coșurile lor cu fructe și legume, al căror sezon trecuse de mult în Statele Unite, ca și un număr de gospodine și slujnice ce se tîrguiau. O santinelă se deplasa mecanic în sus și în jos, prin fața portalului înalt al cazărmilor iezuite, care mai aveau încă deasupra arcadei literele I.H.S. săpate cu multă vreme în urmă pe cheia de boltă. La rîndul său, străvechiul edificiu, cu stucatura sa galbenă de pe frontispiciu și cu ferestrele zăbrelite, putea foarte bine să fie o mănăstire transformată în baracă, undeva în Franța sau Italia.

Un șir de case ciudate, din piatră — hanuri și magazine — închideau partea de sus a pieței, în timp ce clădi-

rile moderne de pe Rue Fabrique, din partea de jos, puteau servi foarte bine ca exemplu al progresului care accentuează senzaţia de vechime şi ruină în oraşele latine.

În ceea ce priveşte catedrala, situată în faţa mănăstirii, pe partea cealaltă a pieţei, era o mostră a Renaşterii la fel de rece şi de rigidă ca oricare alta din Roma. Un soldat sau doi, îmbrăcaţi în roşu, treceau prin piaţă ; trei sau patru poliţişti francezi, scunzi de statură şi îngrijiţi, lîncezeau pe acolo, îmbrăcaţi în uniforme albastre ; cîţiva cetăţeni bătrîni, cu faţa smochinită şi ochii albaştri, şi cîţiva ţărani stăteau în pragul caselor vechi ce se înşiruiau şi priveau visători, prin fumul pipelor, la vaga agitaţie a cumpărătorilor din minunatele, strălucitoarele magazine de pe Rue Fabrique. Întregul loc era învăluit într-o atmosferă senină, de inactivitate, pe care n-o tulbura nici agitaţia întîmplătoare a vizitiilor unui lung şir de caleşti şi trăsuri ce staţionau în faţa catedralei.

Ori de cîte ori un american se rătăcea prin piaţă, vizitiii se năpusteau asupra lui şi bietul om nu se mai vedea în mijlocul lor. Nu încercau să-şi facă concurenţă unul altuia şi aveau un umor sănătos ; imediat ce străinul alegea pe unul din ei, mulţimea celor refuzaţi se întorcea, fiecare la locul său, unde îşi aveau priponiţi caii, urmărindu-l pe norocos cu glume neiertătoare în timp ce se îndepărta, iar caii continuau să rumege din sacii lor de piele, atîrnaţi de gît, pe care-i mai azvîrleau în sus pentru a scutura şi ultimele boabe de porumb de pe fund.

— Este ca în Europa ; prietenii dumneavoastră au avut dreptate, recunoscu domnul Arbuton atunci cînd reuşiră să scape de o astfel de ofensivă amicală şi să intre în catedrală. Îţi dă exact senzaţia unei călătorii în străinătate, şi ar trebui să puteţi realiza sentimentele unui turist.

La unul din altarele laterale, un preot citea liturghia asistat de paracliseri, îmbrăcaţi în hainele de fiecare zi ; iar dincolo de grilaj, o precupeaţă cu un coş de cireşe îngenunchease alături de alţi cîţiva oameni sărmani. Deodată intră o pereche de tineri englezi, el cu o eşarfă indiană elegantă, legată la pălărie, iar ea îmbrăcată foarte modern, şi amîndoi îngenunchează alături de ceilalţi şi-şi plecară capetele în rugăciune.

— Şi asta seamănă destul de mult cu Europa, murmură domnul Arbuton. Ar putea fi la fel de bine în nordul Italiei ; sau chiar în sud.

— Da ? întrebă Kitty bucuroasă. Aşa mă gîndeam şi eu. Şi, adăugă ea în felul ei atît de încrezător, totul îmi este atît de familiar, dar apoi îmi dau seama că în această călătorie am văzut o mulţime de lucruri despre care ştiu că le cunoşteam numai pentru că citisem despre ele înainte, şi zicînd asta, continua să păşească după domnul Arbuton prin faţa operelor de artă.

Era la fel de necunoscătoare în ale artei ca orice fată din Roma sau Florenţa care-şi petrecuse viaţa în mijlocul ei ; credea în aceste minunate imagini şi rămase uimită de atitudinea domnului Arbuton faţă de ele — avea o imaginaţie prea săracă sau era prea conştient de valoarea lor pentru a discuta meritul ce reieşea din conţinutul lor sugestiv. El trata piesele de pe acest altar sărac al catedralei din Quebec cu aceeaşi indiferenţă cu care ar fi tratat o pictură de mîna a doua dintr-o galerie europeană ; se îndoia de Van Dyck şi nu-i păsa de Concepţiunea „în stilul lui Le Brun" aflată deasupra altarului, deşi era importantă din punct de vedere istoric pentru că supravieţuise bombardamentului din 1759 care distrusese biserica.

Kitty, neştiutoare, preferă tocmai pictura cea mai lipsită de valoare, rămînînd apoi derutată, chiar speriată în faţa rezervei lui reci. O făcu să simtă că era o lucrare foarte slabă şi că ea, în felul acesta, era părtaşă la mediocritatea ei, deşi nu o spuse explicit. Cunoscu jena unui necunoscător în prezenţa unui expert şi îşi dădu seama cu mai multă durere că un locuitor al Bostonului, care a fost în Europa, poate fi foarte dezagreabil pentru un american simplu care n-a călătorit. Şi totuşi, îşi reaminti ea, soţii March fuseseră în Europa, şi erau şi ei din Boston ; dar nu căutau permanent să-ţi arate cît de superiori erau ; păreau să se bucure de tot ce vedeau, să facă o apreciere prietenească, ba chiar să şi laude. Asta îi plăcea şi nu s-ar fi supărat dacă domnul Arbuton ar fi rîs pe faţă de pictura ei favorită, şi ea ar fi rîs alături de el. Dar privirea lui, oricît ar fi învăluit-o şi ar fi însoţit-o

de o întrebare politicoasă, părea s-o proscrie şi să-i dezaprobe gustul în orice domeniu.

După ce ieşiră din catedrală, ar fi preferat să meargă acasă decît să continue să se plimbe aşa cum o rugă el, bineînţeles dacă nu era prea obosită ; dar asta ar fi însemnat fugă, iar ea nu era o laşă. Aşa că se plimbară pe Rue Fabrique şi trecură apoi pe Palace Street. Cînd ajunseră în faţa hotelului „Musty" îşi reaminti iar de încîntătorii ei prieteni şi-i spuse :

— Aici am stat săptămîna trecută împreună cu domnul şi doamna March.

— Persoanele acelea din Boston ?

— Da.

— Ştiţi unde locuiesc la Boston ?

— Da, ne-au dat adresa ; dar n-o ştiu pe dinafară. Cred că undeva în partea de sud a oraşului.

— În South End ?

— A, da, acolo. Aţi auzit de ei ?

— Nu.

— M-am gîndit că s-ar putea să-l cunoaşteţi pe domnul March. Lucrează la asigurări.

— O, nu ! Nu-l cunosc, se grăbi domnul Arbuton s-o asigure.

Kitty se întrebă dacă nu cumva exista ceva care leza reputaţia domnului March în afaceri, dar alungă gîndul ca nedemn ; şi înţelegînd că prietenii ei erau priviţi cam de sus, afirmă curajoasă că erau cei mai încîntători oameni pe care-i întîlnise vreodată şi că-i părea rău că nu se mai aflau în Quebec.

El îi împărtăşi tăcut regretul, dacă era cumva sincer, şi pînă la poartă merseră fără o vorbă, iar de acolo o porniră pe jos, pe strada şerpuitoare, pînă dincolo de ziduri, spre partea de jos a oraşului. Dar, pentru Kitty, nu era o plimbare plăcută ; simţea o teamă surdă pentru toate greşelile nevăzute şi neînchipuite împotriva bunului gust, nu numai în picturi şi oameni, ci şi în viaţa toată, care, apărîndu-i ca o perspectivă surîzătoare cînd plecase la plimbare cu domnul Arbuton, devenise deodată un drum foarte îngust, de-a lungul căruia trebuia să calce cu grijă la fiecare pas. Toate acestea erau la fel de neclare şi de nesigure ca şi sugestiile pe care le gene-

rau și care, puse în cuvinte, nu duceau de fapt la nimic. Dar înțelegea mai mult că în atitudinea tovarășului ei exista ceva complet străin de influențele care o modelaseră pe ea ; și, deși nu-și putea da seama de intensitatea acestor deosebiri, avea certitudinea că erau destul de mari pentru a se simți stingherită în prezența lui.

Rătăciră prin mijlocul agitației ciudate, deși lipsite de gălăgie, de pe arterele principale ale părții de jos a orașului și ajunseră la acea biserică veche, cea mai veche din Quebec, care fusese construită cu aproape două sute de ani în urmă, pentru a împlini legământul făcut cu prilejul respingerii atacului lui Sir William Phipps asupra orașului. Mai tîrziu ea deveni faimoasă prin prezicerea unei călugărițe, că biserica va fi mistuită de foc în care avea să fie antrenată, datorită englezilor, și partea de jos a orașului.

O pictură reprezentînd viziunea călugăriței pieri în incendiul din 1759, adeverind-o ; dar zidurile vechii clădiri au rămas mărturie a acestei piese istorice unice, la care Kitty se uita acum în fugă, într-unul din ghidurile colonelului — căci de la întîmplarea nefericită cu pictura din catedrală, nu-și mai exprima deschis părerea în nici o problemă. Lîngă biserică se afla o gheretă unde se vindeau obiecte de olărit sau de metal. În piața din fața bisericii, pe unde treceau mereu încărcături mari dinspre port ori caleşti elegante alături de care încete și greoaie, plutea însufleţirea cotidiană a comerțului mărunt din dughene și de la tarabele acoperite.

Domnul Arbuton nu dădu vreun semn că ar vrea să intre în biserică, iar Kitty nu îndrăzni să-și arate dorința de a o vizita ; și în momentul de ezitare ce urmă, ușa se deschise și dinăuntru ieși un țăran, purtînd în brațe un coșciug mic. Ochii îi erau tulburi și fața udă de lacrimi ; ținea micuțul coșciug cu gingășie, de parcă gestul lui mîngîietor ar fi putut ajunge pînă la copilul mort dinăuntru. În urma lui păşea aceea care trebuie să fi fost mama copilului, cu fața complet acoperită de un văl.

La marginea trotuarului aștepta o trăsurică ponosită, pe capră cu un vizitiu pe jumătate adormit ; iar omul ținînd strîns povara-i prețioasă, se urcă în trăsură așezînd coșciugul pe genunchi, în timp ce femeia orbită de

lacrimi şi văl, căuta nesigură scările trăsurii. Kitty şi tovarăşul ei se dăduseră deoparte, dar deodată domnul Arbuton făcu un pas înainte şi o ajută pe femeie să urce. Ea îi răspunse cu un „*Merçi*" trist şi răguşit şi apoi acoperi cu un capăt al şalului, cu un gest plin de tandreţe, un colţ al coşciugului ; vizitiul cel adormit îşi biciui calul şi trăsurica se urni din loc.

Kitty îi aruncă domnului Arbuton o privire plină de recunoştinţă, în timp ce dintr-un impuls comun, intrară în biserică. Îndreptîndu-se spre altar, trecură pe lîngă catafalcul negru şi rudimentar, cu lumînările de seu fumegînd încă în sfeşnicele de lemn înnegrit. Cîţiva credincioşi se aflau răspîndiţi ici şi colo pe locurile goale, iar în faţa altarului, într-o margine, se afla îngenuncheată o femeie sărmană, rugîndu-se în faţa unei efigii de lemn a lui Cristos aşezată sub altar, într-o casetă cu geam. Era o efigie în mărime naturală, şi pictorul căutase să reprezinte viaţa sau mai degrabă moartea, căci avea păr şi barbă false, iar giulgiul lăsa să se vadă rănile ; era întins pe un pat acoperit cu flori şi arăta înfricoşător.

Dar biata femeie, în devotamentul ei, se ruga implorînd, ridicîndu-şi braţele într-un gest de îndurare, împreunîndu-şi apoi mîinile şi aplecîndu-şi capul, în timp ce trupul i se legăna dintr-o parte în alta, pierdută complet în rugăciune. Cine putea fi ea, şi oare ce motiv avea pentru a cere binecuvîntare şi iertare ? Aşa cum îi era obiceiul, Kitty îşi puse tot sufletul în a înţelege suferinţa imaginată a bietei femei, tragedia, dorinţele sau necazurile ei.

Totuşi, ca toţi cei care suferă din simpatie, se bucura de o consolare necunoscută celei în cauză ; şi după-amiaza tîrzie, învăluind cu lumina ei urîţenia convenţională a vechii biserici şi toate obiectele de cult, înlocuiră sentimentul de părăsire cu unul de vagă mulţumire, aşa încît putea fi teama de a nu-i fi tulburată reveria sau compătimirea pentru sărmana femeie, care o făceau să tremure ca nu cumva domnul Arbuton să nu aprecieze spectacolul. Presupun că interesul ei era mai degrabă unul de ordin estetic decît spiritual ; pentru ea, spectacolul era întruchiparea atîtor şi atîtor scene de căinţă ce defilaseră în imaginaţia ei, şi nu sînt sigur că nu ar fi preferat ca

femeia să se roage pentru iertarea cine ştie cărei fapte rele, decît pentru că mîncase carne vinerea trecută, căci acesta era probabil păcatul ei. Oricum, bătrîna cotoroanţă din faţa icoanei îi era dragă, şi i se păru o favoare nesperată cînd, la sfîrşit, păcătoasa îşi şterse ochii, se ridică în picioare tremurînd şi, apropiindu-se de Kitty, întinse spre ea mîna tremurîndă, cerîndu-i de pomană.

Era un gest care transfigura totul, conferind chiar şi neutralităţii domnului Arbuton o trăsătură ideală. El îi dădu de pomană şi nu refuză nici binecuvîntarea babei ; iar Kitty, impresionată şi de bunătatea lui faţă de biata femeie cernită de la intrare, uită cît de nefericită fusese prima parte a plimbării lor şi se întoarse în partea de sus a oraşului prin Prescott, stăpînită de o bucurie mai mare decît cea pe care o cunoscuse pînă acum în tovărăşia lui. Cred că el nu făcuse un efort prea mare pentru a o înveseli, dar acesta este unul din avantajele unui temperament ca al lui : oamenii aşteaptă foarte puţin de la el şi orice gest îi poate face să se bucure ; dacă se arată cît de cît îngăduitor, sufletul celuilalt zburdă de fericire. Aşa că acum Kitty se bucura cu o reînnoită plăcere de pitorescul oferit de Mountain Street ; admirară împreună stînca uriaşă de lîngă porţile oraşului, cu plopii din vîrf şi cu bateria cu gurile tunurilor îndreptate spre cer. Nu izbuti să-l facă să-i împărtăşească desfătarea la vederea afişelor de circ lipite grotesc pe stîncă, la jumătatea drumului spre vîrf ; dar el îi toleră comentariile frivole, remarcile nepretenţioase la adresa lucrurilor întîlnite în cale, şi nu făcu nimic ca să-i strice buna-dispoziţie cu care ajunse acasă.

— Ei, Kitty, începu bolnava de pe sofa în timp ce Kitty şi colonelul se aşezau la măsuţa de lîngă ea, pe care era pregătit ceaiul, a fost o plimbare plăcută ?

— Oh, da, foarte plăcută. De fapt, prima parte n-a fost foarte plăcută ; dar pe urmă am ajuns la o biserică veche din partea de jos a oraşului şi acolo a fost foarte interesant — şi de atunci ne-am distrat şi totul a mers bine.

— Dar ce-ai găsit atît de interesant la vechea biserică ? întrebă colonelul.

— Era o slujbă de înmormîntare pentru un copil şi o femeie bătrînă distrusă de cine ştie ce necazuri, se ruga în faţa altarului şi...

— Se pare că-ţi trebuie foarte puţin ca să te distrezi, remarcă colonelul. Tot ce ceri aproapelui tău este doliul după o fiinţă dragă şi o criză religioasă, şi dintr-o dată te înviorezi. Unii ar avea nevoie şi de sacrificii umane, dar tu te lipseşti.

O clipă Kitty privi la vărul ei uşor buimăcită. Dar intensitatea absurdităţii o copleşi şi simţi că cea mai simplă atingere ar face-o să izbucnească în plîns. Nu spuse nimic, dar doamna Ellison, care nu remarcase decît că o întrerupsese de la sporovăială, îi sări în ajutor :

— Nu-i răspunde nimic, Kitty, nici măcar un cuvînt. N-am auzit niciodată un văr insultîndu-şi astfel verişoara ; şi aş spune, dacă aş fi la tribunal...

Un hohot de rîs al lui Kitty, care-şi ascunse stinghe-rită faţa în mîini, întrerupse pledoaria doamnei Ellison.

— Foarte bine, spuse doamna Ellison jignită, văd că vă înţelegeţi între voi. Eu nu vă înţeleg.

Era atitudinea obişnuită a doamnei Ellison faţă de familia soţului ei, şi ei cu toţii, la rîndul lor, nu putuseră înţelege niciodată alegerea colonelului, decît poate numai ca o glumă şi cîteodată se întrebau dacă nu împinsese gluma prea departe ; cu toate acestea şi ei o iubeau pentru generozitatea ei pasionată precum şi o inconsecventă şi sublimă lipsă de egoism.

— Ceea ce vreau să aflu *acum*, accentuă colonelul, imediat ce Kitty îi permise, şi o să mă exprim cît mai politicos cu putinţă, este : de ce a fost prima parte a plimbării tale atît de neplăcută ? N-ai văzut nici o nuntă, nici un copil scăpat de la o moarte îngrozitoare, nici un om salvat de la înec, sau altceva în genul acesta, nu-i aşa ?

Dar colonelul ar fi făcut mai bine să nu spună nimic. Soţia lui se simţi iritată de insistenţa lui şi de faptul că fusese frustrată de plăcerea nevinovată, pe care contase, de a afla amănunte despre plimbarea lui Kitty cu domnul Arbuton. Nici Kitty n-ar mai fi putut rîde din nou ; de fapt, deveni serioasă şi gînditoare, luă imediat o carte şi plecă în camera ei, unde rămase o vreme la fereastră privind grădina Ursulinelor. Luna plină strălucea pe cerul

fără nori şi intensifica misterul potecilor şi pomilor, poleind acoperişurile argintii şi hornurile mănăstirii cu o lumină delicată. Mireasma frunzelor şi florilor se ridica din grădină, dar dulceaţa, ca şi splendoarea peisajului, ajungeau la ea estompate.

Căci îşi reamintea tot timpul de întîmplările din cursul plimbării şi încerca să-şi dea seama dacă se întîmplase ceva care s-o facă, mai întîi să se supere pe domnul Arbuton, pentru ca apoi să se împace cu el. Oare spusese el sau făcuse ceva cînd venise vorba despre pictura ei favorită (pe care acum o ura) sau despre soţii March, ca s-o jignească ? Şi dacă de vină fusese tonul sau modul lui de a se comporta, oare atitudinea din vechea biserică constituia o ispăşire suficientă ? Ce anume din ceea ce făcuse el era aparte, de negăsit la oamenii de rînd ? Era oare cu atît superior oamenilor de rînd, încît se cuvenea ca ea să se bucure cu umilinţă de gestul lui amabil faţă de biata mamă îndurerată ? de ce trebuia ea să-şi facă probleme pentru atitudinea lui rezervată faţă de bătrîna credincioasă ce se ruga transportată ? Îşi dădu seama că era ridicolă. „Dick avea dreptate", îşi spuse sieşi ; *nu* mă voi mai lăsa prostită astfel." Şi cînd goarna de la cetate chemă ostaşii la odihnă şi clopotul răguşit trimise călugăriţele să vadă în vis raiul, adormi şi ea, cu zîmbetul pe buze şi inima uşoară.

VI

O SCRISOARE A LUI KITTY

Quebec... august, 1870

Dragele mele fete,

De la scrisoarea pe care v-am trimis-o cu o zi sau două după ce am sosit aici, am trecut prin foarte multe, după cum vă închipuiţi. S-a scurs o săptămînă întreagă, dar încă mai suportăm cu curaj inactivitatea la care

sîntem siliţi ; şi deşi Boston-ul sau New York-ul se află în ceaţă şi sub semnul întrebării (în ceea ce ne priveşte pe noi), Quebec-ul continuă să fie inepuizabil ; şi nu-mi pare rău, nici măcar o clipă, pentru timpul pe care i-l acordăm.

Fanny încă nu părăseşte sofaua ; interesul pe care-l acorda la început gleznei scrîntite s-a tocit şi nu mai are nimic care s-o susţină acum, în afară de proiectele pe care le face în legătură cu expediţiile noastre prin oraş. A învăţat pe dinafară harta şi istoria oraşului şi ne sileşte să îndeplinim punct cu punct instrucţiunile ei. Acesta este motivul pentru care, ne trimite adesea, pe Dick şi pe mine împreună, deşi i-ar plăcea să-l ţină lîngă ea, căci nu ne crede pe nici unul din noi ; iar cînd ne întoarcem, ne chestionează, ca să vadă dacă nu cumva am omis ceva. Iată de ce sîntem foarte loiali, pînă la cel mai mic amănunt. Fanny mă dăscăleşte să trimit unchiului Jack un raport complet şi documentat despre tot ceea ce el ar vrea să afle în legătură cu locurile faimoase de aici, şi sînt convinsă că aşa va fi dacă voi continua sau voi fi îmboldită s-o continui, în acest ritm.

Pentru Fanny nu este decît devotament pur şi simplu, căci şi voi ştiţi că ei, personal, nu-i pasă de astfel de lucruri, şi nici nu-i face vreo plăcere, decît dacă e vorba de o misiune de îndeplinit. Principala ei consolare în chinul de a rămîne nemişcată este de a mă pune să-i port toaletele. Suspină cînd mă vede îmbrăcată într-o nouă toaletă şi exclamă : Oh, dacă ar putea ea să mă îmbrace cum vrea ! Apoi se ridică şi vine şchiopătînd pînă unde mă aflu eu, în faţa oglinzii, şi adaugă ici un ac, colo o fundă ; îmi aşază o şuviţă de păr (pe care de fapt ea l-a pieptănat) aşa ca să stea altfel, şi apoi se tîrăşte înapoi la sofa, lovindu-se în trecere cu glezna umflată, se întinde gemînd şi îşi savurează durerile ca un adevărat martir.

În zilele cînd crede că nu se va mai face bine niciodată, îmi mărturiseşte că nu înţelege de ce nu-mi dă toate lucrurile ei definitiv, să ştie o treabă făcută ; iar în zilele cînd crede că se va face bine curînd, îmi promite că, imediat ce ajungem acasă, va cere croitoresei să-mi coasă o rochie exact ca cea pe care o port. Apoi sare din nou de pe sofa ca să-mi ia măsura exact şi să-mi spună povestea

fiecărei cusături, cum o va schimba, numai puțin, și o va broda cu ceva nou, care să se potrivească mai bine la tenul meu, și sfîrșește prin a-mi făgădui că-mi va dărui ceva care nu seamănă deloc cu rochia despre care-i vorba. Știți și voi cum este Fanny ; tot ce vă rămîne de făcut este să exagerați această imagine cam de cincizeci de mii de ori. Glezna scrîntită pur și simplu îi accentuează trăsăturile caracteristice.

Cît despre Dick, în afară de faptul că dă ajutor la formarea corpului expediționar al lui Fanny și se pune cu tot zelul în slujba cauzei unchiului Jack, cum îi spune el, se comportă minunat. În fiecare dimineață, după micul dejun, se duce la hotel unde află cine a mai sosit și citește ziarele ; și cu toate că nu aflăm apoi nimic de la el, avem oarecum senzația că știm tot ce se întîmplă. S-a apucat să fumeze pipă de pămînt ars, după moda canadiană, și poartă o eșarfă frumoasă, de muselină indiană, în jurul pălăriei, cu capetele fluturîndu-i în spate ; așa se apără locuitorii Quebec-ului de insolație, cînd termometrul urcă prea sus. Și-a mai cumpărat și o pereche de galoși ca să fie pregătit pentru cealaltă extremă a vremii, în caz că i s-ar mai întîmpla ceva lui Fanny care să ne rețină aici la iarnă. Cînd se mai odihnește după plimbarea pînă la hotel, plecăm de obicei împreună să explorăm orașul și avem același program și după amiaza ; iar seara ne plimbăm pe Durham Terrace — o alee pe malul rîului, unde se duce tot orașul, înghesuindu-se ca să se dezmorțească. Seara e o paradă în toată legea ; dar într-o dimineață m-am dus acolo înainte de micul dejun, așa, ca o schimbare de program, și am descoperit că acolo te poți simți în largul tău ; doi sau trei băieți trîndăveau la soare pe afetul tunurilor de pe alee, un cățeluș lătra către hornurile din partea de jos a orașului și un domn în vîrstă se plimba în sus și în jos, în halat și papuci, de parcă ar fi fost pe peluza din fața casei sale. Semăna cumva cu unchiul Jack, iar eu mi-am dorit să fi fost chiar el — să vadă fumul ridicîndu-se încet, în rotocoale, din cartierele de jos ale orașului ; agitația din piață ; vapoarele de pe rîu și, mai încolo, ceața de deasupra apei și dealurile învecinate învăluite în argint, iar cele îndepărtate albăstrii.

Dar dacă e să vorbim de măreţie şi frumuseţe, nu există direcţie în care să-ţi îndrepţi privirea în Quebec şi să nu-ţi apară pe dată ; şi are întotdeauna ceva atît de familiar, de cunoscut, încît îţi moaie inima.

Cazărmile iezuite se află exact în faţa noastră, pe planul apropiat al celui mai minunat peisaj ; clădirea e — gîndiţi-vă că Eriecreek-ul pare să existe doar de o oră, prin comparaţie ! — veche de două sute de ani şi arată de cinci sute. Englezii au luat-o de la iezuiţi în 1760 şi de atunci au folosit-o pentru cazărmi ; dar nu e deloc schimbată, aşa că un misionar iezuit care a vizitat-o de curînd spunea că arată de parcă fraţii lui călugări ar fi fost mutaţi de acolo cu o săptămînă înainte.

Ei bine, şi aţi putea crede că un lăcaş aşa de vechi cu o asemenea faimă istorică ar putea să-şi dea aere, dar îşi duce existenţa modest, ca o casă abia clădită şi nu mă satur să privesc în curte la nevestele neîngrijite ale soldaţilor întinzînd rufe şi la copiii lăsaţi în voia lor, jucîndu-se printre brusturi, pui şi pisici, ori la soldaţii ducînd cizmele ofiţerilor, sau tăind lemne, sau adunînd surcele ca să facă focul. Nu prea arată grozav acum cînd sînt în momente de repaos, dar atunci cînd sînt la datorie, îmbrăcaţi în uniformă, îi fac pe voluntarii noştri (aşa cum mi-i amintesc) să pară zdrenţuiţi şi neglijenţi.

Peste clopotniţa cazărmilor, de la fereastra noastră se poate vedea jumătate din Quebec, cu acoperişurile şi turlele ascuţite coborînd odată cu panta în cartierele de jos, unde se întretaie cu catargele vapoarelor de pe rîu ; şi mai departe se zăreşte cîmpia care se întinde pornind de la fluviu în vale pînă la lanţul muntos de la orizont, cu satele albe, sclipind din faldurile purpurii ale văilor. Cîmpia are un aspect vesel cu casele şi ogoarele ei ; iar fermele distinct conturate — proprietarii lor le mai dezmembrează la fiecare nouă generaţie, dînd fiecărui fiu cîte o fîşie pe toată lungimea fermei — se întind în spatele caselor, depărtîndu-se de drumul mărginit cu plopi, în timp ce şoselele din apropierea oraşului trec printre vile cochete.

Dar acest peisaj şi cazărmile iezuite, cu toate calităţile lor, nu sînt nimic pe lîngă Mănăstirea Ursulinelor,

care se află chiar sub ferestrele noastre şi despre care v-am mai povestit într-o scrisoare anterioară. De atunci citim întruna despre istoria ei şi am aflat despre Madame de la Peltrie, nobila doamnă din Normandia, care a întemeiat-o în 1640. Era foarte frumoasă şi bogată, şi o adevărată sfîntă chiar de la început : cînd i-a murit soţul, iar bătrînul ei tată a sfătuit-o să se recăsătorească şi să nu intre la mănăstire, nu a ezitat să-şi înşele tatăl simulînd o căsătorie cu un om foarte evlavios dar imediat ce tatăl ei a murit, a venit în Canada cu o altă sfîntă, Marie de l'Incarnation, şi a întemeiat această mănăstire. Prima clădire mai dăinuie încă, la fel de solidă ca la început, deşi cu două secole în urmă a ars totul, în afară de piatră. Cu cîţiva ani în urmă s-a prăbuşit un copac bătrîn, un frasin, sub care stăteau ursulinele cînd îi învăţau carte pe copiii de indieni, şi acum doar o cruce mare şi neagră marchează locul.

Astăzi maicile stau în grădină aproape toată dimineaţa, dar noaptea stafiile maicilor de demult bîntuie pe acolo, iar în lumina strălucitoare a lunii, îmi închipui că sînt Madame de la Peltrie şi că-i învăţ cîte ceva pe micuţii indieni — care, pe măsură ce luna apune, se fac mititei la fel ca cei din cîntec. E un loc fermecat şi mi-aş dori să fi avut şi noi aşa ceva la Eriecreek, deşi nu cred că vecinilor le-ar plăcea arhitectura.

Sînt două maici acolo pe care le prefer : una înaltă, zveltă şi palidă, şi-ţi poţi da seama dintr-o privire că a zdrobit inima vreunui muritor îndrăgostit de ea, şi a ştiut-o cînd a devenit călugăriţă ; cealaltă e scundă, ştearsă şi durdulie, şi arată la fel de banală şi de mulţumită ca viaţa unui om sătul. Cînd lumea mi se pare frumoasă, mă văd în persoana călugăriţei distinse şi triste ca o statuie, care nu rîde niciodată şi nu se joacă cu micuţele eleve ; dar cînd lumea e sumbră, cum se întîmplă chiar şi cu cele mai bune lumi, o clipă sau două, prefer să trec în pielea călugăriţei grase şi încep să mă joc cu copiii ; şi atunci îmi închipui că sînt mai deşteaptă, dacă nu cumva mai bună decît frumoasa, zvelta ursulină. Dar oricare din ele aş fi, în clipele acelea nu mă înţeleg deloc cu cealaltă ; şi cu toate acestea, ele sînt întotdeauna împreună, de parcă

ar fi o dublură. Cred că s-ar putea scrie o poveste frumoasă despre ele.

În timpul asedierii Quebec-ului de către armata lui Wolfe, grădina ursulinelor, despre care vă vorbeam, a fost aproape distrusă de obuze, iar surorile au fost silite să revină în lumea de care se lepădaseră pentru totdeauna — după cum ne-a citit Fanny dintr-o scurtă relatare în franţuzeşte a evenimentelor, scrisă la vremea aceea de o călugăriţă care lucra la spital. Aici se refugiaseră ursulinele, mutîndu-se din chiliile în care îi învăţau carte pe micuţii elevi în saloanele spitalului, pline de răniţi şi muribunzi din ambele tabere şi răsunînd de gemetele lor îngrozitoare. Ce lume tristă, rea şi surprinzătoare li s-a înfăţişat atunci în faţa ochilor !

În grădina de aici, sărmanul nostru Montcalm — cu voia voastră, cît mă aflu la Quebec sînt de partea franceză — a fost înmormîntat într-o groapă lăsată de un obuz. Craniul i se păstrează în odaia capelanului, acolo unde l-am văzut şi noi zilele trecute. A fost pus într-o casetă de sticlă, acoperit cu dantelă albă, de parcă ar fi vorba de un sfînt. L-au spart puţin cînd a fost scos din mormînt, şi cu cîţiva ani în urmă nişte ofiţeri englezi l-au luat să se uite la el şi au fost atît de abjecţi încît i-au smuls cîţiva dinţi. Spuneţi unchiului Jack că circumferinţa craniului e foarte mare deasupra urechilor, dar că fruntea e îngustă.

Capelanul ne-a mai arătat şi copia unei vechi picturi înfăţişînd prima mănăstire, adăposturile indienilor, casa în care stătea Madame de la Peltrie, şi pe Madame în persoană, îmbrăcată foarte frumos, cu un şef indian lîngă ea şi cîţiva cavaleri francezi coborînd strada călare spre ea. Apoi ne-a mai arătat ceva din meşteşugul călugăriţelor la albume, lucrate într-o manieră care ne-a dat o idee despre vechile cărţi de rugăciuni. Încet, încet, a mers cu noi pînă în capelă, dîndu-ne o imagine ciudată despre viaţa lui în interiorul mănăstirii — şi-a pus paltonul şi galoşii ca să facă cîţiva paşi afară, pînă la uşa capelei ; e drept, ne-a spus că nu se simţea prea bine. Cînd a intrat înăuntru, şi-a scos pălăria şi şi-a pus o tichie preoţească octogonală, şi ne-a explicat totul cu multă amabilitate,

şi s-a purtat într-adevăr desăvîrşit. Existau acolo tablouri minunate, trimise din Franţa în timpul Revoluţiei ; iar altarul era tot cioplit în lemn, de către artişti din Quebec, de la începutul secolului. Capelanul ne-a spus că pe atunci aveau o şcoală de arte la St. Anne, la douăzeci şi cinci de kilometri depărtare de oraş.

Am mai văzut şi un crucifix de fildeş, aşa de natural că abia îndrăzneai să te uiţi la el. Dar ceea ce m-a impresionat cel mai mult a fost lumina discretă a unei candele votive, pe care ne-a arătat-o într-un colţ al capelei : a fost aprinsă cu o sută cincizeci de ani în urmă de doi dintre ofiţerii noştri francezi cînd sora lor s-a călugărit şi de atunci nu s-a mai stins niciodată, cu excepţia asediului din 1759. Bineînţeles, mă gîndesc că despre *asta* se poate scrie o nuvelă, şi adevărul este că în Quebec inspiraţiile literare sînt covîrşitoare. Mă rătăcesc complet în această lume a ficţiunii şi la fiecare colţ întîlnesc oameni care nu trebuie decît să invite în casa lor un romancier în trecere şi să-l lase să-i întruchipeze imediat în eroi şi eroine. Nu trebuie să se schimbe cîtuşi de puţin, ci să rămînă aşa cum sînt ; şi dacă asta se întîmplă acum, vă puteţi închipui cum geme trecutul Quebec-ului de subiecte care abia aşteaptă să fie transfigurate în romane istorice.

Mi-ar fi plăcut să fi văzut şi voi casele şi cît sînt de încărcate de semnificaţii ; prin contrast, nu mă pot gîndi la Eriecreek decît ca la o aglomerare de colibe şi adăposturi din scoarţă de copac. Comparat cu ce se află în jur, casa în care stăm este o construcţie uşoară — are ziduri de piatră groase numai de cincizeci de centimetri, faţă de grosimea zidurilor celorlalte, de şaptezeci, optzeci de centimetri. Într-una din zile, Dick, s-a dus la universitatea Laval — se duce peste tot şi face cunoştinţă cu toată lumea — şi a văzut zidurile de fundaţie ale primei clădiri, care au făcut faţă tuturor asediilor şi incendiilor începînd cu secolul al şaptesprezecelea ; şi nici nu-i de mirare, căci au aproape doi metri grosime şi formează o serie de coridoare cu bolta joasă, la fel de solide ca şi cazematele unei fortăreţe. Există o scară frumoasă şi veche, de lemn sculptat, aparţinînd aceleiaşi perioade ; şi mai spunea Dick că i-a plăcut şi rectorul, care era şi cleric pe deasupra ;

toţi clericii pe care-i vedem sînt simpatici. Toţi sînt arătoşi şi politicoşi, şi vorbesc toţi englezeşte cu un accent nostim.

Într-o zi, am rugat un astfel de preot tînăr să ne arate drumul spre Hare Point, unde călugării din ordinul Recollet au înfiinţat, se spune, prima lor misiune pe nişte terenuri mlăştinoase ; preotul nu cunoştea acest amănunt al istoriei lor, şi atunci i-am arătat cartea.

— Ah ! vedeţi, în carte se spune : *„pro-ba-bil* pe acel loc". Dacă s-ar fi spus „în mod cert" aş fi ştiut, dar „probabil", înţelegeţi...

Oricum, ne-a arătat drumul, aşa că am coborît în partea de jos a oraşului, am ieşit pe lîngă spital şi ne-am îndreptat către Ponte aux Lièvres, care de asemeni este faimos pentru că în vecinătatea lui, la St. Charles, a iernat Jacques Cartier în 1536 şi l-a răpit pe Donnacona, regele indienilor, pe care l-a dus apoi în Franţa. Şi tot aici armatele lui Montcalm au încercat să-şi regrupeze forţele după ce au fost înfrînte de Wolfe. (Vă rog să-i citiţi toate acestea de mai multe ori unchiului Jack, ca să fie convins cît de serioase sînt cercetările mele istorice.)

Faptul că oraşul Quebec a putut fi smuls francezilor, după toate cîte le-au îndurat ca să-l construiască, mă înfurie îngrozitor şi mă şi întristează. Dar continuă să fie şi azi un oraş francez, prin totalitatea aspectelor sale, chiar şi prin faptul că ţin cu Franţa în acest război cu prusacii, despre care nici nu ţi-ai închipui că le pasă. Proprietăreasa noastră susţine că pînă şi puştii de pe stradă ştiu cum decurg luptele şi pot să explice, ori de cîte ori francezii sînt înfrînţi, că au fost copleşiţi de marele număr al duşmanilor şi trădaţi — cam cum făceam şi noi în timpul războiului de secesiune.

Presupun că veţi crede că am înnebunit, dar doresc cu adevărat ca unchiul Jack să renunţe la practicarea meseriei sale în Eriecreek, să vîndă casa şi să vină să stea la Quebec. Am întrebat care sînt preţurile şi am aflat că totul este foarte ieftin chiar şi comparat cu standardul de viaţă din Eriecreek ; am putea închiria o casă frumoasă pe strada St. Louis, cu două sute de dolari pe an ; carnea de vacă e douăzeci sau douăzeci şi cinci de cenţi kilogramul şi restul preţurilor e proporţional. În plus, rufele

se trimit la țară ca să le spele femeile de acolo, și nici măcar o firimitură de pîine nu se coace în casă, ci se cumpără de la brutărie ; gîndiți-vă, fetelor, ce mult s-ar simplifica gospodăria ! Convingeți-l pe unchiul Jack să se gîndească serios la această propunere.

A trecut destulă vreme de cînd am început această scrisoare și ziua e pe sfîrșite — dacă am trăi aici, lumina amurgului pe vîrful munților ne-ar lumina cina fără să mai fie nevoie să aprindem lampa ; acum și soarele a apus și a apărut luna deasupra acoperișurilor mănăstirii, poleind atît de tentant grădina, încît nu mă pot împiedica să nu cobor jos. Așa că îmi voi amîna scrisoarea pe mîine. Clopotul de seară a bătut și luminile au dispărut din geamuri, una cîte una ; călugărițele dorm și alte stafii se joacă acum în grădină cu fantomele arămii ale copiilor de indieni de pe vremuri. Cum ! nu e Madame de la Peltrie ? Oh ! Cum le-o fi plăcînd acolo sus în cer micile voastre născociri ?

Duminică după-amiază. — Pentru că duminica trecută ne-am dus la catedrala franceză, astăzi am fost la cea engleză ; mă puteam imagina, destul de ușor, într-o biserică din bătrîna Anglie, ascultînd rugăciunile pentru familia regală, precum și slujba destul de modestă rostită într-o engleză dialectală. Și oamenii aveau fețe caracteristic englezești și îmbrăcămintea cam excentrică ; tînăra contraltă din cor purta la pălărie o panglică bărbătească. Din punct de vedere arhitectonic, catedrala nu prezintă un interes prea mare, dar impresionează prin solemnitatea ei ; n-am putut să nu remarc că avea ceva din puterea și grandoarea britanică, la fel ca și citadela. Deasupra scaunului episcopului atîrnă un steag uzat de vreme și de lupte, care a fost fixat aici cu o ceremonie specială, în 1860, cînd l-a dăruit Prințul de Wales. Sus, în galerie, se afla un fel de strană faimoasă, rezervată alteților regale, guvernatorilor și așa mai departe, ca să se așeze în ea cînd vin la slujbă. Pe pereți se află tot felul de inscripții și busturi ; unul este închinat memoriei ducelui de Lenox, guvernatorul care a murit pe la jumătatea secolului mușcat de vulpe — o soartă ciudată pentru un duce, care mi-a stîrnit compasiunea.

Bineînţeles că Fanny n-a putut merge cu mine la biserică, iar Dick a scăpat, întîrziind cu lectura ziarelor la hotel, aşa că am mers cu prietenul nostru din Boston, care se mai află încă aici. Nu v-am scris prea mult de el în ultima scrisoare şi nu cred că vă pot oferi acum o imagine prea clară despre el. A călătorit mult pe continent şi e un admirator atît de mare al Europei, încît nu are o părere prea bună de America, deşi nu cred că aprobă întru totul Europa şi se pare că nu preferă nici o ţară în nici una din emisfere.

Nu este un bostonian aşa cum şi-l imaginează unchiul Jack şi am sentimentul că nici nu i-ar place să fie. E totuşi prea tînăr pentru a fi activat în mişcarea antisclavagistă, şi chiar dacă ar fi avut timp, tot nu cred că ar fi fost un militant de tipul lui John Brown.

Mă tem că este unul dintre cei care cred în „deosebirile artificiale" dintre oameni şi că n-are în el nici măcar o fărîmă de „democraţie generoasă". De fapt, am descoperit, spre marea mea dezamăgire, că unele idei pe care le credeam acceptate numai în Anglia şi la care nu m-am gîndit niciodată în mod serios par să constituie într-adevăr parte din temperamentul sau educaţia domnului Arbuton. Vorbeşte despre existenţa claselor de jos, a comercianţilor, a claselor de sus şi a familiilor bune cum presupun că nimeni, niciodată, n-a făcut-o în această ţară — în mod serios. Bineînţeles că am citit mereu despre personaje care au astfel de păreri, dar am crezut că se aflau plasate acolo, în roman, pentru a accentua nefericirea cuiva — pentru a împiedica o tînără dintr-o familie nobilă să facă o mezalianţă din dragoste, şi aşa mai departe ; sau, pe de altă parte, pentru a-şi bate joc de vreo bătrînă caraghioasă sau de vreun snob odios ; şi la început de-abia mi-a venit să cred că bostonianul nostru era serios cînd vorbea astfel. Lucruri de genul acesta sună cu totul altfel în viaţa reală ; şi am rîs de părerile lui pînă cînd mi-am dat seama că nu ştia ce atitudine să ia faţă de rîsul meu ; apoi mi-am luat libertatea de a-l contrazice în cîteva din părerile lui, dar nu discută niciodată în contradictoriu, aşa că a continua să-l contrazic pare o nedelicateţe din partea mea. Totdeauna am senzaţia, deşi el este cel care începe, că încerc să-i impun părerile mele.

În ciuda slăbiciunilor şi atitudinilor sale dezagreabile, există totuşi ceva nobil în persoana lui ; este corect cu atîta scrupulozitate, atît de sincer, încît nici unchiul Jack nu l-ar putea întrece ; şi cu toate acestea, îţi dai seama că-şi preţuieşte virtuţile ca o consecinţă specială a unui sistem extraordinar. Aici, la Quebec, deşi vizitează totul cu aerul de parcă ar trata cu condescendenţă peisajul şi antichităţile, zîmbind rece la micile mele manifestări de entuziasm, consider că o mare parte din el începe să fie mai bună. Îmi dau seama că trebuie să-l preţuiesc la fel cum se preţuieşte singur : pînă şi hainele lui par să fie îmbibate de acest simţămînt şi tot ce poartă te face să crezi că-i seamănă şi că se respectă în aceeaşi proporţie. M-am întrebat adeseori ce ar face pălăria lui, onorabila lui pălărie, de exemplu, dacă aş arunca-o pe fereastră. Cred că ar declanşa un cutremur.

În ceea ce ne priveşte, are o atitudine de curiozitate periculoasă şi, din cînd în cînd, pune întrebări despre Eriecreek, dar o face cu rezervă şi oarecum în silă ; nu cred că e în stare de a-şi forma o idee, oricît de mult i-aş explica. Se încăpăţînează să-şi menţină părerea de la început, că Eriecreek s-ar afla în inima regiunilor petroliere, ale căror imagini le-a văzut în reviste ; iar cînd încerc să-i combat părerile, mă tratează cu multă grijă, de parcă aş fi un spiriduş exploziv sau o naiadă inflamabilă, apărută dintr-un izvor, şi n-ar fi bine să mă contrazică, pentru că s-ar putea să dispar deodată ca un fum.

Cînd Dick nu poate merge cu mine din cauza lui Fanny, îl înlocuieşte domnul Arbuton în expediţiile noastre ; aşa că am vizitat împreună multe locuri interesante ; din cînd în cînd povesteşte destul de atractiv despre călătoriile sale. Dar nu cred că aceste călătorii i-au deschis prea mult orizontul. Îţi dă impresia că a pornit la drum cu o imagine formată fiind interesat mai ales să vadă dacă lucrurile se potriveau sau nu imaginii sale anterioare. Fleacurile îl descumpănesc ; iar cînd vede că sublimul e amestecat cu absurdul, aproape că se înfurie.

Una din cele mai ciudate şi mai vechi clădiri din Quebec este o căsuţă cu un singur etaj, situată pe St. Louis Street, unde a fost adus generalul Montgomery după ce a fost

împuşcat ; acum acolo se află o patiserie, iar tartele şi prăjiturile din vitrină l-au vexat pe domnul Arbuton în aşa măsură — nu că i-ar fi păsat de Montgomery — că nici n-am mai îndrăznit să rîd.

În prezent, trăiesc foarte puţin în secolul al nouăsprezecelea şi nu mă interesează prea mult cei care ţin seama de el. Dar mai am încă destulă afecţiune pentru unchiul Jack şi vă rog să i-o transmiteţi.

Îmi închipui că taxa poştală pentru această scrisoare se va ridica la şase timbre.

Am uitat să vă spun că Dick se duce în fiecare zi să se bărbierească la „Salonul de Bărbierit Montcalm", astfel numit pentru că se spune că acolo şi-a ţinut Montcalm ultimul consiliu de război. Este o căsuţă ciudată, cu acoperişul ţuguiat, cu o plantă agăţătoare pe faţadă şi cu o grădină mică, în care creşte gura-leului.

Vom mai sta aici încă o săptămînă sau cam aşa ceva, şi apoi cred că vom veni direct acasă, căci Dick a şi pierdut prea multă vreme.

Cu multă dragoste,
A voastră
Kitty

VII

VIS DE DRAGOSTE

Judecînd după felul cum zburau zilele pentru cei doi tineri, nu se putea spune că luni diferea mult de marţi, sau ora zece de trei şi jumătate ; nu erau întotdeauna siguri în ce zi a săptămînii erau şi cîteodată aveau impresia că ceva care se întîmplase chiar în dimineaţa aceea se petrecuse în după-amiaza zilei trecute.

Dar, orice ar fi fost şi oricît de nesigură în timp şi aspect li s-ar fi părut vaga lor aventură, doamna Ellison căuta să obţină de la Kitty chiar şi cele mai mici amă-

nunte. Cum ea era oarecum de vină pentru prelungirea şederii lor acolo, se considera un martir al cunoştinţei lui Kitty cu domnul Arbuton şi credea că avea dreptul să afle orice bîrfeală în legătură cu relaţiile lor. Stătea întinsă pe sofa şi asculta cu o răbdare mai mare decît revolta fetei pe care o supunea întrebărilor ; căci dacă satisfacţia îi era uneori tîrzie, nu-i mai puţin adevărat că-i punea iscusinţa în mişcare, iar triumful final de a obţine ce voia de la Kitty îi oferea o gingaşă senzaţie care o măgulea. Dar, de obicei, fata era destul de dornică să vorbească, căci era bucuroasă să afle şi părerea cuiva care cunoaşte mai bine lumea şi avea o mai mare experienţă decît a ei despre caracterul domnului Arbuton ; chiar dacă doamna Ellison nu era mintea cea mai luminată, cel puţin Kitty îşi uşura sufletul vorbind despre el şi era mult mai bine decît să se gîndească singură la el ; şi-apoi, la urma urmelor, cînd au existat două femei care să refuze să vorbească despre un bărbat ?

Cînd se întorcea din peregrinările ei prin oraş, se oprea de obicei la sofaua lui Fanny şi dădea raportul amănunţit despre ceea ce se întîmplase. La început aceste descrieri erau făcute cu inima deschisă şi cu remarci extravagante sau burleşti ; apoi însă, relatările căpătară un ton mult mai serios, iar mai tîrziu Kitty devenea uneori atît de absentă, încît se cufunda într-o tăcere surprinzătoare, chiar în mijlocul povestirii ; iar alteori întîmpina cu o totală nepăsare o avalanşă de întrebări iscusit formulate, cărora numai un martir le-ar fi putut face faţă. Dar doamna Ellison răbda totul şi ar fi răbdat şi mai mult pentru o asemenea cauză. Nelămurită asupra unei anume probleme, se întorcea la o alta, iar suma cercetărilor sale era adesea o percepere mai clară a ceea ce gîndea Kitty, decît îşi putea da seama ea însăşi. Pentru Kitty, întreaga poveste era într-adevăr plină de mister şi îndoieli.

— Cunoştinţa noastră are farmecul noutăţii ori de cîte ori ne întîlnim, spusese ea o dată, încolţită de doamna Ellison. Devenim din ce în ce mai străini, domnul Arbuton şi cu mine. Încetul cu încetul vom ajunge ca într-o dimineaţă să nici nu ne mai recunoaştem. Abia de-l mai recunosc acum, deşi la un moment dat credeam că-l

cunoşteam bine. Vreau să înţelegi că vorbesc ca un spectator din afară, Fanny.

— Oh, Kitty ! cum poţi să mă acuzi că încerc să-mi vîr nasul în treburile tale ! exclamă doamna Ellison, jignită, şi se aşeză într-o poziţie mai confortabilă pentru ascultat.

— Dar nu te acuz de nimic. Sînt sigură că ai dreptul să ştii totul despre mine. Numai că vreau să afli adevărul.

— Da, draga mea, spuse doamna Ellison cu supunere ipocrită.

— Ei, bine, reluă Kitty, există lucruri care mă nedumiresc din ce în ce mai mult în privinţa lui — lucruri care la început mă amuzau pentru că nu credeam că sînt adevărate, şi pe care apoi am simţit nevoia să le desfid. Dar acum nu le mai pot înfrunta. Mă sperie şi par să-mi refuze dreptul de a fi ceea ce cred că sînt.

— Nu te înţeleg, Kitty.

— Dar bine, ai văzut cum ne purtăm noi acasă şi cum ne-a crescut unchiul Jack. Nu ni s-a impus niciodată nimic, în afară de a face ceea ce este drept şi de a ţine seama de drepturile altora.

— Aşa e.

— Iar domnul Arbuton pare a fi trăit într-o lume unde totul este organizat potrivit unor legi rigide pe care ar fi un păcat de moarte să le încalci. Şi apoi, ştiţi doar că acasă discutăm mereu despre oameni şi îi judecăm ; dar întotdeauna discutăm oamenii pentru ceea ce sînt şi toată viaţa am crezut că cineva poate să se perfecţioneze, dacă o doreşte sincer şi nu e îngîmfat. Dar el pare să judece oamenii după originea, şi locul de unde vin, şi numele lor, şi consideră că rafinamentul poate fi găsit numai la persoane cu educaţie şi condiţia lui. Fără să o formuleze chiar aşa, el elimină orice altă părere diferită de a sa. Calcă în picioare toate lucrurile în care am fost învăţată să cred ; şi, deşi mă agăţ cu străşnicie de idolii mei, nu mă pot opri, din cînd în cînd, să încerc să judec după criteriile lui. Atunci încep să mă văd necivilizată în orice domeniu, iar întreaga mea viaţă mi se pare săracă şi vulgară şi toate ideile mele nu mai au nici o valoare. Cred că ideile lui sînt rigide şi mărginite, şi presupun că

pînă şi umila mea experienţă le-ar putea demonstra falsitatea dar, pe de altă parte, sînt ale lui, şi nu le pot armoniza cu ceea ce mi se pare bun la el.

Kitty vorbea cu capul întors într-o parte, căci stătea lîngă una din ferestrele din faţă şi privea absent, în zare, la conturul dealurilor violet, dincolo de Charlesbourg, iar din cînd în cînd îşi ridica mănuşa din poală ca apoi să-i dea drumul înapoi.

— Kitty, spuse doamna Ellison, neglijînd nedumeririle tinerei fete, n-ar trebui să te aşezi astfel în lumină. Pentru oricine s-ar afla în extremitatea cealaltă a camerei, profilul tău ar părea prea închis.

— Oh, Fanny, dar în realitate nu e prea închis.

— E drept, dar o domnişoară trebuie întotdeauna să se gîndească cum arată. Dacă intră cineva în cameră ?

— Dick e singurul care ar putea intra acum în cameră şi pe el nu-l interesează. Dar dacă vrei tu, voi veni să stau lîngă tine, acceptă Kitty şi se aşează aproape de sofa.

Avea pălăria în mînă şi geanta pe braţ ; oboseala recentei plimbări se oglindea vag pe obrazul puţin palid, în expresia de moliciune a feţei şi în atitudinea ei. Doamna Ellison o admiră cît de frumuşică era, cu un sentiment de regret generos că era singura care se bucura de această calitate a lui Kitty, şi apoi întrebă :

— Unde ai fost azi după-amiază ?

— Oh, întîi ne-am dus la Hotel Dieu şi apoi am privit în curtea mănăstirii ; şi atunci am descoperit un alt aspect al firii lui — are o manieră de a te face întotdeauna să crezi că n-ai dreptate, chiar şi atunci cînd n-are importanţă, şi n-ar conta dacă ai sau nu dreptate. Îmi amintesc de locul acela pentru că, doamna March, ştii, ne-a arătat un trandafir pe care i l-a dat una din călugăriţele din spital, şi am vrut să-i povestesc domnului Arbuton întîmplarea, iar el a luat-o foarte suav drept o încercare a bietei doamne March de a-l cunoaşte. Grozav aş vrea să poţi vedea ce minunată e curtea aceea, Fanny. Ce ciudat că un loc ca acela să poată fi găsit chiar în inima unui oraş aglomerat ; dar iată că se află aici, cu căsuţa aceea ţărănească pe o latură şi cu hambarul lung şi scund pe cealaltă, şi cu toate vacile canadiene, cu coarne mari, care rumegă

la staulul cu fîn de afară, cu porumbeii şi puii mişunînd pe la picioarele lor...

— Da, da ; nu te mai obosi să mi le descrii, Kitty. Ştii că natura nu mă interesează. Mai bine vorbeşte-mi de domnul Arbuton, o îndemnă doamna Ellison, fără intenţia de a fi sarcastică.

— Era o fermă dintr-un tablou, o fermă undeva departe, la ţară, încheie Kitty, iar domnul Arbuton i-a făcut onoarea de a afirma că seamănă foarte bine cu o fermă din Normandia.

— Kitty !

— Chiar era, Fanny, iar vacile au omis să îngenuncheze în semn de recunoştinţă. Ştii, în dreapta drumului se înălţau clădirile spitalului, cu zidurile de piatră şi acoperişurile ascuţite, şi cu ferestrele joase, la fel ca aici la mănăstire ; şi era acolo un pictor care făcea o schiţă. Avea o faţă smeadă plăcută, cu mustăcioară neagră şi barbişon şi nişte ochi negri rîzători, că nimeni nu i-ar fi rezistat ci s-ar fi îndrăgostit de el ; şi discuta atît de degajat cu muncitorii care tîndăleau pe acolo şi cu femeile care-l priveau cum lucrau. A schiţat o mică imagine a Fecioarei din nişa zidului, şi unul din oameni a exclamat, iar domnul Arbuton a tradus : „Ia te uită, a desenat-o pe Sfînta Fecioară dintr-un condei". „Oh", a zis pictorul, „asta nu-i nimic ; din trei linii pot desena întreaga Sfîntă Familie." Au rîs cu toţii şi ştii, cu gluma aceea nevinovată, mi-a cîştigat inima — nu prea aud multe glume de la domnul Arbuton. Aşa că am spus apoi că un pictor duce o viaţă binecuvîntată, căci îi dă dreptul să fie hoinar şi poate să colinde lumea, să vadă tot ce e frumos şi interesant fără să-l blameze nimeni ; şi mi-am exprimat regretul că n-am avut toţi şansa să învăţăm să desenăm. Domnul Arbuton a luat-o în serios şi a declarat că s-ar cuveni ca oamenii să aibă mai mult decît şansa de a învăţa să deseneze, şi că majoritatea pictorilor sînt o catastrofă, împreună cu schiţele lor cu tot, şi că a văzut destul din efectele jalnice ale desenului după model. Aşa că m-a pus din nou într-o situaţie dificilă, cum face de obicei. Vezi ? N-am vrut să învăţ cum să desenez, am vrut să fiu pictor şi să merg de colo pînă colo, să schiţez mănăstiri vechi şi frumoase, să

stau pe taburete în după-amiezele frumoase şi să glumesc cu oamenii. Bineînţeles că el n-a putut înţelege. Dar ştiu că artistul ar fi putut. Oh, Fanny, dacă în prima zi, pe punte, aş fi luat braţul pictorului, în locul domnului Arbuton ! Dar lucrul cel mai rău este că el face din mine o ipocrită, laşă şi artificială. Am vrut să mă apropii şi să privesc schiţa pictorului, dar mi-a fost ruşine să spun că nu mai văzusem niciodată înainte schiţa unui artist adevărat ; şi începe să-mi fie ruşine, sau las impresia că-mi este ruşine, de o mulţime de lucruri nevinovate. Are un fel de a-ţi da impresia că e imposibil ca cineva care are de-a face cu el să poată fi diferit de el. Iar eu sînt diferită de el. Sînt diferită de el tot atît de mult cît este şi trecutul meu de al lui ; ştiu că sînt exact produsul pe care el îl dezaprobă, că sînt cu totul altfel, neîndreptăţită şi de nescuzat şi, deşi e nostim să-mi vorbească ca şi cum m-ar socoti o fată bogată cu aceleaşi idei ca ale lui, este în acelaşi timp enervant şi e foarte rău pentru mine, Fanny ; dacă vrei să ştii pînă acum, acesta este principalul efect al domnului Arbuton asupra mea. Sînt mereu umilită şi speriată şi recurg la trădări, stratageme şi adevăruri relative.

Doamna Ellison nu găsi că cele relatate erau atît de cumplite, căci făcea parte dintre femeile cărora le place să fie puse în inferioritate de sexul tare, numai dacă asta nu atentează la frumuseţea sau la puterea lor de seducţie. Dar socoti că n-avea rost s-o contrazică şi spuse numai :

— Dar, Kitty, sînt sigură că domnul Arbuton are multe calităţi pentru care trebuie respectat.

— Respectat ? Bineînţeles că da. Dar a fi respectat nu este destul pentru un om care se consideră sacru. Cuvîntul e „venerat", Fanny ; acesta e cuvîntul potrivit !

Kitty se ridicase din scaunul ei, dar doamna Ellison, cu un gest implorator, îi făcuse semn să se aşeze la loc.

— Nu pleca, Kitty ; n-am discutat nici jumătate din ce intenţionam. Trebuie să-mi povesteşti mai mult. Mi-ai stîrnit prea tare curiozitatea ! Ştiu că plimbările voastre nu sînt întotdeauna atît de dezagreabile. De multe ori te-ai întors acasă pe deplin fericită. Ce discutaţi de obicei ? Spune-mi ceva deosebit.

— Oh, ştii, apar diferite subiecte minore. Dar, cîteodată, nu vorbim deloc, pentru că nu-mi place să spun ce gîndesc sau simt, de teamă ca gîndul sau sentimentul meu să nu fie banale. Domnul Arbuton e un fel de pacoste cînd e vorba de conversaţie. Te face să te întrebi dacă nu cumva a respira sau a-ţi lăsa sîngele să circule nu e ceva prea comun şi dacă n-ar fi un semn de rafinament să le opreşti.

— Fleacuri, Kitty ! Spune, e foarte cultivat, nu-i aşa ? Nu discutaţi despre cărţi ? Presupun că le-a citit pe toate.

— Oh, da, a citit destul de mult.

— Ce vrei să spui ?

— Nimic. Numai că din cînd în cînd îţi lasă impresia că n-a citit pentru că i-a făcut plăcere, ci pentru că s-a gîndit că aşa se cuvenea. Dar poate că greşesc. Îmi pot imagina un poem gingaş pierzîndu-şi pe jumătate farmecul numai pentru că-l disecă el cu sînge rece — îmi vei scuza, cred, metafora.

— Bine, Kitty, dar nu crezi că e rafinat ? Sînt sigură, că este o persoană *foarte* rafinată.

— E o persoană foarte complicată. Dar nu cred că părerea noastră are vreo importanţă pentru el. Părerea lui bună despre sine îi este suficientă.

— Este... este întotdeauna agreabil ?

— Fanny, am crezut că discutăm calităţile lui intelectuale. Nu cred că aş vrea să lărgesc subiectul asupra manierelor sale, spuse Kitty cu viclenie.

— Dar, Kitty, e de la sine înţeles că există anume legătură între inteligenţa şi manierele sale, căută să argumenteze Fanny.

— Da, presupun că da. Nu cred însă că există prea mare legătură între inima şi manierele lui. Ele par să-i fi fost impuse, mai degrabă decît să izvorască dinăuntru. Este foarte bine instruit şi de nouă ori din zece este atît de politicos, că-i minunat ; dar a zecea oară îţi poate spune ceva atît de grosolan, că nici nu-ţi vine să crezi.

— Deci îţi place de nouă ori din zece.

— N-am spus asta. Dar a zecea oară categoric, educaţia lui nu-şi mai spune cuvîntul şi ai impresia că nu mai există nimic firesc la care să apeleze. Dar în acelaşi timp, poţi crede că, dacă ar fi ştiut că a fost dezagreabil, i-ar fi părut rău.

— Atunci, Kitty, cum poţi spune că nu există nici o legătură între inima şi manierele lui ? Tocmai asta dovedeşte că toate pornesc din inima lui. Nu fi ilogică, Kitty, spuse doamna Ellison, iar nervii ei adăugară, *sotto voce :* dacă eşti atît de exasperantă !

— Oh, răspunse tînăra cu un rîs care arăta că, la urma urmelor, nu există nici un motiv de rîs, n-am spus că i-ar fi părut rău pentru alţii ! Poate că da ; dar cu siguranţă i-ar fi părut rău pentru el. Cu politeţea lui se întîmplă la fel ca şi cu cititul ; i se pare că e ceva care se cuvine în calitatea lui de gentleman — să se poarte bine cu lumea ; dar în nici un caz n-ar face-o pentru că i-ar păsa de ei. Nu i-ar place să greşească la acest capîtol.

— Dar, Kitty, nu vorbeşte oare asta în favoarea lui ?

— Poate. Nu pot spune. Dacă aş şti mai multe despre lume, poate că l-aş admira. Dar aşa stînd lucrurile — şi aici rîsul lui Kitty deveni mai natural oferind o caricatură bine prinsă a aerului şi tonului domnului Arbuton — nu mă pot opri să nu am sentimentul că purtarea aceasta e puţin vulgară.

Doamna Ellison nu-şi putu da seama cît credea Kitty din ceea ce spusese. O dată sau de două ori inspiră adînc, ca pentru a spune ceva ; apoi se aşeză în capul oaselor şi bătu pernele cu furie ca să stea mai comod, mărturisind cu un oftat :

— Ei bine, Kitty, nu ştiu ce să cred de toate astea.

— Dar, din fericire, nici nu trebuie să credem nimic, Fanny, replică Kitty.

După care urmă o tăcere şi ea se apucă să revadă în amintire toate întîlnirile ei cu domnul Arbuton — căci discuţia nu reuşise să pună într-o lumină mai plăcută sau mai promiţătoare cunoştinţa lor. Începuse ca o poveste de dragoste, îi încîntase imaginaţia, dacă nu chiar şi inima, cu poezia ei, dar pînă la urmă, se simţea exilată şi străină în prezenţa lui. Nu avea dreptul la un alt rezultat, chiar dacă ar fi investit un sentiment profund ; dar, pentru că era conştientă şi pentru că accepta, pe jumătate tristă şi pe jumătate ironică, faptul că în mod tacit pretinsese şi aşteptase prea mult, se compătimea uşor cu un fel de milă impersonală, de parcă visul care se destrămase

ar fi fost al altei fete. Distrugerea lui însemna şi spulberarea unui alt ideal ; căci era conştientă de faptul că treptat, în mintea ei se crease o altă imagine a Boston-ului, diferită de cea din copilărie, în care apărea ca un loc sfînt — oraşul sacru al eroilor şi martirilor ce luptaseră împotriva sclavagismului — şi chiar şi de acel Boston cu atmosferă veselă, degajată şi prietenoasă al domnului şi doamnei March. Această nouă imagine a Boston-ului, pe care i-o inspira domnul Arbuton, era un Boston al prejudecăţilor de neînţeles şi al atitudinii distante şi rezervate ; un Boston cu gusturi orgolioase şi greu de mulţumit, care şi-a găsit idealul social în Lumea Veche şi care a pierdut contactul cu realitatea acesteia ; un Boston la fel de străin ei ca şi Europa, care părea să fie mîndru numai de lucrurile care nu semănau cu celelalte lucruri din America ; un Boston care ar prefera să dispară prin foc şi sabie decît să fie bănuit de vulgaritate ; un Boston critic, greu de mulţumit şi răuvoitor, nemulţumit de restul emisferei, atît de mulţumit de sine şi de glacial încît nu mai seamănă deloc cu Boston-ul imaginii ei dinainte concepute. Era, fără îndoială, un Boston care nu semăna nici cu acela adevărat, pe care-l ştim şi-l iubim noi, cum nu semăna nici cu vreunul din celelalte, îi crease o idee mai confuză decît era cazul, chiar dacă ar fi fost numai o fantasmă. O făcu să devină suspicioasă în ceea ce privea comportarea domnului Arbuton faţă de ea şi să dea atenţie unor mărunţişuri care, bineînţeles, ar fi trecut altfel neobservate. Umorul zeflemitor, încrederea şi buna credinţă cu care îl întîmpinase o părăsiseră, revenind numai cînd vreo întîmplare o făcea să uite de sine şi de diferenţele pe care acum le vedea foarte clar în felul lor de a gîndi şi simţi. Îi trebuia un efort din ce în ce mai mare ca să se situeze pe o poziţie înţelegătoare faţă de el ; atunci cînd reuşea, se complăcea într-o stare de moleşeală indiferentă, de parcă ar fi jucat un rol.

— Fanny, reîncepu ea după o lungă pauză, vorbind ca din partea celeilalte tinere fete la care se gîndea, cîteodată mi se pare că domnul Arbuton nu este, de fapt, decît mănuşi şi umbrelă : numai coaja bine îmbrăcată a unei culturi şi a unor maniere. Felul cum arată este foarte promiţător, dar realitatea, o, Doamne ! Mi-ar părea rău de

oricine s-ar îndrăgosti de el. Imaginează-ţi că o fată s-ar îndrăgosti de un astfel de bărbat şi şi-ar face planuri în legătură cu el. Îmi închipui că niciodată n-ar crede altceva despre el decît ce şi-a închipuit la început şi va muri socotind că nu a reuşit să-l înţeleagă. Ce poveste ciudată ar fi !

— Atunci, de ce nu te apuci s-o scrii, Kitty ! întrebă doamna Ellison. Nimeni n-ar reuşi mai bine.

Kitty se înroşi într-o clipă, dar pe urmă zîmbi :

— Oh, dar nu cred deloc că aş putea. N-ar fi aşa de uşor de pus în cuvinte o poveste ca asta. Poate că domnul Arbuton n-ar face niciodată ceva atît de supărător încît lumea să-l condamne. Singurul mod în care i se dezvăluie caracterul este cînd fata se comportă dezagreabil şi-i spune lucruri neplăcute, provocată de el, şi apoi îi pare rău, în timp ce el rămîne complet impasibil. Şi poate că, la urma urmelor, cîţiva proşti ar putea chiar să-l considere pe el victimă. E drept că domnul Arbuton a fost foarte politicos cu noi, Fanny, recunoscu ea după o altă pauză, ridicîndu-se de pe scaun, şi poate că sînt nedreaptă cu el. Îmi cer scuze pentru asta şi nu doresc decît, adăugă cu toată dezamăgirea tristă pe care o acumulase şi cu durerea surprizei pentru cuvintele care păreau să fi ieşit singure — ca el să plece.

— Dar, bine Kitty, sînt uluită, spuse doamna Ellison înălţîndu-se în perne.

— Da, şi eu sînt, Fanny.

— Deci, te-ai plictisit într-adevăr de el ?

Kitty nu răspunse, dar îşi întoarse puţin capul, aşa cum stătea lîngă scaunul pe care şezuse. Doamna Ellison întinse mîna către ea.

— Kitty, vino aici, o îndemnă cu tandreţe autoritară.

— Nu, Fanny, nu vin, răspunse fata cu vocea tremurîndă ; ridică mănuşa pe care o legănase, nervoasă, încoace şi încolo, şi muşcă furioasă de nasturele ei. Nu ştiu dacă m-am plictisit de el — deşi nu este o persoană în prezenţa căreia să te simţi prea relaxată — dar m-am plictisit de situaţie. Sînt tot timpul încurcată şi îngrijorată şi nu văd nici o ieşire. Da, aş vrea să plece ! Da, m-am

plictisit de el ! De ce mai stă aici ? Dacă se consideră aşa de mult superior, mă întreb de ce se mai deranjează să stea în compania noastră. E momentul cel mai potrivit să plece. Nu, Fanny, nu, exclamă ea cu glasul frînt, continuînd să refuze mîna întinsă, mă voi consola singură, dacă n-ai nimic împotrivă. Şi, punîndu-şi mîna la ochi, porni să iasă. La uşă se întoarse şi spuse : Să nu crezi că e ce-ţi închipui tu, Fanny.

— Nu, draga mea, bineînţeles că nu ; eşti pur şi simplu foarte sîcîită.

— Pentru că doresc cu adevărat să plece.

Dar chiar în ziua aceea domnul Arbuton găsi că e mai greu ca oricînd să-şi reînnoiască hotărîrea de a părăsi Quebec-ul şi să pună capăt imediat relaţiilor lui cu aceşti oameni. În fiecare zi şi-o făgăduise sub o formă sau alta, dar în fiecare dimineaţă hotărîrea lui pierdea din consistenţă. Oricare ar fi fost părerea lui despre colonel sau despre doamna Ellison, fără îndoială că, judecînd-o pe Kitty aşa cum era, n-ar fi putut spune cum fiind diferiţi ar fi putut fi mai bună decît era. Îi descoperi farmecul care apărea în fiecare gest al ei, chiar dacă era altfel decît în lumea lui ; plăcerea ei mereu nouă pentru tot ce vedea, la care el nu ştia cum să reacţioneze, îl captiva, preţuia la ea ceea ce socotea a fi bunul simţ al acceselor ei de entuziasm ; se minuna de cultura pe care şi-o formase cine ştie cum şi cine ştie unde, şi era destul de generos ca să admită că entuziasmele ei literare nu aveau nimic agresiv, ci, din contră, erau la fel de agreabile şi de naive ca dragostea unei fete pentru flori. Ba mai mult, aprecia cîteva din calităţile ei : o voce joasă, plăcută, ochii umbriţi de gene lungi şi frumoase ; un fel de a-şi coborî umerii şi de a-şi lăsa mîinile leneş în poală, una în palma celeilalte ; o expresie senină a feţei ; un rîs spontan şi zglobiu. Aceste trăsături nu erau noi, le văzuse de o mie de ori înainte, în diferite combinaţii ; cu toate acestea, întîlnite la ea, îi răscoleau imaginaţia. Avea un fel de a fi blînd, de pisicuţă care invită să o mîngîi protector, dar, după cum aflase, avea şi armele pisicuţei cu care să respingă o con-

descendenţă exagerată ; şi n-o plăcea niciodată mai mult ca atunci cînd îşi manifesta buna dispoziţie, sfidîndu-l.

Acum şi aici, totul era bine, dar avea un viitor căruia îi datora mult, şi o conştiinţă care nu-i dădea pace. Fascinaţia de a o întîlni într-un cadru atît de familiar, sub acelaşi acoperiş, vraja de a o avea mereu în faţa ochilor — erau prea mult ; şi nu puteau duce la nimic ; spre binele lui, ar fi trebuit să pună capăt poveştii. Dar, pe măsură ce orele treceau, amîna soluţionarea problemei. Zilele ce se scurgeau, care-i aminteau mereu de marile diferenţe dintre el şi ea şi ai ei, îi aduseseră totuşi momente de uitare binecuvîntată, cînd rezervele lui se pierdeau în căldura privirilor ei sau în graţia gingaşă a mişcărilor ei. Zilele ce se perindau îl mustrau în zadar pentru tărăgănare ; întîi o săptămînă, şi apoi a doua zburară pe lîngă el, şi tot mai aştepta ca soarta să-l despartă de nesăbuinţa lui. Dar acum, în sfîrşit, avea să plece, şi seara, după ce-şi fumase ţigara pe Durham Terrace, ciocăni la uşa doamnei Ellison ca să spună că după două zile o va porni spre White Mountains.

Îi găsi pe Ellisoni discutînd despre o excursie pentru ziua următoare, la care urma să ia şi el parte. Doamna Ellison se agitase făcînd pregătirile ; căci stînd mereu în camera ei şi neavînd nimic de făcut, fusese aproape o victimă de bună voie a pasiunii colonelului pentru informaţiile căpătate de ici de colo şi ajunsese probabil să ştie mai mult decît orice altă americancă despre expediţia lui Arnold împotriva Quebec-ului, în 1775. Ştia de ce fusese plănuit atacul şi cu ce noroc extraordinar, cu ce efort eroic şi suferinţe fusese dus la bun sfîrşit, cum mica armată neînfricată de puşcaşi îşi tăiaseră drum prin pădurile virgine din Maine şi Canada şi asediaseră vechea fortăreaţă cenuşie de pe stîncă pînă cînd toamna aurie se transformase în iarnă şi, în ultima noapte amară a anului, se năpustiseră asupra fortificaţiilor şi fuseseră respinşi lăsînd jumătate din ei captivi, prizonieri şi inamic, Montgomery mort şi Arnold rănit, dar din nefericire sortit să supravieţuiască.

— Da, spuse colonelul, ţinînd seama de vremurile cînd au trăit şi de lipsa totală de îmbunătăţiri moderne — spirituale, morale şi fizice — trebuie să recunoaştem că s-au descurcat destul de bine. Acţiunea nu a fost de mare amploare ; dar nu văd cum ar fi putut fi mai curajoşi, nici dacă fiecare om ar fi fost multiplicat de zece mii de ori. De fapt, cum situaţia va fi aceeaşi şi peste o sută de ani, nu ştiu, dar aş putea să fiu la fel de bine unul din cei care a încercat să ia Quebec-ul, ca şi unul din cei care au cucerit Atlanta. Bineînţeles că în prezent, şi avînd în vedere familia mea afectată de aceste evenimente, domnule Arbuton, prefer să fiu ceea ce sînt şi unde sînt ; dar, uită-te ce au reuşit oamenii aceia.

Şi colonelul, amintindu-şi de faptele povestite de doamna Ellison, schiţă o minunată imagine istorică a expediţiei lui Arnold.

— Iar mîine dimineaţă ne vom duce să vedem locurile unde a avut loc atacul din 31 decembrie. Kitty, cîntă-ne ceva.

Altădată Kitty ar fi ezitat, dar în seara aceea se simţea atît de calmă în legătură cu domnul Arbuton, atît de sigură, că nu-i păsa deloc dacă el va aproba ori nu orice ar fi făcut ea, încît se aşeză la pian şi cîntă cîteva cîntece care, presupun, erau la fel de nedemne pentru o ureche cultivată ca oricare din cele pe care le auzise vreodată. Dar deşi vocea nu fusese cultivată şi pregătirea era minimă, ele plăcură, sau mai degrabă interpreta plăcea. Şi numai curajul candid al interpretării ar fi fost suficient pentru a fi încîntător ; iar domnul Arbuton nu avea nici un motiv să se întrebe cum i-ar fi plăcut un asemenea concert în Boston, dacă ar fi fost căsătorit şi l-ar fi interpretat soţia lui. Şi totuşi cînd un tînăr urmăreşte sau ascultă o tînără fată, o mie de lucruri îi trec prin minte — închipuiri difuze, plăsmuiri arbitrare. Întrebarea care părea încă prea îndepărtată, ca o suferinţă în vis, se topea în murmurul vocii ei şi îngăduia reveriei lui să rămînă netulburată.

După ce spuse „noapte bună", îşi aminti că uitase ceva : să le spună că pleacă.

VIII

ÎN DIMINEAŢA URMĂTOARE

Cînd, în dimineaţa următoare, trecură prin piaţa oraşului de sus şi se îndreptară spre Poarta Speranţei, unde trebuiau să-l întîlnească pe colonel puţin mai tîrziu, Quebec-ul strălucea în blînda lumină piezişă a soarelui nordic. Este uşor să te pierzi în Quebec, chiar cînd eşti un turist atent, iar ei, care nici nu se grăbeau şi nici nu erau precauţi, se rătăciră uşor. Dar strada pe care tot merseră, chiar dacă nu ducea direct către Poarta Speranţei, avea multe alte merite, şi era foarte tipică pentru oraş. Majoritatea caselor de pe amîndouă laturile erau clădiri joase cu un singur etaj, construite din piatră grea sau cărămidă tencuită, cu cîte două lucarne pline de flori în acoperiş ; uşile erau pictate în culori mai vii decît restul casei, şi pe fiecare strălucea cîte o clanţă de bronz lustruit, un ciocan de bronz sau cu resort complicat pentru sonerie, făcut din acelaşi metal, şi o plăcuţă purtînd pe ea numele proprietarului şi profesiunea sa, care dacă nu era avocat trebuia să fie cu siguranţă — *notaire* — aşa de bine înzestrat era Quebec-ul cu aceşti reprezentanţi ai legii —.

Într-o parte a fiecărei case se află o *porte-cochère,* iar în aceasta, o poartă mai mică. Pragurile şi treptele de la intrarea casei erau acoperite cu preşuri care străluceau de curăţenie ; trotuarul de lemn era foarte curat, la fel ca şi strada în pantă abruptă, pavată cu pietre mari ; iar la poalele dealului pe care cobora se afla o bucată din zidul oraşului, cu orificii pentru tragerea cu muscheta, şi imediat după colţul uneia din case se ivea ţeava tunului. Avea farmecul vechilor străzi din Lumea Veche, în care trecutul şi prezentul, ruina şi renovarea, pacea şi războiul s-au împrietenit, oferind un tablou care nu numai reţine privirile dar, oricît de ilogic ar părea, impresionează inima; şi pe deasupra zidului se vede un peisaj pe care nu-l poate oferi nici o stradă din Lumea Veche. St. Lawrence, albastru şi larg, o părticică din satul Beauport, albind în zare pe ţărm ; apoi o mare întindere verzuie de păşuni,

pe coastele dealurilor ; înălţimile purpurii ; şi cerul înceţoşat deasupra. La jumătatea acestei frumoase străzi locuia artistul pe care-l văzuseră înainte la Hotel Dieu ; acum aşternea pe pînză ceva din viaţa stranie a împrejurimilor. Doi seminarişti în uniformă se opriră o clipă din hoinăreala lor să privească ce face ; un grup de copii îl înconjurară ; o fetiţă cu părul legat cu funde azurii discuta despre el la fereastră cu cineva din casă ; o tînără doamnă ridică perdeaua şi-l privi pe furiş ; o uşă se întredeschise puţin, cu grijă, şi o doamnă în vîrstă începu să iscodească, umbrindu-şi ochii cu mîna ; o femeie cernită trecu aruncînd o privire schiţei ; o caleaşcă cu un orăşean gras se ciocni de o căruţă condusă de o ţărancă cu o pălărie cu boruri largi, atît de curioşi erau amîndoi să vadă ce anume desena ; un bărbat se învîrtea la capătul străzii, de parcă ar fi avut vreun rost să se oprească acolo.

Cînd Kitty şi domnul Arbuton trecură pe lîngă el, pictorul îi aruncă ei o privire, cu zîmbetul omului care crede că ştie cum stau lucrurile, iar ea îi urmări privirea pînă reveni la inspiraţia lui : un acoperiş vechi, cu un balcon închis cu storuri verzi ; şi mai sus, un pridvor ros de vreme, de culoarea lemnului, cu acoperişul povîrnit şi cu balustradă, iar printre zăbrelele balustradei se ivea o muşcată ; o lucarnă cu chepeng şi scripeţi, lîngă un pavilion oriental, cu o cupolă de tablă strălucitoare, — un amestec confuz de pitoresc de forme adăugate după cît se pare în timp fără vreun plan, dar totuşi într-o perfectă armonie. Succesiunea fără sens de acoperişuri i-a înălţat vîrful mult peste nivelul caselor din jur, chiar în miezul luminii dimineţii ; cîteva porumbiţe zburau în jurul pavilionului sau se odihneau pe pervazul ferestrei, unde o tînără stătea şi cosea.

— Dar bine, asta-i fata din poveste în turnul ei, exclamă Kitty. Bineînţeles ! Şi acesta este genul de stradă unde se uită o astfel de fată. Nu seamănă cu o stradă reală, nu-i aşa ? Toate personajele arată de parcă ar fi coborît din poveşti şi s-ar putea întoarce înapoi, în orice moment, iar căsuţele astea ciudate sînt exact genul în care s-ar petrece lucruri ca în basme !

— Mă mir că Quebec-ul nu e invadat de artişti în timpul verii, adăugă el. Aleargă de colo pînă colo flă-

mînzi, în căutare de aspecte pitoreşti, de-a lungul ţărmurilor şi drumurilor de ţară, cînd ar putea să înlocuiască foamea prin ospăţ, doar venind aici.

— Trebuie să existe o anumită plăcere în descoperirea părţilor gingaşe şi frumoase ale celor loviţi de soartă, care n-ar putea fi găsite la cei fericiţi, nu-i aşa ? întrebă Kitty. Oricum, dacă m-aş apuca să scriu o povestire, mi-aş alege cea mai simplă intrigă şi aş plasa acţiunea în locul cel mai deprimant, ca apoi să dezvălui toate posibilităţile ce le oferă. Vă voi vorbi despre cartea cea mai dragă inimii mele : *Detalii* — povestea unei săptămîni din viaţa unor tineri care se întîlnesc într-o veche casă de ţară din Noua Anglie ; nimic extraordinar, lucruri mărunte de fiecare zi, dar povestite aşa de bine, şi toate pierind apoi firesc fără urmă, şi rămînînd numai semnificaţia a ce a fost.

— Dar nu credeţi că ar fi un sfîrşit destul de trist ca totul să piară fără urmă ? întrebă tînărul, impresionat fără să ştie cum ori cînd. Şi, în plus, totdeauna am crezut că autorul acelei cărţi a găsit prea multă semnificaţie în orice. Ar fi acceptabilă pentru bărbaţi sînt sigur, dar cred că femeile sînt diferite şi văd mult mai mult decît reuşim noi într-un spaţiu redus.

— „Pentru ce nu are omul un microscopic ochi? Pentru simplu motiv că omul nu e muscă", nici femeie, rîse Kitty. Aţi citit celelalte cărţi ale lui ?

— Da.

— Nu-i aşa că sînt încîntătoare ?

— Sînt foarte bune. Şi m-am întrebat mereu dacă le-a scris el. Nu pare să le fi scris el.

— Oh, l-aţi cunoscut ?

— Locuieşte în Boston...

— Da, da, dar...

Kitty nu putea să continue, căci nu-şi închipuise că scriitorii trăiesc în aceeaşi lume cu muritorii de rînd ; iar domnul Arbuton, care trăia tot timpul printre oameni ce ar fi socotit că cei mai mulţi scriitori ar fi fost onoraţi să fie primiţi în casele lor ca să cunoască oameni ca ei. era foarte departe de a ghici ce era în mintea ei. Aşteptă o clipă replica ei, şi apoi adăugă :

— E un om foarte obişnuit — nu ceea ce s-ar numi exact un gentleman, ştiţi, în felul lui de a fi — şi totuşi

cărţile lui n-au nimic comercial, nimic de literat de profesie. Îţi lasă impresia că oricare din noi le-ar fi putut scrie.

Kitty îi aruncă repede o privire să vadă dacă nu cumva glumea ; domnul Arbuton nu era omul care să recurgă cu uşurinţă la ironie, iar acum era foarte preocupat să-şi îmbrace pardesiul, pe care pînă acum îl dusese pe braţ cu acea grijă scrupuloasă care nu era a unui filfizon, ci numai o expresie a respectului de sine : evident că nu de pardesiu îi păsa, ci de funcţia pe care o îndeplinea ca pardesiu al unui bărbat de condiţia sa socială ; şi acum, deşi soarele strălucea pe cîmp, pe aceste străzi înguste haina îi era necesară.

Altădată Kitty s-ar fi amuzat de grija cu care îşi încheia pardesiul, dar profanarea aceasta a idealurilor ei celor mai dragi, făcea momentul serios. Pulsul i se acceleră şi spuse :

— Mă tem că nu pot gîndi la fel ca dumneavoastră. Nu am fost învăţată să respect prea mult ideea de gentleman. L-am auzit deseori pe unchiul meu spunînd că, în cel mai bun caz, nu era decît o biată scuză pentru a nu fi doar drept, curajos sau bun, şi o falsă pretenţie de a fi ceva mai mult. Cred că dacă aş fi bărbat, n-aş vrea să fiu gentleman. Oricum, aş prefera să fiu autorul acelor cărţi pe care orice gentleman le-ar fi putut scrie, decît toţi gentlemanii care nu le-au scris, luaţi la un loc.

Culmea indignării îl făcuse fără voie pe tovarăşul ei să meargă mai repede, aşa că ajunseră, în timp ce ea încă vorbea, la Poarta Speranţei şi întrerupseră reveria colonelului Ellison, care hoinărind prin faţa zidurilor contempla santinela în ghereta ei.

— Kitty, ai face mai bine să nu te încălzeşti prea tare în timpul zilei, o sfătui vărul ei, calm, văzîndu-i faţa îmbujorată. Expediţia n-o să fie o glumă.

Acum, cînd Poarta Prescott — pe unde intraseră în Quebec atîtea mii de americani de cînd oamenii lui Arnold eşuaseră în încercarea lor — a fost dărîmată, n-a mai rămas nimic mai caracteristic şi mai pitoresc decît Poarta Speranţei, şi mă îndoiesc că undeva în Europa mai există vreo altă mostră de arhitectură militară cu aspect medieval

mai pregnant. Stîlpii porții, făcuți din piatră grea, sînt înnegriți de vreme, iar poarta în sine, care probabil că în secolul nostru n-a fost niciodată închisă, este masivă, cu zăvoare și balamale grele de fier. Zidurile se întind de-a lungul piscului pe care e ridicat orașul și o stradă abruptă pornește în jos, cu curbe și unghiuri flancate cu parapete de piatră, de la orașul de sus pînă la orașul de jos, unde în 1775 nu exista nimic în afară de o potecă îngustă pe malul fluviului St. Lawrence. De atunci a fost cucerită o bucată lată de pămînt acolo unde înainte curgeau apele fluviului, și acum nenumărate docuri se întind între vechea potecă și fluviu ; dar albia bătrînului Sault au Matelot încă se mai furișează la adăpostul zidurilor orașului și a stîncii aninate deasupra, împodobită cu o barbă stufoasă de buruieni și ierburi ce picură din cauza umezelii...

Iarna trebuie să fie aici un adevărat puț de gheață, și cred că e ultimul loc de pe continent la care ajunge vara ; dar cînd ajunge în sfîrșit aici, bătrînul Sault au Matelot îmbracă un aer vagabond, de abandon și trîndăvie sudică, pe care nu-ți vine să crezi că-l poți găsi în altă parte decît în Italia. Privind de pe stînca proeminentă de lîngă Poarta Speranței, în spatele căreia americanii înfrînți și-au găsit adăpost fugind de focul dușmanilor, vederea este aproape unică prin mizeria peisajului și bogăția țigănească de culori : hambare și grajduri cu acoperișuri atîrnînd, ateliere cu pereții prăbușiți, într-o succesiune fără sfîrșit sprijinindu-se de stîncă în posturile cele mai inimaginabile, expunîndu-și totala inutilitate și decrepitudine : pridvoare ușoare de lemn de la casele ce dau în spatele potecii se proptesc de ele și deasupra lor flutură, într-un labirint de frînghii cu rufe, cele mai diferite piese de îmbrăcăminte viu colorate, pentru toate vîrstele, sexele și condițiile ; și tot timpul drumul e plin de femei ce sporovăiesc, bărbați care joacă zaruri, animale în libertate, pisici, copii și cîini indolenți din rasa Newfoundland.

— Pe poteca asta au înaintat oamenii lui Arnold, pînă aproape de punctul unde începe Mountain Street ; acolo urmau să întîlnească armatele lui Montgomery și să aștepte împreună momentul propice, ca să ia prin sur-

prindere Poarta Prescott, spuse colonelul, citînd din cunoştinţele sale istorice. „Voi cei care mă veţi urma în această încercare“,... „Aşteptaţi pînă le vedeţi albul ochilor, şi apoi ochiţi în jos“, şi aşa mai departe. Ia spuneţi, aveţi impresia că vreunul din ei a urmat aceste instrucţiuni la Bunker Hill, domnule Arbuton ? Haideţi să vedem, doar sînteţi din Boston. Eu ştiu din experienţă proprie că recruţii trag cavalereşte, în aer, fără să mai aştepte să vadă duşmanul, ca să nu mai vorbim de albul ochilor. Dar bine, nu veniţi ? întrebă el, văzînd că nici Kitty, nici domnul Arbuton nu dădeau vreun semn că ar intenţiona să-l urmeze.

— Nu pare prea plăcut acolo jos, Dick, sugeră Kitty.

— Ei, pe cinstea mea ! Să fie oare aceasta nepoata unchiului tău ? Niciodată nu voi îndrăzni să raportez spaima ta la Eriecreek.

— Pe această alee, pe care o văd în toată lungimea ei, nu zăresc decît pui şi animale domestice.

— Foarte bine, cum zice Fanny ; cînd unchiul Jack — care-i unchiul *tău* — te va întreba despre fiecare centimetru de teren pe unde au păşit demoralizaţi oamenii lui Arnold, sper că vei şti ce să-i răspunzi.

Kitty rîse şi spuse că va trebui să încerce să inventeze ceva, dacă unchiul Jack va ajunge chiar pînă la centimetri.

— Foarte bine, Kitty ; te poţi duce pe strada St. Paul, iar domnul Arbuton şi cu mine vom explora Sault au Matelot şi vom reveni la celălalt capăt al străzii încununaţi de glorie.

— Sper să fie glorie, spuse Kitty cu o privire în lungul drumului, dar mai curînd cred că vor fi pene şi paie tocate. La revedere, domnule Arbuton.

— Cîtuşi de puţin, răspunse tînărul ; voi merge cu dumneavoastră.

Colonelul simulă o surpriză indignată şi porni singur în pas de marş către Sault au Matelot, în timp ce ceilalţi doi îşi urmară drumul prin strada St. Paul, în aceeaşi direcţie, prin mijlocul agitaţiei şi aglomeraţiei din port, pe lîngă maluri şi marile case de comerţ, printre mulţimea de marinari de toate naţiile ; la colţul străzii St. Peter

zăriră drapelul național la Consulatul American și lui Kitty, care nu călătorise prea mult, vederea lui îi intensifică sentimentul de depărtare de patria natală. După o vreme dădură colțul și intrară în strada Sault au Matelot de unde începe poteca ce-a purtat cîndva acest nume și porniră să se plimbe agale în umbra răcoroasă și tăcută a străzii singuratice. Kitty se simțea, în mod ciudat, eliberată de reținerea pe care i-o impunea de obicei domnul Arbuton. O mulțumire ușor sfidătoare îi umplea inima ; simțea și gîndea ce dorea pentru prima oară în atîtea zile ; în timp ce el continua să fie chinuit și nedumerit de problema acestei domnișoare care disprețuia gentlemenii și totuși rămînea atît de încîntătoare.

Un puternic miros marin și de pește plutea în aer, și Kitty respiră :

— Oh, ți se face dor de o călătorie în mările îndepărtate ? Nu v-ar place să fiți naufragiat timp de o jumătate de zi, domnule Arbuton ?

— Oh, da, bineînțeles, răspunse el absent și se întrebă de ce rîdea ea.

Liniștea din jur o întrerupeau doar ciocănelile dogarilor care păreau să se audă din fiecare casă ; singurătatea era atenuată numai de cîinii din rasa Newfoundland, ce se întindeau la soare pe pragurile dogăriilor. Monotonia atelierelor și cîinilor treziră în Kitty simțul umorului și, în timp ce înaintau încet, ea începu să glumească pe seama a ceea ce vedea, ca pe vremuri :

— Iată și o ușă fără cîine ! exclamă ea deodată. Nu poate fi vorba de o dogărie adevărată, dacă n-are cîine. Oh, asta explică lipsa lui, poate, adăugă ea oprindu-se în fața clădirii și privind inscripția : *„Académie commerciale et littéraire“* — așezată sub acoperiș. Ce loc curios pentru un așezămînt de studiu ! Ce legătură credeți că există între o dogărie și o educație academică, domnule Arbuton?

Stătea acolo și privea în sus la inscripția care îi stîrnise veselia, legănîndu-și încoace și încolo umbrela închisă, cu fața luminată de bună dispoziție. Deodată, o umbră păru să țîșnească între ea și ușa deschisă, domnul Arbuton se pomeni azvîrlit peste Kitty cu violență, și în timp ce fata

se lupta să-şi regăsească echilibrul, îl văzu pe domnul Arbuton aplecat peste un cîine furios, agăţat de pieptul pardesiului său, şi strîngîndu-l de gît cu amîndouă mîinile. Văzînd teroarea de pe faţa ei, spuse repede :

— Te rog, nu striga după ajutor.

Dar din interiorul atelierului se auziră strigăte şi blesteme :

— *O, nom de Dieu ! c'est le bouledogue du capitaine englais* ![1] urmate de strigăte de ajutor ; şi un omuleţ răvăşit şi zdrenţăros, cu capul descoperit şi cu priviri speriate, ieşi în goană pe uşa deschisă.

Avea un şorţ de dogar, iar într-o mînă ţinea un drug de fier înroşit în foc, cu care începu să izbească botul hidoasei jivine, răcnind tot timpul. Fără să scoată vreun sunet, cîinele dădu drumul pardesiului şi, lăsîndu-se la pămînt, dispăru în penumbra atelierului, la fel de tăcut cum apăruse, în timp de Kitty mai stătea ca hipnotizată, iar mulţimea ce se strînsese la strigătele omuleţului nu izbutise să-şi dea seama ce se întîmplase.

Domnul Arbuton se îndreptă de spate, privi furiş în jur, la spectatorii ce căscau gura, care începură, unul cîte unul, să se retragă de la ferestre sau să dispară în spatele uşilor, de parcă ar fi fost vinovaţi de ceva mai rău decît dorinţa de a ajuta o fiinţă omenească în pericol.

— O, Doamne, exclamă domnul Arbuton, ce scenă cumplită !

Faţa-i era galbenă ca ceara cînd şi-o întoarse de la feţele spectatorilor insolenţi către salvatorul său, pe care-l salută cu un *„Merci bien !"* rostit cu o voce rece, egală. Apoi îşi scoase pardesiul, pe care colţii cîinelui îl sfîşiaseră, ireparabil dezonorat în luptă. Se uită la el cu un fior de profund dezgust, şi făcu o mişcare ca pentru a-l arunca în stradă. Dar privirea i se opri din nou asupra siluetei mici a dogarului zdrenţăros, cum stătea acolo frămîntîndu-şi mîinile în şorţ, şi protestînd volubil şi servil că nu era cîinele lui, ci al căpitanului englez, care-l lăsase la el şi pe care-l implorase de multe ori să ucidă fiara. Domnul Arbuton, care părea să n-audă spusele lui, absor-

[1] Pentru numele lui Dumnezeu! e buldogul căpitanului englez!

bit parcă de altceva decît de problema cine era vinovat, îl întrerupse în franceză :

— Mi-ai făcut cel mai mare serviciu. Nu te pot răsplăti, dar trebuie să iei asta, spuse el împingînd o bancnotă în mîna soioasă a omuleţului.

— Oh, dar e prea mult ! Domnul a fost atît de curajos, atît de...

— Hai, lasă, n-a fost nimic, îl întrerupse iarăşi domnul Arbuton. Apoi aruncă pardesiul pe umărul omului, spunînd : Aş vrea să-mi faci plăcerea să-l primeşti şi pe acesta. Poate că-l mai poţi folosi.

— Domnul mă copleşeşte ; domnul... începu dogarul uimit, dar domnul Arbuton se întoarse brusc către Kitty, care tremura simţindu-se vinovată alături de ceilalţi spectatori, şi luîndu-i mîna i-o puse pe braţul său şi o ţinu acolo strîns, în timp ce înainta lăsîndu-şi salvatorul plantat în mijlocul drumului, privind în urma lui cu ochii căscaţi. Abia îndrăzni să-l întrebe cu o voce şovăitoare dacă nu era rănit.

— Nu, cred că nu, spuse el după ce aruncă o privire spre haina încheiată la piept, care era absolut intactă.

Şi merse înainte, cu cîte o privire rapidă spre fiecare prag pe care nu se zărea de departe cîte un cîine de rasă Newfoundland. Totul se întîmplase atît de neaşteptat şi într-un timp atît de scurt încît parcă nici ea nu înţelegea ce se întîmplase, deşi văzuse totul. Întreaga poveste era de neînţeles chiar şi pentru domnul Arbuton care, în timp ce Kitty se agita glumind şi rîzînd la uşa atelierului, zărise din întîmplare cîinele ghemuit înăuntru pe jos, şi avusese timp numai să sară în faţă ca să oprească cu pieptul fiara dezlănţuită ce se aruncase asupra ei.

În tot ceea ce făcuse, el nu se gîndise la sine ; ştia că nu era rănit, dar nu-i păsa ; singura lui grijă era că ea nu fusese atinsă ; şi, în timp ce îi ţinea mîna aproape de inima lui, se simţi străbătut de un straniu fior de tandreţe, de un simţămînt pătimaş de posesiune, de o încîntare de parcă, salvînd-o de primejdia cumplită în care se aflase, ar fi cîştigat-o pentru totdeauna.

Confuzia de pînă atunci în legătură cu ea părea ceva lipsit de importanţă dintr-un trecut îndepărtat, străin lui ; toate îndoielile şi scrupulele de la început, şi care-l determinaseră să fie distant şi rece, dispăruseră ; după cum dispăruse şi toată preocuparea de pînă acum pentru lumea lui. Lumea lui ?

În momentul acela suprem, nu mai exista o altă lume decît aceea din ochii ei tandri, pe care-i privea cu o expresie pe care ea nu ştia cum s-o interpreteze.

Kitty se gîndea că mîndria lui fusese profund rănită de întîmplarea umilitoare — căci era sigură că-l preocupa mai mult aspectul acesta decît pericolul — şi că, dacă ea ar fi spus ceva, i-ar fi sporit durerea plină de furie. În timp ce se grăbeau spre casă, ea aştepta ca el să vorbească, dar în zadar, deşi, de cîte ori o privea cu expresia aceea ciudată, părea pe punctul de a spune ceva. Deodată se opri şi, retrăgîndu-şi mîna de sub braţul lui, exclamă :

— Dar, bine, am uitat de vărul meu !

— Oh, aşa e ! recunoscu domnul Arbuton cu un zîmbet absent.

Uitîndu-se înapoi, îl văzură pe colonel stînd pe trotuar, lîngă capătul vechiului Sault au Matelot, cu mîinile în buzunare şi privindu-i insistent. Rămase încruntat şi cînd ei se întoarseră spre el, părînd să găsească prea puţină consolare în exclamaţia lui Kitty : „Oh, Dick, am uitat complet de tine !“ acompaniată de un rîs inexplicabil, întrerupt şi apoi reînnoit, de parcă o imagine absurdă venea şi dispărea din mintea ei.

— Ei, Kitty, e o remarcă ce poate fi foarte flatantă, dar nu este uşor de înţeles, spuse el cu o privire pătrunzătoare spre chipurile lor. Nu ştiu ce-i vei spune unchiului Jack. Nu m-ai uitat numai pe mine ; ai uitat întreaga expediţie americană împotriva Quebec-ului.

Colonelul aştepta un răspuns, dar Kitty nu avea curajul să-i explice ce se întîmplase, iar domnul Arbuton nu era omul care să ţină să se laude cu o aventură, povestind ce i se întîmplase, chiar dacă s-ar fi gîndit o clipă s-o facă. Faptul că ea ignora complet cît de mult riscase el ca s-o salveze nu făcea decît să confirme noul sim-

ţămînt ; şi, dacă ar fi putut, nu şi-ar fi refuzat plăcerea ce ar fi simţit dacă ea i-ar fi mulţumit. Acum însă îi plăcea să păstreze pentru sine ceea ce ştia, să fi primit compasiunea ei inocentă, s-o audă manifestîndu-şi destinderea neştiutoare în rîs, iar el să i-o primească cu superioritate.

— Nu înţeleg nimic, spuse colonelul, care prin densitatea inteligenţei masculine începea să perceapă unele manifestări de galanterie. Dar le elimină ca absurde şi adăugă : Oricum, sînt dispus să vă iert, iar voi aţi şi uitat ; şi singurul lucru pe care vi-l cer este plăcerea de a mă bucura de compania voastră pe locul unde a căzut Montgomery. Fanny nu mă va crede niciodată că l-am găsit, dacă nu veţi merge şi voi cu mine, apelă la ei, în cele din urmă.

— Oh, bineînţeles că vom merge, acceptă domnul Arbuton, vorbind fără să-şi dea seama pentru amîndoi, ca şi cum ar fi avut dreptul.

Reveniră pe străzile aglomerate din port şi trecură apoi prin piaţa oraşului de jos, cu halele în mijloc şi cu magazinele şi depozitele de o parte şi de alta, cu lungul şir de tarabe acoperite, avînd de vînzare tot felul de produse de artizanat, şi treptele care coborau spre rîul pe unde soseau în tîrg bogăţiile regiunii înconjurătoare. Întreaga aşezare era animată de ţărani în căruţe şi cetăţeni pe jos. Într-un loc, o căruţă cu coviltir, vopsită în culori vesele, fusese trasă în mijlocul unui grup de oameni cărora un yankeu cu figură de şarlatan le debita, într-o franţuzească pe care doar el o înţelegea, reclama unui medicament american, făcînd asistenţa să chicotească. Pentru că asta o amuza şi pe Kitty, domnul Arbuton socoti spectacolul extrem de caraghios, dar şi mai caraghios i se păru, cînd Kitty îi arătă colonelului un ţăran, stînd într-un colţ, lîngă un coş cu păsări, pe care o femeie venită să cumpere, îl examina de parcă înăuntru ar fi fost cine ştie ce curiozitate a naturii, în timp ce mulţimea se aduna în jurul lor.

— E nevoie de foarte mulţi oameni aici ca să închei un tîrg, observă colonelul. Cred că toată garnizoana se dă peste cap, cînd se vinde un bou.

Căci atît cumpărător cît şi vînzător păreau să ţină seamă de sfatul spectatorilor, care discutau şi apoi cercetau orătăniile, de parcă nu le-ar fi apărut în cale niciodată ceva mai ciudat ca nişte orătănii. La urmă, însuşi ţăranul ridică păsările şi începu să le cerceteze atent.

— Se pare că puii aceştia n-au ajuns niciodată în raza lui vizuală, interpretă Kitty întîmplarea.

Iar domnul Arbuton, de obicei foarte reţinut cînd era vorba de zeflemeli, zîmbi de parcă auzise cea mai minunată glumă sau cea mai inteligentă remarcă din lume. Îi convinse să mai stea pînă ce tîrgul avea să se încheie şi părea dispus să-şi irosească tot restul vieţii acolo.

Dar colonelul nu-l uita pe Montgomery şi-i îndemnă să se grăbească ; trecură pe lîngă Cheiul Reginei şi coborîră pe Calea Golfului pînă la punctul unde colţul povîrnit al stîncii purta semnul : „Aici a căzut Montgomery", deşi în realitate el nu căzuse la jumătatea drumului spre vîrf, ci la poalele povîrnişului, unde se aflase bateria care împiedicase joncţiunea sa cu Arnold la Poarta Prescott.

Locul se caracteriza încă printr-o oarecare sălbăticie : fruntea piscului, încununată de zidul citadelei, este mereu încruntată, iar vegetaţia chircită, aninată în crăpături, e smulsă şi răsucită de rafalele de vînt ; casele sînt povîrnite de vreme, prezentînd ici şi colo cicatricele deselor incendii care au bîntuit oraşul de jos.

Nu, n-avea nici un rost să meargă acolo : nici semnificaţiile locului şi nici cadrul nu constituiau motive suficiente pentru a încălzi imaginaţia unor pelerini atît de diferiţi unul de altul ; iar colonelul, după cîteva încercări de a reîmprospăta faptele, atît pentru el cît şi pentru ceilalţi, se văzu silit să-i abandoneze pe domnul Arbuton reveriilor sale tandre în legătură cu Kitty, iar pe Kitty uimirii pricinuite de schimbarea atitudinii domnului Arbuton. Curtoazia lui o făcea să se simtă stingherită şi sfioasă în faţa lui ; totul i se părea atît de ciudat ; se înfioră, de parcă domnul Arbuton s-ar fi purtat nedemn.

— Ei bine, Kitty, spuse colonelul, cred că unchiul Jack ar fi ştiut să preţuiască mai bine decît noi ceea ce vedem aici. Şi oricum, ar fi descoperit şi întreaga geologie a acestor stînci.

IX

PASIUNEA DOMNULUI ARBUTON

După plimbare, Kitty se duse ca de obicei în camera doamnei Ellison, dar se cufundă într-o adîncă reverie aşa cum stătea lîngă sofa.

— La ce zîmbeşti ? o întrebă doamna Ellison, după ce răbdă cîtăva vreme aerul ei absent.

— Am zîmbit ? întrebă Kitty, şi începu să rîdă. Nu ştiam.

— Ce s-a întîmplat atît de caraghios ?

— Nu prea ştiu dacă e chiar atît de caraghios. Cred că, de fapt, nu e caraghios de loc.

— Atunci, ce te face să rîzi ?

— Nu ştiu, oare am...

— Te rog, nu întreba acum dacă rîdeai, Kitty. E prea de tot. Poţi să-mi spui sau nu, cum vrei ; dar nu-mi place să fiu luată în rîs.

— Oh, Fanny, cum poţi spune una ca asta ? Mă gîndeam la cu totul altceva. Dar nu ştiu cum aş putea să-ţi povestesc, fără să-l pun pe domnul Arbuton într-o lumină ridicolă, şi n-ar fi prea drept.

— Ce grijulie eşti cu persoana lui, aşa deodată, remarcă doamna Ellison. Ieri nu păreai atît de dispusă să ţii cont de el. Nu înţeleg această schimbare bruscă.

Kitty răspunse cu noi hohote de rîs.

— Văd bine că trebuie să-ţi spun povestea, spuse ea, şi povesti repede întîmplarea cu domnul Arbuton şi cu cîinele. N-am auzit de o atitudine mai curajoasă şi de mai multă stăpînire de sine, Fanny, şi l-am admirat mai mult decît oricînd ; dar ştii, n-am putut să nu văd şi cealaltă faţă a lucrurilor.

— Care cealaltă faţă ? Nu înţeleg.

— Ştii, ai fi rîs şi tu dacă ai fi văzut cu cîtă superioritate i-a îndepărtat pe sărmanii oameni care ieşiseră în fugă din case ca să-i dea ajutor, şi măreţia cu care l-a răsplătit pe dogarul cel mititel, şi apoi despărţirea eroică de iubitul său pardesiu — pe care bineînţeles că nu-l poate înlocui la Quebec ! — şi politeţea absentă cu care

mi-a luat mîna şi mi-a pus-o pe braţul lui, ca apoi să păşească alături de mine cu aerul acela magnific. Dar lucrul cel mai cumplit, Fanny, şi spunînd asta se îndoi aproape zguduită de rîs, lucrul cel mai cumplit e că drugul, ştii, era drugul de marcat al dogarului, şi am avut viziunea cîinelui purtînd pe nas, pentru tot restul vieţii, monograma cu care dogarul îşi însemna butoaiele de o anume capacitate...

— Kitty — e o profanare ! exclamă doamna Ellison.

— Nu, nu e ! îi răspunse ea, gîfîind de atîta rîs. Niciodată nu l-am respectat atît de mult pe domnul Arbuton şi singură ai spus că înainte nu eram atît de grijulie faţă de el. Dar niciodată în viaţă n-am fost atît de bucuroasă să-l văd pe Dick, şi să am un pretext ca să rîd. N-am îndrăznit să-i vorbesc despre asta domnului Arbuton, căci n-ar fi putut, chiar dacă ar fi încercat, să mă lase să rîd pînă-mi trecea. M-am tîrîit lîngă el şi nici unul din noi nu i-a spus lui Dick, încheie ea pe nerăsuflate. Şi apoi adăugă cu un aer vinovat, gînditor : Nu ştiu de ce trebuia să-ţi povestesc ; sună atît de răutăcios şi de crud.

Doamna Ellison nu păru amuzată; spuse :

— Vezi, Kitty, există unele fete atît de lipsite de inimă, încît pot să facă ceea ce ai făcut tu.

— Ştiu că-s fără inimă şi nu trebuie să mi-o repeţi, Fanny. Sînt sigură că n-am pronunţat nici o silabă care să-l jignească, şi chiar înainte de întîmplarea cu cîinele fusese foarte dezagreabil, şi l-am iertat pentru că am socotit că s-a simţit umilit. Dar nu trebuie să spui că sînt nepăsătoare. Apoi ridicîndu-se, îşi puse mîinile în cele ale verişoarei sale şi exclamă : Fanny, am fost lipsită de inimă. Mă tem că nu i-am arătat de loc simpatie sau consideraţie. Mă tem că i-am părut îngrozitor de aspră şi de dură. Nu trebuia să mă gîndesc la altceva decît la pericolul prin care a trecut ; şi îmi dau seama că aproape nu m-am gîndit la el. Oh, ce urît din partea mea să văd doar partea caraghioasă ! Dar ce pot face ?

— Oricum, Kitty, nu începe să te frămînţi. Nu ştie că ai rîs de el. Nu trebuie să faci nimic.

— Da, ai dreptate. Nu ştie că am rîs de el şi ţi-am povestit ţie ; dar, nu înţelegi, am început să rîd cînd

l-am văzut pe Dick. Şi oare ce-o să creadă despre astfel de ieşire ?

— Poate că-şi va închipui că erai nervoasă.

— Oh, Fanny, crezi că s-ar putea ? Oh, cît doresc să pot crede şi eu la fel ! Mi-e atît de ruşine de mine ! Şi nu mai departe decît ieri stăteam aici şi-l criticam că nu este sensibil, iar acum am fost de o mie de ori mai rea decît a fost sau va putea fi el vreodată ! Ce să mă fac !

— Kitty, încetează ! îi ceru doamna Ellison ; îţi pierzi controlul şi mă zăpăceşti şi pe mine, dacă nu te stăpîneşti.

— Oh, îţi convine să fii atît de calmă ; dar nici tu n-ai mai fi calmă, dacă n-ai şti ce să faci.

— Ba aş fi ; nu ştiu ce să fac, dar sînt.

— Dar ce să fac eu ? şi Kitty îşi retrase mîinile pe care pînă atunci i le ţinuse Fanny şi începu să şi le frămînte. Să-ţi spun ce voi face, spuse ea deodată cu o expresie de uşurare pe faţă. Îi voi suporta toate mutrele dezagreabile, cît timp va mai rămîne fără să-l contrazic. Da, mă voi împăca cu orice. Voi fi atît de supusă ! Poate să mă trateze cu superioritate, să mă ironizeze şi să mă contrazică cît îi va place. Nici nu ştie ce frumos o să mă port. O, Fanny !

La care doamna Ellison îi făgădui o bună dojană pentru asemenea absurditate, o trase spre ea şi o sărută ; o convinse că ea, Kitty, nu făcuse nimic rău, şi că proceda bine hotărîndu-se să-şi ispăşească greşeala respectînd din acea clipă slăbiciunile şi curiozităţile domnului Arbuton.

Nu se ştie cît ar fi reuşit Kitty să-şi ţină frumoasele promisiuni : astfel de lucruri, uşor acceptate, nu sînt la fel de uşor de pus în aplicare. Petrecu o noapte de nesomn, luînd hotărîri frumoase şi făcu planuri de îndreptarea greşelii ; dar, din fericire pentru ea, slăbiciunile şi curiozităţile domnului Arbuton dispărură în mod straniu. Schimbarea ce se petrecuse în el în timpul zilei continuă să se menţină ; rămînea domnul Arbuton, dar schimbat. Nu-şi putea anula întreaga personalitate, moştenită şi educată, şi probabil nici o întîmplare nu ar fi putut-o afecta în profunzime, fără a-l distruge ca om.

Continua să aibă o atitudine de superioritate faţă de colonel şi de doamna Ellison ; dar nu e uşor să iubeşti o fată şi să nu încerci, cel puţin înainte de căsătorie, să

le placi celor dragi ei. Domnul Arbuton se luptase cu pasiune, se îndîrjise la fiecare pas ; la început împotriva impresiei că fata ar avea farmec ; nu făcuse apoi decît gesturile pe care le cerea politeţea ; fusese supus la adevărate chinuri şi îndoieli, întrebîndu-se dacă ea i se potrivea lui şi locului lui în societate ; nu era încă sigur dacă rudele ei pe care nu le cunoştea nu erau oameni îngrozitor de vulgari ; şi chiar şi atunci ignora aproape complet posibilităţile şi condiţiile ei de viaţă.

Dar acum o vedea numai în lumina fermecătoare a gestului pe care-l făcuse el ca s-o salveze, a devotamentului generos cu care o socotea aproape a lui ; se purta faţă de ea cu indulgenţa îndrăgostitului — sau ceva în genul acesta : hai să-i spunem o toleranţă totală, o răbdare tandră în care ar fi fost greu de descoperit chiar şi o umbră de condescendenţă.

Cu familia ei se obişnuise destul de bine. Glezna doamnei Ellison, în ciuda numeroaselor ei imprudenţe, era neîndoielnic mult mai bine şi cîteodată avea loc un adevărat ceremonial ca să fie ajutată să coboare din camera ei la cină ; dar ceaiul era servit lîngă sofaua ei, şi domnul Arbuton îl bea tot acolo, împreună cu ceilalţi. Puţine ore ale zilei treceau fără ca ei să se întîlnească în acea atmosferă degajată ce se stabileşte între oamenii aflaţi în vacanţă, sub acelaşi acoperiş. Dimineaţa o vedea proaspătă şi veselă, ca oricare dintre florile din grădina de sub fereastra ei, în timp ce visele-i dulci de tînără fată i se puteau citi în priviri. Seara, stătea cu ea lîngă lampa a cărei lumină, împrăştiindu-se asupra micii lumi în care era inclusă, îndepărta lumea cea mare, părînd a fi dulcea iradiere a prezenţei ei, cum stătea acolo cosînd, croşetînd sau citind — o cerească zeiţă a căminului. Cîteodată o auzea discutînd cu verişoara ei sau rîzînd uşor după ce le spusese noapte bună ; o dată, cînd se trezi, i se părea că ea privea pe fereastră, în grădina Ursulinelor, scăldată în lumina lunii, şi fredona un cîntecel. Să o întîlnească pe scări sau la intrare ; să dea peste ea în faţa uşii şi să-i facă loc să treacă puţin intimidat şi fîstîcit ; să stea la masă cu ea de trei ori pe zi — erau posibilităţi ameţitoare. Şalul ei atîrnînd pe spătarul unui scaun era o

adevărată încîntare ; mănuşile ei aruncate pe masă, ca nişte frunze căzute, şi păstrînd încă forma mîinilor ei, degajau o personalitate captivantă ; şi, lucru şi mai greu de înţeles, îl impresionau tocmai prin felul cum zăceau acolo, atît de înduioşător roase la vîrfuri. Se descoperea ascultînd fără să înţeleagă discuţiile ei cu Fanny despre toalete şi combinaţii de culori. Discuţiile astea păreau să nu se mai sfîrşească, oricare ar fi fost subiectul, căci în mintea uneia sau a alteia dintre ele apăreau mereu întrebări în legătură cu modul cum puteau să fie adaptate toaletele doamnei Ellison la exigenţele vieţii cotidiene a lui Kitty. Grozav le mai plăcea inimilor lor nevinovate caracterul secret al activităţii lor, care, cu ascunzişurile, cu dificultăţile neaşteptate şi cu echivocurile nevinovate, oferea savoarea unei intrigi.

Nimic nu i-ar fi făcut mai multă plăcere doamnei Ellison decît să o pregătească pe Kitty pentru acest bal perpetuu ; şi cum gătelile erau foarte frumoase, iar Kitty era feminină în fiecare fibră a ei, nu văd cum ar fi putut ceva s-o încînte mai mult decît posibilitatea de a le purta. Discuţia lor era cu atît mai aprinsă cu cît erau conştiente că el nici nu visa ce se întîmplă, şi totul era un izvor nesecat de glume şi rîsete, iar cînd el, crezînd că rîdeau de el, li se alătura, le făcea să izbucnească în hohote şi mai nestăpînite.

Acum domnul Arbuton pleca şi se întorcea cînd dorea ; nu avea decît să bată la uşa doamnei Ellison, şi o voce sincer prietenoasă îl poftea înăuntru ; nu avea decît să-şi exprime dorinţa, şi Kitty era imediat dispusă să ia parte la una din acele peregrinări prin Quebec, în care cele mai multe din orele lor de trezie erau petrecute în visări.

Doamna Nordului cea fumurie îi vrăjise cu prospeţimea dimineţilor, cu căldura statornică a amiezelor, cu strălucirea prezisă de vis a după-amiezelor şi cu splendoarea pală a nopţilor aflate sub domnia aurorei boreale. Oraşul nu fusese niciodată explorat cu atîta atenţie ; şi parcă niciodată nu fuseseră descoperite atîtea puncte de interes ; căci dragostea lui Kitty pentru acest oraş era

nemărginită, iar dragostea lui pentru ea nu putea să nu țină seamă de acest patriotism adoptiv.

— Nu credeam că voi, cei din vest, faceți caz de asemenea lucruri, remarcă el o dată ; îmi închipuiam că vă preocupă numai ce e nou și solid.

— Dar cum ați putut să credeți una ca asta ? replică Kitty pe un ton îngăduitor. Tocmai pentru că avem atîtea lucruri noi și solide ne plac cele vechi și fragile. Cred că mi-ar plăcea în Europa mai mult chiar decît dumneavoastră. Lîngă Eriecreek există o fermă părăsită care se ruinează în mijlocul tufelor de măceș sălbatic și al gutuilor pitici și pe care o socoteau o minune a antichității, căci a fost construită în 1815. Nu vă imaginați cum mă simt într-un oraș ca acesta, ridicat cu trei secole în urmă, supus atîtor asedii și cuceriri și arătînd ca orașele vechi și frumoase pe care nu le voi vedea niciodată ?

— Dar poate că le veți vedea într-o zi ! exclamă el, mișcat de pasiunea cu care vorbea Kitty.

— Pentru moment nu cer atît : Quebec-ul îmi ajunge. M-am îndrăgostit de acest oraș. Mi-aș dori să nu-l părăsesc niciodată. Nu există aici nici un drug sau zăvor, acoperiș de tablă, lucarnă ori piatră cenușie care să nu fie prețioase.

Domnul Arbuton rîse.

— Pentru mine veți rămîne suverana Quebec-ului. Să izgonim garnizoana engleză ?

— Nu ; numai dacă ați putea să aduceți înapoi pe oamenii lui Montcalm să-și reia locurile.

Așa vorbeau în timp ce ieșeau pe una din porțile orașului și rătăceau prin orașul de jos, pînă dădeau din întîmplare peste o biserică săracă, cu puține podoabe în interior, cu cîțiva umili credincioși preamărindu-și sfîntul și aprinzînd lumînări la icoana lui ; sau pe cînd treceau pe lîngă zidurile înalte ale unei mănăstiri și surprindeau vocile ciudate, cu sonorități metalice, ale călugărițelor cîntîndu-și imnurile. Cîteodată hoinăreau pe Esplanadă, pătrunzîndu-se de un sentiment de părăsire și ruină și pășeau încolo și încoace pe gazon, peste umbrele înguste ale plopilor ; sau stăteau pe unul din

afetele tunurilor şi discutau cu o totală lipsă de consideraţie pentru obiceiurile locului, fără să le pese de arme, în timp ce păianjenii îşi ţeseau pînza peste gura tunului, firele de iarbă acopereau grămezile de muniţii căzute la întîmplare, copiii alergau încoace şi încolo, guvernantele îi lăsau pe sergenţii spilcuiţi să le facă ochi dulci, iar sentinela în uniformă roşie îşi tîrîia paşii prin faţa gheretei.

În zilele cînd cînta fanfara, ascultau muzica în grădina guvernatorului şi priveau floarea societăţii din vechea capitală flirtînd cu ofiţerii cu favoriţi blonzi ; iar în serile frumoase se pierdeau prin îmbulzeala de pe Durham Terrace, în timp ce fluviul îşi urma cursul luminat de vasele ce navigau, şi oraşul de jos, cu felinarele lui, se întindea ca un orizont mult coborît, la peste cincizeci de metri sub ei ; Pont Levis strălucea şi scînteia pe ţărmul îndepărtat, iar pe cerul nordic, aurora boreală tremura în pulsaţii line de violet şi purpuriu. Le plăcea să urce pe treptele abrupte de la Poarta Prescott, trecînd din oraşul de sus în cel de jos, care-i aminteau domnului Arbuton de Neapole şi Triest, şi o purta pe Kitty prin pitorescul unic al dughenelor şi cîrciumilor, prin faţa ferestrelor înalte, împodobite cu ghivece cu flori. Se opreau şi priveau muşcatele şi fucsia, gîndindu-se la cu totul alte lucruri, iar oamenii prietenoşi şi neocupaţi veneau la uşă să-i privească. Recunoşteau pe bărbatul tînăr, blond şi frumos, şi pe fata drăguţă cu ochii cenuşii, căci oamenii din Quebec au timp să remarce străinii veniţi în vizită, iar Kitty şi domnul Arbuton deveniseră figuri binecunoscute, deosebite de turiştii ocazionali. şi, într-adevăr, stînd acolo mai mult, începuseră să remarce distincţia lor poetică faţă de ceilalţi — simple păsări călătoare.

Cînd stăteau în casă, îşi petreceau de multe ori timpul la fereastra care dădea spre grădina Ursulinelor. Se aflau acolo două scaune, faţă în faţă, şi le era greu să treacă pe lîngă ele fără să se afunde într-unul, şi ca prin farmec o altă prezenţă se materializa imediat în scaunul opus. Şi rămînea astfel deseori în după-amiezile blînde, vorbind alene despre indiferent ce, privind, în tăceri pre-

lungite, călugăriţele ce păşeau de colo-colo în grădina de dedesubt, ori pîndind-o pe călugăriţa gînditoare şi zveltă, şi pe cea voinică şi veselă, pe care Kitty le adoptase, explicîndu-i în glumă domnului Arbuton că, inseparabile cum erau, reprezentau însăşi alegoria vieţii şi după felul cum discutau, cu veselie sau cu seriozitate, ei îşi închipuiau care din cele două aveau în acele momente ascendenţă asupra celeilalte. În relaţiile dintre ei, adulţii nu se deosebesc prea mult de copii : le place acelaşi lucru, mereu şi mereu ; şi le place cu atît mai mult cu cît valorează mai puţin.

Uneori, Kitty venea cu o carte în mînă (ţinînd un deget ca semn între file) — vreun roman recent apărut sau vreo ediţie neautorizată din Longfellow, cumpărată de la o librărie din Quebec ; atunci domnul Arbuton o ruga să i-o arate pentru ca apoi să-i citească preţ de o oră vreo poveste de dragoste sau poezii. Acorda acestei activităţi atenţia pe care o acordă majoritatea bărbaţilor atunci cînd fac curte unei fete ; şi o influenţă, pe care nu putea sau nu îndrăznea s-o desfidă, îl modela pentru toate extravaganţele plăcute ale aventurii. Din cînd în cînd, revenindu-şi şi gîndindu-se la consecinţe, îndrepta uşurel discuţia spre Eriecreek şi se străduia să-şi formeze o imagine clară despre localitate, despre casa lui Kitty şi prietenii ei.

Chiar şi atunci, prezentul i se părea minunat şi plin de conţinut, încît cînd se gîndea la viitor, nu mai vedea obstacolele care-l făcuseră să dea înapoi la început. Oricare ar fi fost trecutul ei, putea găsi o modalitate de a tăia legăturile care o înlănţuiau pe Kitty de el ; un an sau doi petrecuţi în Europa ar şterge orice urmă a Eriecreek-ului, fără nici un efort din partea lui, şi viaţa ei s-ar adapta la a lui şi ar înceta de a mai face parte din viaţa acelor oameni. Imaginile frumoase dar vagi pe care şi le crea reveneau tot mai des şi compuneau o reverie dulce, învăluitoare, în timp ce zilele se scurgeau una după alta, iar umbra iederei din fereastra la care şedeau, cădea sub razele lunii sau ale soarelui, pe obrajii lui Kitty, iar florile purpurii de fucsia îi mîngîiau părul.

X

DOMNUL ARBUTON VORBEŞTE

Doamna Ellison se simţea acum destul de bine ; fusese de două ori la cumpărături în Rue Fabrique, iar însănătoşirea ei era întîrziată acum mai cu seamă de croitoreasa care tot întîrzia cu confecţionarea unor toalete dintr-o mătase prea preţioasă pentru a risca trecerea peste graniţă a unui balot. Mai mult chiar, deşi colonelul începu să se simtă iritat, era dispusă să mai stea cîteva zile, pentru o cauză în numele căreia acceptase pînă acum de bună voie să se sacrifice. Ca răspuns la devotamentul ei neabătut, Kitty făcuse însă foarte puţin în ultima vreme. Nerecunoscătoare, evita tot mai mult să-i facă vreo confidenţă, — deşi verişoara ei o îndemnă prin discuţii viclene. Dacă ea nu ţinea să-i mărturisească tot lui Fanny, era probabil pentru că nu avea prea multe de spus, sau pentru că o fată nu trebuie, sau nu se cade, să se preocupe de anume probleme, sau chiar să nu ştie de ele, pînă cînd nu i-o cere primul autorizat. Visul în care trăia era flatant şi frumos ; şi el îi mulţumea imaginaţia şi îi legăna conştiinţa ; acest vis trecea dintr-o fază în alta fără asperităţile realităţii, şi aparent nu era legat nici de viitor, nici de trecut. Ea însăşi nu părea să aibă mai multă stabilitate şi responsabilitate decît eroina unui roman.

Cum ultima lor săptămînă în Quebec se apropia de sfîrşit, nu le mai rămînea decît unul sau două lucruri de făcut ca turişti, şi cel mai important dintre puţinele sanctuare dragi rămase nevizitate era vechea misiune iezuită, la Sillery.

— Nu se poate să nu-l vedem, Kitty, spuse doamna Ellison, care aranjase, ca de obicei, excursia în cele mai mici detalii ; şi acum le enunţa. Este unul din principalele obiective de aici, iar unchiul tău Jack nu se va împăca niciodată cu gîndul că l-ai omis. De fapt, e o ruşine că am amînat atît. Nu pot merge cu voi, căci vreau să-mi păstrez energia pentru picnicul nostru de mîine, de la

Château-Bigot ; şi vreau, Kitty, să ai grijă ca bărbatul meu să vadă totul. Numai Dumnezeu ştie cîte probleme am avut cu el pînă l-am lămurit ce anume trebuie să vadă.

Kitty şi domnul Arbuton şedeau în salonaşul doamnei Ellison aşteptîndu-l pe vinovatul colonel, care se repezise pînă la hotelul St. Louis şi urma să se întoarcă imediat. Dar trecuse de mult ora cînd trebuia să se întoarcă ; şi încă un sfert de oră acordat, şi apoi jumătate de oră semn de bunăvoinţă sardonică — şi nici urmă de colonel. Doamna Ellison începu prin a declara că era ceva absolut de neconceput, şi ca să recunoască pînă la urmă că era de-a dreptul enervant.

— În curînd va fi atît de tîrziu, remarcă ea în final, că nu mai are rost să aşteptaţi, dacă aveţi de gînd totuşi să vă duceţi astăzi ; şi astăzi este singura zi cînd puteţi să vă mai duceţi. Ştiţi ceva, aţi face mai bine să plecaţi fără el. Nu pot accepta să rataţi excursia din cauza lui.

Şi îndemnaţi astfel, tinerii se ridicară şi plecară. Cînd Noël Brulart de Sillery, bărbat de viţă nobilă, Cavaler de Malta şi curtean al Mariei de Medicis, a renunţat la deşertăciunile acestei lumi şi a devenit preot, Canada era o misiune la modă, şi nobilul neofit şi-a marcat renunţarea la cele lumeşti dăruindu-şi marea avere pentru convertirea necredincioşilor indieni. A oferit iezuiţilor bani pentru a întreţine un aşezămînt religios lîngă Quebec ; şi lăcaşul pieilor roşii creştinaţi a luat numele său cu rezonanţe muzicale, pe care regiunea îl mai păstrează încă. Imediat a devenit faimos ca prima reşedinţă a iezuiţilor de la Hotel Dieu, care au muncit şi suferit acolo pentru religie terorizaţi de pericolul ciumei, al irochezilor şi al iernii. Era un loc de miracole şi martiraje, de întîmplări minunate de toate felurile, şi centrul eforturilor făcute de misionari pentru indieni. Într-adevăr, puţine evenimente ale începuturilor pitoreşti ale istoriei Quebec-ului nu avuseseră loc aici ; şi merită să fie văzut atît pentru frumuseţea sălbatică a locului, cît şi pentru vestigiile istorice. Cam la o leghe de oraş, acolo unde zidul accidentat al stîncii pe care a fost înălţat Quebec-ul

se retrage dinspre rîu şi o suprafaţă înverzită se întinde între malul apei şi poalele povîrnişului împădurit, se aflau o dată vechea misiune şi satul indian. Şi pînă în zilele noastre aici se înalţă tot ce a mai rămas din vechea alcătuire a primei reşedinţe iezuite, bineînţeles modernizată, dar folosită în acelaşi scop de secole, şi la fel de solidă ca şi cea veche — bună pentru un secol de acum încolo. De jur împrejur se află numai cherestea, şi plute mari acoperă suprafaţa apei în golful acela larg — unul din nenumăratele care dantelează malurile fluviului St. Lawrence. Un sat se întinde la voia întîmplării, fără nici un plan, de-a lungul drumului şi pe malul fluviului ; vase enorme cu cherestea sînt încărcate aici pentru Europa ; pe malul celălalt, un oraş se vede sclipind printre crengile pădurii ; şi nimic în afară de o climă caldă nu lipseşte acestui loc pentru a face din el cel mai încîntător colţişor ce se poate imagina.

Kitty şi domnul Arbuton se îndreptară spre Sillery prin strada St. Louis. Frunzişul care ascundea ochilor străini vilele frumoase şi impunătoare din această aristocratică suburbie începea să capete ici-colo nuanţe tomnatice, roşcate şi gălbui ; prin livezi cîte o viţă apărea ruginie în verdele ierbii ; pe la colţurile gardurilor se coceau agrişele ; aerul era plin de ţîrîitul melancolic al greierilor şi cosaşilor şi totul era învăluit în simţămîntul vag că vara era pe sfîrşite. Inimile erau gata să accepte orice influenţă feerică a timpului ; vizitiul lor aproape că nu înţelegea englezeşte şi conversaţia lor se putea limita liniştită la acel schimb nevinovat de egoisme caracteristic tinerilor — acea tensiune a autobiografiei psihologice care marchează o apropiere tot mai mare şi în care apar unul faţă de celălalt ca persoanele cele mai deosebite care au trăit vreodată, iar experienţele, emoţiile şi ideile lor sînt în modul cel mai surprinzător unice pentru că sînt absolut identice.

A fost o leghe foarte scurtă pînă la Sillery după ce părăsiră strada St. Louis ; vizitiul îşi întoarse caii cu faţa spre fluviu şi apucă drumul împădurit care cobora la ţărm ; dar descoperiră pînă la urmă că nu-şi doreau

aşa de mult să exploreze aşezarea vechii misiuni. Oricum, coborîră din trăsură şi vizitară locul pe care se înălţase odată capela iezuită, unde se mai puteau găsi în iarbă urmele fundaţiei, şi citiră inscripţia de pe monumentul ridicat mai tîrziu de parohie în memoria primilor misionari iezuiţi din Canada care au murit la Sillery.

Şi apoi, se părea că nu mai rămăsese nimic de admirat, în afară de impresionantele plute şi de cheresteaua stivuită ; dar interesul lor pentru faima locului stîrnise mîndria celor din Sillery, şi un băieţel francez intră în curtea capelei şi îi înmînă lui Kitty o broşură care relata istoricul locului, refuzînd să primească vreun ban pentru ea ; şi o tînără englezoaică cu expresie prietenoasă ieşi din casă şi traversă drumul ca să-i întrebe, şovăitoare, dacă n-ar vrea să viziteze reşedinţa iezuită. Îi conduse înăuntru şi le arătă cum edificiul modern înglobase în construcţia sa vechea clădire şi stărui să le arate că zidurile de piatră erau groase de un metru, lucru ce se putea vedea la pervazurile ferestrelor. Încăperile aveau tavanul jos şi forme ciudate, dar împrumutaseră o anume grandoare de la masivitatea lor ; şi era uşor să-ţi închipui preoţii îmbrăcaţi în negru şi călugăriţele în cenuşiu, în acele camere întunecoase, în care se desfăşura acum o existenţă atît de diferită. În spatele clădirii se afla un teren acoperit cu iarbă, de unde pornea un deal împădurit.

— Dar poftiţi şi sus, o invită pe Kitty gazda cea primitoare, după ce venise şi soţul ei şi îi salutase politicos pe străini, şi vă voi arăta propria mea cameră, care e la fel de veche ca celelalte. Îi lăsară pe cei doi bărbaţi în urmă şi urcară într-o cameră spaţioasă, mobilată şi decorată modern.

— A trebuit să desfiinţăm vechea casă a scării, urmă ea, ca să putem urca aici patul, — o structură măreaţă care, era convinsă, merita sacrificiul ; şi apoi îi arătă diferite relicve ale vechii clădiri. Este o locuinţă ciudată, dar n-am venit să stăm aici decît vara ; şi continuă să explice, cu minunata-i naivitate, cum în sezonul acela afacerile l-au adus pe soţul ei la Sillery de la Quebec.

În timp ce coborau scările, cu Kitty înainte, ea adăugă :

— Este prima oară cînd am grijă de casă, ştiţi, şi ar fi la fel de ciudat oriunde ; dar nu vă închipuiţi cît de amuzant este aici. Îmi închipui, adăugă apoi stingherită, pe un ton care cerea parcă răspuns, în timp ce Kitty păşi de pe ultima treaptă faţă în faţă cu domnul Arbuton care se apropiase împreună cu soţul doamnei, îmi închipui că sînteţi în călătorie de nuntă.

Spaima o străfulgeră într-o clipă pe tînăra fată, făcînd să-i ardă obrajii îmbujoraţi. Spectacolul încîntător pe care-l oferi astfel trebuie să fi părut celorlalţi ca o dovadă a dragostei care exista între ea şi domnul Arbuton — nu erau doar figuri de vis, siluete într-o piesă ori personaje de roman ; căci cel puţin unui spectator îi sugeraseră dulcea strălucire a lunii de miere. Şi cum s-ar fi putut altfel ? Aici, pe ruta aceasta fatală a călătoriilor de nuntă — atît de obişnuită încît şi-o amintea pe doamna March aproape scuzîndu-se că alesese acest traseu în prima ei călătorie după nuntă — cum s-ar fi putut altfel decît ca cei doi tineri aflaţi împreună să fie luaţi drept mire şi mireasă ? În plus, şi ceea ce era şi mai rău, domnul Arbuton trebuie să fi auzit fraza fatală.

Dacă ea era îmbujorată, el arăta palid şi, după cum crezu ea, avea o expresie gravă ; dar îşi continuă drumul în sus, pe scări, iar ea se aşeză aşteptîndu-l să se întoarcă.

— Cînd locuiam în oraş, vedeam foarte multe perechi din Statele Unite, continuă ospitaliera stăpînă a casei, dar nu cred că veneau prea mulţi pînă la Sillery. De fapt, sînteţi singura pereche care a venit în vara aceasta ; aşa că atunci cînd am văzut că vă interesează misiunea, m-am gîndit că nu v-ar supăra dacă v-aş invita să veniţi înăuntru. Majoritatea americanilor stau destul de mult ca să viziteze citadela, şi cascada de la Montmorency, iar apoi pleacă. Cred că se plictisesc să vadă mereu aceleaşi lucruri — dar bineînţeles că sînt mereu alţii.

Nu era cinstit s-o lase pe interlocutoarea ei să vorbească atît de mult pe această temă ; şi Kitty îi declară că îi părea bine că văzuse vechea reşedinţă şi că-i va rămîne totdeauna recunoscătoare pentru că-i invitase

s-o viziteze. Nu-i spuse că greşise în legătură cu ei ; era mai simplu s-o lase să-şi închipuie ce voia ; şi cînd domnul Arbuton reapăru, se despărţi de aceşti oameni amabili cu un sentiment de vagă încîntare pentru greşeala soţiei în legătură cu ei doi. Şi totuşi, cînd tînăra doamnă şi soţul ei îşi luară rămas bun, conducîndu-i pînă la trăsură ar fi vrut să prelungească la nesfîrşit despărţirea, atît îi era de teamă să rămînă singură cu domnul Arbuton. Dar, cînd rămase numai cu el, se învioră din nou ; şi, cum înaintau de-a lungul falezei sporovăi întruna, în felul ei plin de viaţă, despre diferite puncte importante întîlnite în cale ; vorbi despre frumuseţea fluviului lat şi liniştit, cu vasele ancorate ; admiră minunatul apus de soare de pe ţărmul celălalt ; făcu o serie de comentarii în legătură cu satul prin care treceau cu uşile-i deschise şi cu tigăile sfîrîind pe plitele mari din casele atît de curate ; îi arătă scările uriaşe care duceau în vîrful stîncii, pornind de la depozitele de cherestea, precum şi armata de muncitori care escaladau înălţimile periculoase pe drumul spre casă, către suburbia St. Roch ; şi Kitty făcea tot ce putea ca să vorbească tot timpul, fără să ştie însă ce spune. La început satul era francez, curat şi plăcut, apoi începu să mişune de irlandezi, încetînd de a mai fi o temă de discuţie acceptabilă ; aşa încît la urmă, tăcerea împotriva căreia luptase se aşternu între ei, profundă ca o vrajă pe care ea n-o putea rupe.

Ar fi fost mai bine pentru succesul domnului Arbuton dacă n-ar fi început atunci să vorbească. Dar eşecul nu intra în socotelile sale, căci el o privise de atîta vreme pe această tînără fată de sus, ca s-o spunem brutal încît nu-şi putea imagina că ea ar fi avut vreo reţinere în a-l accepta. Mai mult, trăia un generos sentiment de obligaţie pe lîngă dragostea lui încrezătoare, întrucît ea trebuia să ştie că el auzise discuţia de la reşedinţă. Şi poate că îngădui acestui sentiment să-i influenţeze purtarea, chiar şi într-o măsură foarte mică. Îi lipsea subtilitatea instinctului ; nu ştia să se stăpînească ; şi începu să vorbească într-un moment cînd toţi nervii fremătau cerînd îndurare.

XI

KITTY RĂSPUNDE

Luminile amurgului se întunecau cînd Kitty intră în camera doamnei Ellison şi se afundă, în tăcere, în primul fotoliu.

— Colonelul a întîlnit un prieten la St. Louis şi a uitat de excursie, Kitty, spuse Fanny ; şi s-a întors abia de o jumătate de oră. Dar e bine şi aşa ; ştiu că aţi avut o vreme minunată. Unde-i domnul Arbuton ?

Kitty izbucni în plîns.

— I s-a întîmplat ceva ? exclamă doamna Ellison, repezindu-se spre ea.

— Lui ? Nu ! Ce i s-ar putea întîmpla lui ? întrebă Kitty pe un ton indignat.

— Atunci ţi s-a întîmplat ţie ceva ?

— Nu ştiu dacă-i poţi spune *întîmplare*. Dar ştiu că acum o să fii satisfăcută, Fanny. Şi-a oferit preţioasa-i persoană mie.

Kitty rosti ultimele cuvinte cu un fel de violenţă, de parcă, dacă tot trebuia să-l spună, faptul trebuia prezentat cît mai clar.

— Oh ! draga mea ! exclamă doamna Allison, nu atît de mulţumită pe cît se cuvenea să fie o peţitoare atunci cînd lucrurile ies bine.

Atîta vreme cît era vorba de căsătorie într-un sens abstract, nu încetase s-o dorească, dar ca o unire concretă a lui Kitty cu acest domn Arbuton — despre care, de fapt, ştiau atît de puţin şi despre care, dacă-şi întreba sincer inima, afla că îi plăcea la fel de puţin pe cît îl cunoştea, — asta era cu totul altceva. Doamna Ellison se înfioră la gîndul succesului ei, zicîndu-şi că ar fi suportat mai uşor un eşec. Oare erau ei cîtuşi de puţin potriviţi ? Îşi dorea s-o vadă pe biata Kitty înlănţuită pe viaţă de acest egoist imposibil, ale cărui merite îţi displăceau şi a cărui modestie te făcea să te simţi oarecum vinovat şi umiliţ ? Doamna Ellison nu era în stare să judece cu moderaţie situaţia ; fără îndoială că acum se arată nedreaptă faţă de domnul Arbuton.

— L-ai acceptat ? întrebă ea în şoaptă, cu voce pierită.

— Să-l accept ? repetă Kitty. Nu !

— Oh, Doamne ! oftă din nou doamna Ellison, simţind că nici aşa nu era mai bine şi neîndrăznind să continue cu întrebările.

— Sînt complet descumpănită, Fanny, recunoscu Kitty, după ce aşteptase întrebările care nu mai veneau, şi aş vrea să mă ajuţi să chibzuiesc.

— Voi încerca, draga mea. Dar nu cred că-ţi voi fi de prea mult folos. Încep să cred că nu prea mă pricep la chibzuit.

Kitty, care dorise mai ales să-şi clarifice situaţia, nu dădu nici o atenţie acestei mărturisiri, ci se apucă să reconstituie întreaga scenă. Amurgul o învăluia cu umbrele sale şi în obscuritatea îmbietoare ea îşi adună toate forţele pentru a înfrunta întreaga situaţie şi a descoperi chiar şi ce era caraghios în ea.

— Bineînţeles că atmosfera era foarte solemnă, iar mie mi-era tare teamă ; dar am încercat să-mi ţin firea şi să nu spun da, pur şi simplu pentru că era lucrul cel mai uşor. I-am spus că nu ştiam — şi e adevărat ; şi că-mi trebuie timp să mă gîndesc — şi chiar îmi trebuie. A fost foarte neînţelegător, declarînd că sperase că avusesem timp să mă gîndesc ; dar părea să nu înţeleagă, sau poate nu ştiam să explic, ce se întîmplase cu mine în tot acest timp.

— Putea spune, neîndoielnic, că l-ai încurajat, remarcă doamna Ellison, gînditoare.

— Că l-am încurajat, Fanny ? Cum mă poţi acuza de o asemenea nedelicateţe ?

— A încuraja nu înseamnă nedelicateţe. Bărbaţii *trebuie* să fie încurajaţi, sau altfel nu vor avea pic de curaj. Sînt aşa de timizi, prin natura lor.

— Nu cred că domnul Arbuton este foarte timid. Părea să creadă că nu avea decît să mă întrebe de formă, iar eu nu aveam nici un motiv să mă opun. Ce a făcut oare pentru mine ? Şi n-a fost oare deseori atît de dezagreabil ? N-ar fi trebuit să vorbească, imediat după ce a auzit ce-a spus doamna aceea. A fost oribil ce a făcut. Şi s-a purtat foarte otbuz, neţinînd seamă de faptul că

fetele nu pot fi întotdeauna la fel de sigure de ele cum sînt bărbaţii, sau chiar dacă pot, nu sînt conştiente de acest fapt cînd sînt întrebate.

— Da, o întrerupse doamna Ellison, aşa se întîmplă cu fetele. Cred că cele mai multe — cînd sînt de vîrsta ta, Kitty — nu se gîndesc niciodată că acolo unde se termină flirtul începe căsătoria. Le-ar place să fie curtate şi ca idila să continue la nesfîrşit şi să nu se mai transforme niciodată în ceva mai serios ; şi n-ar trebui să fie condamnate pentru asta, deşi lumea le condamnă.

— Bineînţeles, se grăbi Kitty să recunoască, aşa se întîmplă ; tocmai asta spuneam şi eu ; şi de aceea fetelor trebuie să li se acorde răgaz să se hotărască. Cred că tu ai avut timp să te hotărăşti.

— Da, două minute. Sărmanul Dick urma să se întoarcă la regiment, şi stătea cu ochii pe ceas. Întîi am spus „nu", ca pe urmă să-l chem înapoi şi să spun „da". Dar, Kitty, dacă idila s-ar fi terminat fără ca el să fi spus ceva nu ţi-ar fi convenit, nu-i aşa ?

— Nu, recunoscu Kitty, cred că nu.

— Atunci, ce mai vrei ? E un argument în favoarea lui. Cît răgaz ai cerut, ori cît ţi-a acordat el ?

— Am făgăduit să-i dau răspunsul înainte de a pleca din Quebec, spuse Kitty, oftînd adînc.

— Şi nici acum nu ştii care-i răspunsul ?

— Nu ştiu. De aceea vroiam să mă ajuţi să chibzuiesc cum e mai bine.

Doamna Ellison rămase un timp tăcută, apoi spuse :

— Atunci cred că va trebui să ne întoarcem la începutul poveştii.

— Da, consimţi Kitty cu voce stinsă.

— Ţi-a plăcut cît de cît atunci cînd l-ai văzut prima oară, nu-i aşa ? o întrebă doamna Ellison cu blîndeţe, încercînd să fie ea însăşi sistematică şi coerentă, printr-un efort mintal care o depăşea.

— Da, recunoscu Kitty, cu voce şi mai slabă, adăugînd : Dar nu pot spune în ce fel. Presupun că l-am admirat pentru că e chipeş şi are stil, şi pentru manierele lui perfecte.

— Continuă, o îndemnă doamna Ellison. Şi după ce-ai făcut cunoştinţă cu el ?

— Dar bine, Fanny, știi că problema asta am mai discutat-o.

— Da, dar nu trebuie să ne scape nimic de data asta, replică doamna Ellison, cu o scrupulozitate care o făcu pe Kitty să zîmbească. Redevenind însă imediat serioasă, spuse :

— După aceea, nu pot spune dacă mi-a plăcut sau nu, sau dacă a vrut el să-mi placă. Cred că s-a purtat foarte ciudat pentru o persoană... îndrăgostită. Mă simțeam atît de tulburată și oprimată cînd eram cu el. Părea întotdeauna că începe să fie agreabil numai împotriva voinței sale.

— Poate că asta se întîmpla numai în imaginația ta, Kitty.

— Poate că da ; dar mă deranjează la fel de mult.

— Și apoi ?

— Apoi, după excursia aceea la Montgomery, a părut să se schimbe complet, încercînd tot timpul să fie plăcut și făcînd orice ca să mă determine să-l plac. Nu știu cum să-mi explic. De atunci a fost extrem de atent cu mine și s-a comportat, firește, fără voie, de parcă îi și aparțineam. Sau poate mi-am imaginat eu asta. E foarte greu de spus ce s-a întîmplat cu adevărat în ultimele două săptămîni.

Kitty tăcu, și doamna Ellison nu spuse nimic la început. Apoi întrebă :

— Îți displăcea atitudinea lui atunci cînd se comporta de parcă îi și aparțineai ?

— Nu pot să spun. Cred că era aproape de la sine înțeles. Nu știu de ce a procedat așa.

— Îl respecți ? o întrebă doamna Ellison.

— Dar bine, Fanny, întotdeauna ți-am spus că respect unele calități ale lui.

Doamna Ellison cunoștea acum destule fapte și nu-i mai rămînea decît să le ordoneze ca să vadă la ce rezultat va ajunge. Se ridică în capul oaselor și căută să facă față situației.

— Kitty, o să-ți spun : într-adevăr, nu știu ce să cred. Dar ascultă aici : dacă ți-a plăcut la început și apoi nu ți-a mai plăcut, și după aceea el a făcut eforturi să devină mai agreabil, și nu te-a deranjat că s-a comportat de

parcă îi aparţineai, şi-l respecţi, dar nu-l socoteşti fascinant...

— Dar este fascinant... într-un anume fel. A fost chiar de la început. Într-un roman, felul lui rece, distant, de a se purta de sus, ar fi fost de-a dreptul fascinant.

— Atunci de ce nu l-ai acceptat ?

— Fiindcă, răspunse Kitty, neştiind ce să facă, să rîdă sau să plîngă, nu este un roman şi nu ştiu dacă îmi place.

— Dar crezi că ai putea să începi să-ţi placă ?

— Nu ştiu. Faptul că mi-a cerut mîna îmi readuce în minte toate îndoielile pe care le-am avut în legătură cu el şi de care începusem să uit în ultimele două săptămîni. Nu pot spune dacă îmi place sau nu. Dacă mi-ar fi plăcut, oare n-aş fi avut mai multă încredere în el ?

— Kitty, chiar dacă eşti îndrăgostită sau nu, îţi voi spune eu ce eşti, exclamă doamna Ellison, provocată de nehotărîrea fetei şi simţindu-se uşurată că hotărîrea fusese amînată cu o zi sau două.

— Ce ?

— Eşti...

Dar în acest moment important colonelul intră alene, iar Kitty se furişă afară din cameră.

— Richard, vorbi doamna Ellison gravă, pe un ton de parcă ar fi fost, ca de obicei, vina lui, bănuiesc că ştii ce s-a întîmplat.

— Nu, draga mea, nu ştiu ; dar nu contează : voi afla, îndrăznesc să afirm, imediat.

— Oh, aş dori măcar o dată să nu fii atît de insolent. Domnul Arbuton şi-a oferit preţioasa-i persoană lui Kitty.

De mirare, colonelul Ellison scoase un fluierat scurt, ascuţit, dar nu-şi îngădui să spună nimic.

— Dar, urmă soţia sa, răspunzînd fluieratului, asta mă face să mă simt complet nenorocită.

— De ce ? Credeam că-ţi plăcea.

— Nu-mi plăcea ; dar am socotit că ar fi o partidă excelentă pentru Kitty.

— Şi nu va fi ?

— Nu ştie nici ea.
— Nu ştie ?
— Nu.

Colonelul rămase tăcut, în timp ce doamna Ellison îi expuse cazul pe larg, precum şi incertitudinile pe care le implica. Apoi el exclamă vehement, de parcă îl covîrşise uimirea :

— E lucrul cel mai surprinzător din lume ! Cine ar fi visat vreodată că acest tînăr iceberg s-ar putea îndrăgosti ?

— Nu ţi-am spus tot timpul că era îndrăgostit ?

— Da, bineînţeles, dar ştii că putea fi doar o interpretare. Tu ai putea descoperi o pasiune tandră şi în ochii unui cartof.

— Colonele Ellison, vorbi Fanny pe un ton ferm, de ce a rămas în Quebec ? Crezi că i-a fost milă de mine, sau te-a găsit pe tine atît de agreabil ?

— Ei bine, mă gîndeam că ne-a socotit acceptabili, şi că-l interesau locurile de pe aici.

Doamna Ellison nu replică nimic acestor vorbe, dar privi cu un dispreţ pe care, din fericire pentru colonel, întunericul îl ascundea. Şi remarcă imediat că bărbaţii îi întrec în orbire pe lilieci, căci şi un liliac ar fi văzut ce se întîmplă.

— Ştii, răspunse colonelul, am avut şi eu o bănuială în ziua întîmplării de la Montgomery ; amîndoi arătau atît de încurcaţi, cînd i-am văzut la celălalt capăt al străzii, şi nici unul din ei n-a avut nimic de spus ; dar era de înţeles prin ce mi-ai povestit că i se întîmplase. Pe moment n-am dat prea multă atenţie. Ideea că el ar putea să fie îndrăgostit părea prea ridicolă.

— A fost ridicol şi pentru tine să te îndrăgosteşti de mine ?

— Nu ; şi totuşi nu pot să cred că arătam prea inteligent, Fanny.

— Da ! Aşa sînt bărbaţii. Imediat ce unul din ei s-a însurat, consideră că toată dragostea din lume s-a terminat şi nu-şi poate imagina doi tineri plăcîndu-se unul pe celălalt.

— Cam aşa e, Fanny. Dar presupunînd — numai de dragul discuţiei — că domnul acesta din Boston i-a cerut

lui Kitty să se mărite cu el, iar ea nu știe dacă îl vrea sau nu, ce putem face noi ? El nu-mi place destul ca să-i pledez cauza. Spune, ție îți place, da ? Și cînd crede Kitty că se va putea hotărî ?

— O să-i dea răspunsul înainte de plecare.

Colonelul izbucni în rîs.

— Și o să stea încă două zile în nesiguranță ? O să fie destul de greu pentru el. Ce te-a făcut să ții atît de mult să se facă această căsătorie ?

— Să țin ? Dar n-am ținut deloc.

— Bine, atunci — să consimți cu rezervă ?

— Știi, ei îi place atît de mult literatura și astfel de lucruri...

— Care anume lucruri ?

— Dar e de-a dreptul o insultă !... Preocupări intelectuale și așa mai departe ; și m-am gîndit că i s-ar potrivi să trăiască într-un loc unde toată lumea are preocupări literare și intelectuale. Probabil că la asta m-am gîndit, dacă într-adevăr m-am gîndit la ceva.

— Cred, spuse colonelul, că în ansamblu ai avut dreptate, dar nu-mi închipui că are destulă forță intelectuală care să-i îngăduie să trăiască la Boston. Părerea mea este că e de-a dreptul ridicol din partea ei să-l țină în nesiguranță. I-ar fi putut răspunde la fel de bine la început ca și la sfîrșit. Amînîndu-l, se supune unui fel de obligație. Voi vorbi cu ea...

— Dacă-i vorbești, o vei ucide. Nu știi cît e de chinuită din cauza acestei situații.

— Bine, o să țin seama de sensibilitatea ei. Dar e de datoria mea să-i vorbesc. Țin locul unui părinte. Și-apoi, nu sînt eu cel care o cunoaște pe Kitty ? Aproape că am crescut-o.

— Poate ai dreptate. Sînteți cu toții atît de ciudați, așa că poate ai dreptate. Dar fii foarte atent, Richard, trebuie să fii foarte delicat... știi, s-o iei pe departe. Fetele sînt altfel, nu ulta, ca băieții și nu trebuie să te repezi în ea. Puțină diplomație, măcar o dată în viață.

— Bine, Fanny ; nu trebuie să te temi, căci nu voi spune nimic jenant sau necugetat. Mă voi duce la ea în cameră după ce se va liniști și voi discuta cu ea părinteşte, cît mai calm cu putință.

Dar colonelul a scăpat de această misiune, căci Kitty își uitase cîteva lucruri la Fanny pe masă și acum se întoarse să le ia, cu lampa în mînă. Fața pe care și-o ferea mai era încă udă de lacrimi ; colțurile gurii ferme erau lăsate în jos, de parcă luase o hotărîre dureroasă. Îngrijorată, Fanny remarcă toate acestea și îi făcu un semn colonelului pe care orice femeie l-ar fi înțeles — să tacă sau, cel puțin, să vorbească cu cea mai mare grijă și înțelegere. Colonelul își mobiliză toată finețea și începu vesel :

— Ei, Kitty, cam ce ți-a spus domnul din Boston ?

Doamna Ellison se lăsă pe spătarul sofalei, de parcă ar fi fost împușcată, și-și acoperi fața cu mîna. Kitty păru însă să nu-l audă pe vărul ei. După ce-și adună lucrurile, întoarse spre el o față neclintită și o privire goală și ieși din cameră plutind, fără a rosti vreun cuvînt.

— Jur pe ce-am mai scump, exclamă colonelul, că parcă e Lady Macbeth într-o versiune somnambulică de coșmar. Ei poftim, Fanny ! Și toate astea fiindcă mi-ai cerut să fiu diplomatic. Dacă m-ai fi lăsat să atac *direct* subiectul, bărbățește...

— Te rog, Richard, te rog să nu mai adaugi nimic, îl imploră doamna Ellison, cu voce gîtuită. Știu că nu poți altfel, și acum o să văd ce pot face eu. Te rog, pleacă pentru un timp, iubitule ! Oh, ce mă fac !

Cît despre Kitty, după ce ieșise din cameră ca o fantomă își amintise vag, prin ceața gîndurilor ei chinuitoare, de consternarea colonelului cînd îl privise atît de jalnic, și se gîndi că îl tratase pe bietul Dick mai rău decît era cazul, așa că începu să rîdă încetișor, pentru sine. Dar în timp ce rămase o clipă la fereastră, rîzînd în lumina lunii care micșora lumina lămpii și îi învăluia fața într-o irizare pală, domnul Arbuton tocmai cobora scara de sus. Nu era un om cu imaginație promptă ; dar chiar și pentru cineva cu imaginație mai molcomă și dispoziție mai calmă, ea ar fi putut părea ireală, o ființă de vis — fantastică, de neatins și de neînțeles, sugerînd parcă lumile subterane. Gemu pînă în străfundul inimii la vederea frumuseții ei, de parcă ar fi pierdut-o pentru totdeauna prin această metamorfozare în zînă.

— Domnişoară Ellison ! abia îndrăzni să şoptească.

— N-ar trebui să-mi vorbiţi acum, răspunse ea, grav.

— Ştiu ; dar nu mă pot stăpîni. Pentru Dumnezeu, n-aş vrea s-o interpretaţi greşit. Vroiam doar să vă întreb dacă vă voi vedea mîine ; şi să vă rog ca totul să decurgă cum am plănuit, şi ca şi cum astăzi nu s-ar fi spus nimic.

— Va fi foarte ciudat, remarcă Kitty. Verii mei ştiu totul. Cum ne vom putea întîlni în faţa lor ?

— Nu plec din oraş pînă nu capăt un răspuns, şi nu putem rămîne aici fără să ne întîlnim. Va fi mai puţin ciudat dacă vom lăsa ca totul să decurgă de la sine.

— Bine.

— Mulţumesc, şi zicînd asta, arăta ciudat de umil, dar mai mult dezorientat decît umil.

Îl auzi coborînd treptele, deschizînd uşa de la intrare şi închizînd-o în urma lui. Apoi ieşi şi ea din raza lunii şi intră în camera ei, şi dintr-o dată strălucirea roşcată a lămpii răsfrîntă de draperiile trase o arătă aşa cum era, nu o zînă răutăcioasă, ci o tînără foarte tulburată, onestă şi îngrijorată.

Un lucru, cel puţin, îi era clar. Totul pornise de la o neînţelegere, căci o luase drept ceea ce nu era ; era sigură că domnul Arbuton era prea monden pentru a fi ales, dacă ar fi ştiut adevărul, o fată de originea şi cu rudele ei, de care, dealtfel, ea era foarte mîndră. Neînţelegerea trebuie să fi pornit de la îmbrăcăminte ; şi hotărî că primul ei gest de adevăr şi sinceritate, cel mai sublim posibil, va fi să-i înapoieze lui Fanny lucrurile şi să rămînă strict fidelă toaletelor ei. Şi în plus, continuă ea să cugete, „costumul meu de călătorie va fi tocmai potrivit pentru un picnic". Şi aici, dacă cititorul cinic aparţinînd celuilalt sex ar fi dispus să strîmbe din nas la metoda ei de renunţare, sînt sigur că femeile, cel puţin, vor fi de acord că era lucrul cel mai natural şi mai potrivit ca, într-un moment atît de important, să se gîndească întîi la îmbrăcăminte, de care depind atîtea cînd e vorba de o problemă de inimă. Cine — ca să fim cel puţin o dată cinstiţi, oh, bărbaţi vanitoşi şi trufaşi ce sîntem ! — poate tăgădui că materialul, croiala, culoarea sau stilul toale-

telor nu au avut nici o legătură cu extazul unui vis de dragoste ? Oare anume bucățele de dantelă sau funde nu sînt parte tot atît de importantă a visului ca și zîmbetul sau privirea lungă pe care ne-o trimit. Și oare îndelungata experiență a frumoaselor nu le-a învățat că arta de a se îmbrăca constituie jumătate din calitatea vrăjii lor ? O știu prea bine ; iar cînd Kitty se hotărî să nu mai profite de garderoba lui Fanny, ea cîștigase cea mai grea parte a bătăliei pentru instaurarea adevărului absolut în relațiile cu domnul Arbuton. Și, într-adevăr, ea nu se opri aici, ci rămînînd trează plănui scheme cu ajutorul cărora să-i limpezească domnului Arbuton erorile legate de persoana ei și să-l convingă că nu era soția potrivită pentru el.

XII

PICNICUL DE LA CHÂTEAU-BIGOT

— Ei, începu doamna Ellison intrînd ușurel dimineața în camera lui Kitty pentru a-și aranja pieptănătura pe ceafă, căci în camera tinerei fete era o lumină mai bună decît într-a ei, nu cred că va fi mai rău decît pînă acum ; iar dacă tu și cu el puteți face față, sînt sigură că n-o să avem nici noi motiv să ne plîngem.

— Dar nici nu știu cum s-ar putea altfel, Fanny. El a insistat ; și sînt chiar bucuroasă că a insistat, căci m-ar fi deranjat să trebuiască să recurg la convenționala durere de cap care le ajută pe femei să nu apară cînd nu vor și, oricum, nu știu alt mod mai rezonabil de a petrece ziua decît așa cum am plănuit de la început. Mă pot hotărî mult mai bine ce trebuie să fac dacă sînt cu el, decît dacă stau departe de el. Dar cred că niciodată n-a existat o situație mai ridicolă ; acum, că momentul culminant al tragediei a trecut și urmează partea serioasă, îmi vine să rîd. Sărmanul domn Arbuton va simți toată ziua privirea mea neîndurătoare, știind că nu trebuie să

facă cutare sau să spună cutare lucru, de teamă să nu-mi displacă ; şi nici nu poate fugi, căci a promis să aştepte răbdător hotărîrea mea. Este cea mai jalnică postură pentru el, dar nu prea ştiu ce aş putea face. Aş fi putut spune „nu“ pe loc, dar el n-ar fi fost de acord.

— De ce ţi-ai pus rochia asta ? o întrebă doamna Ellison deodată.

— Pentru că nu voi mai purta lucrurile tale, Fanny. E o problemă de conştiinţă. Mă simt vinovată să fiu curtată cînd port toaletele alteia ; şi, nu ştiu cum, dar e un fel de pedeapsă pentru deghizarea mea, căci nu pot înţelege această situaţie aşa cum ar trebui, sau măcar ce rol am jucat. Tot timpul am impresia că e vorba de altcineva şi mă interesează într-un mod ciudat, de parcă ar fi vorba de altcineva.

Doamna Ellison încercă să-i răspundă, dar fu întîmpinată de hotărîrea de neclintit a lui Kitty şi pînă la urmă nu reuşi decît să-i dea o fundă pentru păr.

Pregătirile pentru picnic au durat aproape pînă la prînz cînd tuspatru se urcară într-o trăsură şi o porniră la drum. Faţă de dorinţa fiecăruia ca petrecerea să fie cît mai reuşită, atitudinea degajată a colonelului trebuie să fi părut cam exagerată, dar comportarea doamnei Ellison a fost de-a dreptul sublimă. Situaţia îi oferi posibilitatea de a-şi desfăşura geniul ei caracteristic şi nu s-ar fi putut spune că vreun gest al ei nu a contribuit la perfecţiunea planului sau că tonul ori replicile ei ar fi fost prea elaborate. Domnul Arbuton, pe care pusese stăpînire şi care era conştient că ea ştia totul, simţi că fusese tot timpul nedrept cu ea şi-i secondă eforturile cu un fel de admiraţie cordială ; în acelaşi timp Kitty, trimiţîndu-i priviri recunoscătoare dar ferindu-şi faţa, acordă verişoarei un omagiu viu pentru sclipirile ei de tact şi, după cîteva clipe îngrozitoare, în decursul cărora supărarea din timpul nopţii continuase să-i chinuie inima, începu chiar fără voie, să se amuze de situaţie.

Drumul către Château-Bigot este minunat. Mai întîi treci prin vechile suburbii din partea de jos a oraşului şi apoi urci pe un drum abrupt, printre cochete case de ţară, spre satul Charlesbourg, în timp ce Quebec-ul se poate vedea, dacă întorci din întîmplare capul, ca o scenă

pictată minunat, cu acoperişurile ascuţite din partea de sus a oraşului şi cu zidul lung, neregulat, şerpuind pe vîrful stîncii. Urmează apoi mulţimea de frontoane şi hornuri de la St. Roch, şi din nou turnuri şi ziduri de mănăstiri, iar la urmă ambarcaţiunile de pe St. Charles, care se îngustează într-o direcţie în albia-i strălucitoare, iar în alta se lărgeşte în estuarul St. Lawrence. Între conacele din suburbii şi satul Charlesbourg se întinde o luncă mărginită de ulmi ; acolo vizitiul se asigură că alesese drumul bun, întrebînd cîţiva gură-cască din faţa bisericii. Apoi o luă pe un drum de ţară, din care se abătu curînd ca să intre pe o potecă din ce în ce mai accidentată, pînă cînd, în sfîrşit, nu mai rămase decît un drum de făgaşe în pădure. Acolo, bogăţia parfumului puternic al pinului şi a ierburilor strivite sub roţi umpleau aerul. Un ţăran împreună cu fiul său, un băietan cu ochi negri şi gura căscată, stăteau lîngă căruţă şi tăiau joarde pentru legat fînul. Băiatul se oferi să-i conducă pe străini la castel, dintr-un loc de unde nu se mai putea merge cu trăsura. Acolo, luă împreună cu vizitiul coşurile pentru picnic şi o porniră înainte fără nici o potecă, printre tufişuri de cătină pînă la un pîrîu care curgea atît de repede, încît oamenii spuneau că nu îngheţa niciodată şi că era atît de adînc încît vara nu seca niciodată. Un hăţiş de plante acvatice îl mărginea ; şi cînd trecură de el, li se dezvălui în faţă un luminiş larg, în mijloc cu ruinele castelului.

Cît de patetică era această scenă neîngrijită ! Căci se mai vedeau urme de grădini şi alei de pomi de pe vremuri, însă acum trona doar paragina şi încet, sălbăticia se reînscăuna. Muntele care se înalţa în spatele castelului îşi arăta ruginiul frunzelor căzătoare în mijlocul verdelui întunecat al pinilor care-l îmbrăcau pînă în vîrf ; iar ţîrîitul greierilor fără număr umplea aerul acestei amiezi de vis.

Clădirea ruinată nu are dimensiuni impresionante, şi este socotită castel mai curînd datorită imaginaţiei populare, decît prin vreun drept ; căci fusese în realitate nimic mai mult decît pavilionul de vînătoare al intendentului regelui, Bigot, un bărbat ale cărui păcate i-au

cîştigat faima unui feudal în istoria Quebec-ului. A fost ultimul intendent înainte de cucerirea britanică, şi în acea vreme de restrişte generală se îmbogăţise exploatîndu-i pe localnici şi delapidîndu-i pe soldaţi. Îşi construise această casă de petreceri aici, în pădure, unde venea din Quebec la vînătoare şi la chefurile care de obicei urmează vînătorii. Se spune că tot aici trăia în secret şi tînăra indiană din tribul Huron care îl iubea şi care a supravieţuit în amintirea ţăranilor ca sălbatica asasinată ; şi, într-adevăr, există tot atîtea dovezi că a fost ucisă cît şi că a trăit vreodată.

Cînd hainul Bigot a fost arestat şi trimis în Franţa, unde a fost condamnat pe baza multor documente, castelul său a intrat pe mîna altora ; în sfîrşit, un grup din oamenii lui Arnold au iernat acolo în 1755, şi datorăm propriilor noştri locuitori incendiul şi ruina care s-au abătut peste Château-Bigot.

Se înalţă, după cum am mai spus, în mijlocul unei poieni, cu cele două ziduri cu frontoane şi cu peretele despărţitor de piatră, aproape intacte, profilîndu-se limpede pe cerul blînd al nordului din acea zi. Pe frontonul cel mai expus intemperiilor, fierul din piatră lăsase o pată ruginie, urmare a furtunilor din atîtea ierni, şi cîţiva licheni mai încăpăţînaţi încrustaseră pete pe suprafaţa lui, dar, în rest, zidurile se înălţau în toată goliciunea lor, caracteristică ruinelor din climatul nostru, pe care nu cresc plante agăţătoare verzi care să îndulcească şi să înmoaie inima în faţa acestei dezolări a decăderii. Din molozul de la baza zidurilor răsăreau, crescînd sălbatic, tufe de liliac ; iar înăuntru era plin de buruieni înflorite şi de rugi de zmeură, pe care atîrnau chiar cîteva boabe. Grinzile grele, lăsate acolo unde se prăbuşiseră cu o sută de ani în urmă, dovedeau soliditatea certă a castelului ; dovada exista şi în piatra tăiată pentru şemineuri şi hornuri, care o dată avusese cel puţin ambiţia de a fi luxoasă.

În timp ce vizitatorii stăteau în mijlocul ruinelor, un biet nevinovat şarpe de grădină lunecă dintr-o crăpătură pentru a intra în alta ; o pasăre trecu în zbor lin, părăsindu-şi cuibul aflat într-un colţ ascuns. În clipa aceea — atît de sensibilă este capacitatea oricărei stări sufleteşti, iar inima răspunde atît de profund celui mai mic

impuls — palatul Cezarilor n-ar fi putut comunica un sentiment mai puternic de dezolare şi părăsire. Căutau înfrigurați amănuntele caracteristice ale ruinei, care s-o asemene cu descrierile pe care le citiseră, şi fură de-a dreptul încîntați, cînd dădură de gura unei pivniţe, de parcă ar fi găsit în realitate drumul secret ce ducea spre o tainiţă subterană a castelului, sau comoara de argint despre care băiatul le spusese că era îngropată sub el. Apoi se împrăştiară pe terenul din jur pentru a descoperi pînă unde se întindeau grădinile, iar domnul Arbuton fu lăudat de toţi după ce găsi fundaţiile grajdului castelului.

După aceea nu mai rămase nimic de făcut, decît să se pregătească pentru picnic. Aleseră un petec acoperit cu iarbă la umbra unui refugiu făcut din scoarţă de copac — o relicvă a indienilor care veneau acolo în fiecare vară. În cenuşa acelei vetre aprinseră focul, pentru care domnul Arbuton strînse vreascuri, iar colonelul dezvălui un talent special în a menţine flăcările în limitele ibricului de cafea, împrumutat de la doamna Gray. Doamna Ellison întinse o faţă de masă, chibzuind cum să aranjeze bunătăţile şi schimbînd mereu poziţia relativă a feliilor de limbă şi a sardelelor ce flancau friptura rece de pui şi se tot întreba, zăpăcită, dacă să pună şi prăjitura şi piersicile conservate, ori să le păstreze pentru mai tîrziu ; măslinele umplute o aduseră la disperare, căci fuseseră puse în sticlă şi era foarte greu să le scoată afară. Cîteva fire de ochiul-boului şi frunze roşii, împreună cu nişte ferigi stropite cu verde şi galben pe care Kitty le aranjase într-un pahar mare, fură primite cu mare încîntare, pentru ca apoi să fie azvîrlite cît colo cu dispreţ, pentru că aveau furnici. Kitty primi în linişte această reacţie şi continuă să prepare cafeaua. Cu o binecuvîntată suferinţă, cunoscută numai îndrăgostiţilor, domnul Arbuton o văzu spărgînd ouăle în tigaie şi apoi punînd cafeaua pe foc. Era o scenă domestică sugestivă, o insinuare subtilă a căminului, un apel inconştient al gospodinei către viitorul soţ. Cînd se sparse găoacea oului, el începu să tremure ; linguriţa amestecînd cafeaua îl ameţi.

— Îmi dați voie să amestec eu în locul dumneavoastră, domnișoară Ellison ? se oferi el cu stîngăcie.

— Oh, nu ! răspunse ea, surprinsă că un bărbat ar putea să amestece cafeaua. Dar ați putea să vă duceți să-mi aduceți niște apă de la pîrîu, dacă vreți.

Așa că îi dădu un ulcior, iar el se duse la pîrîu care nu se afla decît la un minut depărtare. Era, oricum, prima dată în acea zi cînd ea rămînea numai cu Dick și Fanny, și tăcerea se lăsă asupra lor pe dată. Nu se putură stăpîni să nu se uite unul la altul ; apoi, colonelul, pentru a arăta că nu se gîndea la nimic, începu să fluiere, iar doamna Ellison îl repezi rugîndu-l să nu mai fluiere.

— De ce nu ? întrebă el. Doar nu e înmormîntare !

— Bineînțeles că nu, spuse doamna Ellison.

Iar Kitty, care se înroșise și era gata să înceapă să plîngă, izbucni în rîs ; iar apoi se simți necăjită cînd se întoarse domnul Arbuton, dîndu-și seama că ar fi putut crede că era vinovat pentru veselia ei într-un moment atît de nepotrivit.

— Șampania ar trebui răcită, remarcă doamna Ellison, după ce cafeaua fusese amestecată și fierbea domol pe cărbuni.

— Se pare că pîrîul e specialitatea mea, spuse domnul Arbuton, și știu bulboana în care sticla de șampanie se va răci cel mai repede.

— Atunci o s-o duceți dumneavoastră, se declară de acord organizatoarea petrecerii ; iar domnul Arbuton, îndatoritor, o porni cu sticla în mînă.

Ulciorul cu apă pe care îl adusese se afla în iarbă ; cu o mișcare bruscă a fustei, Kitty îl răsturnă. Colonelul făcu o mișcare să-l ia, dar doamna Ellison îl opri cu un semn, uitîndu-se în același timp cu admirație la Kitty.

— Asta să-mi fie de învățătură, spuse Kitty, că neîndemînarea se pedepsește. Mă voi duce să umplu din nou ulciorul.

Așa că porni repede pe urmele domnului Arbuton. Și la dus și la întors, de abia dacă schimbară o vorbă ; dar stinghereala pe care o simți Kitty nu însemna nimic față de teama de pînă atunci că nu va reuși să scape de ironia colonelului și de tovărășia lui Fanny. Și cu toate acestea, se înfiora dîndu-și seama că viața ei devenise

atît de legată de acest străin, încît găsea refugiu lîngă el, ca să scape de propriile-i rude. Ele nu puteau face nimic ca s-o ajute în această situaţie ; problema era numai a ei şi a lui, şi ei singuri trebuiau s-o soluţioneze într-un fel sau altul ; cazul nu cerea nici măcar simpatie, şi dacă nu ar fi fost ea implicată, mai degrabă s-ar fi amuzat decît să fi cerut compasiune. Chiar şi aşa, se surprindea uneori zîmbind de situaţia neplăcută a unei tinere fete care timp de o lună se purtase ca şi cum ar fi fost îndrăgostită şi care, întrebîndu-şi inima, se vedea nevoită să-şi ţină iubitul în suspensie pînă avea să afle ce sentimente nutrea pentru el — iar între timp se ducea la un picnic cu el flirtînd fără jenă. Dintre toate eroinele cărţilor pe care le citise, nu ştia nici una care să se fi aflat într-o asemenea situaţie.

Dar nedumeririle nu-i stricau pofta cu care venise la această petrecere la iarbă verde. În viaţa ei simplă de pînă atunci, nu mai gustase niciodată şampanie, şi recunoscu cu nevinovăţie, îndepărtînd băutura înţepătoare de la gura ei, după ce gustase prima dată :

— Şi eu care crezusem că trebuie să înveţi să-ţi placă şampania.

— Nu, o lămuri colonelul, e la fel ca cititul şi scrisul : vine de la sine. Bănuiesc că pînă şi animalelor inferioare le-ar plăcea şampania. Instinctul rafinat al domnişoarelor le face să-i recunoască imediat meritele. Cîteva din pivniţele confederaţilor, adăugă el pe gînduri, aveau sorturi foarte bune de şampanie. Cea cu sigiliu verde era favorita fraţilor noştri rătăciţi în greşeală. Asta însă n-a fost una din greşelile lor. O prefer şi eu cidrului nostru autohton, fie că e făcut din mere sau struguri. Da, e chiar mai bună decît apa din vechea fîntînă cu pompă, din spatele casei noastre la Eriecreek, deşi nu are parfumul fin de ulei de uns.

Fiorul care-l străbătu pe domnul Arbuton auzind de Eriecreek şi asocierea lui cu uleiul de uns se dovedi trecător. Acum avea inima uşoară, căci Kitty părea să îl privească favorabil ; şi în dispoziţia lui vorbea frumos şi îşi aducea contribuţia la plăcuta petrecere a timpului, fără rezerve critice. Cînd colonelul, cu reţinerea soldaţilor noştri de a vorbi de experienţa lor de război în faţa

civililor, acceptă, la rugămintea soţiei, să povestească despre ultima lui bătălie, domnul Arbuton ascultă cu o deferenţă care o flată pe sărmana doamnă Ellison şi o făcu să se mire de îndoielile lui Kitty în legătură cu el ; şi apoi, ca să-i distreze, le vorbi şi el despre propriile-i întîmplări din călătorii, pentru care se scuză politicos că erau atît de puţin importante după relatarea colonelului. Se scuză puţin cam prea mult, creîndu-i modestului ostaş teama stînjenitoare că s-a lăudat. Dar nimeni altcineva nu se gîndi că delicateţea sa ar fi putut fi interpretată astfel, şi petrecerea continuă cu veselie. Cînd se termină, doamna Ellison, a cărei gleznă se mai resimţea încă puţin în urma accidentului, rămase în umbra refugiului din scoarţă de copac, iar colonelul îşi aprinse ţigara şi, loial, se întinse pe iarbă în faţa ei.

Kitty şi domnul Arbuton nu mai aveau ce să facă decît s-o pornească la plimbare împreună, şi ea preferă această alternativă.

Hoinăriră pînă la castel în tăcere şi cercetară ruinele cam fără interes. Pe o piatră netedă, într-un loc adăpostit erau scrise multe nume ale vizitatorilor de pînă atunci, şi domnul Arbuton spuse că puteau şi ei să le adauge pe ale lor.

— Sigur că da, acceptă Kitty cu un suspin uşor, aşezîndu-se pe o piatră prăbuşită, şi punîndu-şi mîinile în poală, scrieţi-le.

O tristeţe ciudată păru să treacă de la unul la celălalt, punînd stăpînire pe amîndoi.

Domnul Arbuton începu să scrie. Deodată se întrerupse şi spuse zîmbind.

— Domnişoară Ellison, nu v-am scris numele cum trebuie — am uitat să scriu „domnişoară" înaintea numelui, şi acum nu mai e loc.

— O, dar nu vă faceţi griji, răspunse Kitty, îndrăznesc să afirm că n-o să-i duc dorul.

Domnul Arbuton privea vrăjit numele pe care mîna lui îl scrisese acum pentru prima oară şi simţea o dorinţă nestăpînită de a-l săruta.

— Dacă l-aş putea pronunţa aşa cum l-am scris...

— Nu văd ce rău ar fi în asta, acceptă deținătoarea numelui, sau ce obiecție s-ar putea ridica, adăugă ea mai rezervată.

— ...Aș avea senzația că am făcut un mare pas înainte.

— Nu v-am spus niciodată, îi răspunse Kitty evaziv, cît de mult admir primul dumneavoastră nume, domnule Arbuton.

— Dar cum de-l știți ?

— L-am văzut pe cartea de vizită pe care i-ați dat-o verișoarei mele, îi mărturisi Kitty, dîndu-și însă seama că în felul acesta el afla că ea păstrase cartea lui de vizită.

— E un vechi nume în familia noastră — un fel de moștenire de la primul Arbuton care a venit în această țară ; și de atunci în fiecare generație un membru al familiei trebuie să-l poarte.

— E superb ! exclamă Kitty. Miles ! „Miles Standish, căpitanul puritan", „Miles Standish, căpitanul din Plymouth". Aș fi foarte mîndră de un astfel de nume.

— Nu vă rămîne decît să-l preluați, remarcă el grav.

— Oh, n-am vrut să spun asta, se corectă ea roșind ; apoi adăugă : Deci, familia dumneavoastră este foarte veche, nu-i așa ?

— Da, destul de veche, răspunse domnul Arbuton, dar nu este ceva rar pe coasta de răsărit.

— Cred că nu. Ellisonii nu sînt o familie veche. Dacă luăm, de pildă, pe înaintașii unchiului meu, nu dăm decît peste pădurari și luptători împotriva indienilor. Probabil că de aceea nu ne pasă prea mult de familiile vechi. Dar în Boston le dați multă atenție, nu-i așa ?

— Da și nu. E o poveste lungă și mă tem că nu v-aș putea face să înțelegeți, fără să fi cunoscut cît de cît societatea din Boston.

— Domnule Arbuton, spuse Kitty, atacînd deodată subiectul în jurul căruia se învîrteau, îmi pare teribil de rău că ceea ce mi-ați spus — ceea ce mi-ați spus ieri — s-a datorat unei neînțelegeri. Mă tem că, într-un fel, m-ați judecat greșit — pe mine și condițiile mele de viață — și că, fără voia mea, v-am ajutat să mă judecați greșit.

— Nu există nici o greşeală, răspunse el cu înflăcărare, în ceea ce priveşte faptul că vă iubesc !

Kitty nu-şi ridică privirea şi nici nu răspunse acestei declaraţii, care o flatase dar o şi mîhnise. Ea spuse :

— Eu însămi am greşit şi mi-a trebuit mult pînă să-mi dau seama, dar ţin foarte mult să aflaţi ce fel de fată aţi cerut de soţie, înainte ca eu...

— Ce anume ?

— Nimic. Dar vreau să ştiţi că, din multe puncte de vedere, viaţa mea a fost foarte, foarte diferită de a dumneavoastră. Primul lucru pe care mi-l amintesc — veţi crede că îmi place să-mi povestesc viaţa chiar mai mult decît vizitiului nostru din Ha-Ha Bay — dar trebuie să vă spun toate acestea : este vorba despre Kansas, unde ne-am stabilit cînd am plecat din Illinois, şi despre faptul că de-abia aveam ce să mîncăm şi să îmbrăcăm, iar mama suferea nespus din cauza privaţiunilor noastre. La urmă cînd tata a fost ucis, spuse ea aproape în şoaptă, în faţa propriei noastre uşi...

Domnul Arbuton tresări :

— Ucis ?

— Da ; nu ştiaţi ? Oh, sigur că nu : de unde era să ştiţi ? A fost împuşcat de cei din Missouri.

Oare va putea accepta un lucru atît de grav ca existenţa unui socru împuşcat de cei din Missouri ? Oare va putea s-o convingă pe Kitty să nu mai destăinuie nimănui acest amănunt din viaţa ei ? Dar cît de drăguţă era — aşa cum şedea acolo, privindu-l cu sinceritate. Toate aceste gînduri i se învălmăşeau domnului Arbuton în minte, neîncetat.

— Tatăl meu a fost adeptul unui stat fără sclavi, continuă Kitty pe un ton mîndru. Nu era cînd s-a dus prima oară în Kansas, adăugă ea simplu, în timp ce domnul Arbuton făcea eforturi să caute în amintire acele lupte uitate cu care se asociau aceste nume, simţind acut caracterul lor sordid şi continuînd totuşi să-şi spună cît de drăguţă era. Se dusese acolo să publice un ziar prosclavagist. Dar cînd şi-a dat seama cine erau cu adevărat banditii aceia de la graniţă, s-a ridicat împotriva lor.

Obişnuia să facă remarci muşcătoare la adresa unchiului pentru că devenise abolţionist ; s-au şi certat serios din această cauză, dar tata i-a scris din Kansas şi s-au împăcat ; şi înainte de a muri a mai avut putere să-i ceară mamei să mergem să stăm la unchiul meu. Dar mama era bolnavă şi a mai trăit doar o lună după moartea tatei ; iar cînd vărul meu a venit să ne ia chiar înainte de moartea ei, nu mai aveam în casă decît o coajă de pîine. Mutarea la Eriecreek ni s-a părut o fericire, dar chiar şi la Eriecreek ducem o viaţă pentru care mă tem că n-aţi avea prea multă consideraţie. Unchiul meu are avere cît să-i ajungă, dar de fapt sîntem nişte oameni foarte obişnuiţi. Presupun, continuă fata umil, că n-am avut deloc ceea ce se numeşte educaţie. La început, unchiul meu mi-a spus ce să citesc, iar după aceea m-am orientat singură. Părea să fie ceva uşor, dar vedeţi că, de fapt, nu e vorba de o educaţie.

— Vă rog să mă scuzaţi, spuse domnul Arbuton roşind, căci pierduse firul spuselor ei, îmbătat de muzica vocii ei, care şovăia reamintindu-şi aceste amănunte din viaţă.

— Vreau să spun, explică Kitty, că mi-e tare teamă că sînt foarte unilaterală. Sînt teribil de ignorantă în legătură cu foarte multe lucruri. Nu am nici un fel de înclinaţii, în afară de o mică pricepere de a cînta şi a mă acompania, de care aţi putut să vă daţi seama ; n-aş putea deosebi o pictură bună de una lipsită de valoare ; n-am fost niciodată la operă ; nu ştiu nimic despre societate. Şi acum, imaginaţi-vă, exclamă Kitty cu o sublimă imparţialitate, o astfel de fată în Boston !

Pînă şi domnul Arbuton nu se putu stăpîni să nu zîmbească la sinceritatea comică a tonului ei, în timp ce Kitty vorbi mai departe :

— Acasă, verişoarele mele şi cu mine facem toate treburile pe care doamnele pe care le cunoaşteţi le capătă gata făcute. Fiecare îndeplineşte sarcina care îi revine, mai spuse ea, avînd dintr-o dată presimţirea înşelătoare că ceea ce spunea putea fi prostesc şi nu eroic ; dar îşi înfruntă cu curaj îndoiala. Verişoara mea Virginia se ocupă de gospodărie, Rachel de cusut, iar eu sînt un fel de fată-bună-la-toate.

Domnul Arbuton asculta cu respect, încercînd în van s-o asemene pe domnişoara Ellison cu diferitele fete care, de-a lungul vieţii sale, îi primiseră cartea de vizită sau îl introduseseră în salon ori îl serviseră la masă ; neizbutind, încercă să şi-o imagineze în postura unei fete la o fermă unde se primesc vara chiriaşi în pensiune şi unde aceştia sînt serviţi chiar de fiica fermierului, dar era clar că Ellisonii nu aparţineau acestei categorii ; aşa că renunţă şi rămase tăcut, neştiind ce să spună, în timp ce Kitty, puţin iritată de tăcerea lui, urmă :

— Trebuie să înţelegeţi că nu ne e ruşine de felul cum trăim. Este ca şi cum ai fi mîndru că nu eşti mîndru ; şi aşa se întîmplă şi cu noi, sau cu mine, căci celorlalţi nici nu le trece măcar prin cap să se gîndească la asta, şi aşa eram şi eu înainte. Aceasta este deci viaţa cu care sînt obişnuită ; şi, deşi am citit mult şi despre alte feluri de viaţă, nu sînt învăţată cu nimic altceva, înţelegeţi ? Şi poate că... nu ştiu... nu mi-ar place sau n-aş respecta lumea dumneavoastră mai mult decît m-ar place sau m-ar respecta această lume pe mine. Unchiul meu ne-a educat în spiritul unor idei destul de diferite de ale dumneavoastră ; şi ce s-ar întîmpla dacă n-aş fi în stare să renunţ la ele ?

— Nu există decît un singur lucru pe care-l ştiu şi îl înţeleg : Vă iubesc ! declară el pasional şi se apropie cu un pas ; dar ea îşi întinse mîna şi îl ţinu la distanţă.

— Cîteodată s-ar putea să vă fie ruşine cu mine în faţa unora pe care îi ştiţi că-mi sînt inferiori — oameni comuni, înguşti la minte, dar cu educaţie şi obişnuiţi cu banii şi viaţa mondenă. În faţa lor m-aş simţi umilită, şi asta nu v-aş ierta-o niciodată.

— La toate acestea am un singur răspuns : vă iubesc !

Kitty se înroşi de plăcere şi admiră noblеţea lui sufletească ; spuse cu mai multă tandreţe decît simţise vreodată pentru el :

— Domnule Arbuton, îmi pare rău că nu vă pot răspunde azi aşa cum doriţi.

— Dar o veţi face mîine.

Ea clătină din cap.

— Nu ştiu ; oh, nu ştiu ! M-am gîndit la o soluţie. Doamna March mă invitase s-o vizitez în Boston, dar am renunţat la acest proiect din cauza întîrzierii de aici. Dacă i-aş ruga pe verii mei, ar accepta ca ruta spre casa noastră să treacă prin Boston. Nu este frumos să vă amîn din nou, dar va trebui să mă vedeţi la Boston, chiar dacă numai pentru o zi sau două, şi numai după ce vă veţi fi întors în lumea dumneavoastră de acolo, vă voi răspunde. Sînt la mare strîmtoare. Trebuie să aşteptaţi sau va trebui să vă dau un răspuns negativ.

— Voi aştepta, acceptă domnul Arbuton.

— Oh, mulţumesc, oftă Kitty, recunoscătoare pentru răbdarea lui şi nu pentru şansa de a-l avea încă la dispoziţia ei ; sînteţi foarte răbdător cu mine.

Întinse din nou mîna, dar acum nu pentru a-l respinge. El o prinse şi o ţinu într-a lui şi apoi, într-un gest impulsiv, o duse la buze.

Colonelul şi domnul Ellison, de care ei uitaseră, urmăreau întreaga pantomimă.

— Ei, spuse colonelul, bănuiesc că acesta e sfîrşitul piesei, nu ? Şi nu-mi place, Fanny, nu-mi place deloc.

— Ssst ! îi ceru doamna Ellison în şoaptă.

Rămaseră amîndoi nedumeriţi cînd Kitty şi cu domnul Arbuton veniră spre ei, cu chipurile frămîntate. Kitty chibzuia mîhnită la ceea ce tocmai spusese, şi se gîndea că nu spusese destul, şi că totuşi spusese prea mult, şi îşi reproşa că fusese prea îndrăzneaţă, dar şi prea umilă cînd îi ceruse acea amînare prelungită. Oare nu îi oferise drepturi în plus asupra ei ? Oare nu păruse o atitudine prea îndrăzneaţă ? Ce drept avusese să ceară aşa ceva, şi cum va putea să-l mai refuze acum ? Şi apoi, însăşi explicaţia pe care i-o dăduse : oare spusese cel puţin ceea ce intenţionase ? Şi oare nu-i sugerase ideea unei sărăcii intelectuale şi spirituale în viaţa ei, cînd ea nu cunoscuse aşa ceva ? Oare nu va crede, în ciuda laudelor ei, că se simţea umilită în faţa lui, trăind un sentiment de inferioritate esenţială ? Dar oare se lăudase ? Ceea ce urmărise era numai să-l facă să înţeleagă clar cine era ea ; dar o făcuse ? Putea el fi făcut să înţeleagă

acest lucru, cu ajutorul a ceea ce păreau a fi concepţiile sale înguste despre realităţi, în afara sferei propriei lui experienţe ? Şi oare meritase să încerce ? O interesa el atît de mult încît să dorească să facă acest efort ? O făcuse de dragul lui, sau din dragoste pentru adevăr, sau, mai degrabă, pentru a se autoapăra ?

Acestea şi alte încă o mie de întrebări o asaltară tot drumul înapoi spre Quebec, în pauzele frecvente din timpul conversaţiei, prezente în subconştientul ei şi atunci cînd vorbea. Jumătate din timp nu răspunsese decît cu „da" sau „nu" la ceea ce întrebaseră Dick, Fanny sau domnul Arbuton ; era sîcîită de insistenţele lor, căci o tachinau ca nişte albine înfuriate şi din cînd în cînd una din ele se aşeza şi începea s-o înţepe.

O urmărire şi în timpul nopţii în vis, cu stăruinţă nemiloasă, în metamorfoze fantastice ; iar în zori o treziră voci strigînd din grădina Ursulinelor — călugăriţa cea zveltă şi palidă văitîndu-se că toţi bărbaţii sînt prefăcuţi şi că nu există alt adăpost în afară de mănăstire sau mormînt, iar sora cea înţelegătoare jeluindu-se că în zilele de post Madame de la Peltrie nu mînca nimic în afară de agrişe de la Château-Bigot.

Kitty se sculă, se îmbrăcă şi se aşeză la fereastră, urmărind dimineaţa ivindu-se în grădina de dedesubt : mai întîi o înseninare tremurătoare a cerului, apoi o lumină trandafirie pe acoperişurile şi frontoanele argintii ; şi după aceea mici pete aurii printre tufele de liliac şi măceş. Straturile înguste de flori, care se aflau chiar sub fereastra ei, erau lăsate în umbră, gura leului şi pintenaşul mai păstrînd încă roua pe ei ; căţeluşul întins pe prag începu să latre zăpăcit cînd clopotul porni să bată în capela Ursulinelor, unde călugăriţele se aflau pentru utrenie.

Era duminică şi aerul răcoros în care tînăra îşi scălda spiritul agitat era invadat de un calm liniştitor. Îi era puţin dor de casă şi acest simţămînt se amesteca cu îngrijorarea de peste noapte — milă pentru sine că a doua zi trebuia să părăsească aceste privelişti, ce-i

deveniseră atît de dragi încît simţea că le aparţinea. Trebuia să se întoarcă la Eriecreek, care nu era un oraş împrejmuit de ziduri, nu avea clădiri din piatră, şi cu atît mai puţin o catedrală sau mănăstire ; şi, deşi ţinea foarte mult la toţi ce locuiau sub acoperişul unchiului ei, trebuia totuşi să recunoască că, în afara acelui adăpost, existau foarte puţine lucruri în Eriecreek care să-i impresioneze inima sau imaginaţia ; căci satul era urît, iar locuitorii lui plicticoşi de moarte, obtuzi şi antipatici. De ce nu o aruncase soarta în altă parte ? De ce să nu vadă mai mult din lumea pe care o descoperea frumoasă şi spre care toate aspiraţiile ei o duceau ca să se bucure de ea ? Quebec-ul însemnase pentru ea un extaz în faţa unor minunăţii de demult, dar Europa, Londra, Veneţia, Roma, acele oraşe infinit mai vechi şi mai încărcate de legende, despre care de curînd vorbise atît de mult cu domnul Arbuton — de ce să nu le vadă şi pe ele ?

Ajunsă în acest punct — gîndul vinovat dură numai cît strălucirea fulgerului — Kitty se încîntă în glumă cu ideea de a se mărita cu domnul Arbuton de dragul călătoriei de nuntă în Europa şi să lase dragostea, şi potrivirile, şi incompatibilitatea tradiţiilor din Boston cu cele din Eriecreek să se rezolve singure. Dar apoi se ruşină de propria-i meschinărie şi căută s-o atenueze cum putu, meditînd asupra calităţilor domnului Arbuton. Avea remuşcări, după cum dovedise cu o zi înainte, de a-l fi subestimat şi înţeles greşit ; iar acum dorea să creadă că era şi mai mărinimos decît îl arătau cuvintele şi purtarea. A-l accepta dintr-o ambiţie modernă ar fi o josnică răsplată pentru răbdarea lui ; un bărbat cu spiritul lui nobil merita să capete tot ceea ce putea oferi dragostea mai bun. Dar ea îl respecta acum, îl respecta fără nici o rezervă, şi asta, oricum, putea să i-o spună.

Cuvintele prin care el îşi declarase cu o zi mai înainte dragostea pentru ea reveneau fără încetare în reveria ei. Dacă le-ar repeta din nou, după ce o va fi văzut în Boston, în lumina în care ei îi era teamă să fie examinată — nu putea spune ce i-ar răspunde.

XIII

ÎNCERCARE GREA

Nu plănuiseră să se ducă nicăieri în ziua aceea ; dar, după slujba religioasă, descoperiră că aveau la dispoziţie cea mai minunată după-amiază de cînd erau în Quebec şi era păcat să stea în casă, după cum remarcă şi colonelul la masă. Trecură în revistă atracţiile diferitelor rute în afara oraşului, şi hotărîră s-o pornească spre Lorette. Ellisonii mai fuseseră acolo, dar domnul Arbuton nu cunoştea localitatea şi doamna Ellison alese excursia tocmai din politeţe faţă de el ; ceea ce n-o împiedică pe urmă să se întrebe cu glas tare, din cînd în cînd, ce o determinase să facă această alegere. Domnul Arbuton rămînea agitat şi absent, răspunzînd la întîmplare cînd era consultat asupra unor probleme, dar acceptă mulţumit hotărîrea şi se arătă imediat grăbit să pornească la drum.

Drumul spre Lorette trece prin poarta St. John şi coboară pe pajiştile din afara oraşului, prin lanurile de secară, unde trecînd peste apele repezi ale rîului St. Charles, urcă la urmă cînd ajungi în Lorette, deasupra nivelului citadelei. Este un drum mai singuratic decît cel către Montmorenci, iar căsuţele răspîndite de-a lungul lui nu au înfăţişarea plăcută de bunăstare şi nici aspectul monumental al unui oraş cu case de piatră ca Beauport. Dar, oricum, sînt încîntătoare, şi oamenii par departe de influenţele moderne. Ţărănci în rochii roşii şi cu pălării mari de pai, nici măcar după moda anului trecut, apăreau din cînd în cînd în faţa prietenilor noştri ; lîngă o căsuţă veche, un bătrîn pe cap cu o căciuliţă de lînă roşie stătea sprijinit de poartă şi fuma dintr-o pipă scurtă.

Încet-încet ajunseră la Jeune-Lorette, un cătun aproape ideal de frumos, care se întindea de o parte şi de alta a drumului, cu căsuţe cu balcoane şi pridvoare de unde oamenii îi salutau înclinîndu-se cînd treceau prin faţa lor, şi avînd în mijloc biserica şi cimitirul.

Curînd după aceea ajunseră la adevăratul Lorette, pe care l-ar fi putut recunoaşte uşor drept oraş indian prin

aspectul neîngrijit, aşezarea dezordonată a caselor dărăpănate de-a lungul potecilor ce-l străbăteau, chiar dacă Ellisonii nu l-ar fi ştiut, ori nu i-ar fi întîmpinat un alai de fete şi băieţi indieni, cu pielea în diferite nuanţe negricioase. Fetele ofereau spre vînzare mocasini cusuţi cu mărgele şi săculeţe de mînă, iar băieţii aveau arcuri şi săgeţi, ţipînd care mai de care ca să se laude :

— Nimeresc dintr-o dată ! Puneţi banul şi-l nimeresc ! Încercaţi şi vedeţi !

Cînd îl recunoscură pe colonel, după ce grupul coborî în faţa bisericii, îşi reînnoiră strigătele cu mai multă vehemenţă.

— Te rog, Richard, îl imploră soţia lui, sper că n-ai de gînd să-i laşi pe drăcuşorii ăştia să ne arate iarăşi toate performanţele lor ?

— Ba da. Asta şi aşteaptă de la mine, ori de cîte ori vin la Lorette ; şi n-o să fiu omul care să renunţe la un obicei atît de vechi.

Şi în timp ce vorbea, colonelul aruncă o monedă în nisipul tare şi o ploaie de săgeţi tăbărî asupra ei. Imediat, moneda zbură în aer, revenind unui băiat blond cu ochii albaştri care cîştigă apoi cea mai mare parte din monezile ce urmară.

— Este un aborigen pur-sînge, preciză colonelul ; strămoşii lui au venit din Normandia acum două sute de ani. De asta se serveşte de arc mai bine decît impostorii aceştia cafenii.

Intrară în capela ridicată pe locul vechii biserici care arsese cu puţin timp în urmă. Era o capelă mică, goală şi sărăcăcioasă, avînd doar odoarele obişnuite de pe altar ; într-o parte se afla statueta de lemn pictat a unei călugăriţe, iar în cealaltă cea a unui preot — biată comemorare a celor care au suferit atît de mult pentru rasa lipsită de speranţă ce-şi iroseşte existenţa la Lorette în mizerie şi sălbăticie. Sînt creştini în felul lor aceşti sărmani continuatori ai puternicei naţiuni a huronilor, convertiţi de iezuiţi şi zdrobiţi de irochezi în pustietăţile vestului îndepărtat ; dar orice ar fi în sufletul lor, au încă o înfăţişare barbară, şi băieţii par nişte fiare neîmblînzite.

Îi urmară pe vizitatori în biserică, unde se afla numai o bătrînică ce se ruga în faţa icoanei, sub care atîrnau ofrande ; cîţiva tineri huroni cu părul lins se rugau şi ei, rugăciunile lor părînd să se îndrepte cînd spre străini, cînd spre efigia de lemn a Sf. Ana, ţinută de doi îngeri auriţi, deasupra altarului principal. Nu se ţinea slujbă, iar vizitatorii părăsiră curînd capela, primiţi de strigătele băieţilor de afară.

Cîteva fete, îmbrăcate mai modern, se plimbau pe stradă în sus şi în jos ţinîndu-se de mînă, foarte atente la efectul pe care-l produceau asupra spectatorilor.

De pe unul din drumeagurile satului, o siluetă se îndreptă spre vizitatori, legănîndu-se cam agresiv — un tînăr sclivisit cu o mustaţă mare neagră şi ochii negri, cu o pălărie elegantă, pantaloni albaştri cadrilaţi, vestă albă şi o haină cu dungi albastre, încheiată la piept ; în mînă balansa un baston subţire.

— Este fiul şefului, Paul Picot, spuse vizitiul în şoaptă.

— Scuzaţi-mă, îl interpelă chiar în acea clipă colonelul, şi tînărul se opri înclinîndu-şi capul, îmi puteţi spune dacă l-am putea vedea pe şef astăzi ?

— Da ! răspunse tînărul pe englezeşte, şeful este tatăl meu. Puteţi să-l vedeţi azi, — şi îşi continuă drumul cu un aer înfumurat.

În primele ore petrecute în Quebec, colonelul cumpărase la bazarul de mărfuri indiene fotografia unui războinic indian, în întreaga splendoare a costumului său exotic. Se numea „Ultimul huron", iar acum colonelul îşi lua revanşa pentru lipsa de curtoazie a domnişorului Picot etichetîndu-l „Urmaşul ultimului huron".

— Ei, începu Fanny cu dorinţa caracteristică a unei soţii de a-şi vedea din cînd în cînd soţul tratat de sus, nu ştiu de ce l-ai întrebat pe el. Sînt convinsă că nimeni nu vrea să-l vadă pe bătrînul şef şi toate gătelile lui zdrenţuite.

— Draga mea, răspunse colonelul, oriunde s-ar duce un american, îi place să fie prezentat la curte. Domnul Arbuton, aici de faţă, sînt sigur că a fost prezentat capetelor încoronate ale Lumii Vechi, şi tînjeşte să-şi prezinte

omagiile suveranului din Lorette. De altfel, întotdeauna cînd vin în Lorette, îi fac o vizită prinţului domnitor. Răceala presupusului moştenitor nu m-a descurajat.

Şi colonelul îi conduse către uliţa principală a satului. Cîteva colibe fuseseră zadarnic văruite, dar nici una nu era atît de murdară înăuntru pe cît anunţa exteriorul. La uşi şi ferestre stăteau femei şi fete lucrînd mocasini ; ici şi colo se vedea cîte o matroană bine hrănită, în braţe cu un prunc huron. La toţi se puteau vedea urme ale sîngelui alb, la fel ca şi la micuţii care se ţineau cîrd după ei, cerînd de pomană, amintind prin larma lor de tîrgurile italiene. Numai puţine femei aveau pielea foarte oacheşă, de parcă ar fi fost pătată cu coajă de nucă, şi era limpede că neamul huronilor se împuţina dacă nu cumva chiar dispărea. Răspundeau vorbelor glumeţe ale colonelului într-un amestec ciudat de vioiciune franţuzească şi apatie indiană. Cîini mari, numai piele şi os, zăceau pe praguri, fiind, împreună cu femeile şi copiii, singurele fiinţe vizibile ; nu se vedea nici urmă de bărbat. Casele nu erau îngrădite, în afară de cea a şefului ; aceasta avea în faţă o pajişte cu iarbă frumoasă, pe care se vedeau, în momentul cînd călătorii noştri se apropiară, două tinere femei, în rochii lungi şi cu ochelari, plimbîndu-se agale.

Casa şefului era o vilişoară cochetă, cu tapete şi covoare, cu o sobă enormă în camera de primire, unde se mai vedea o masă plină de găteli şi podoabe de mărgele, din cele pe care doamna Ellison le privea cu dispreţ. Un bărbat în vîrstă, voinic, cu ochii negri şi o privire ageră, cu faţa oacheşă, plină de seninătate, stătea lîngă masă ; purta o haină pe jumătate militară, cu nasturi de alamă, şi era şeful de trib, Picot.

La vederea colonelului, zîmbi uşor şi-i întinse mîna în semn de bun venit. Apoi îi vîndu din podoabe numai atît cît dori colonelul, mai mult descurajîndu-l decît invitîndu-l. Începu să vorbească preocupat de oamenii lui care, spunea el, numărau trei sute de suflete şi din care puţini erau agricultori, majoritatea ocupîndu-se cu vînă-

toarea sau, aflați în slujba ofițerilor din garnizoană, își petreceau iarna vînînd. Vorbea destul de bine englezește, dar șovăitor și păru bucuros cînd își văzu plecînd musafirii, care și ei abia așteptau s-o ia din loc.

Domnul Arbuton era cel mai dornic să plece căci tînjea să rămînă singur cu Kitty, ceea ce era cu neputință atîta timp cît aveau să umble prin sat.

La întoarcere, colonelul cumpără de la o fetiță drăguță o punguță hidoasă pentru ceas, dar pe băieți nu-i mai lăsă să repete demonstrația cu arcul pe cheltuiala lui, spunîndu-le :

— Destul cu nimeritul banului, copii ! Prieteni, adăugă el către ai săi, ne-a rămas încă de văzut cascada din Lorette, și mai avem destul timp pînă se înserează ; cum ziceți să umplem orele ?

Doamna Ellison și Kitty nu știau, și nici domnul Arbuton ; o porniră agale pe lîngă capelă, îndreptîndu-se către moara cu piatră care-și datorește existența frumoasei cascade. Această cascadă care are două sau trei praguri succesive se prăvale năvalnic în jos, pe un povîrniș abrupt în formă de seceră, și-și ascunde spuma albă în prăpastia de dedesubt, mărginită de păduri. Este o minune de mișcare grațioasă, de lumini scînteietoare și umbre încîntătoare ; o întruchipare a frumuseții care pare să dea instinctului o viață conștientă. Frumusețea ei, ca a tuturor minunilor naturale de pe continentul nostru, are o anume grandoare ; și spectatorii, după ce o admirară de lîngă moară, trecură, pentru a avea o altă perspectivă, pe celălalt mal ; acolo colonelul și cu Fanny se îndepărtară puțin spre viroagă, lăsînd-o pe Kitty cu domnul Arbuton. Situația dintre ei era atît de neclară, încît se putea spune că era și bine și rău să fie lăsați împreună ; nimeni nu putea face nimic și nici măcar nu se putea vorbi deschis. În afară de asta, era într-un fel interesant pentru Kitty să rămînă singură cu el, și se gîndea că dacă totul mergea bine, iar ei urmau într-adevăr să se căsătorească, sentimentul recentei logodne n-ar fi putut fi nicăieri atît de încîntător ca în acel loc sălbatic și frumos. Începu să-și imagineze o fericire atît de divină, încît ar fi fost ciudat

ca ea să nu înceapă s-o dorească ; şi acceptă cu un fior de reţinere, dar şi de consimţire ca el să vorbească despre ceea ce-i preocupa pe amîndoi.

— Credeam că aţi fost de acord să nu reluăm pe moment discuţia, protestă ea fără convingere.

— Nu ; nu mi s-a interzis să vă declar că vă iubesc ; am consimţit numai să aştept răspunsul, dar acum nu voi ţine cont de promisiune. Nu mai pot aştepta. Consider că aceste condiţii pe care mi le-aţi impus mă dezonorează, declară domnul Arbuton cu o impetuozitate care o fascină.

— Oh, cum puteţi spune aşa ceva ? întrebă ea, plăcîndu-i că nu mai accepta condiţiile pe care le considera umilitoare, simţind aproape că ar trebui să-şi ceară scuze că i le impusese. Ştiţi foarte bine de ce am dorit amînarea ; şi mai ştiţi că... dacă... am făcut ceva care v-a jignit, nu mi-aş putea-o ierta niciodată.

— Dar, oricum, v-aţi îndoit de sinceritatea mea, stărui el.

— Oare ? Credeam că mă îndoiam de mine însămi.

Această îndoială, care părea să nu existe înainte, o izbi deodată ; cuvintele ei se năpustiră fără ca ea să ştie de unde.

— Dar de ce să vă îndoiţi de dumneavoastră ?

— Nu ştiu...

— Nu, spuse el cu amărăciune, căci de fapt v-aţi îndoit de mine. Nu pot înţelege ce aţi văzut la mine, care să vă facă să credeţi că ceva s-ar putea schimba în atitudinea mea faţă de dumneavoastră, adăugă el cu un fel de umilinţă care o impresionă. Aş putea crede că v-aţi gîndit că nu sînt demn de dumneavoastră.

— Demn de mine ! Nici prin gînd nu mi-a trecut aşa ceva.

— Dar nu mă suspectaţi de o asemenea meschinărie...

— Oh, domnule Arbuton !

— ... După cum aţi insinuat şi ieri, este o nedreptate pe care n-o pot suporta. M-am gîndit la asta toată noaptea şi va trebui să primesc răspunsul acum, oricare ar fi.

Ea nu spuse nimic ; căci fiecare cuvînt pe care-l rostise pînă acum nu făcuse decît să-i închidă orice portiţă de

scăpare. Nu ştia ce să facă ; îşi înălţă privirile spre el, căutînd ajutor. El spuse cu un accent de supunere, patetic din partea lui :

— Oare de ce trebuie să vă mai îndoiţi de mine ?

— Dar n-o fac, abia reuşi ea să articuleze.

— Atunci sînteţi a mea, acum şi pentru totdeauna ! izbucni el ; şi o strînse la piept într-o caldă îmbrăţişare.

Ea exclamă numai : „Oh !“ pe un ton de reproş slab, dar se agăţă totuşi de el într-un moment de neajutorare, de parcă ar fi căutat să scape de el. Îl privi, palidă, încercînd să înţeleagă violenţa tandră, exuberanţa lui nestăpînită ; apoi faţa i se îmbujoră puternic şi lacrimile îi veniră în ochi.

— Sper să nu-ţi pară rău niciodată, spuse ea ; şi apoi adăugă : Să mergem, — căci nu dorea decît să meargă, să părăsească acel loc.

Inima ei fusese surprinsă şi nici nu ştia bine cum ; dar cînd o sărutase o tandreţe nouă se cuibărise în ea. Îl lăsă acum să-i ia mîna şi să i-o treacă sub braţul lui. Şi apoi simţi o mîndrie ciudată, văzîndu-l înalt şi chipeş şi ştiind că îi aparţinea. Dar în timp ce mergea, ea se gîndi iar : „Sper să nu-i pară rău niciodată“, şi o mai repetă o dată, pe jumătate în glumă.

El îi puse mîna pe inima lui şi se uită la ea cu o privire plină de încredere, care deodată se umplu de gingăşie şi dulceaţă.

— Ce ochi frumoşi ai, îi spuse. Genele tale lungi m-au fermecat de cînd te-am văzut pe vasul de pe Saguenay, şi nu m-am mai putut îndepărta de ei.

— Oh, te rog, nu mai vorbi de vremea aceea îngrozitoare ! exclamă Kitty.

— Nu ? De ce nu ?

— Aşa ! Consideră că a fost o adevărată neobrăzare din partea mea să-ţi iau braţul din greşală ; iar ziua următoare a fost în întregime un adevărat chin.

El o privi întrebător fără să-şi ascundă uimirea.

— Cred că am fost de-a dreptul impertinentă cu tine toată ziua — şi nu cred că de felul meu sînt impertinentă — invitîndu-te să admiri peisajul şi tachinîndu-te cu privire

la peisajul şi legendele Saguenay-ului. Dar aveam impresia că vrei să mă pui la punct — din cînd în cînd ai aerul ăsta — şi te admiram şi mi-era necaz că te admiram.

— Oh, exclamă domnul Arbuton.

Abia dacă îşi mai amintea, de parcă ar fi fost într-o existenţă anterioară, că erau anumite lucruri pe care nu le aprobase la Kitty în ziua aceea, dar acum îi întîmpină căinţa cu un zîmbet şi cu o nouă strîngere a mîinii.

— Foarte bine, spuse, dacă nu-ţi place să ne amintim de ziua aceea, hai să ne întoarcem la ziua cînd te-am întîlnit pe podul spre Insula Caprei, la Niagara.

— O, *m-ai* văzut acolo ? Credeam că nu ; dar *te-am* văzut şi eu. Purtai o cravată albastră, spuse ea.

Iar el îi răspunse de parcă s-ar fi referit la acelaşi lucru :

— Nu cred că mai consideri necesar să vizitezi mai întîi Boston-ul, şi îi zîmbi triumfător. Îmi imaginez că am acum mai multe drepturi decît prietenii tăi din sud-estul oraşului să te prezint Boston-ului.

Kitty zîmbi şi ea.

— Voi aştepta. Dar nu crezi că s-ar cuveni să vii pe la Eriecreek, înainte de a face promisiuni prea solemne ? Nu pot să accept o situaţie serioasă, pînă cînd nu mă cunoşti la mine acasă.

Se duseră, nu ştiau nici ei de ce înapoi la han, de unde se poate vedea cascada dintr-un anumit unghi şi acum stăteau acolo, mai la o parte. Domnul Arbuton spuse :

— Mă voi duce foarte curînd la Eriecreek. Dar nu voi veni ca să mă pun pe mine ori pe tine la încercare. Nu cer să te văd acasă, înainte de a te cere pentru totdeauna.

Kitty murmură :

— Eşti mult mai generos decît am fost eu.

— Mă îndoiesc.

— Ba da, eşti. Dar mă întreb dacă vei reuşi să găseşti Eriecreek-ul.

— Se află pe hartă ?

— Pe harta districtului, pe care vei găsi proprietatea unchiului Jack, şi chiar şi casa. Cînd vei veni, toţi vor sta

în piaţetă să te vadă, cam ca aici. Îl vei recunoaşte pe unchiul Jack după barba mare şi sură şi după sprîncenele stufoase, după ghetele pe care nu le lustruieşte şi după pălăria Leghorn pe care nu-l poţi convinge s-o schimbe. Fetele vor fi şi ele acolo. Virginia roşie la faţă şi încălzită căci tocmai va fi pregătit tot felul de bunătăţi pentru tine, Rachel în mînă cu vreun lucru de cîrpit — şi amîndouă vor veni în fugă pe potecă să-ţi ureze bun venit. Crezi că-ţi va place ?

Domnul Arbuton bănui că tabloul fusese îngroşat caricatural şi zîmbi sigur de sine.

— O să-mi placă, spuse, dacă vei veni şi tu cu ele. Unde vei fi ?

— O, am uitat ! Eu voi fi în camera mea la etaj, trăgînd cu ochiul printre jaluzele ca să văd cum vei reacţiona. Apoi voi coborî şi te voi primi cu demnitate în salon, dar după cină va trebui să mă scuzi cît timp voi da ajutor la spălatul vaselor. Unchiul Jack va întreţine conversaţia. Îţi va vorbi despre Boston. Iubeşte Boston-ul chiar mai mult decît tine.

Şi aici Kitty se întrerupse rîzînd, gîndindu-se cît de diferit era Boston-ul unchiului Jack de cel al domnului Arbuton, şi se amuza maliţioasă gîndindu-se cît de greu le va fi amîndurora să găsească un punct de vedere comun.

El se ridicase de pe scaun şi stătea acum la cîţiva paşi de ea, privind către cascadă, de parcă admirînd-o ar fi putut întîrzia sosirea colonelului şi a soţiei lui. Kitty îşi reţinu o clipă încîntarea, căci văzuse două doamne apropiindu-se pe potecă spre portalul unde stătea ea. Domnul Arbuton nu le văzuse. Cele două doamne urcară pe trepte şi îşi întoarseră încet privirea, plictisite, să vadă cine mai era acolo. Dar cînd îl zăriră pe domnul Arbuton, una din ele se îndreptă imediat către el, cu exclamaţii de surpriză şi plăcere ; iar el, cu o expresie uluită şi gesturi mecanice, se întoarse s-o întîmpine.

Era o doamnă trecută de vîrsta mijlocie, îmbrăcată cu anume îndrăzneală în culori şi croială, care-i întinse o mînă mică, foarte bine înmănuşată, exprimîndu-şi sur-

prinderea ; manierele ei trădau neliniştea femeii care se luptase din greu să ocupe o poziţie înaltă în societate, sugerînd totuşi o ură latentă faţă de oamenii care, supunîndu-i-se, făcuseră ca succesul ei să fie amar şi umilitor.

Tovarăşa ei era o fată tînără şi foarte frumoasă, îmbrăcată cu foarte multă eleganţă şi la zi cu moda, încît îţi lăsa impresia că dădea tonul modei. Dar nu era stilul plină de distincţie făcută modei dominante, sobrietate în vioi al New York-ului. O anume reţinere a liniei, o concesie alegerea podoabelor caracterizau întreaga ei găteală şi îi imprima caracteristica de neconfundat a Bostonului.

Culorile limpezi ale buzelor, obrajilor şi ochilor erau incomparabile ; părul blond era astfel pieptănat încît bogăţia lui conferea distincţie capului delicat. Avea o privire inocentă de independenţă, o expresie angelică a unui tînăr foarte frumos unită cu un subtil farmec feciorelnic. La vederea domnului Arbuton, surpriza şi-o exprimă doar apăsînd nervos podeaua cu vîrful umbrelei de soare şi roşind puţin. Apoi îi dădu mîna cu sinceritate prietenoasă şi îi zîmbi fermecător, pe cînd doamna mai în vîrstă îl salută cu exuberanţă, ca pe un foarte bun prieten, copleşindu-l cu elogii flatante şi exclamaţii de plăcere.

„Oh, Doamne !“ oftă Kitty. „Văd că e vorba de vechi prietene ale lui ; şi va trebui oare să fac cunoştinţă cu ele ? Probabil că e mai bine să încep de pe acum“, se gîndi ea.

Dar el nu făcu nici o mişcare în direcţia ei. Cele două doamne începură să se plimbe în sus şi în jos, şi el li se alătură. Cînd trecură prin faţa lui Kitty, el păru că nici n-o vede.

Doamnele spuseră că-şi aşteptau trăsura, pe care o lăsaseră într-un loc atunci cînd se duseseră să admire cascada, şi-i ceruseră să vină să le ia de la han. Şi începură să discute despre oameni şi lucruri despre care Kitty nu auzise niciodată.

— I-ai mai văzut pe soţii Trailing, de cînd ai plecat din Newport ? întrebă femeia mai în vîrstă.

— Nu, spuse domnul Arbuton.

— Atunci, poate că te va surprinde — sau poate că nu — să afli că ne-am despărţit de ei joi, pe vîrful mun-

telui Washington. Iar familia Mayflower se află la Glen House. Staţiunile de munte sînt cumplit de aglomerate. Dar ce poţi face ? Mai rămîne să pleci pe continent — vorbea de parcă doar Canalul Mînecii despărţea America de Europa — dar a devenit ceva atît de obişnuit, că nu te mai poţi duce nici acolo.

Şi această femeie — ai cărei ochi pătrunzători observaseră că domnul Arbuton se afla lîngă Kitty atunci cînd ele se apropiau de han — îi trimitea fetei ori de cîte ori se îndreptau spre ea o privire stăruitoare, de curiozitate insolentă, avînd însă pe chip o asemenea răceală impasibilă, încît nimeni nu şi-ar fi putut da seama că era conştientă de prezenţa ei.

Kitty se cutremură la gîndul că ar putea face cunoştinţă cu ea ; apoi îşi zise : „Dar cît de proastă pot să fiu ! N-are nici un rost să mă prezinte ; aşa că singurul lucru pe care-l poate face este să se scuze cît mai curînd, fără să fie nepoliticos, şi să revină la mine". Dar oricum, se simţea neajutorată şi părăsită. Deşi era de obicei curajoasă, privirea acelei femei o dobora atît de tare încît se simţi umilitor de recunoscătoare faţă de tînăra fată cînd o privi cu oarecare interes.

O admira şi-şi închipuia că ar fi putut fi destul de uşor prietenă cu o astfel de fată, dacă ar cunoaşte-o în alte condiţii. Se mira că era împreună cu cealaltă femeie, neştiind că societatea nu poate face distincţie între rafinament şi vulgaritate, şi nu înţelegea ce motiv ar putea avea ca să fie prietene.

Cei trei continuau să se plimbe în sus şi în jos, prin faţa lui Kitty, iar ea tot încerca să se calmeze, zicîndu-şi : „Se vede că este stînjenit ; nu poate veni imediat la mine, dar va veni, neîndoielnic."

Doamna mai în vîrstă vorbea întruna cu glas tare de una, de alta, povestind cum îşi petrecuse vara, pe cine mai întîlnise, despre diferite proprietăţi, iahturi şi despre cai, tot felul de minunăţii din care Kitty prindea din cînd în cînd fragmente, şi cîteodată chiar tot ce spunea. Doamna folosi un ton dispreţuitor în legătură cu o staţiune atît de bizară cum era Quebec-ul, căutînd să-şi justifice

oarecum venirea, şi înălţă din sprîncene cînd domnul Arbuton mărturisi cam fără voia lui cît de mult stătuse acolo.

— Ah, ah ! spuse ea pe un ton repezit, ţinînd grupul pe loc în timp ce vorbea, nu rămîne nimeni într-un oraş canadian atît de liniştit, timp de o lună, de dragul locului. Hai spune, domnule Arbuton, e englezoaică sau franţuzoaică ?

Inima lui Kitty începu să bată repede şi-şi spuse în şoaptă : „Oh, acum... acum sigur *trebuie* să ia atitudine".

— Sau poate, continuă călăul ei, este vreo frumoasă pribeagă prin aceste sălbatice ţinuturi ale Canadei — vreo drăguţă parteneră de călătorie.

La auzul acestor cuvinte, domnul Arbuton tresări de parcă ar fi avut o clipă un impuls suprem. Se uită însă la Kitty pe furiş, în fugă, şi apoi, la fel de repede, privi în altă parte.

Ce se întîmplase cu ea, care de obicei era aşa de frumos îmbrăcată ? Vai ! Consecventă hotărîrii sale, Kitty refuzase din nou în dimineaţa aceea toaletele lui Fanny, şi-şi pusese propriul ei costum de călătorie — pe care i-l cususe Rachel şi care arăta atît de bine la Eriecreek, încît îl chemaseră şi pe unchiul Jack să-l admire, cînd Kitty îl încercase prima oară. Acum ştia că arată rustic, şi lipsa lui de stil de-a dreptul o şocă, făcînd-o să se simtă ca o ţărancă. „Da", recunoscu ea cînd întîlni privirea domnului Arbuton, „nu sînt nimic altceva decît o mulgătoare stîngace, pe lîngă această domnişoară."

Era o remarcă nedreaptă faţă de sine însăşi ; dar adevărul e că el nu avusese niciodată de gînd s-o prezinte în felul cum arăta acum, lumii lui pe care fusese destul de sincer s-o dispreţuiască de dragul ei, atunci cînd se afla departe de ea. Dar aflat în faţa lumii bune reprezentate prin cele două doamne, delegatele ei, simţise fără îndoială, ca niciodată înainte, dimensiunea sacrificiului pe care-l făcea, obstacolele ce se ridicau în faţa gestului său, şi nu era ciudat că ea îi apărea prin prisma viziunii reci, aspre, a oamenilor din lumea lui, în locul celei pe care o iluminase dragostea. Şi Kitty văzu că orice hotărîre ar fi

luat referitor la ea, această hotărîre licări o clipă şi apoi îi dispăru din ochi, cînd privirea lui o părăsi. Continuă deci să rămînă singură, pe cînd cei trei se plimbau în sus şi în jos, neîncetat, iar fustele doamnelor o atingeau în trecere pe a ei.

„Oh, oare unde era Dick şi Fanny ?“ se întreba ea. „Şi de ce nu vin să mă salveze de aceşti oameni îngrozitori ?“

Stătea tăcută, împietrită, iar cei trei tot vorbeau, îşi zise ea, la nesfîrşit. Vocile lor îi răsunau în urechi ca nişte voci auzite în vis, iar rîsul lor avea o cruzime de coşmar. Şi cu toate acestea, era hotărîtă să fie dreaptă cu domnul Arbuton : se decise să nu-l condamne pe nedrept ; îşi mărturisi, într-o sclipire a umorului ei obişnuit, că rochia ei trebuia să fie un adevărat chin pentru el, şi chiar se învinui pentru excesul de zel care o determinase s-o poarte. Dacă şi-ar fi putut închipui o astfel de întîmplare, s-ar fi gîndit, poate, să îmbrace rochia lui Fanny de culoarea rodiilor.

Privi din nou grupul, care acum se îndepărta de ea.

— Ah, exclamă doamna mai în vîrstă, oprindu-i la mijlocul piaţetei, iată în sfîrşit trăsura ! Dar oare de ce a oprit vizitiul ăla nătîng ? O, îmi închipui că n-a înţeles şi crede că trebuie să ne ia de la pod ! Oh, ce enervant ! Dar n-are nici un rost să mă enervez ; o să ne ducem noi pînă acolo ; e clar că nu va veni pînă aici. Domnule Arbuton, ne însoţeşti la trăsură ?

— Cine... eu ? Bineînţeles, răspunse el absent şi, pentru a doua oară, privi pe furiş spre Kitty, care dădu să se ridice, aşteptîndu-se ca el să vină înainte de plecare — dar o privi rugător, ori dezaprobator, ori liniştitor, depinde cum interpreta ea, însă nu făcu nimic decît să-i arunce o privire.

Ea se aşeză înapoi zdrobită, şi rămase aşa, nemişcată, în timp ce el o porni alături de cele două doamne cu pas iute, neliniştit. De cînd apăruseră cele două vizitatoare, el nu recunoscuse nici măcar o clipă pe faţă prezenţa ei, iar acum plecase fără măcar să spună o vorbă. Nu putea crede decît ceea ce putea să ghicească, şi nici nu mai avea puterea să se revolte, în timp ce grupul celor trei cobora drumul către trăsură.

Apoi simţi că-i veneau lacrimi în ochi ; îşi trase vălul şi, îmboldită de o furtună de durere şi mîndrie jignită, alergă grăbită către terenul de lîngă cascadă. Împinse deoparte băiatul care lua bani la poartă.

— N-am deloc bani, spuse ea furioasă ; îmi caut prietenii care se află aici.

Dar nici urmă de Dick şi Fanny ! În schimb, pe cînd îi căuta furioasă, dădu peste domnul Arbuton, care întorcîndu-se la han n-o mai găsise şi acum venea, cu o expresie speriată pe faţă, s-o caute. Sperase că nu-l va mai întîlni niciodată în viaţă ; dar dacă aşa era să fie, rămase nemişcată şi-l aşteptă să se apropie, cuprinsă de o linişte stranie. În timp ce se apropia, el se gîndi cum îi liniştise cu o zi înainte temerile şi îndoielile profetice : „Nu am decît un răspuns la tot ce spui : te iubesc". Cuvintele ei şovăitoare, adeverite din păcate atît de curînd, reveneau în amintirea lui, acuzatoare, intolerabile. Oare ce putea el să mai spună acum ? Dacă s-ar fi putut — printr-o minune — dacă s-ar fi putut ca ea să nu fi văzut ceea ce tare-i era teamă că văzuse ! Doar o singură privire îndrăzni să-i arunce, o singură privire, şi se lămuri ; şi în timp ce ea îl aştepta să vorbească, nu putu să găsească nici una din frazele, atît de multe, cu care să-şi justifice purtarea.

— Mă mir că te-ai mai întors la mine, spuse ea după un moment care păru un secol.

— M-am întors ? o îngînă el absent.

— Păreai că ai uitat de existenţa mea.

Bineînţeles că întreaga jignire, dacă existase vreuna, fusese tacită şi multe s-ar putea spune pentru a demonstra că ea se simţea inutil rănită, şi că el n-ar fi putut proceda altfel ; ea însăşi recunoştea că situaţia trebuia să fi fost jenantă.

— Dar de ce ? Ce am făcut ? începu el ; ce te face să crezi... ? Pentru Dumnezeu, ascultă-mă ! exclamă ; şi apoi, pe cînd ea întoarse spre el o faţă atentă, mută, rămase tăcut ca înainte, de parcă şi-ar fi pierdut firul gîndurilor şi ar fi făcut un efort să-şi amintească ce avea de gînd să spună. Ce rost... ce folos... reluă în cele din urmă, ca şi cum ar fi continuat o discuţie, ar fi avut să le dezvăluim

că ne cunoaştem ? La început nici n-am crezut că ne-au văzut împreună...

Dar aici se întrerupse căci, într-adevăr, explicaţia lui părea meschină, aşa cum era transpusă în cuvinte.

— Nu m-am aşteptat să stea. Mă gîndeam că vor pleca dintr-o clipă în alta ; şi apoi, la urmă, era prea tîrziu ca să mai pot face ceva, fără să pară că forţez lucrurile.

Era o explicaţie mai bună ; şi se opri din nou, aşteptînd un semn de încuviinţare din partea lui Kitty, dar îi surprinse privirea care îi fixa faţa cu o expresie de mirare dispreţuitoare. Îşi coborî privirea, examinîndu-i stînjenit rochia, înainte de a o ridica din nou şi a reîncepe, de parcă ar fi avut o nouă inspiraţie :

— Aş fi dorit ca prietenii mei să te cunoască în situaţia cea mai avantajoasă pentru tine, şi ceea ce spusese suna atît de mărinimos încît prinse curaj ; şi ar fi trebuit să ai suficientă încredere în mine ca să ştii că niciodată nu te-aş trata fără consideraţie. Dacă ai fi cunoscut mai mult lumea — dacă ai fi avut mai multă experienţă mondenă, ai fi înţeles... Oh, exclamă el disperat, nu ai nimic să-mi spui ?

— Nu, spuse Kitty simplu, dar cu o liniştе istovită ; şi adăugă în silă, de parcă orice vorbă ar fi durut-o : Tocmai mi-ai explicat că ţi-a fost ruşine cu mine, îmbrăcată în această rochie, în faţa celor două persoane. Dar asta o ştiam şi eu. Ce-ai vrea să fac ?

— Dacă-mi dai răgaz, îţi voi explica totul.

— Acum nici nu mai tăgăduieşti.

— Să tăgăduiesc ce ? Eu...

Dar aici întreaga esenţă a apărării domnului Arbuton se prăbuşi. Era un bărbat care ţinea cu scrupulozitate la adevăr şi nu era obişnuit să se amăgească sau să amăgească pe alţii. Îi fusese ruşine cu ea, nu putea s-o tăgăduiască chiar dacă ar pierde dragostea, care acum îi era mai scumpă decît viaţa. O înţelegea cu o claritate care-l paralizâ ; şi, ca un lucru inexorabil care îl tulbură în aceeaşi măsură în care îl şi consternă, înţelese că, de-a lungul acelei scene nedemne, ea fusese cea care se purtase cu gingăşie, iar el se arătase grosolan. Cum se putuse întîmpla aşa ceva unui om ca el ? Revăzînd scena, i se păru

că n-a fost decît o biată marionetă în mîinile întîmplării oarbe.

Dar acum trebuia să acționeze ; nu putea să rămînă așa, era ceva prea cumplit ca să fie socotit o mărturisire. O sută de proteste i se năpusteau pe buze, dar el le refuză dreptul de a fi rostite, socotindu-le mai reale decît tăcerea ; și, tot încercînd să spună ceva, nu izbutea. Nu făcea decît să stea și să aștepte, în timp ce inima îi era sfîșiată văzînd cum tremurau, îndurerate, buzele lui Kitty.

El însuși arăta atît de jalnic, încît îi fu milă de el, respectîndu-l în același timp pentru că ținea să spună adevărul.

— Ai avut dreptate ; nu cred că va mai fi nevoie să merg la Boston, spuse ea cu un zîmbet trist. La revedere. Totul a fost o îngrozitoare, îngrozitoare greșeală.

Chiar și în starea aceasta de umilire, era caracteristic pentru el să nu creadă că o putea pierde, să nu-și închipuie că nu-și va putea cumva repara greșeala, iar ea se va întoarce la el.

— Oh nu, nu, nu, strigă el, făcînd un pas înainte, nu spune asta ! Nu se poate, nu trebuie ! Acum ești furioasă, dar știu că vei vedea totul cu alți ochi. Nu te pripi în ceea ce mă privește, în ceea ce te privește. Voi face orice, voi spune orice vei voi tu.

Ochii ei înotau în lacrimi ; dar erau lacrimi necruțătoare.

— Nu mai poți spune nimic care să nu înrăutățească lucrurile. Nu poți desface ceea ce ai făcut și a mai rămas foarte puțin din ceea ce nu se poate desface. Cel mai bun lucru pentru noi este să ne despărțim ; e singura soluție.

— Nu, mai există o mulțime de alte soluții ! Așteaptă... gîndește-te... Te implor să nu fii atît de... pripită.

Nefericitul cuvînt o înfurie și mai tare : implica ideea că ea renunța, fără să-și dea seama, la foarte mult.

— Acum o jumătate de oră am fost nesăbuită, dar acuma nu mai sînt. Nu mă voi răzgîndi. Oh, exclamă ea nemaistăpînindu-se, nu e vorba de ceea ce ai făcut, ci de ceea ce ești *tu* și ceea ce sînt *eu* — aici e nenorocirea. Aș

fi putut foarte uşor să te iert pentru ceea ce s-a întîmplat — dacă m-ai fi rugat ; dar n-aş putea schimba vieţile noastre, sau să mă transform, cum nici tu nu te-ai putea schimba. Poate că ai încerca, şi ştiu că şi eu aş încerca, dar ar fi un eşec îngrozitor şi o dezamăgire care ne-ar întuneca toată viaţa. Am învăţat foarte mult din clipa cînd le-am văzut prima oară pe cele două persoane.

Şi într-adevăr, el se simţi de parcă fata pe care plănuise să o înalţe mai sus decît se afla, s-o ridice alături de el, dintr-o dată căpătase alte dimensiuni, fără ajutorul lui, şi inima i se strînse.

— N-are rost să mai discutăm despre asta, dar e adevărat ; şi trebuie să mă laşi să plec.

— Dar *nu pot* să te las să pleci ! spuse el pe un asemenea ton, încît Kitty dori să se despartă de el frumos.

— N-ai decît să te împotriveşti, spuse ea, dar sfîrşitul va fi acelaşi.

— Atunci n-o să mă mai împotrivesc, vorbi el după o pauză, devenind palid, iar ea aştepta, albă la faţă, rupînd frunzele roşii de pe o creangă joasă ce se întindea spre ea.

El se răsuci pe călcîie şi făcu cîţiva paşi ; apoi, brusc, se întoarse.

— Doresc să-mi exprim regretul, începu el pe un ton convenţional, cu aerul acela al său că procedează aşa cum trebuie să procedeze un gentleman, că n-am intenţionat să te jignesc...

— Oh, mai bine să nu mai vorbim *de asta,* îl întrerupse Kitty cu amărăciune. Acum totul s-a terminat. Şi uşorul lui aer de superioritate o determină să-i dea o ultimă lovitură, concediindu-l : La revedere. Văd că vin verii mei.

Se ridică şi-l privi plecînd, lumina soarelui jucîndu-se pe silueta lui, printre frunzele ce-l învăluiau, pînă cînd dispăru dincolo de tufişuri.

Cascada urla tumultoasă în urechile ei cu intensitate sporită, jucîndu-i în faţa ochilor. Toate lucrurile se contopeau şi dansau în jurul ei, în timp ce în faţa privirilor tulburi apăreau verii ei, făcîndu-i semn cu mîna.

— Unde-i domnul Arbuton ? întrebă doamna Ellison.

Kitty se repezi şi o luă de gît pe femeiuşca aceea prostuţă, de a cărei inimă iubitoare nu se putea îndoi, şi rămase agăţată de ea suspinînd.

— S-a dus, spuse ea ; iar doamna Ellison, rezonabilă de data asta, nu mai întrebă nimic.

În seara aceea, află întreaga poveste, fără măcar să mai întrebe nimic ; şi în timp ce asculta furioasă, o aproba pe Kitty, copleşind-o cu laude şi cuvinte liniştitoare.

— Bineînţeles că nu-mi păsa, Fanny, că nu mi-a făcut cunoştinţă cu acele persoane. Ce nevoie aveam să le cunosc ? Dar ceea ce m-a jignit a fost faptul că a tot amînat să mă prezinte, că m-a ignorat în faţa lor, şi m-a lăsat aşa, fără un cuvînt, cînd trebuia să însemn totul pentru el şi să fiu pe primul plan. Cred că am înţeles toate acestea pe cînd stăteam acolo, aşa cum fac cei ce se îneacă, şi mi-a apărut totul mai clar ca oricînd. Prea eram departe unul de altul în tot ceea ce reprezentăm, credem şi respectăm, ca să ne putem duce viaţa împreună. Şi chiar dacă îmi oferea cea mai înaltă poziţie în societate, tot n-aş fi avut decît asta. Nu i-ar fi plăcut niciodată oamenii care au fost buni cu mine şi pe care îi iubesc atît de mult, şi m-ar fi putut place doar în măsura în care m-ar fi înstrăinat de ei. Dacă m-a putut da deoparte *acum,* cu sînge rece, ce-ar fi fost mai tîrziu cu toate celelalte şi ce-aş fi devenit eu ? Acestea sînt gîndurile care mi-au trecut prin minte. Şi nu cred că o partidă strălucită este ceva la fel de bun ca a rămîne credincios dragostei care a apărut cu mult înainte, şi a-ţi trăi viaţa onest, fără să te temi sau să tremuri, orice s-ar întîmpla. Aşa că poate, spuse Kitty izbucnind din nou în plîns, nu trebuie să mă consolezi atît, Fanny. Poate că, dacă l-ai fi văzut acolo, ai fi socotit că el era cel de care trebuia să-ţi fie milă. Ştii, mie mi-a fost milă, deşi s-a purtat atît de crud. În prima clipă cînd le-a văzut, ai fi putut crede că era un om condamnat la moarte, sau aflat sub cine ştie ce vrajă îngrozitoare sau ceva de genul ăsta ; iar cînd se plimba cu ele în sus şi în jos, ascultînd ce spunea femeia aceea bătrîioară, oribilă şi caraghioasă — cea tînără nu a vorbit prea mult — şi încercînd să-i răspundă clar, şi avînd aerul că eu nici nu existam, oh, a fost lucrul cel mai ridicol din lume.

— Ce ciudată eşti, Kitty !

— Da ; dar nu trebuie să crezi că nu mi-am dat seama. Parcă eram două persoane acolo — una disperată, şi alta urmărind totul cu sînge rece. Dar, oh, izbucni din nou, în timp ce Fanny o strîngea mai tare în braţe, cum a putut să facă una ca asta ! Tocmai cînd începusem să cred că e mărinimos şi nobil ! E prea îngrozitor ca să fie adevărat.

Şi spunînd acestea, Kitty îşi sărută verişoara, jelind amîndouă nădejdile spulberate ; apoi Kitty îşi şterse ochii, îi ură lui Fanny noapte bună şi urcă în camera ei, unde mai plînse puţin după ce se culcă.

Dar, înainte de asta, o chemă pe Fanny la uşă şi, cu un zîmbet care-i lumină faţa tristă, o întrebă :

— Cum crezi că s-a întors de acolo ? Pînă acum nu m-am gîndit la asta.

— Oh ! exclamă doamna Ellison a lehamite, sper că a trebuit să meargă pe jos. Dar mi-e teamă că a găsit cu ce să vină. Aş zice că nu i-a fost greu să ia o caleaşcă de la hotel.

Kitty nu-i adresase nici un cuvînt de reproş pentru a o fi încurajat în această nefericită aventură ; şi cînd, întorcîndu-se în cameră, Fanny îl găsi pe colonel acolo, îi povesti întîmplarea, socotind că avea şi ea un merit dacă verişoara ei scăpase pînă la urmă cu bine.

— Da, spuse colonelul, într-o situaţie similară va şti la ce să se aştepte, dacă asta poate fi o consolare.

— E o mare consolare, îi răspunse doamna Ellison ; niciodată nu e prea devreme ca să afli cum este lumea, asta-ţi pot spune eu ; şi dacă n-aş fi manevrat puţin ca să-i pun faţă în faţă, Kitty ar fi continuat să viseze la el ; şi gîndeşte-te ce ghinion ar fi fost !

— Oribil !

— Dar acum nu va avea nici cel mai mic regret.

— Cred că nu, acceptă colonelul ; şi o spuse pe un asemenea ton deprimat încît pe soţia lui o duru mai mult decît orice reproş al lui Kitty. Ai procedat bine, Fanny, şi nimeni nu te învinovăţeşte ; dar dacă îţi închipui că e bine pentru o fată cum e Kitty să afle că un bărbat, care se bucură de tot ce poate oferi mai bun această lume, care

are realmente calităţi mari, poate fi totuşi atît de meschin, eu nu sînt de aceeaşi părere. Poate că ea va deveni mai înţeleaptă în urma acestei întîmplări, dar ştiu că nu va fi mai fericită.

— Oh, te rog, Dick, nu cred că vorbeşti serios ! E îngrozitor să spui asta. Dacă aşa crezi tu, de ce nu faci ceva ?

— Oh, da, este un început bun. Ştim, căci acum ştim mai multe ca înainte, cum stau cu adevărat lucrurile ; dar după cît se pare, Kitty n-a putut suporta să-l vadă purtîndu-se politicos cu prietenele lui şi a fugit, pentru ca apoi să nu-l lase nici să-i explice. Şi, în plus, ce aş putea face în asemenea situaţie ?

— Bineînţeles că ai dreptate, Dick, şi tare aş vrea să văd lucrurile la fel de clar ca şi tine. Dar cred sincer că, acum, Kitty este bucuroasă că această poveste s-a terminat.

— Ce ? tună colonelul.

— Cred că în sinea ei Kitty se simte uşurată că totul s-a terminat. Şi nu e nevoie să ţipi aşa la mine.

— Dar tu ce ai ? şi colonelul făcu o pauză ca şi cum ar fi adunat forţă pentru o replică : dar nu mai adăugă nimic şi începu să-şi învîrtă ceasul.

— Bineînţeles, adăugă după o vreme doamna Ellison, gînditoare, a renunţat la foarte mult, şi probabil că niciodată nu va mai avea o asemenea şansă.

— Sper că nu, spuse colonelul.

— Oh, n-are rost să pretinzi că poziţia înaltă pe care i-o oferea precum şi avantajele sociale erau de dispreţuit.

— Nu, femeie mondenă fără inimă ce eşti ; dar nici liniştea sufletească, respectul de sine ori sentimentele !

— Oh, eşti un... un sentimental incorigibil !

— Aşa mi se spunea în timpurile de demult, pe vremea abolirii, spuse colonelul rîzînd.

Şi cei doi, fiind complet singuri, se împăcară cu un sărut şi, timp de o clipă, se simţiră fericiţi, de parcă ar fi domolit durerea şi suferinţa lui Kitty.

— Şi în afară de asta, Fanny, continuă colonelul, deşi nu sînt un om religios, cred că astfel de lucruri sînt predestinate.

— Nu huli, colonele Ellison, exclamă soţia lui care era în familie reprezentanta bisericii, dacă nu a religiei. Ca şi cum Providenţa s-ar amesteca în poveştile de dragoste.

— Bine, dar să ştii că dacă Kitty a întors spatele domnului Arbuton şi avantajelor sociale pe care i le putea oferi, este un semn că nu-i erau sortite. Şi, biata de ea, dacă nu-şi dă seama cît de mult a pierdut, atunci are cu atît mai puţine motive de plîns. Dacă socoate că n-ar fi putut fi fericită cu un soţ care ar fi tratat-o de sus şi i-ar fi reamintit mereu că a ridicat-o pînă la el, făcînd-o să tremure ori de cîte ori ar fi întîlnit pe vreunul din lumea lui, desigur că poate fi o mare greşeală, dar altă soluţie nu există. Trebuie să se întoarcă la Eriecreek şi să încerce să-şi ducă viaţa fără el. Poate că destinul îi va oferi şi altceva.

XIV

MAI TÎRZIU

Doamna Ellison cunoştea acum toată povestea lui Kitty, şi la fel o cunoaşte şi cititorul, cu excepţia unui mic incident care s-a petrecut a doua zi şi care merită, poate, să fie relatat.

Seara, de la hotelul St. Louis s-a trimis după valiza domnului Arbuton, aşa că nu-l mai văzură din nou. Cînd Kitty se trezi în dimineaţa următoare, o ploaie rece cădea pe florile de gura leului din grădina ursulinelor, fiecare frunză şi fiecare floare părînd pleoştită de apropierea toamnei. Întreaga dimineaţă, aleile grădinii rămăseseră pustii, dar sub portalul străjuit de plopi se aflau cele două călugăriţe, cea zveltă şi cea voinică, ţinîndu-se de mînă. Nu se mişcau, şi păreau să nu scoată o vorbă.

Ploaia cădea fină şi rece cînd Kitty şi Fanny trecură cu trăsura pe Mountain Street, către gară, unde-i aştepta Dick cu bagajele ; căci părăseau Quebec-ul. La jumătatea

drumului, trăsura fu oprită de o îngrămădire de vehicule venind din sens opus, şi vizitiul trase de hăţuri pînă depăşiră înghesuiala. În clipa aceea, Kitty văzu pe trotuar apropiindu-se o siluetă care semăna într-un mod grotesc cu domnul Arbuton. Era el, dar mai scund, mai mic, parcă intrat la apă. Şi îşi dădu seama că nu era el, ci numai un pardesiu ca al lui pe un omuleţ comun, pe care atîrna prea larg — o imitaţie burlescă a pardesiului respectabil al domnului Arbuton, ori chiar pardesiul lui, într-o stare de mizerabilă dar totuşi comică deteriorare.

— Kitty, de ce se uită atît de insistent la tine neisprăvitul ăla mititel ? o întrebă Fanny.

— Nu ştiu, răspunse Kitty cu un aer absent.

Acum omul zîmbea şi gesticula cu putere. Kitty îşi aminti că-l mai văzuse cîndva şi apoi îl recunoscu pe dogarul care izgonise cîinele ce sărise pe domnul Arbuton la Sault au Matelot, şi căruia îi dăruise pardesiul sfîşiat.

Omuleţul îşi descheie pardesiul şi scoase din buzunarul de la piept cîteva scrisori, pe care i le înmînă lui Kitty, sporovăind tot timpul în franţuzeşte.

— Kitty, ce vrea ?

— Fanny, ce spune ?

— Ceva despre un cîine feroce care era să sară pe tine, şi despre un domn curajos ca un leu, care s-a repezit şi ţi-a salvat viaţa.

Doamna Ellison nu era femeia care să accepte ca traducerea ei să fie lipsită de culoare, chiar dacă aşa o cerea originalul.

— Cere-i să spună din nou.

Cînd omul repetă, Kitty oftă şi spuse :

— Da, astea toate s-au întîmplat în ziua expediţiei pînă la Montgomery, dar nu ştiusem înainte ce a făcut pentru mine. Fanny, exclamă ea cu un suspin, poate că eu sînt cea care a fost crudă ! Dar ce s-a întîmplat ieri umbreşte gestul de atunci cînd mi-a salvat viaţa.

— Gestul acela n-a fost nimic ! răspunse Fanny. Mai puţin decît nimic !

Dogarul cel mititel plecă tot înclinîndu-se şi acum urca dealul, cu pulpanele pardesiului de la domnul Arbuton lovindu-i călcîiele.

— Ce scrisori sînt acelea ? întrebă Fanny.

— O, scrisori vechi adresate domnului Arbuton, pe care omul acesta le-a găsit în buzunar. Îşi închipuia că i le voi da eu.

— Dar cum o să reuşeşti ?

— S-ar cuveni să i le trimit, răspunse Kitty.

Apoi, după o pauză care dură pînă ajunseră la gară, îi dădu verişoarei ei scrisorile, spunînd :

— Poate să le trimită Dick.

CUPRINS

I În sus pe Saguenay 5
II Mica manevră a doamnei Ellison 27
III Pe drumul de întoarcere spre Quebec . . . 45
IV Inspirația domnului Arbuton 55
V Domnul Arbuton se poartă amabil 65
VI O scrisoare a lui Kitty 77
VII Vis de dragoste 88
VIII În dimineața următoare 101
IX Pasiunea domnului Arbuton 113
X Domnul Arbuton vorbește 121
XI Kitty răspunde 127
XII Picnicul de la Château-Bigot 136
XIII Încercare grea 151
XIV Mai tîrziu 171

Lector : MARIA VONGHIZAS
Tehnoredactor : NICOLAE ȘERBĂNESCU

Tiraj 15 115 ex. broșate. Bun de tipar : 14.05.1979
Coli tipar 11.

Comanda nr. 80 664
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

„W. D. Howells detestă intriga artificială și deznodămîntul impus dinafară ; îi place ca lucrurile să se întîmple la fel ca în viață. Dacă realitatea americană este, în ansamblu, mai inocentă decît realitatea din oricare altă țară, nicăieri faptul acesta nu e mai evident decît în romanele lui Howells, care demonstrează o atît de constantă observare a realului."

HENRY JAMES

Lei 7,25

cw

Editura Univers